

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ

11

ΕΠΗ ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Β' ΕΠΗ ΕΙΣ ΕΤΕΡΟΥΣ

(ΠΟΙΗΜΑΤΑ Α'-Η')

ΕΠΙΤΑΦΙΑ

(Α'-ΡΚΘ')

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Α'-ΛΔ')

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΚΕΙΜΕΝΟ-ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ἄπο τὸν

ΙΓΝΑΤΙΟ ΣΑΚΑΛΗ

Φιλόλογο

Έκδίδονται

Από τις ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ»

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΜΕΡΕΤΑΚΗ

Αρμενοπούλου 30 - Θεσσαλονίκη - Τηλ. 200 621

Ἐπόπτης Ἐκδόσεως

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

Ἐπιμελητῆς Ἐκδόσεως

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Γ. ΜΕΡΕΤΑΚΗΣ, Πτυχιούχος Θεολογίας

Ε Π Ε

ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ»

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1986

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόν τόμο αὐτὸ δημοσιεύονται κατὰ σειράν τὰ Ἔπη εἰς ἑτέρους, τὰ Ἐπιτάφια καὶ τὰ Ἐπιγράμματα τοῦ Γρηγορίου Θεολόγου. Γιὰ τὰ Ἐπιτάφια καὶ τὰ Ἐπιγράμματα βλέπε σχετικὴ εἰσαγωγή στὶς σελίδες 161 καὶ 162 τοῦ τόμου αὐτοῦ.

Τὰ Ἔπη εἰς ἑτέρους εἶναι ὄχτῳ καὶ ὄλα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Β', μὲ ἀρκετὰ μεγάλο ἀριθμὸ στίχων. Στὰ ποιήματα Α' (στίχοι 368) καὶ Β' (στίχοι 30) ζητεῖ δίκαιη καὶ φιλόανθρωπη κατανομὴ φόρων· στὸ ἐκ 352 στίχων Γ' ποίημα προσπαθεῖ νὰ συμφιλώσῃ τὸν ἄδικο ἐξοργισμένον Βιταλιανὸ ἐναντίον τῶν παιδιῶν του καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ τὴ ραγισμένη οἰκογενειακὴ ἐνότητα. Στὰ ποιήματα Δ' (στίχοι 208) καὶ Ε' (στίχοι 282) ἀναφέρεται στὸ τόσο ἀγαπημένον θέμα γι' αὐτόν, τὸ θέμα τῆς παιδείας, ὅπου τὰ λόγια τοῦ γιοῦ πρὸς τὸν πατέρα καὶ ὁ ἀντίλογος τοῦ πατέρα πρὸς τὸ γιὸ διακρίνονται γιὰ τὴ μεγάλη χάρη τους, παραμένοντας φωτεινὰ διδάγματα γιὰ ὄλες τὶς ἐποχάς. Στὸ ἐξ 111 στίχων ΣΤ'· ποίημα δίνει συμβουλές γιὰ τοὺς νεόνυμφους γιὰ μιὰ χριστιανικὴ κατὰ πάντα ἔγγαμη ζωὴ, ἐνῶ στὸ ποίημα Ζ' (στίχοι 334) θίγει θέματα πίστεως, ἀπευθυνόμενα πρὸς τὸ Νεμέσιο, ἐπιφανῆ ἐθνικὸ, ποὺ ἀσπάστηκε τὸ Χριστιανισμό. Τέλος στὸ Η' καὶ τελευταῖο ποίημα τῆς ἐνότητας αὐτῆς δίνει στὸ νέο Σέλευκο τὶς κατάλληλες συμβουλές καὶ ὑποδείξεις, ὥστε νὰ ἐξασφαλίσῃ τόσο στὴν περίοδο τῆς νηστείας, ὅσο καὶ σ' ὄλη τὴ ζωὴ του, τὴ φρόνηση. Τὸ ποίημα μὲ τοὺς 340 στίχους κλείνει μὲ τοὺς καταλόγους τῶν Βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ

ΜΕΡΟΣ Β'

ΠΡΟΣ ΕΛΛΗΝΙΟΝ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΝ

Δίξῃαι μὲν ἐμῶν μύθων σθένος οὐκέτ' ἐόντων
 Ἐξ οὐ̄περ κόσμῳ τῷδ' ὀλιγοδρανέω,
 σταυρὸν ἀειράμενος, φόρτον γλυκύν, ὃς μ' ἐσάωσε,
 καὶ πάντων βροτέων Χριστὸν ἀμειψάμενος.

5 Οἱ δέ τοι οὐ̄τι λίην μαλακοὶ καὶ θῶ̄πες ἔασιν·
 οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Λόγῳ κρείσσοι τοῦτο φίλον.
 Οὐ̄ γενεήν, οὐκ ὄλβον, ὃς ἄφροσιν ὄφρὸν ἀνέλκει,
 οὐ̄ ρήτρης πυρόεν ἐξερέουσι μένος,
 σεί̄ο, κασιγνήτου τε μέγα κλέος, ὧν ρα πόλῃης

10 νωμῶνται μεγάλης οἰάκεσι παλάμῃς.
 Ἄλλὰ τὰ μὲν κενεοῖσι λόγοις μελεδήματα κείσθω·
 οἱ δ' ἐμοί, οὐ̄τι φίλοις ἤρα φέρουσ' ὀλίγην,
 ἀλλὰ σε παρφασίῃσι θεουδέσι πολλὸν ἀφείω
 θήσουσιν. Σὺ δὲ μοι ἥπιον οὐ̄ας ἔχῃς.

15 Ἦ τάχα κρείσσονα μισθὸν ἐμοῖς ἐπέεσσιν ὀπάσσοις,
 πλείοσιν εὐμενέειν, οὐ̄ δέκα δευομένοις,
 οὐ̄ς μοι χθιζόν, ἄριστε, ὑπέσχεο, καὶ κατένευσας,
 οὐκ ὀλίγος ὀλίγῳ μακρὰ χαριζόμενος.
 Ἄλλ' ἄγ' ἐμῶν ἐπέων ἐμπάζεο, οὐ̄ς ἀπὸ Βίβλων

**ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΟ
ΠΡΟΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ**

Ἄναζητεῖς τὴ δύναμη τῶν λόγων μου ποὺ ἔσβησαν πιά
ἀπὸ τότε ποὺ ἔχω νεκρωθεῖ γιὰ τὸν κόσμον αὐτὸν,
σηκώνοντας τὸ σταυρὸ μου, φορτίο γλυκὺ, ποὺ μ' ἔσωσε,
κι ἀλλάζοντας μὲ τὸ Χριστὸ ὄλα τὰ θνητά. Κι οἱ λόγοι μου
5 βέβαια δὲν εἶναι πολὺ μαλακοὶ καὶ κολακευτικοὶ
γιατὶ αὐτὸ δὲν τὸ ἀγαπᾶ μήτε ὁ Λόγος ὁ ἀνώτερος. Τὴ γενιὰ
καὶ τὸν πλοῦτο, ποὺ δυναμώνει τὴν ἐπαρση τῶν ἀνόητων
τὴ φλογερὴ δύναμη τῆς ρητορείας σου δὲ θὰ ποῦνε
ἐσένα καὶ τοῦ ἀδελφοῦ σου τὴ μεγάλη δόξα, ποὺ τὶς πόλεις
10 κυβερνοῦν οἰακοστροφώντας τὰ στιβαρὰ χέρια σας.
Ἄλλὰ ἄς πᾶν πέρα οἱ φροντίδες γιὰ κενοὺς λόγους·
οἱ δικοὶ μου δὲ φέρνουν μικρὴ χάρη στοὺς φίλους,,
ἀλλὰ ἐσένα μὲ τὶς θεϊκὲς συμβουλὲς πολὺ καλύτερο
θὰ σὲ κάνουν. Ἐσὺ νὰ ἔχεις σ' ἐμένα ὑπάκουο αὐτί.
15 Θὰ δώσεις σίγουρα ἀνώτερη ἀξία στοὺς λόγους μου, ἂν δείξεις
καλοσύνη σὲ περισσότερους κι ὄχι δέκα ἀναγκεμένους
ποὺ χτὲς μοῦ ὑποσχέθηκες, καλέ μου, καὶ συγκατατέθηκες,
ὄχι μικρὸς ἐσὺ στὸ μικρὸν ἐμένα κάνοντας μεγάλη χάρη.
Ἔλα ὁμως, ἄκουσε τοὺς λόγους μου, ποὺ ἀπὸ τὰ βιβλία

* Ὁ Ἑλλήνιος ἦταν ὁ ἐφοριακὸς τῆς ἐποχῆς ποὺ ἔκανε τὴν κατανομὴ τῶν φόρων.

- 20 φθέγξομαι οὐρανίων, νειόθεν ἐκ κραδίης.
 Ἄλλοι μὲν χρυσόν τε καὶ ἀργυρον, οἱ δὲ τὰ σερῶν
 δῶρα φέρουσι Θεῷ νήματα λεπταλέα.
 Καὶ Χριστῷ θυσίην τις ἀγνήν ἀνέθηκεν ἑαυτόν·
 καὶ σπένδει δακρῦων ἄλλος ἀγνάς λιβάδας.
- 25 Σεῖο δὲ Χριστὸς ἔχει δῶρον τόδε. Εἰσὶ Θεοῖο
 λάτριες, οἷσι πόροις πᾶσαν ἐλευθερίην,
 οἱ κε γαληνιόωντι νόω, ψυχαῖς τε τελείαις,
 πληθὺν ἀγουσιν ἄνω μύστιν ἐπουρανίων,
 πᾶσί τε Χριστοφόροισιν, ὅσοι χθονὸς εἰσὶν ὑπερθεν
- 30 ἀζυγέες, κόσμου βαιὸν ἐφαπτόμενοι,
 ὕμνοις παννυχίοισι καὶ ἡματίοισιν Ἄνακτα
 μέλποντες, χθαμαλῶν ἀλλότριοι κτεάνων,
 οἷς κόσμου μεδέων δειλὸν γένος ἔνθα καὶ ἔνθα
 παίζει ἐπιχθονίων, ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλον ἀγων·
- 35 οἷον πλοῦτον ἔχοντες ὑπέρτατον, ἐλπίδα κούφην
 τῶν οὐκ ὄλλυμένων, οὐδὲ μεθισταμένων·
 πλευρᾶς οὐ χατέοντες, ἐὼν δέμας ἀμφαγαπώσης,
 οὐδὲ νή παλάμη παισὶν ἐρειδόμενοι·
 οὐδὲ κασιγνήτοισι πεποιθότες, οὐδ' ἐτάροισιν,
- 40 αἵματι καὶ τέφρῃ ἀδριον ὄλλυμένη·
 οὐδὲ μέγα πνειόντες ἐν ἄστεσι καὶ πολιήταις,
 ἀδρανέων ἀνέμων κάρτεϊ θαρσαλέοι·
 οὐδὲ μὲν ἰσχανόωντες ἀφιπταμένοιο τάχιστα
 κύδεος ἀνδρομέου, τέρψιος ἐννυχίης,
- 45 ἀλλὰ Θεῷ πέμποντες ὄλον νόον, ἐκ τε Θεοῖο
 εὐπαγέος πέτρης πείσματ' ἀναπτόμενοι·
 μύσται κρυπτομένης ζωῆς Χριστοῦ ἀνακτος,
 ὡς κε φαεινομένης παμφανόωσι μέγα,
 δερκόμενοι Τριάδος καθαρὸν σέλας εἰς ἐν ἰούσης,
- 50 καῦθις ἀνοιγομένης ὄμμασιν ἀγνωτάτοις,

- 20 θὰ σοῦ πῶ τὰ οὐράνια, ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς μου
 Ἴλλος χρυσὸ κι ἀσήμι, κι ἄλλοι μεταξωτὲς
 ἀραχνένιες κλωστὲς κάνουν δῶρα στὸ Θεό.
 Καὶ τὸν ἑαυτό του κάποιος ἔκανε ἀγνή προσφορὰ στὸ Χριστό.
 Ἴλλος κάνει σπονδὴ τ' ἀγνὰ ποτάμια τῶν δακρῦων του. Ἄπὸ σένα
- 25 ὅμως ὁ Χριστὸς ἄς ἔχει τὸ δῶρο τοῦτο. Εἶναι τοῦ Θεοῦ
 προσκυνητὲς, πὺ μπορεῖς νὰ τοὺς δώσεις ὅλη τὴν ἐλευθερία·
 αὐτοὶ μὲ γαλήνιο νοῦ καὶ ψυχὲς τέλειες
 ὀδηγοῦν ἐπάνω τὸ πλῆθος, μνημένο στὰ ἐπουράνια
 καὶ σ' ὄσους ἔχουν τὸ Χριστό, ὅσοι εἶναι πάνω ἀπὸ τὴ γῆ
- 30 χωρὶς σύζυγο, λίγο ἀγγίζοντας τὴ ζωὴ
 μὲ ὀλονύχτιους ὕμνους καὶ ὀλοήμερους τὸ βασιλιὰ
 ψάλλοντας, ἄσχετοι ἀπὸ ταπεινὰ ὑπάρχοντα,
 πὺ γι' αὐτὰ ὁ ἄρχοντας τοῦ κόσμου τὴ δειλὴ γενιὰ ἐδῶ κι ἐκεῖ
 παίζει τῶν ἐπίγειων, στρέφοντας τὸν ἕνα κατὰ τοῦ ἄλλου.
- 35 Τέτοιο ὑπέρτατο πλοῦτο ἔχοντας, ἐλπίδα πὺ ἐλαφρύνει,
 γιὰ ὅσα οὔτε χάνονται οὔτε μετακινοῦνται, χωρὶς
 νὰ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ τὴν πλευρὰ, πὺ τὸ σῶμα τῆς ἀγαπᾶ
 οὔτε νὰ στηρίζονται στὸ νεαρὸ χέρι τῶν παιδιῶν τους,
 οὔτε νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνη στοὺς ἀδελφοὺς οὔτε στοὺς φίλους,
- 40 αἷμα καὶ τέφρα πὺ αὔριο χάνεται·
 οὔτε νὰ μεγαλοφρονοῦν γιὰ πολιτεῖες καὶ συμπολίτες,
 τολμηροὶ μὲ τὴ δύναμη τῶν ἐξασθενημένων ἀνέμων,
 οὔτε ἐμποδίζοντας τὴν πὺ ἀμέσως πετᾶ καὶ φεύγει
 ἀνθρώπινη δόξα, εὐχαρίστηση νυχτερινή,
- 45 ἀλλὰ στὸ Θεὸ στέλλοντας ὅλο τὸ νοῦ τους κι ἀπὸ τὸ Θεό,
 πέτρα ριζιμιά, δένοντας τὰ παλαμάρια τους.
 Μύστες τῆς κρυμμένης ζωῆς τοῦ βασιλιᾶ Χριστοῦ,
 ὥστε μόλις φαίνεται ν' ἀστράφτουν ὀλόκληροι,
 βλέποντας τὴν καθαρὴ λάμψη τῆς Τριάδας νὰ μαζεύεται σ' ἕνα,
- 50 καὶ ξανὰ ν' ἀνοίγεται στὰ πάναγνα μάτια

οὐρανόσιν στρατιῆς τε μέγα κλέος, οὐκέτ' ἀμυδροῖς
 φάσμασιν, οὐδ' ὀλίγοις ἴχνεσιν ἀτρεκίης.
 Ἄλλὰ τὰ μὲν μετόπισθε, τὰ δ' ἐνθάδε, καπνὸς ἀτιμος,
 ἢ κόνις, οἱ ζῶν τῖσαν ἐπουρανήν.

55 Ὡν οἱ μὲν σπῆλυξι ἐρημαίαις τε χαμεύναις
 τέρπονται σχεδίοις, καὶ στυγέουσι δόμους,
 καὶ πτολίων φεύγουσιν ὀμήγυριν, οὐρανόσιν δὲ
 στέργουσιν σοφίης σύγγονον ἀτρεμίην.

Οἱ δὲ σιδηρεῖησιν ἀλυκτοπέδαις μογέουσι,

60 τήκοντες κακίην σὸν χοῖ τηκομένῳ.

Ἄλλοι δ' αὖ θήρεσσιν ὁμοῖα δώμασι τυτθοῖς
 εἰρχθέντες, βροτέης οὐδ' ὀπὸς ἠντίασαν.
 Εἴκοσι δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἡματα μίμνον ἀπαστοι
 πολλάκι, τῆς Χριστοῦ ἡμισυ καρτερίης.

65 Αὐχῆσω· ποιμνῆς τις ἐμῆς οἷς ἦεν ἐκείνων,
 ἔνθεν ἀφορμηθεὶς ἄστεος ἐξ ὀλίγου.

Καὶ γλῶσσάν τις ἔδησε λάλον, καὶ χεῖλα σιγῆ,
 ἐκ δὲ νόου, μεγάλῳ αἶνον ἔθυσε νόῳ.

Καὶ πού τις λυκάβαντας ὄλους ἱερῶ ἐνὶ χώρῳ

70 ἐστήῳς, καθαρὰς ἐξεπέτασσε χέρας·

οὐδ' ὄγ' ἐπὶ βλεφάροισιν ὕπνον βάλε, θάμβος ἀπιστον!
 ἀλλ' ἐπάγη Χριστῶ, ἔμπνοος ὥστε λίθος.

Τῷ δὲ κόραξ γείτων τυτθῆς ἐμερίζετο δαιτὸς
 λείψανον· εἷς δ' ἄρ' ἔην ἀμφοτέροις ἀκολος.

75 Καὶ τις ἀνὴρ θείσιο κατ' οὐρεος, ἔνθεν ἀέρθη
 Χριστός, ὅτ' ἀνθρώπους λείψε πάθος τελέσας,
 ἔνθα λόγῳ τε νόῳ τε καὶ ἀνεσιν ἀστυφέλικτος,
 ἐστήῳς νιφετῶ βάλλετο καὶ ἀνέμοις·

οὐδ' ὑπέεικε λιτῆσι περισταδὸν ἄλλοθεν ἄλλων

80 ἀνδρῶν εὐσεβέων ἀμφὶς ἐλισσομένων,
 ἀλλ' ἔχετο κρατερῶς Χριστοῦ μεγάλοιο ἀνακτος,
 ἔνθεν ἀναστήσας ὃν νόον ἐκ μερόπων,
 μέσφ' ὅτι ἀποψύχοντι δόμον νέον ἀμφὶς ἔθηκαν,

- καὶ τῆς οὐράνιας στρατιᾶς τῇ μεγάλῃ δόξῃ, ὄχι πιά μὲ θαμπὰ φαντάσματα οὔτε μὲ μικρὰ ἀχνάρια τῆς ἀλήθειας.
 Ἄλλὰ αὐτὰ εἶναι γιὰ ὕστερα· τὰ ἐδῶ εἶναι καπνὸς χωρὶς ἀξία ἢ σκόνη· αὐτοὶ ἐτίμησαν τὴν ἐπουράνια ζωή.
- 55 Ἀπὸ αὐτοὺς ἄλλοι μὲ σπηλιᾶς καὶ χαμωπλάγιασμα πρόχειρο στὴν ἔρημο χαίρονται, μισοῦν τὰ σπίτια καὶ ἀποφεύγουν τὴ συγκέντρωση τῶν πόλεων, τῆς οὐράνιας ὁμῶς σοφίας στέργουν τὴν ὁμογέννητη ἡρεμία.
 Ἄλλοι σὲ σιδερένια δεσμὰ βασανισμοῦ ὑποφέρουν,
- 60 διαλύοντας τὴν κακία καθὼς διαλύεται τὸ χῶμα.
 Ἄλλοι πάλι ἐγκλειστοὶ σὲ μικρὰ δωμάτια, ὁμοία μὲ θηρία, μῆτε ὄψη ἀνθρώπινη δὲν ἀντίκρισαν.
 Εἴκοσι νύχτες ἄλλοι καὶ μέρες ἔμειναν νηστικοὶ πολλὰς φορὲς, μισὸ διάστημα ἀπὸ τὴ νηστεία τοῦ Χριστοῦ.
- 65 Θὰ καυχθῶ· πρόβατο ἀπ' τὸ δικό μου κοπάδι ἦταν ἓνας ἀπ' αὐτούς, πού ξεκίνησε ἀπὸ δῶ ἀπὸ μιὰ πολιτεία μικρῆ.
 Κι ἄλλος ἔδесе τὴ φλύαρη γλῶσσα καὶ τὰ χεῖλη του μὲ σιωπή, κι ἀπὸ τὸ νοῦ του πρόσφερε ὕμνο στὸ μεγάλο νοῦ.
 Κι ἓνας ἄλλος χρόνια ὀλόκληρα σὲ ἱερὸ χῶρο
- 70 στεκάμενος, εἶχε ἀπλώσει τ' ἀγνὰ χέρια,
 οὔτε ἄφησε ὕπνο στὰ βλέφαρά του, θαῦμα ἀπίστευτο!
 Ἄλλὰ κόλλησε στὸ Χριστό, σὰν ἐμψυχη πέτρα.
 Μὲ τὸν ἄλλο ὁ γείτονας κόρακας μοιραζόταν τῆς λίγης τροφῆς ἀπομεινάρι· ἓνα κομμάτι ἔφτανε καὶ γιὰ τοὺς δύο.
- 75 Κι ἓνας ἄνδρας στὸ θεϊκὸ βουνό, ἀπ' ὅπου ἀναλήφθηκε ὁ Χριστός, ὅταν μετὰ τὸ πάθος ἄφησε τοὺς ἀνθρώπους, ἓνας λοιπὸν ἐκεῖ στὸ λόγο καὶ στὸ νοῦ καὶ στὸ σῶμα στεκόταν ἀμετακίνητος καὶ τὸν χτυποῦσαν ἢ χιονιὰ κι ὁ ἄνεμος· οὔτε ὑποχωροῦσε στὶς παρακλήσεις πού γύρω του ὁ ἓνας
- 80 κι ὁ ἄλλος, ἄνδρες εὐσεβεῖς, τοῦ ἔκαναν περικυκλώνοντάς τον, ἀλλὰ κρατιόταν σταθερὰ ἀπὸ τὸ μεγάλο βασιλέα Χριστό, ἀπὸ κεῖ ὑψώνοντας τὸ νοῦ του ἀπὸ τοὺς θνητούς, ὥσπου ξεψυχώντας τὸν ἔβαλαν σὲ νέο σπίτι,

- οὐδ' ἔμπαζομένῳ κηδεμόνος παλάμης.
 85 ἸΑ, φρίκος ἦλθεν ἔμοιγε· λόγοις πιστοῖσι τετύχθαι
 τόνδε νόμον μοναχοῖς οὐνομα καὶ βίωτον,
 οὓς πλεῖστοι μὲν Ἰσασιν, ἀτιμάζουσι δὲ παῦροι
 πλεῖον θερμότερους ἔμφρονος εὐσεβίης,
 εὐτέ τις εὐαγέων ἀνδρῶν κείνοισι πελάσση·
 90 ἡμεδαποῖο νόμου μηδὲν ἐπιστάμενος,
 πρῶτά μιν εὐαγέων μὲν εἰς τίουσι δόμοισιν,
 ἀμφαγαπαζόμενοι πᾶσι τύποις φιλίους,
 καὶ ψυχὰς θείοισι λόγοις, οὓς Πνεῦμ' ἐχάραξεν,
 ὑψοῦσιν, φαενην δαῖτα χαριζόμενοι·
 95 αὐτὰρ ἔπειτα, νόμου τις ἀπηνέος ἐν μεσάτοισι
 μνήσατο, καὶ τοῖον ἐξερέεινεν ἔπος,
 εἰ καλὸν εὐσεβέεσσι Θεοῦ πέρι πότμον ἐπισπεῖν,
 ἔλκων κρυπταδίους ρήμασι πικρὸν ἔπος.
 Εἰ δ' ὄγ' αἰδρεῖσιν ἐπαινήσειε τελευτήν·
 100 θνήσκουσιν πολλοῖς προφρονέως θανάτοις·
 αὐτοὶ ὑπὸ σφετέρης παλάμης, καὶ γαστρὸς ἀνάγκη·
 οἱ δὲ κατὰ σκοπέλων, βένθεσί τ' ἤε βρόχοις,
 μάρτυρες ἀτρεκίης, πολέμου δ' ἄπο καὶ στονόεντος
 χαίρουσιν βιώτου τοῦδ' ἀπανιστάμενοι.
 105 Ἰλαθι, Χριστὲ ἀναξ, πισταῖς φρεσὶν ἀφραδέουσιν,
 οἷά τ' ἀπὸ νύσσης πῶλος ἀεθλοφόρος
 τῆλε φέρων ἐὰ γοῦνα, ποδωκείησι πεποισθῶς,
 οὐδὲ χαλινοῖσιν ἐντὸς ἐεργόμενος.
 Ἄλλος δ' αὐτ' ἄλλης ἀρετῆς ἐπιτέρπετ' ἐρωῆ·
 110 σταθμῶν πλειοτέρων, πλείονες ἐργατίαι.
 Ἄλλὰ τί μοι τὰ ἕκαστα λέγειν; Στεινήν γὰρ ἀταρπὸν
 παύροισιν μερόπων ἐνθάδ' ὀδευομένην
 οἶδε διεξελάουσι, καὶ ἀργαλέον πυλεῶνα,
 τῶν ἀγαθῶν πολλοῖς στειβόμενον καμάτοις.
 115 Τοῖον μὲν Χριστοῖο λάχος, τοῖον δ' ἀπὸ γαίης
 Πατρὶ Χριστῶς ἄγει καρπὸν ἐὼν παθέων,

χωρίς νά νιώθει τὸ χέρι πὸν φρόντιζε.

- 85 Νιώθω φρίκη γι' αὐτὸ· σύμφωνα μ' ἀξιοπίστευτες διηγήσεις
 ἔχει γίνει αὐτὸ νόμος στοὺς μοναχοὺς καὶ στὸ ὄνομα καὶ τὸ βίο,
 πὸν τοὺς γνωρίζουν πολλοὶ καὶ λίγοι τοὺς περιφρονοῦν,
 ἐπειδὴ ἡ εὐσέβειά τους εἶναι θερμότερη ἀπὸ ὅ,τι λογικὴ.
 Ὅταν κάποιος ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς τοὺς πλησιάσει,
- 90 μὴ γνωρίζοντας καθόλου τὸ νόμο τῆς πατρίδας μας,
 πρῶτα φιλόφρονα τὸν τιμοῦν στὰ σπίτια τους
 καὶ τὸν περιποιοῦνται μὲ κάθε φιλικὴ ἐκδήλωση,
 καὶ τίς ψυχὰς μὲ θεῖους λόγους, πὸν χάραξε τὸ Πνεῦμα,
 ἀνυψώνουν προσφέροντάς τους φωτεινὴ τροφή.
- 95 Κι ἔπειτα κάποιος θυμήθηκε κι ἔφερε νόμο σκληρὸ
 στὴ μέση κι ἔκανε τέτοια ἐρώτηση, ἂν εἶναι καλὸ
 οἱ εὐσεβεῖς νά ἐπιδιώξουν τὸ θάνατο γιὰ χάρη τοῦ Θεοῦ
 προσπαθοῦσε μὲ κρυφὰ λόγια νά λάβει πικρὴ ἀπάντηση.
 Κι αὐτὸς ἀπὸ ἄγνοια ἂν ἐπαινέσει ἴσως τὸ θάνατο,
- 100 πεθαίνουν πρόθυμα μὲ χίλιων εἰδῶν θανάτους·
 ἄλλοι μὲ τὸ ἴδιο τους τὸ χέρι κι ἀπὸ τὴ στέρηση τῆς κοιλιᾶς·
 ἄλλοι στοὺς σκοπέλους ἐπάνω, στὰ βάραθρα καὶ στὶς θηλειές,
 τῆς ἀλήθειας μάρτυρες κι ἀπὸ τὸν πόλεμο
 καὶ τὸν πολυστέναχτο βίο μὲ χαρὰ ἀποχωροῦν.
- 105 Λυπήσου, Χριστέ βασιλιά, τοὺς ἀνόητους μὲ τὴν πιστὴ ψυχὴ,
 σὰν τὸ πουλάρι τὸ ἀγωνιστικὸ πὸν πέρα ἀπὸ τὸ τέρμα
 ὀδηγεῖ τὰ πόδια του, ἔχοντας ἐμπιστοσύνη στὴ γρηγοράδα του,
 καὶ χωρὶς νά περιορίζεται καθόλου ἀπὸ τὰ χαλινάρια.
 Ἄλλος πάλι χαίρεται μὲ τὸν πόθο ἄλλης ἀρετῆς·
- 110 ὅταν οἱ διαμονὲς πληθαίνουν, πληθαίνουν οἱ ἐργάτες.
 Γιατὶ ὅμως νά τὰ λέγω ἕνα-ἕνα; Μονοπάτι στενὸ,
 πὸν λίγοι ἄνθρωποι ἐδῶ τὸ περπατοῦν,
 αὐτοὶ τὸ βγάζουν πέρα καὶ τὴν ὀδυνερὴ πύλη
 πὸν πατιέται ἀπὸ τοὺς πολλοὺς κόπους τῶν ἀγαθῶν.
- 115 Αὐτὴ εἶναι ἡ κληρονομιά τοῦ Χριστοῦ καὶ τέτοιο ἀπὸ τὴ γῆ
 στὸν Πατέρα του πηγαίνει τὸν καρπὸ τῶν παθῶν του ὁ Χριστός,

- ἔρμα λόγου, λαοῦ δὲ κλέος, κόσμου δὲ θέμεθλον,
 κάλλεσιν οὐρανόις ἀντεπιδεικνύμενον.
 Τῶν καὶ ἐμοὶ γένος ἐστὶ φαεσφόρον. Ὅμματα τήκοι
 120 ὁ φθόνος. Ἄλλὰ σύ μοι τοῖσδε φίλα φρονέειν,
 κληδονίῳ πρώτιστον ἐνηεῖ, ὃς γε πενιχροῖς
 ζῶει, καὶ Χριστῷ πάντ' ἀνέθηκε φέρων,
 αὐτὸν μὲν πρώτιστον, ἔπειτα δὲ ὄσσ' ἐπέπαστο·
 οὐδὲν ἐῖ ζωῆ λειπόμενος χθονίη,
 125 μάργαρος ἐν λάεσσιν, ἐν ἀστράσι φωσφόρος ἄλλος,
 εἶαρ ἐν ὄρησιν, ἐν δὲ φυτοῖσι ρόδον.
 Καὶ χθονίου ποτ' ἀνακτος ἐν ἀυλαῖς κύδει γαίων,
 μεῖζον ἐν ἡμετέρῳ ἔρκει κῦδος ἔχει·
 Χριστῷ γὰρ βασιλῆϊ παρίσταται. Αὐτὰρ ἔπειτα,
 130 πολλὸν ὀμηλικίης κρείσσονι Εὐλαλίῳ,
 Τὸν ρα κασιγνήτοιο μέγα σθένος Ἑλλαδίοιο
 ἤμισυν ἄρτι λιπῶν, ὧχετ' ἀποπτάμενος
 ἐς χορόν, ὃν ποθέεσκεν· ὁ δ' ἐνθάδε μῦνος ἐλείφθη,
 οὐδὲν ἔχων ὄρααν φέρτερον Ἑλλαδίου.
 135 Μητέρα δ' ἀμφιβέβηκεν ἐὼν στυγερῆς ὑπὸ νόσου
 τειρομένην, ὀλίγαις ἐν ψεκᾶσι βίῳτου·
 οἶαν πουλὸς ὁ μῦθος ἐλεγχόμεν, ἄρκιον εἰπεῖν
 τοιούτων τεκέων μητέρα βαιὸν ἔπος.
 Καρτέριον δ' ἐτέρῳ δῶκεν Θεός· ἀλλ' ἄρα καὶ τὸν
 140 θήσεις σόν, φιλότης, εὐμενέων ἐτάροις·
 Καρτέριον, τοῦ κῦδος ἐν οὐρανόισι μέγιστον
 αἰὲν ἀειρομένου πνεύματι σαρκὸς ἄπο.
 Φεῖδες καὶ μεγάλου Νικομήδεος, εἴ τιν' ἀκούεις,
 ὃς ζωὴν βροτέην δῶκεν ἐπουρανήν,
 145 καὶ θυσίην μέγαλοιο πατρὸς ζήλωσε παλαιὴν
 Ἀβραάμ, ἀγνίσας ὧν τεκέων διάδα,
 σπεύδοντ' ἐς θυσίην ἱερῆϊα· καὶ γάμον ἐσθλὸν
 θήκατ', ἐπεὶ ρα γάμου καγαμίας στέφανος.

- τὸ ἔρμα τοῦ λόγου, τοῦ λαοῦ ἢ δόξα, τὸ θεμέλιο τοῦ κόσμου,
 πὸ ἀντιπαραβάλλεται μὲ τὰ οὐράνια κάλλη.
 Αὐτῶν ἡ φωτοφόρα γενιὰ εἶναι καὶ δική μου. Λιώνει τὰ μάτια
 120 ὁ φθόνος. Ἄλλὰ ἐσὺ δεῖξε μου συμπάθεια σ' αὐτούς,
 τὸν Κληδόνιο τὸν καλό, πρῶτα-πρῶτα. πὸ γιὰ τοὺς φτωχοὺς
 ζεῖ καὶ στὸ Χριστὸ πῆγε κι ἀφιέρωσε τὰ πάντα,
 τὸν ἑαυτὸ του πρῶτα κι ἔπειτα ὅσα ἀπόχτησε·
 δὲν ὑστεροῦσε καθόλου στὴν ἐπίγεια ζωὴ του,
 125 μαργαριτάρι στὶς κοινὲς πέτρες, αὐγερινὸς στ' ἄλλα ἀστέρια,
 στὶς ἐποχὲς ἀνοιξῆ καὶ στὰ φυτὰ τριαντάφυλλο.
 Καὶ στὰ παλάτια κάποτε τοῦ ἐπίγειου βασιλιᾷ χαιρόταν δόξα,
 ἀλλὰ στὴ δική μας αὐτὴ ἔχει μεγαλύτερη·
 γιὰτὶ παραστέκεται στὸ βασιλέα Χριστό. Ἄλλὰ ἔπειτα
 130 στὸν πολὺ ἀνώτερο ἀπὸ τοὺς συνομήλικούς του Εὐλάλιο,
 πὸ ἡ μεγάλη δύναμη τοῦ ἀδελφοῦ του Ἑλλάδιου
 τῶρα τελευταῖα μισὸν ἀφήνοντάς τον, ἔφυγε πετώντας
 στὸ χορὸ πὸ ποθοῦσε· κι ἔμεινε ἐκεῖνος ἐδῶ μόνος,
 μὴν ἔχοντας τίποτε καλύτερο ἀπ' τὸν Ἑλλάδιο νὰ βλέπει.
 135 Τὴ μητέρα του παραστάθηκε ἀπὸ βαριά ἀρρώστια
 πὸ βασανιζόταν, στὶς τελευταῖες στιγμὲς τῆς ζωῆς της.
 Χρειαζέται πολὺς λόγος νὰ δηλώσω τί λογῆς μητέρα ἦταν,
 φτάνει ὁμως ἡ σύντομη διατύπωση «μητέρα τέτοιων παιδιῶν».
 Τὸν Καρτέριο ὁ Θεὸς τὸν παρέδωσε σ' ἄλλον· ἀλλὰ κι αὐτὸν
 140 θὰ τὸν πεῖς δικό σου, φίλτατε, ἀπ' ἀγάπη στοὺς φίλους·
 τὸν Καρτέριο, πὸ ἡ δόξα του στοὺς οὐρανοὺς εἶναι μέγιστη,
 καθὼς πάντα ὑψώνεται μὲ τὸ πνεῦμα πάνω ἀπ' τὴ σάρκα.
 Λυπήσου καὶ τὸ μεγάλο Νικομήδη, ἂν τὸν ἔχεις ἀκούσει,
 πὸ ἀντάλλαξε τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ μὲ τὴν οὐράνια
 145 καὶ ζήλεψε τὴν παλιὰ θυσία τοῦ μεγάλου πατέρα
 Ἄβραάμ, προσφέροντας τὸ ζευγάρι τῶν παιδιῶν του
 σφάγια πὸ ἔτρεχαν γιὰ τὴ θυσία καὶ γάμους λαμπροὺς
 ἔκανε, γιὰτὶ στεφανώθηκε γιὰ γάμο καὶ ἀγαμία. Καὶ δὲν

- Οὐδ' ἔλιπεν γαίη πτόρθους χόος, ὡς ὄλος ἔλθῃ
 150 γαίαν ἐς αἰπεινήν, τῆσδε λυθεις βιοτῆς,
 καρπὸν ἀριστεύοντα μετ' ἀνδράσιν, ἠδὲ γυναιξίν,
 ἀνδράσιν υἷα φίλον, θηλυτέραις θύγατρα,
 ἡμετέροισι χοροῖσιν ἐδὸν στάχυν ἐγκαταλέξας,
 ἔλπομαι, ὡς ληνῶν ἄξιον οὐρανίων,
 155 εὐθαλέας ὄρηκας ἀπ' εὐδόμοιο φυτοῖο·
 εἰ δὲ καὶ ὦν τοκέων κρείσσονας, ἐκ τοκέων.
 Ἄλλα τὰ μὲν κρατεροῖο Θεοῦ ἐν χεῖρεσι κείσθω,
 δς μέγα ταῖς μεγάλαις ἐλπίσι τέρμα φέρει.
 Νῦν γε μὲν οἷς τεκέεσσι πατήρ, πτερὸν οἷα νεοσσοῖς
 160 αἰετὸς ὦκυπέτης, πλησίον ἰπτάμενος,
 ἰθύνει νεόπηκτον, δτ' ἠέρος ἐν λαγόνεσσι
 δινεύοντ' οὐπω θαρσαλέη πτέρυγι,
 πολλὰ μὲν εὐσεβίης παιδεύματα τοῖσιν ὀπάζων,
 οὐπω δ' ἦς ἀρετῆς φέρτερον οὐδὲν ἔχων·
 165 δς θείοισι λόγοισι καὶ ἠθεσι τοῦσδ' ἀνέθηκεν,
 ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐσθλὸν ἐρειδόμενος,
 καὶ πενήνην ἱερῆν κληῖρον πόρσυνε μέγιστον,
 μηδὲν ὧς κε λίποι ὄργανον εὐδοίης.
 Οὗτος μὲν δὴ σοι τοῖος δόμος, εὐχος ἐμοῖο,
 170 εὐχος ἐμῆς μάνδρης, αἵματος ἐξ ἐμέθεν.
 Οὐδὲ μὲν ἐν πυμάτοισι Θεόγνιος, ἀλλ' ἐπὶ γαίης
 ἰστάμενος, θώκων ἀπτεται οὐρανίων,
 μείλιχος, ἠδυεπής, αἰεὶ χλοάοντι προσώπῳ
 φαίνων εὐμενέος πνεύματος ἀγλαΐην,
 175 οὐδ' ἐπίπλαστον ὑπερθεν, ὁμοῖα θηλυτέρησι,
 βάλλων χρῶμ' ἀρετῆς, κάλλος ἐλεγχόμενον,
 ἀλλὰ φόβον πραπίδεσσι Θεῶ φίλον ἐντὸς ἐέργων,
 μούνῳ τῷ κρυφῶν ἴδμονι φαινόμενον.
 Θαῦμα μέγ', ὑστάτιόν περ ἐπαΐζας σταδίοισι
 180 τῆς ἀρετῆς, ὄσσον ἐφθασε τοὺς προτέρους
 καρπαλίμοισι πόδεσσι· φίλοις δέ τε παισὶν ἀρείῳ

ἄφησε στὴ γῆ χωμάτινους βλαστούς, γιὰ νὰ πάει
 150 ὀλόκληρος στὴν ὑψηλὴ γῆ, ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτή,
 καρπὸ πού θεωροῦν ἄριστο ἄντρες καὶ γυναῖκες,
 στοὺς ἄντρες τὸν ἀγαπητό του γιό, τὴν κόρη του στὰ κορίτσια,
 συγκαταλέγοντας τὸ δικό του στάχυ στοὺς δικούς μας χορούς,
 ἐπειδὴ –ἐλπίζω– εἶναι ἄξιο γιὰ τὸ οὐράνιο ἀλώνι,
 155 θαλεροὺς βλαστούς ἀπὸ εὖοσμο φυτό. Ἐάν τώρα εἶναι
 ἀπὸ τοὺς γονεῖς τοὺς καλύτεροι, τὸ ἔχουν ἀπ' τοὺς γονεῖς τοὺς.
 Αὐτὰ ὁμως ἄς εἶναι στὰ χέρια τοῦ κραταιοῦ Θεοῦ,
 πού γιὰ τὶς μεγάλες προσδοκίες προορίζει μέγα τέρμα.
 Τώρα στὰ παιδιά του ὁ πατέρας, ὅπως τὰ φτερά στὰ μικρά του
 160 ὁ γοργόφτερος ἀετός, πετώντας κοντά τους,
 κατευθύνει τὰ νιόπηχτα, ὅταν στοὺς κόρφους τοῦ ἀέρα
 φτερουγίζοντας μὲ δειλὲς ἀκόμα φτεροῦγες,
 τὰ ἐφοδιάζει μὲ πολλὰ διδάγματα εὐσέβειας,
 μὴν ἔχοντας ἀκόμα τίποτ' ἀνώτερο ἀπὸ τὴν ἀρετὴ του·
 165 αὐτὸς μὲ θεϊκοὺς λόγους καὶ τρόπους τὰ ἀφιέρωσε
 ἀπὸ πολὺ μικρὰ ἐντυπώνοντάς τους τὸ καλὸ,
 καὶ μέγιστη κληρονομιά τοὺς ἄφησε τὴν ἱερὴ πενία, ὥστε
 νὰ μὴν τοὺς λείπει κανένα ἐφόδιο γιὰ τὸν καλὸ δρόμο τους.
 Τέτοιας λογιῆς εἶναι τὸ σπίτι σου, περηφάνεια μου,
 170 περηφάνεια τῆς μάντρας μου, ἀπ' τὸ δικό μου αἷμα.
 Οὔτε ἀπὸ τοὺς ἐσχατοὺς ὁ Θεόγνιος, ἀλλὰ πάνω στὴ γῆ
 στέκοντας, ἀγγίζει τοὺς οὐράνιους θρόνους,
 ἡμερος, γλυκόλογος, μὲ χαρούμενο πάντα πρόσωπο
 δείχνοντας τὴν λάμψη καλοσυνάτου πνεύματος,
 175 οὔτε πλαστὸ κι ἐπιφανειακό, ὅμοια μὲ τῶν γυναικῶν
 βάζοντας χρῶμα τῆς ἀρετῆς, ὁμορφιά πού διαψεύδεται,
 ἀλλὰ ἐξασφαλίζοντας μέσα στὴν ψυχὴ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ,
 πού φαίνεται μόνο στῶν κρυμμένων τὸ γνόστη.
 Καὶ θαῦμα μέγα, ἐνῶ τελευταῖος ὄρμησε στῆς ἀρετῆς
 180 τὸ στάδιο, πόσο ὄσους προηγήθηκαν ἔφτασε
 μὲ γρήγορο βηματισμό· καὶ στ' ἀγαπητὰ παιδιά του,

- γευσασμένοις σοφίης μοῖραν ἔδειξε βίου.
 Ἦν δὲ πάρος γαίηθεν ἐς οὐρανὸν εἶδε ταθεῖσαν
 Ἰσακίδης Ἰακώβ ἡμέτερος προπάτωρ
 185 κλίμακα, τήνδ' ἀνιών, ὡς κεν Θεὸν αὐτὸν ἴδηται,
 πηγὴν ἀκροτάτην οὐρανίων φαέων·
 βαθμῶν τὸν μὲν ἔλειπεν, ὁ δ' ἴχνια νῦν ὑπέδεκτο,
 τοῦ δ' ἔχεται παλάμη, δμματα δ' ἄλλον ἔχει.
 Τοίη γὰρ μερόπεσσιν ὁδός, καὶ τοῖον ἐμοῖο
 190 αἴμ' ἀνάγει Χριστῶ εὐγενέτης γενέτης.
 Πολλὰ δ' ἄρ' Εὐάνδρου κειμήλια ἔνδοθι κεύθει
 ψυχῇ, καὶ πολιῆς λευκότεραι πραπίδες.
 Τίς δέ κεν Ἀστερίοιο σαοφρονέων λελάθοιτο,
 ἠδὲ κασιγνήτων τῆς ἱερῆς τριάδος,
 195 οἷς ζυγὴ σοφίη, ζυγὸς βίος, εἰς ἓν ἄγερθεν
 ἔλπωρῇ· μούνη σαρκὶ μεριζόμενοι,
 (σιγήσω Φιλάδελφον, ἐμὸν κέαρ, εὐγενὲς αἶμα·)
 μακροβίου, δ', ἐπὶ τοῖς, θρέμματος ἡμετέρου,
 θρέμματος ἡμετέριοιο, φίλον δ' ἐμόν, ὃν περυύγεσσι
 200 εὐμενέων Χριστὸς ἀμφὶς ἔχει μεγάλαις,

- .....
 ὃν πάντων κρατέων οὐκ ἐφύσησε τύφος;
 Ρῆγινον ὑψὶ βιβάντα, Λεόντιον, Ἡλιόδωρον,
 οἱ Χριστοῦ σοφίης ἄκρον ἔχουσι γέρας,
 205 ἄλλους τ' ἄγροτέροισι μετ' ἀνδράσιν ἄστρα φαεινά,
 πολλοῖς ἡμερίων οὐδὲ φαεινόμενα,
 ἐν Χριστοῦ μελέεσσι τὰ τίμια, τίς κεν ἐνίσποι
 σφρηγίδας ἀθανάτου, κάλλεα σαρκοφόρα;
 Πάντες δ' οἱ γε Θεοῦ μεγασθενέος θεράποντες,
 210 ἄλλος ἐν ἀλλοίῃ ἄρτιος εὐσεβίη,
 ἴχνησι κουφοτάτοισιν ἐπιστεῖβοντες ἄρουραν,
 δεξιτερῆς παλάμης θρέμματ' ἀριπρεπέα,
 καὶ νηοῦ μέγαλοιο λίθοι, οὗς Χριστὸς ἔδησεν
 ἀλλήλοισ ἐρατῇ Πνεύματος ἀρμονίῃ·

- πού γεύτηκαν τὴ σοφία ἔδειξε τὴν ἀνώτερη μοίρα τῆς ζωῆς.
 Κι ὅποιαν εἶδε ἀπὸ τῆ γῆ στὸν οὐρανὸ νὰ ὑψώνεται
 ὁ Ἰακώβ, γιὸς τοῦ Ἰσαάκ, ὁ προπάτοράς μας,
 185 σκάλα, αὐτὴν ἀνεβαίνοντας, γὰ νὰ δεῖ τὸν ἴδιο τὸ Θεὸ
 τὴν ἀκρότατη πηγὴ τῶν οὐράνιων φώτων. Ἀπὸ
 τὰ σκαλοπάτια ἄλλο ἄφηνε κι ἄλλο δέχτηκε τὰ βήματά του,
 ἄλλο πιάνει μὲ τὸ χέρι του κι ἄλλο τὸ ἐβλεπε·
 ἔτσι εἶναι ὁ δρόμος γιὰ τοὺς θνητοὺς καὶ τέτοιο δικό μου
 190 γένος στὸ Χριστὸ ὀδηγεῖ ὁ εὐγενὴς πατέρας.
 Πολλὰ τοῦ Εὐανδρου κειμήλια κρύβει μέσα της
 ἡ ψυχὴ κι ἡ καρδιά του λευκότερη ἀπὸ ἄσπρα γέρου μαλλιά.
 Ποιὸς γνωστικὸς θὰ ξεχάσει τὸν Ἀστέριο
 καὶ τὴν ἱερὴ Τριάδα τῶν ἀδελφῶν,
 195 πού ἡ κοινὴ σοφία κι ὁ κοινὸς βίος σ' ἓνα τοὺς ἔνωσε
 μὲ τὴν ἐλπίδα; στὴ σάρκα μόνο ἦταν χωρισμένοι,
 (δὲ θ' ἀναφέρω τὸ Φιλάδελφο, καρδιά μου, αἷμα εὐγενικό·
 μαζί μ' αὐτοὺς τὸ Μακρόβιο, ἀνάθρεμμα δικό μου,
 ναί, δικό μου ἀνάθρεμμα, φίλο μου, πού μὲ τὰ φτερά του
 200 τὰ μεγάλα ὁ Χριστὸς τὸν ἀγκαλιάζει ὅλος ἀγάπη
 .....
 πού ἐνῶ ξεπερνοῦσε ὅλους δὲν τὸν φούσκωσε ἡ περηφάνεια.
 Τὸ Ρήγινο τὸν οὐρανοπερπάτητο, τὸ Λεόντιο, τὸν Ἡλιόδωρο,
 πού ἔχουν τὸ πρῶτο βραβεῖο στὴ σοφία τοῦ Χριστοῦ.
 205 Κι ἄλλους, σὲ ἄντρες τῆς ἐρημίας, ἄστρα φωτεινά,-
 πού σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους μήτε πού φαίνονται,
 πολῦτιμα, μέσα στὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ, ποιὸς θὰ τοὺς ἀναφέρει
 τοῦ ἀθανάτου σφραγίσματα, οὐράνια κάλλη ἔνσαρκα;
 Ὅλοι αὐτοὶ τοῦ μεγάλου Θεοῦ εἶναι ὑπηρέτες,
 210 τέλειος καθένας σὲ διαφορετικὴ ἀρετῇ,
 μ' ἀνάλαφρα βήματα σημαδεύοντας τὴ γῆ,
 τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ μου ἀναθρέμματα ἐξαιρετικά,
 τοῦ ναοῦ μεγάλες πέτρες, πού ὁ Χριστὸς ταίριασε
 ἓνα μὲ τὸν ἄλλο μὲ τὴν ἀξεπέραστη ἀρμονία τοῦ Πνεύματος·

- 215 οἱ ζώῃς σπινθήρσι μικροῖς ζώουσιν ἔλαφρὸν
 τόνδε βίον, γαστρὶ παῦρα χαριζόμενοι
 ἀρχεκάκῳ, παθέων δὲ βαρὴν κλόνον, ἠδὲ κελαινὸν
 ἰστᾶσιν Βελίου οἴδμ' ἐπανιστάμενον,
 σταθμὰ λόγῳ, σιγῇ δὲ μέτρον, καὶ δεσμὰ γέλωτι,
- 220 οἰασι, καὶ σταθεροῖς ὄμμασι βαλλόμενοι,
 νήλιποι, ἀυάλεοι, πενθήμονες, οἰοχίτωνες,
 νεκροὶ ἐπιχθόνιοι, ζῶντες ἄνω πραπίσι,
 μεῖζον ἐν ὀφθαλμοῖσι Θεοῦ σέλας αἶν ἐχοντες,
 ψυχῶν τ' εὐσεβέων κεῖθι χοροστασίην.
- 225 Παρθενικὰς δὲ γυναῖκας, ὅσαι κλείουσιν ἄνακτα
 νυμφίον, ἀγνωτάταις μιγνύμενον κραδίαις,
 αἱ Χριστὸν δοκέουσιν ἀκοιμητοῖς φαέεσσιν,
 οὔτι μαραινόμενας λαμπάδας ἀψάμεναι,
 τίσας, ἐπεὶ δεδάηκας ἐμὸν γέρας, εἴ τιν' ἔτισας,
- 230 αὐλῆς ἡμετέρης ὄμμα φαεινότατον.
 Ξυνὴ γὰρ πάντεσσι πέλει χάρις, εὐτέ τις ἐσθλῶν
 ἐσθλὰ πάθη, θεσμῶ κίρναμένης φιλήης.
 Ναὶ μὴν καὶ τῆσιν γε μέγας νόος, ἄρρени θυμῶ
 ριπτούσαις δολερῆν Ἐὐδαν ἀπὸ κραδίης,
- 235 ναὶ μὴν καὶ τῆσιν γε περὶ χροῖ σάκκος ἐρυμνός,
 καὶ κόνις ἐν δαπέδῳ, φάρμακα σωφροσύνης·
 εὐχαί τε στοναχαί τε φίλαι καὶ νύκτες αὔπνοι,
 καὶ πηγαὶ δακρύων ἐνδοθι λειβομένων.
 Γούνατα δ' ἐρρώσαντο, καὶ ἀδρανίης λελάθοντο,
- 240 εὐσθενέων Χριστοῦ δραξάμενοι θυσάνων.
 Αἱ δ' ἀπαλοὶ σάρκες τε καὶ εἴματα σιγαλόεντα,
 κάλλος τ' εἰαρινὸν ὄκα μαραινόμενον,
 ἀμφότερον φύσιός τε καὶ ὀππόσον ἐκτοθι χερσὶν
 ἄνδρες ἐτρίψαντο εἶδεσι μαχλοτέρων,
- 245 Εἶξαν ὑπὸ πραπίδεσσι, νόου σθένος ἀνδράσιν ἴσας
 θεῖναι θηλυτέρας, καὶ δέμας, ὡς σοφίην.

- 215 με μικρές αὐτοὶ σπίθες ζοῦνε ἀνάλαφρη τῆς ζωῆς
 τὴν πορεία αὐτή, πολὺ μικρὴ χάρη στὴν κοιλιὰ κάνοντας
 τὴν ἀρχέκακη· καὶ τῶν παθῶν τὸ βαρὺ σεισμὸ καὶ τὸ μαῦρο
 τοῦ Βελίαρ σταματοῦν κύμα πού ἀνορθώνεται·
 σταθμὰ στὸ λόγο, μέτρο στὴ σιγὴ καὶ δεσμὰ στὸ γέλιο
- 220 καὶ τ' αὐτιὰ καὶ με σταθερὰ βλέμματα κοιτάζουν,
 γυμνόποδοι, στεγνωμένοι, λυπημένοι, μ' ἓνα μόνο ροῦχο,
 νεκροὶ πάνω στὴ γῆ, ζῶντας με τὸ πνεῦμα στὸν οὐρανό,
 ἔχοντας στὰ μάτια ὄλο καὶ περισσότερο φῶς τοῦ Θεοῦ
 καὶ τὴν ἐκεῖ χοροστασία τῶν πιστῶν ψυχῶν.
- 225 Καὶ τὶς παρθένες ὄσες ὑμνολογοῦν τὸ βασιλέα
 Νυμφίο, πού σμίγει με τὶς πάναγκες καρδιές,
 καὶ τὸ Χριστὸ προσδοκοῦν μ' ἀκοίμητα φῶτα,
 ἀφοῦ ἀναψαν τὶς λαμπάδες πού δὲ σβήνουν, αὐτὲς τίμησέ τις,
 ἀφοῦ ἔμαθες πῶς αὐτὲς εἶναι ἡ τιμὴ μου, ἂν κάποια
- 230 τίμησες, τῆς δικῆς μας αὐλῆς τ' ὀλοφώτεινο μάτι.
 Κοινὴ γιὰ ὄλους εἶναι ἡ χάρη, ὅταν ἓνας καλὸς
 εὐεργετηθεῖ, ἀπλωμένη με τὸ νόμο τῆς φιλίας.
 Κι αὐτὲς ἔχουν μεγάλο νοῦ, με ἀνδρική ψυχὴ
 διώχνοντας τὴ δολερὴ Εὐὰ ἀπὸ τὴν καρδιά τους.
- 235 Naί, κι αὐτὲς φοροῦνε σκληρὸ φόρεμα στὸ σῶμα τους
 καὶ πέφτουν κάτω στὸ χῶμα· αὐτὸ εἶναι φάρμακο σωφροσύνης.
 Τὶς προσευχὲς ἀγαποῦν καὶ τοὺς στεναγμοὺς, οἱ νύχτες τους
 ἀυπνες, καὶ τῶν δακρῶν πηγὲς χύνονται ἀπὸ μέσα τους.
 Τὰ γόνατά τους στερεώθηκαν, τὴν ἀδυναμία τὴν ξέχασαν,
- 240 ὅταν ἐπιασαν τὶς δυνατὲς ἄκρες τοῦ φορέματος τοῦ Χριστοῦ.
 Οἱ ἀπαλὲς σάρκες καὶ τὰ λαμπερὰ φορέματα
 καὶ ἡ ἀνοιξιὰτικὴ ὁμορφιὰ πού γρήγορα μαραίνεται καὶ στὰ
 δύο τῆς εἶδη, καὶ στὸ φυσικὸ καὶ σ' αὐτὸ πού ἄντρες ὄχι πιστοὶ
 με τὰ χέρια τους ἐφτιαξαν γιὰ πρόσωπα ἀκόλαστα, ὑποχώρησαν
- 245 στὴ φρόνηση, στοῦ νοῦ τὴ δύναμη ἴσες με τοὺς ἄντρες
 νὰ δείξουν τὶς γυναῖκες καὶ στὸ σῶμα· αὐτὸ εἶναι σοφία.

- Οὐ μέγα· καὶ Χριστὸν γὰρ ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος
 σαρκὶ σὺ ἀνδρομέη γαῖαν ἐπερχόμενον,
 καὶ τέκον ἡμερίοις ἀγνῆς διὰ μητρὸς ἰόντα
 250 παρθένου, ὄφρα νόμον ἀνδρόμεον τελέσῃ,
 ἀχράντοισι γονῆσι, καὶ ἐκ τύμβοιο θορόντα
 ἡματι ἐν τριτάτῳ θερμότεροισι πόθοις
 πρῶται ἐθήησαντο, φίλοις τε ἠγγειλαν ἐταίροις,
 γεύομεναι Χριστοῦ γεῦσιν, ἄκος προτέρης.
- 255 Πολλὰ μὲν δὴ γαῖαν ἐπιπνεύουσιν ἅπασαν,
 ὅσσα τὴν σωτῆρ μῦθος ἐπιστρέφεται.
 Αἰ μὲν ὀμηγερέες, ξυὸν πόθον ἀμφιέπουσαι
 οὐρανόιο ζωῆς, Ἰσά τε μέτρα βίου,
 αἰ δ' ἄρ' εἰς τοκέεσσι παρήμεναι ἀδρανέουσιν,
 260 ἢ ἐκασιγνήτοις μάρτυσι σωφροσύνης.
 Αὐτὰρ ἐμοὶ παῦραι μὲν, ἀτὰρ πλεόνεσσιν ἐρίζω,
 γηθόσυνος Χριστοῦ κάλλεσιν οὐρανόιοις.
 Χρῦσα μὲν Λυδίοισι δόμοις ἐχαρίζετο μῦθος
 ψῆγματα, καὶ ποταμοῦ ὀλβοδότοιο ρόον.
- 265 Χρυσοφόροι δ' Ἰνδοῖσι μελαγχρώτεσσιν ἄφυσσον
 μύρμηκες κοίλης πλοῦτον ἀπὸ ψαμάθου.
 Νεῖλος δ' εὐκάρποισιν ἐπαῖσων πεδίοισιν
 ὦριος, Αἴγυπτον θῆκεν ἐρισθενέα.
 Ἄλλος δ' ὀρνίθεσσιν ἀγάλλεται, ὃς δὲ φυτοῖσιν,
 270 ὃς δὲ λίθοις τερπνοῖς ἐνδοθι λαμπομένοισι.
 Αὐτὰρ ἐμοὶ πάντων περιώσιον εὐχος ἔδωκε
 Χριστὸς ἄναξ, πολλῶν εὐσεβέων στέφανον.
 Ἦ ρ' ἑτεόν· τυτθοῖσι Θεὸς χάριν αἰὲν ὀπάζει,
 ὥσπερ ὑποσχασίη ἐστὶ παλαιότερη
- 275 Βηθλεὲμ ἐν προτέροισιν, ἐμῶ νέον ἄστει τυτθῶ,
 τῇ μὲν ἐῆ γέννη, τῷ δ' ἄρ' ἐμοῖσι φίλοις.
 Οὗτός σοι χορὸς ἄλλος ἐμῆς ἀπολάμπεται αἴης,
 οἶος ἀριστοτόκου πατρίδος ὑμετέρης,
 Ἀρμενίης, ἢ πολλὸν ἀριστεύουσ' ἐπὶ γαίης,

- Σπουδαῖο δὲν εἶναι· γιατί και τὸ Χριστὸ ἀπὸ τὸν ἑναστρο οὐρανὸ,
 δταν μ' ἀνθρώπινη σάρκα κατέβαινε στὴ γῆ,
 τὸν γέννησαν γιὰ τοὺς ἀνθρώπους μέσω ἀγνῆς μητέρας
 250 παρθένας, γιὰ νὰ ἐκπληρώσει τὸν ἀνθρώπινο νόμο,
 γέννημα ἀχραντης γέννας· και ἀπὸ τὸν τάφο δταν βγῆκε
 τὴν τρίτη ἡμέρα μὲ θερμότερη λαχτάρα
 πρῶτες τὸν εἶδαν και ἔφεραν μήνυμα στοὺς συντρόφους του,
 και γεύτηκαν τὸ Χριστό, φάρμακο τῆς πρώτης γεύσης.
 255 Πολλὲς βέβαια φέρνουν τὴν πνοή τους σ' ὀλόκληρη τὴ γῆ,
 ὄση περιέρχεται ἡ σωτήρια διδασκαλία.
 Ἄλλες συγκεντρωμένες ὄλες μαζί θάλπουν τὸν κοινὸ πόθο τους
 τῆς οὐράνιας ζωῆς και ἴσα μέτρα στὸ βίο,
 και ἄλλες κάθονται ἀνεργες κοντὰ στοὺς γονεῖς τους
 260 ἢ τοὺς ἀδελφούς τους μάρτυρες τῆς σωφροσύνης τους. Ἄλλὰ
 εἶναι λίγες δικές μου, μαλλώνω ὡστόσο μὲ περισσότερος
 χαρούμενος ἀπὸ τίς οὐράνιες ὁμορφιές τοῦ Χριστοῦ.
 Χρυσοῦ στα λυδικὰ σπῖτια χάριζε ὁ μῦθος
 ψῆγματα και ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ ποὺ χάριζε πλοῦτο.
 265 Στοὺς μελανόχρωμους Ἴνδοὺς χρυσοφόρα μυρμήγκια
 ἀντλοῦσαν πλοῦτο βαθιὰ ἀπὸ τὴν ἀμμουδιά.
 Και ὁ Νεῖλος ὀρμώντας στὶς καρπερές πεδιάδες
 στὴν ὥρα του, ἔκανε τὴν Αἴγυπτο πολὺ δυνατή.
 Ἄλλος μὲ τὰ πουλιὰ εὐφραίνεται και ἄλλος μὲ τὰ φυτὰ,
 270 και ἄλλος μὲ πέτρες πολὺτιμες μὲ γνήσια λάμψη.
 Ἄλλὰ σ' ἐμένα ἔδωσε τιμὴ πάνω ἀπὸ ὄλους
 ὁ Βασιλέας Χριστός, στέφανο ἀπὸ πολλοὺς εὐσεβεῖς.
 Εἶναι ἀληθινό· στοὺς μικροὺς ὁ Θεὸς πάντα δίνει δόξα,
 ὅπως εἶναι ἡ παλιὰ ὑπόσχεση γιὰ τὴ Βηθλεὲμ
 275 στοὺς προηγούμενους, και πρόσφατα στὴ μικρὴ μου πόλη
 ἢ μία ἀπὸ τὴ γέννησή του, ἢ ἄλλη ἀπὸ τοὺς φίλους μου.
 Τοῦτος εἶναι ἄλλος χορὸς ποὺ ἀναλάμπει ἀπὸ τὴ γῆ μου,
 ὅπως τῆς δικῆς σας πατρίδας γεννήτρας ἄριστων,
 τῆς Ἀρμενίας, ποὺ εἶναι πολὺ ἄριστη πάνω στὴ γῆ

- 280 φέρτατον εὐχος ἔχει ἀζυγέων ἄφενος.
 Τοῖσι χαριζόμενος, βαιὴν μὲν ἔμοιγε, φέριστε,
 σοὶ δ' αὐτῷ μεγάλην ἴσθι χάριν παρέχων,
 σαυτῷ, καὶ τεκέεσσι, φίλῃ τε δάμαρτι μέγιστον
 πλοῦτον ἄγων, ζωῆς ἐλπίδα λαμπροτέρης.
- 285 Εἰ δέ τέ που καὶ ἐμῆς, ἐτάρων ἀγανώτατε πάντων,
 τῆς ἀρχαιοτέρης μνήστιν ἔχεις φιλήης
 (οὐ γὰρ ἐν εὐσεβέεσσιν ἐμόν ποτε οὐνομα θήσω),
 μηδέ μ' ἀτιμάζειν, οὐ γὰρ ἔοικε, φίλος·
 ἀλλ' ἐπ' ἐμοῖς ἐτάροισι χάριν καὶ κῦδος ὀπάζειν·
- 290 ἔστι δὲ καὶ ἐμέο πὰρ πλεόνεσσι λόγος·
 εἴ τοι μὴ πλεόνεσσι, σὲ δ' ἄξιον ἀντί νυ πάντων
 ἄζεσθαι φιλήην, ὧ μάκαρ, ἡμετέρην.
 Ἰὼδ' ἂν καὶ πάντεσσι φίλοις κεκχαρισμένα ρέζοις,
 οἷσιν ὁμῶς τιμῆ εἶδαδε τῶν ὀσίων,
- 295 Βασιλίῳ δὲ μάλιστα, τὸν ἔξοχα Χριστὸς ἔτισεν,
 ὃς μέσος ἀμφοτέρων ἴσταται, εἰς ἐν ἄγων
 ἄκρα φίλων, ξυνῷ δὲ πόθῳ συνέδησεν ἄμεινον·
 τῷ σὺ χαρίζεσθαι πάντα δικαιοτάτος,
 αἰδόμενος πάτρην τε φίλην, καὶ ἡλικά μῦθον,
- 300 καὶ καθαρὰς θυσίας, καὶ πτερόεντα βίον,
 οἷσιν ἔσω σκηνῆς πάντων ἀβάτοιο πόδεσσι
 δεῦτερος ἐξ Ἀαρῶν ἰστάμενος μεγάλου,
 καὶ Θεὸν ὑψιμέδοντα καταντίον ὄμματι λεύσσων,
 θνητοῦς ἀθανάτῳ μίγνυσι λισσόμενος.
- 305 Κεῖνῳ μὲν τὰ ἔμοιγε χαρίζεαι, ὄσσα δ' ἐκείνῳ,
 Χριστῷ, τοῦδε χάρις ἐς Πατέρ' ἔστι χάρις.
 Λίσσομ' ὑπὲρ ψυχῶν, καὶ οὐρανόθεν βίῳ τοιοῦτο,
 λίσσομ' ὑπὲρ μελέων πνεύματι δαπτομένων.
 Δὸς χάριν ἡματίοισι πόνοις, νυχίησί τ' αἰδοαῖς·
- 310 δὸς δὲ χαμευνίῃ, λεπταλέοις τε γόοις,
 καὶ τρυχίνοις ρακέεσσι, καὶ ὄμμασι τηκομένοισι·
 δὸς δὲ νόῳ καθαρῷ, δὸς δ' ἱεροῖσι λόγοις,

- 280 κι ὑπέρτατη καύχηση ἔχει τῶν μοναχῶν τὸν πλοῦτο.
 Κάνοντας χάρη σ' αὐτούς, μικρὴ γιὰ μένα, ἄριστε,
 ξέρε δτι προσφέρεις στὸν ἑαυτό σου μεγάλη χάρη,
 στὸν ἑαυτό σου, στὰ παιδιά σου, στὴν ἀγαπητὴ σου γυναίκα
 φέρνοντας μεγάλο πλοῦτο, ἐλπίδα ζωῆς λαμπρότερης.
- 285 Ἐν μ' ἓνα τρόπο καὶ τῆς δικῆς μου, σύντροφε λαμπρότερε ὄλων,
 ἔχεις θύμηση τῆς ἀρχαιότερης φιλίας
 (ποτὲ μαζί μὲ τοὺς εὐσεβεῖς δὲ θὰ βάλω τ' ὄνομά μου),
 μήτε νὰ μ' ἀτιμάζεις, φίλε, γιὰτὶ δὲν ταιριάζει·
 ἀλλὰ στοὺς συντρόφους μου νὰ δίνεις χάρη καὶ δόξα.
- 290 Ἄλλὰ καὶ γιὰ μένα γίνεται στοὺς πολλοὺς λόγος·
 κι ἂν ὄχι στοὺς περισσότερους, ἐσὺ ἀξίζεις περισσότερο
 ἀπ' ὄλους νὰ σέβουσαι τὴ φιλία τῆ δικῆ μου, μακάριε.
 Ἔτσι θὰ πράττεις γιὰ χάρη ὄλων τῶν φίλων σου
 ποὺ ἀπὸ κοινοῦ σ' ὄλους ἀρέσει ἢ τιμῆ τῶν ὀσίων,
- 295 καὶ ἐξαιρετικὰ στὸ Βασίλειο, ποὺ ἐξοχα τὸν τίμησε ὁ Χριστός,
 ποὺ στέκεται στὴ μέση καὶ τῶν δύο, ἐνώνοντας
 τὰ ἄκρα τῶν φίλων καὶ μὲ κοινὸ πόθο τοὺς ἔδωσε καλύτερα.
 Σ' αὐτὸν εἶναι δικαιοτάτο νὰ χαρίζεις τὰ πάντα
 ἀπὸ σεβασμὸ τῆς ἀγαπητῆς πατρίδας καὶ τῶν σπουδῶν
- 300 τῆς νιότης, τῶν ἀγνῶν προσφορῶν καὶ τοῦ φτερωτοῦ βίου,
 καὶ μ' αὐτὰ μέσα στὴν σκηνὴ τὴν ἄβατη ἀπὸ τὰ πόδια ὄλων
 νὰ στέκεις δεῦτερος μετὰ τὸ μεγάλο Ἄαρών,
 ποὺ βλέποντας μὲ τὰ μάτια του κατάντικρι τὸν οὐράνιο Θεό,
 μὲ τίς παρακλήσεις του σμίγει τοὺς θνητοὺς μὲ τὸν ἀθάνατο.
- 305 Ὅσα δίνεις σ' ἐμένα, τὰ δίνεις σ' ἐκείνον κι ὅσα σ' ἐκείνον
 τὰ δίνεις στὸ Χριστὸ καὶ ἡ εὐχαριστία σ' αὐτὸν πηγαίνει στὸν
 [Πατέρα.
- Παρακαλῶ γιὰ χάρη τῶν ψυχῶν καὶ τῆς οὐράνιας ζωῆς,
 παρακαλῶ γιὰ τὰ σώματα ποὺ τὰ πυρπολεῖ τὸ Πνεῦμα. Δῶσε
 εὐχαριστία μὲ τοὺς πόνους τῆς ἡμέρας καὶ τοὺς ὕμνους τῆς νύχτας·
- 310 δῶσε μὲ τὸ πλάγιασμα χάμω, μ' ἐξασθενημένους στεναγμούς,
 μὲ παλιὰ κουρέλια καὶ μάτια ποὺ σβήνουν·

- ὄφρ' ἀρετὴν τίων, ἀρετῆς ὁδὸν ἀμπετάσειας
 πλείοσι, καὶ πλεόνων μισθὸν ἔχοις θεόθεν.
- 315 Σπείραις δ' ἔνθα μένοντα, καὶ ἀφθιτον ἀμήσαιο
 καρπὸν ἐπουράνιον, πλούσιον ἀντι' ὀλίγων.
 Αἶδεο καὶ πολὴν θεοειδέα πατρὸς ἑμοῖο,
 ἔμπλεον ἀνθρώποις θαύματος ἱστορίην
 ἀμφοτέρων, ἐτέων τε κύκλοισι, καὶ ἦθεσι κεδνοῖς·
- 320 «ὕστάτιόν τοι ἔπος φθέγξομαι ἀδρανέων.
 Ποίμνης ἡμετέρης περιφείδεο, φείδεο ποιίμνης,
 ὧ τέκος, ἡμετέρης, ἧς ῥα περιτρομέω.
 Καὶ γὰρ πόλλ' ἐμόγησα, Θεὸς δέ μοι ἐγγυάλιξε
 ποιμαίνειν πολλὰς εἰς ἐτέων δεκάδας.
- 325 Σοὶ δὲ Θεὸς ὀπάσειεν, ὅσ' εὐσεβέεσσιν ὀπάζει,
 ἄλλα τε καὶ λιπαροῦ γήραος ἀντιάσαι·
 Τοῖα πατρὸς ἑμοῖο θεόφρονος, αὐτὰρ ἔγωγε
 φθέγξομ' ἀφ' ἡμετέρου γράμματος ἐσθλὸν ἔπος·
 «μέτρα Θεοῦ μέτροισιν ἰσάζεται ἡμετέροισιν·
- 330 οἷά περ ἀλλήλοις ἐνθάδε μετρέομεν,
 τοῖα διδοῖ μερόπεσσι Θεὸς μέγας». Ἄλλὰ μετροίη
 κρείσσοσι τὰ κρείσσω νῦν τε καὶ ὑστάτιον·
 νῦν πᾶσιν ἀνθρώποισι θεμελίον, ἢ ἐκείστον,
 ἢ ἐκατόν βιότου βάλλει' ἐφημερίου.
- 335 Καὶ τυτθῆ πλάστιγγι μέγα κτέαρ οὐρανίοιο
 σείεται· ἢ δὲ ροπῆ ἔνθα καὶ ἔνθα φέρει.
 Καὶ Χριστὸς μερόπεσσι, φόρου παρεόντος, ἐμίχθη,
 ἠνίκα Καῖσαρ ὄλην γαῖαν ἀπεγράφετο·
 καὶ τέλος αὐτὸς ἔδωκε βροτῶ Θεός, ὧς κεν ὀπάσῃ.
- 340 θνητοῖς δουλοσύνης τήνδε παρηγορίην.
 Ἄζεο τὴν Χριστοῦ χάριν, καὶ φείδεο λαῶν·
 ἄζεο, καὶ σὺ γράφῃ βίβλον ἐς οὐρανίην
 ἐσθλήν, ἐσθλὰ γράφων· εἰ δ' ἔμπαλιν, ἄλλος ἐνίσποι·
 ἔμπα γε μὴν ὁσίως λωῖόν ἐστι γράφειν.

- εὐχαρίστησε μὲ καθαρὸ νοῦ κι ἱερούς λόγους,
 ὥστε τιμώντας τὴν ἀρετὴ νὰ διαπλατώσεις τὸ δρόμο τῆς
 σὲ περσότερους καὶ γιὰ περισσότερα νὰ ἔχεις μισθὸ ἀπὸ τὸ Θεό·
 315 Νὰ σπείρεις ὅσα μένουν ἐδῶ, γιὰ νὰ θερίσεις τὸν αἰώνιο
 καρπὸ στὸν οὐρανό, πλούσιο γιὰ λίγη σπορά.
 Σεβάσου καὶ τὰ θεϊκὰ γηρατειὰ τοῦ πατέρα μου,
 θαυμαστὴ διήγηση γιὰ τοὺς ἀνθρώπους διπλά,
 τόσο γιὰ τὴ μακρὰ σειρὰ τῶν χρόνων ὅσο καὶ γιὰ τὸ σοφὸ τρόπο·
 320 «ὕστατο λόγο θὰ σοῦ πῶ ἀπὸ τὴν ἀδυναμία μου.
 Πρόσεχε τὸ κοπάδι μου, πρόσεχε,
 παιδί μου, τὸ κοπάδι μου, πού τρέμω γι' αὐτό.
 Γιατὶ πολὺ κοπίασα γι' αὐτὸ κι ὁ Θεὸς μου τὸ παραχώρησε
 νὰ τὸ ποιμαίνω γιὰ πολλὲς δεκάδες χρόνια.
 325 Σ' ἐσένα ὁ Θεὸς νὰ δώσει, ὅσα δίνει στοὺς εὐσεβεῖς,
 μαζί μὲ τ' ἄλλα νὰ ζήσεις κι εὐτυχισμένα γηρατειά».
 Αὐτοὶ εἶναι οἱ λόγοι τοῦ θεϊκοῦ πατέρα μου, ἀλλὰ ἐγὼ
 θὰ πῶ ἀπὸ τὴ δική μας Γραφὴ ὠφέλιμο λόγο·
 «τὰ μέτρα τοῦ Θεοῦ ἐξισώνονται μὲ τὰ δικά μας μέτρα·
 330 ὅπως μετροῦμε στὴ γῆ ὁ ἓνας στὸν ἄλλο,
 ἔτσι δίνει στοὺς ἀνθρώπους ὁ μέγας Θεός». Ἄλλὰ ἄς μετρᾶ
 στοὺς καλύτερους τὰ καλύτερα τώρα καὶ στὸ τέλος.
 Τώρα γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους θεμέλιο εἶτε πολὺ κακὸ
 εἶτε καλὸ τῆς ζωῆς τῆς ἐφήμερης βάζει.
 335 Καὶ σὲ μικρὴ πλάστιγγα τὸ μεγάλο ἀπόχτημα τ' οὐρανοῦ
 ζυγίζεται· τὸ βάρος τὸ πηγαίνει ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ.
 Καὶ ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν ἐτοιμαζόταν φορολογία,
 ἔσμιξε, ὅταν ὁ Καίσαρας ἔκανε ἀπογραφή ὅλης τῆς γῆς
 καὶ φόρο ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος ἔδωσε στὸ θνητό, γιὰ νὰ προσφέρει
 340 στοὺς θνητοὺς αὐτὴ τὴν ἀνακούφιση στὴ σκλαβιά τους.
 Σεβάσου τὴ δωρεὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ λυπήσου τὸ λαό·
 σεβάσου, καὶ σὺ γράφεσαι στὸ βιβλίο τ' οὐρανοῦ
 τὸ καλὸ, ὅταν γράφεις καλά· ἂν τὸ ἀντίθετο, ἄς σοῦ πεῖ ἄλλος·
 ὡστόσο εἶναι καλύτερα οἱ ἐγγραφές σου νὰ εἶναι ὀσιες.

- 345 Οὐχ ἄλις, ὅτι βροτοῖσι βαρὺν ζυγὸν ἤγαγε πρώτη
 ἀρχηγόνου κακίη, καὶ φυτὸν ἀνδροφόνον,
 βασκανίη τε δράκοντος, ἀτασθαλίη τε γυναικός,
 γεῦσις τ' οὐλομένη γνώσιος ἀντιπάλου,
 ἧ με θνητὸν ἔθηκε, καὶ ἐς χθόνα, ἔνθεν ἐτύχθην,
- 350 αὔθις ἀπωσαμένη, λυπρὸν ἔθηκε βίον,
 ὠδῖνάς τε μόθους τε καὶ ἐς πλατὺ νῶτον ἀρούρης
 κύπτοντα ζῶειν, τειρόμενον καμάτοις;
 Ἄλλά με καὶ πλεόνεσσι ἀδελφεὸς ἄλλεσι δώσει,
 χοῦς εἶς, ἔν τε ἱῆ κείμενος ἀμπλακίη;
- 355 Οὐ θέμις, οὐδ' ἐπέοικεν, ἐπεὶ πολλὸν λωῖὸν ἐστὶ
 φάρμακον, ἢ ἐ πόνον, τοῖς νοσέουσι φέρειν.
 Τοῦτό σοι ἡμετέρη ξεινήϊον, ὧ πανάριστε,
 πέμπει ὀμηλικίη, ὃ χρόνος οὐ δαμάσει,
 εὐχος Ἀρμενίης, Ἑλλήνιε, ὃς λάχες αἶη
- 360 στήσαι ἡμετέρη μέτρα δίκαια φόρων.
 Καὶ στήσαις μεγάλοιο Θεοῦ σὺν ἀμύμονι χειρί,
 ὧς κεν ἀγνώως στήσαις, μηδ' ἑτεροκλινέα,
 κέρδεσιν οὐχ ὀσίοισι δαμεῖς φρένας. Εἰ γὰρ ἄπασι
 ἴσα ταλαντεύσαις, ὄμμα μέγα τρομέων,
- 365 τυτθῆ μὲν πόλις ἐσμέν, ἀτὰρ πολλὸν σεῖο, φέριστε,
 δώσομεν ἀνθρώποις, ἢ Διοκαιοσαρέων,
 οὐνομα, καὶ πινάκεσσι χαράζομεν· «οὗτος ἄριστος,
 οὗτος ὁ καὶ Μώμου κρείσσονα μέτρα φέρων.»

- 345 Δέν εἶναι ἄρκετό, πού βαρῦ ζυγὸ στοὺς θνητοὺς ἔφερε πρώτη
 ἡ ἄμαρτία τοῦ γενάρχη καὶ τὸ ἀνθρωποκτόνο φυτό,
 τοῦ φιδιοῦ ὁ φθόνος, ἡ ἀταξία τῆς γυναίκα,
 καὶ ἡ ὀλέθρια γεύση τῆς ἐχθρικῆς γνώσης,
 πού μ' ἔκανε θνητὸ καὶ στὸ χῶμα, ἀπ' ὄπου πλάστηκα,
- 350 μὲ ξαναγύρισε, κι ἔκανε θλιβερὴ τὴ ζωὴ μου,
 μὲ πόνους καὶ κόπους καὶ στὴν πλατιὰ ἔκταση τῆς γῆς
 σκύβοντας νὰ ζῶ, σκοτωμένος ἀπὸ τοὺς κόπους;
 Ἄλλὰ καὶ περισσότερα βάσανα θὰ μοῦ δώσει ὁ ἀδελφός,
 τὸ ἴδιο χῶμα, πού βρίσκεται στὴν ἴδια ἄμαρτία;
- 355 Δέν εἶναι σωστό, οὔτε ἀρμόζει, γιατί εἶναι πολὺ καλῦτερο,
 φάρμακο κι ὄχι πόνος νὰ δίνεις στοὺς ἄρρωστους.
 Αὐτὸ τὸ δῶρο σ' ἐσένα, ὦ πανάριστε, στέλνουν
 οἱ συνομήλικοι πού ὁ χρόνος δὲ θὰ τὸ ἐξαφανίσει,
 τῆς Ἀρμενίας καύχημα, Ἑλλήνιε, πού ἔλαχες στὴ γῆ
- 360 νὰ ὀρίσεις τὴ δική μας δίκαια μέτρα φόρων.
 Καὶ θὰ τὰ ὀρίσεις μὲ τὸ ἄψογο χέρι τοῦ μεγάλου Θεοῦ,
 ὥστε νὰ τὰ ὀρίσεις δίκαια καὶ ὄχι ἄνισα,
 λυγίζοντας στὸν πόθο ἄνομου κέρδους. Γιατί ἂν σ' ὄλους
 κάνεις ἴση κατανομή τρέμοντας τὸν ὀφθαλμὸ τὸ μέγα,
- 365 μικρὴ πόλη εἶμαστε, ἀλλὰ μεγάλο σ' ἐσένα, ἄριστε,
 ὄνομα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ ὅ,τι ἡ Διοκαιοσάρεια
 θὰ σοῦ δώσομε καὶ σὲ στήλες θὰ χαράξομε: «Αὐτὸς εἶναι
 ἄριστος, αὐτὸς πού κι ἀπὸ τὸ Μῶμο ἔχει ἀκριβέστερα μέτρα».

ΠΡΟΣ ΙΟΥΛΙΑΝΟΝ

Ἦμβρω διψάδα γαῖαν ἐπέκλυσεν, ὃς μιν ἔδησεν·
 ἄλλος τ' ἐξ ὑδάτων ἤρπασε κόσμον ὄλον·
 Καὶ νοῦσις τις ἄρηξεν, ὃ δ' ἐκ πολέμων ἐσάωσεν.
 Ἦλλος δ' οὐρανόθεν λαὸν ἔθρεψε μέγαν.

- 5 Σοὶ δὲ Θεὸς χεῖρεσσι φόρων ἐνέθηκε τάλαντον,
 κύδιμ' Ἰουλιανέ, ὡς τοπάροιθε δίκης,
 ἄρροπον, ἄκλοπον, ἴσον, αἰοίδιμον. Ἀλλά, φέριστε,
 φεῖδέο μοι πτωχῶν, φεῖδεο σῆ γραφίδι,
 ὅς νόσος ἤϊστωσε φαγοῦσ' ἀπὸ σάρκα τάλαιναν·
 10 φεῖδεο, καὶ σὺ γράφῃ οὐρανίαις σελίσι.
 Τοῖα διδοῖ μερόπεσσι Θεὸς μέγας ἀντιτάλαντα,
 οἷά περ ἀνθρώποις ἐνθάδε μετρέομεν.
 Τῷ βροτέῳ συνάρηξον, ἐπεὶ δέμας ἐστὶν ἅπασι·
 Λάζαρος ἐν προθύροις, δὸς ψίχας ἀλλοτρίας.
 15 Καὶ Χριστὸς μερόπεσσι, φόρου παρεόντος, ἐμίχθη.
 Ἄζεο τὴν Χριστοῦ ἡλικ' ἰσογραφίην.
 Ἄζεο μητέρα σὴν πτωχοτρόφον, εὐσεβὲς αἷμα,

---

* Ὁ Ἰουλιανὸς εἶναι ὁ συσπουδαστὴς καὶ φίλος τοῦ Γρηγορίου αὐτοκράτο-
 ρας. Στὸ ποίημα αὐτὸ ὁ Γρηγόριος τὸν παρακαλεῖ νὰ δείξει εὐσπλαχνία
 στοὺς φτωχοὺς στὴν ἐπικείμενη ἐπιβολὴ τῆς φορολογίας.

Β'

ΣΤΟΝ ΙΟΥΛΙΑΝΟ

Τὴ διψασμένη γῆ κατάκλυσε μὲ δυνατὴ βροχὴ αὐτὸς ποὺ τὴν
[ἐμπόδισε·

ἄλλος ἀπὸ τὰ νερά ἄρπαξε τὸν κόσμον ὁλόκληρο·
ἄλλος βοήθησε σὲ ἀρρώστιες, ἄλλος ἔσωσε ἀπὸ πολέμους,
ἄλλος ἔθρεψε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τὸ λαὸ τὸ μέγα.

5 Μὰ στά δικά σου χέρια ὁ Θεὸς ἔβαλε τὴ ζυγαριὰ τῶν φόρων,
ἐνδοξε Ἰουλιανέ, ὅπως πρωτύτερα τὴ ζυγαριὰ τῆς δικαιοσύνης
νὰ μὴ γέρνει ἢ νὰ κλέβει, ἰσοζυγισμένη, σεβαστή. Ἀλλά, ἄριστε,
νὰ' ναι φειδωλὴ ἢ πέννα σου, λυπήσου τοὺς φτωχοὺς,
ποὺ ἡ ἀρρώστια ἔφαγε τίς σάρκες τους καὶ τοὺς ἀφάνισε·

10 λυπήσου καὶ γράφεσαι κι ἐσὺ στὶς οὐράνιες σελίδες.
Τέτοια δίνει στοὺς θνητοὺς ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ἀντιμετρήματα,
σάν αὐτὰ ποὺ ἐδῶ στοὺς συνανθρώπους μας μετροῦμε.
Τὸ θνητὸ βοήθησέ τον, γιατί ἔχομε ὄλοι κοινὸ τὸ σῶμα· εἶναι
ὁ Λάζαρος στὴν ἐξώθυρα, δῶσε τὰ ψίχουλα ποὺ δὲ σοῦ ἀνήκουν.

15 Κι ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν ἐτοιμαζόταν φορολογία,
ἔσμιξε. Σεβάσου τὴ συνομηλικὴ τοῦ Χριστοῦ ἀπογραφὴ.
Σεβάσου τὴ φτωχομάνα μητέρα σου, αἷμα εὐσεβές,

---

1 Πρόκειται γιὰ τὸν προφήτη Ἡλία.

καὶ δόμον, δς μελέοις εὐμενέειν ἐδάη.

Ἄζεο καὶ τὸν ἐμὸν πλοῦτον, φίλος, ὃν ρα πένησι
20 πάντ' ἀπέδωκα φέρων, σταυροφόροισι πόθοις.

Ξυνὸς ποντοπόροισι λιμὴν, ξυνὴ δέ τ' ἀρωγὴ
τοῖς ἐπιδευομένοις, ἠδὲ μερὶς κτεάνων.

Ἡμετέρη κτῆσις, σὴ δὲ γραφίς. Ἴσον ἔχοιμεν
τῆς πτωχοτροφίης μισθόν. Ἄναξ γραφέτω.

25 Ἡ μὲν δὴ πολλοῖς σε Θεὸς μέγας ἐκλήϊσεν,
ὄσσατίοις ὀλίγους τῶν χθόν' ἐπερχομένων.

Αἶμ' ἱερόν, μῦθοι, κτεάνων σθένος, εἶδος ἀγητόν·
βήμασι κάρτος ἄγειν Αὐσονίοισι νόμοις·

ἀλλ' ἔμπης τόδε σοι πάντων πλέον, ἠπιόμητι,

30 Χεῖρα Θεοῦ φέρειν τοῖς ἀτάφοις νέκυσι.

καὶ τὸ σπίτι πού διδάχτηκε νά' ναι φιλικὸ στοὺς δυστυχισμένους.
 Σεβάσου καὶ τὸ δικό μου πλοῦτο, φίλε, πού στοὺς φτωχοὺς
 20 ὄλο τὸν ἔδωσα, ἀπὸ τὸ πόθο μου νά σηκώσω τὸ σταυρό μου·
 κοινὸ εἶναι τὸ λιμάνι γιὰ τοὺς ταξιδιωτὲς καὶ κοινὴ βοήθεια
 γιὰ ὄσους ἔχουν ἀνάγκη αὐτῆ ἢ μερίδα τῶν ἀγαθῶν.
 Τὰ κτήματα εἶναι δικά μας, ἡ πέννα δική σου. Ἄς ἔχομε ἴσο
 μισθὸ μὲ τοὺς φτωχοὺς πού θρέψαμε. Ὁ βασιλιάς ἄς γράφει.
 25 Μὲ πολλὰ ὡς τώρα ὁ μεγάλος Θεὸς σὲ δόξασε,
 μὲ ὄσα λίγους ἀπὸ ὄσους περνοῦν ἀπὸ τὴ γῆ.
 Αἷμα ἱερό, λόγοι, ἄφθονα κτήματα, ὄψη ὠραία·
 στὸ δικαστικὸ βῆμα νά ἐπιβάλλεις τοὺς ρωμαϊκοὺς νόμους·
 ὡστόσο αὐτὸ εἶναι τὸ περισσότερο ἀπ' ὄλα, ὦ στοχαστικέ·
 30 νά φέρεις τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ στοὺς ἄταφους νεκρούς.

ΠΡΟΣ ΒΙΤΑΛΙΑΝΟΝ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΥΙΩΝ

ὦ πάτερ, ὃν περ ἔμοιγε Θεὸς θεὸν ἐνθάδ' ἔδωκεν,
 οὐ γεγαῶς γεγαῶτα, καὶ οὐ φθινύθων φθινύθοντα,
 ὧς κεν ἐπιχθονίοισι γέρας καὶ κῦδος ὀπάσση
 ὧς γὰρ ὁμοῦ πάντων γενέτης, νωμεύς τε φέριστος;
 5 Χριστὸς ἀναξ μεγάλοισι νοήμασι κόσμον ἐλίσσω,
 ὧς ρα καὶ οἷς τεκέεσσι πατὴρ θεός. Ἄλλ' ἐπάκουσον
 μῦθον ἐμὸν θείοισιν ἐνὶ σπλάγχνοισιν ἄριστον·
 καὶ τὸ Θεοῦ μεγάλοιο. Θεὸς βροτὸν οὐκ ἀθερίζει,
 ᾧ θάνεν, ὃν συνέγειρε, καὶ ᾧ Θεὸς ἴζεται αὐτίς,
 10 ἴζεται ὑστατίοισιν ἐν ἡμασι πάντας ἐλέγχων.
 Τίπτε τόσον τεκέεσσι τεοῖς ἐπέβρισας ὀδόντα;
 Πῶς ποιῆ κακόχαρτος ἐνήλατο σοῖσι δόμοισι;
 Τίς δ' Ἐρινὸς τόσον ὄλβον ἀτάσθαλος ἐξετίναξεν;
 Ἦτοι μὲν πατέρων ἀγαθῶν ἔφυς, οὐκ ὀλίγος δὲ
 15 αὐτὸς ἐν ἡμερίοισι, Θεῶ δέ γε πάγχυ μέμηλας,
 ὃς φιλέει φιλέοντας, ἀπεχθαίρει δὲ κακίστους.
 Οὗτος μὲν τοπάροιθε Θεοῦ νόμος. Ἄλλὰ τέθηπα,
 πῶς σὺ θεοστυγέεσσι ὁμοῖα κήδε' ἀνέτλης,
 δεμνάμενος πληγῆσιν, ὃ δὴ φάτις, αὐτὸς ἐῆσιν.

ΣΤΟ ΒΙΤΑΛΙΑΝΟ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΙΟΥΣ ΤΟΥ

Πατέρα, πού ὁ Θεὸς θεὸ σ' ἔμένα σ' ἔδωσε ἐδῶ,
 ὁ ἀγέννητος τὸ γεννημένο, ὁ ἀθάνατος τὸ θνητό,
 γιὰ νὰ δώσει στους ἐπίγειους τιμὴ καὶ δόξα·
 γιατί ὅπως εἶναι ὄλων δημιουργὸς καὶ ἄριστος κυβερνήτης
 5 ὁ βασιλέας Χριστὸς πού στρέφει τὸν κόσμον μὲ τὸ μεγάλο του νοῦ,
 ἔτσι καὶ στὰ παιδιά του ὁ πατέρας εἶναι θεός. Ἄλλὰ ἐπάκουσε
 τὸν ἄριστο λόγο μου στὴ θεϊκὴ καρδιά σου· κι αὐτὸ
 εἶναι τοῦ μεγάλου Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δὲν περιφρονεῖ τὸ θνητό·
 γι' αὐτὸν πέθανε, αὐτὸν συνανάστησε, καὶ θὰ τοῦ ἔρθει πάλι
 10 ὡς Θεός· θὰ ρθεῖ τίς ἔσχατες ἡμέρες γιὰ νὰ κρίνει τοὺς πάντες.
 Γιατί ἔτριξες τὰ δόντια τόσο πολὺ στὰ παιδιά σου;
 Πῶς τιμωρία χαιρέκακη ὀρμησε στὸ σπίτι σου;
 Ποιὰ ἐχθρικὴ Ἐρινύα ξετίναξε τόση εὐτυχία;
 Ἄληθεια οἱ γονεῖς σου ἦταν ἀγαθοί, κι ὄχι ἀσήμαντος
 15 κι ὁ ἴδιος μέσα στους θνητούς, κι ὁ Θεὸς σὲ φρόντιζε σὲ ὅλα,
 πού ἀγαπᾷ ὄσους τὸν ἀγαποῦν, καὶ τοὺς κακοὺς ἐχθρεύεται.
 Αὐτὸς ἦταν πρωτότερα ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ. Ἄλλὰ θαυμάζω,
 πῶς ἐσὺ ὑπέφερες λύπες ὁμοῖες μὲ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ,
 δαμασμένος ὁ ἴδιος ἀπὸ δικά σου χτυπήματα, ὅπως λέει ὁ λόγος.

---

* Ὁ Γρηγόριος προσπαθεῖ νὰ συμφιλιάσει τὸ Βιταλιανὸ μὲ τοὺς γιούς του, πού γι' ἀσήμαντους λόγους εἶχε μίσος ἐναντίον τους· δὲν ἤθελε νὰ τοὺς μιλήσει οὔτε καὶ νὰ τοὺς δεῖ.

- 20 Ἄλλοις ἀπροτίοπτα βίου φύσις ἄλγε' ἀνεῦρε,
τῇ καὶ τῇ δονέουσα βροτῶν γένος. Οὐδέ τις οἶδε,
ποῖ λήξει μέγα κῶμα πολυπλανέος βιότοιο,
ἢ τίς νῆα μέλαιναν ἐὼν ὑποδέξεται ὄρμος.
Ἄλλον πόντος ὄλεσσε ἀπείριτος, ἢ κλύσε χέρσῳ
- 25 ζῶν, ἄτερ σπείροιο καὶ εἵματος, οἰκτρὸν ἀλήτην.
Τὸν πρόσθεν πολύολβον· ἃ δ' ἤγετο, κεύθεται ἄλμη
ἄλλον δηριῶντα μόθος κτάνεν, ἢ μιν ἐπεμψε
δουριαλῆ χεῖρεςσιν ὕπ' ἀνδροφόνοισιν ἐλόντων.
Ἄλλον δ' αὖ βασιλῆες ἐνόσφισαν, ὧν περ ἔχεσκεν,
- 30 αὐτῆμαρ χθαμαλὸν τε καὶ ὄλβιον ἄνδρα τιθέντες·
καὶ τινα ληϊστῆρες ἀπηνέες, ἢ τινα φῶρες
ἡματὶ κακότητι καὶ ὀρφναίοισι δόλοισιν.
Ἄλλους δ' αὖ μελέων κατεδάσσατο δάπτρια νοῦσος.
- Σοὶ δ' ὧν μὲν κατέλεξα, Θεὸς κατένευσε γαλήνην
- 35 πάντων, καὶ νεύσειεν ἔτ' ὄμμασιν εὐμενέεσσι,
πάντα περιφράσσων τά τε ἐνδοθεν, ὅσσα τ' ἔασιν
ἐκτοθεν· οὐδέ τίς ἐστι δύη, καὶ κάρτος ὄπασσεν.
Ἐν δὲ τόδ' οὐ κατένευσε, τεοῖς τεκέεσιν ἀρήγει
ὡς γλήνην βλεφάροισιν ὑπ' εὐκύκλοισι φυλάσσων,
- 40 Ὡς μὴ τις βιότοιο περῶν πλόον ὦδ' ἀγορευση·
«μοῦνος ἐγὼ κακότητα βίου καὶ κύδε' ἄλυξα».
Ὡ Σαμίων ποτ' ἀναξ, σὺ Πολύκρατες, οἷον ἐμήσω;
Δείσας εὐτυχίης δρόμον ἄσχετον, ἐμβαλες ἄλμη
πόρκην, ὃν φιλέεσκες, ὅπως φθόνον ἐξαρέσαιο·
- 45 καὶ τὸν μὲν πάλιν εἶχες, ἀτὰρ μόνον οὐχ ὑπάλυξας.
Ἡμῶν δ' οὐδὲν ἄποινον ἔχει φθόνος. Οὐ μέγα θαῦμα,
εἴ τι δόμοις καὶ βαιὸν ἐπήχλυσεν ἡμετέροισιν.
Ἀχλὺς γὰρ τόδε γ' ἐστὶν ἐτήτυμον, ἢ τίς ὄρφνη

20 Γι' άλλους απρόβλεπτες θλίψεις βρήκε ἡ φύση τοῦ βίου τους,
 ἐδῶ κι ἐκεῖ σπρώχνοντας τὴ γενιά τῶν βροτῶν. Κανείς δὲν ξέρει
 ποῦ θὰ σταματήσει τὸ μέγα κύμα τῆς πολυπλόκτης ζωῆς,
 ἢ ποῖό λιμάνι θὰ δεχτεῖ τὸ μελανὸ καράβι του.

Ἦλλον κατάπια τὸ ἀπέραντο πέλαγο ἢ στή στεριά τὸν ξέβρασε
 25 ζωντανό, χωρὶς τροφή καὶ ροῦχα, θλιβερό ἀλήτη, τὸν πρῶτα
 πάμπλουτο· κι ὅσα κουβαλοῦσε χάθηκαν στὴ θάλασσα.

Ἦλλος σκοτώθηκε στὴν ὥρα τῆς μάχης ἢ πῆγε
 αἰχμάλωτος στὰ φονικὰ χέρια αὐτῶν ποὺ τὸν ἔπιασαν.

Ἦλλον πάλι οἱ βασιλιάδες ξεγύμνωσαν ἀπὸ ὅσα εἶχε,
 30 τὴν ἴδια μέρα κάνοντάς τον ἄθλιο καὶ εὐτυχισμένο,
 κι ἄλλον τὸ ἴδιο ληστὲς ἀδίσταχτοι ἢ λωποδύτες κάποιον
 μὲ παρανομίες τῆς ἡμέρας ἢ δόλους τῆς νύχτας.

Ἦλλων κατάφαγε τὸ σῶμα φάγουσα ἀρρώστια.

Σ' ἐσένα ἀπὸ ὅσα ὀνόμασα ὁ Θεὸς συγκατένευσε νὰ χεῖς γαλήνη
 35 ἀπ' ὄλα, κι ἀκόμα θὰ σοῦ δείξει συγκατάθεση ὄλο εὐμένεια,
 τὰ πάντα θὰ ἐξασφαλίσαι κι ὅσα εἶναι μέσα σου κι ὅσα εἶναι
 ἀπ' ἔξω· κι ὅπου ἔχεις μιὰ λύπη, ἔστειλε καὶ τὴ δύναμη.

Σ' ἓνα μόνο δὲ συγκατατέθηκε, νὰ βοηθήσει τοὺς γονεῖς σου,
 φυλάγοντάς τους ὅπως τὸ μάτι κάτω ἀπὸ τὰ κυκλωτὰ βλέφαρα,
 40 ὥστε κάποιος περνώντας τὸ ταξίδι τῆς ζωῆς νὰ μὴ μιλήσει ἔτσι·
 «μόνος ἐγὼ τὴν κακία καὶ τὰ βάσανα τῆς ζωῆς ξέφυγα».

Ἦ ἐσύ τῶν Σαμίων κάποτε βασιλιά, Πολυκράτη, τί σκέφτηκες;
 Φοβισμένος ἀπὸ τὸν ἀκράτητο δρόμο τῆς εὐτυχίας ἔριξες στὸ πέ-
 [λαγο

τὸ δαχτυλίδι, ποὺ ἀγαποῦσες, γιὰ νὰ ἐξευμενίσαι τὸ φθόνο·
 45 καὶ αὐτὸ πίσω τὸ ξαναπῆρες καὶ τὴ μοίρα σου δὲν ξέφυγες.
 Ἄπὸ μᾶς κανένα δῶρο δὲν ἔχει ὁ φθόνος. Δὲν εἶναι μεγάλο
 θαῦμα, ἂν κάποια ἀχλὺ σκόρπισε λίγη στὰ σπίτια μας.
 Γιατὶ ἀχλὺ εἶναι αὐτὸ ἀληθινὰ ἢ μιὰ σκιά,

ισταμένη τεκέων τε μέση καὶ πατρὸς ἀρίστου.

- 50 *Τίς τάδε θρηνήσειε γόων πολυῖδρις ἀοιδός;
Πῶς μῦθον προτέροισιν ἐδώκαμεν οἷς παθέεσσι;
Μορφῆς μὲν τις ἐῆς ποτ' ἐράσσατο, καὶ κατὰ πηγῆς
ἦλατο, καὶ μιν ἔσοπτρον ἀπώλεσεν εἶδος ἐσθλοῦ.
Σάρκα δ' οὐ ποθ' ἐὰς τις ἀπέστυγε. Κεῖνο δ' ἄκουσα,*
- 55 *ὡς μήτηρ φίλον υἱὰ κατέκτανε μαργουσύνησι·
κτεῖνε μὲν, ὧς τινα θῆρα, τὸ δέρκετο· ὡς δ' ἐνόησε,
μύρατο οὐκέτι θῆρα, πᾶν δ' ὑπὸ χερσὶ δαμέντα.
Καὶ μήτηρ τεκέεσσιν ἐοῖς ἐνὶ φάσγανον ἤκεν,
ἀμφιχολωσαμένη λεχέων καὶ πατρὸς ἔρωτος.*
- 60 *Καὶ τινα θηρητῆρα κατ' οὖρεος, ἀντ' ἐλάφοιο
ὠκείης, ἐδάσαντο θοιαὶ κύνες, ἅς φιλέεσκε.
Μὴ σε, πάτερ, πάντων τιν' ἀριθμήσειεν ἀοιδὸς
μνωόμενος πατέρων κακίης καὶ πῆματ' ἀείδων
ἐνδήμου πολέμοιο, καὶ αἵματος ἀντιβίοιο.*
- 65 *Ἄζομ' ἐγώ. Κακίη μὲν ἐμῆ, κακίη δέ τε πατρός,
πατρός δ' εἰσέτι μᾶλλον, ἐπεὶ καὶ φέρτερός ἐστιν
ἀμφοτέρων πολὴν τε καὶ ἤθεσι κυδαλίμοισιν·
εἴ τοι μὴ κακίη γε, δυσωνυμῆ δ' ἀλεγεινῆ,
ἣ τε καὶ ἐσθλὸν ἐόντα χαμαὶ βάλε πολλάκι φῶτα.*
- 70 *Πολλοὶ μὲν γὰρ ἴσασιν ἀληθέα, οὐκ ὀλίγοι δὲ
δόξαν ἐποπτεύουσι, τό σε φράζεσθαι ἄνωγα.
Καὶ γὰρ ἅπαντ' ἐθέλω πάντων κρατέειν γενετῆρα,
καὶ μάλα χωόμενός περ, ἐπεὶ φύσις ὧδε κελεύει,
καὶ κλέος ἐσθλὸν ἔχοντα μετ' ἀνδράσιν, ὕψι φέρεσθαι.*
- 75 *Πῶς σε, πάτερ, ξείνῳ τις ἐνηέα φῶτα δοκήσει,
τοσσάτιον τεκέεσσι χολούμενον, οὐδ' ἐφύτευσας,*

---

50 Ὁ Νάρκισσος.

55 Ἡ Ἀγῶνη.

πού στέκεται ανάμεσα στὰ παιδιά καὶ στὸν ἄριστο πατέρα.

- 50 Ποιὸς θὰ τὰ θρηνήσει αὐτὰ θρηνωδὸς πολύξερως;
 Πῶς δώσαμε στοὺς παλιοὺς ἀφορμῇ νὰ ποῦνε τὰ δικά τους πάθη.
 Κάποιος ἐράστηκε τὸ πρόσωπό του καὶ μέσα στὴν πηγή
 πήδησε καὶ τὸν κατάστρεψε ὁ καθρέφτης τῆς ωραίας μορφῆς,
 ἀλλὰ τίς σάρκες του ποτὲ δὲ μίσησε κανένας. Ἔκουσα κι ἐκεῖνο,
 55 ὅτι ἀπὸ παραφροσύνη μιὰ μάνα σκότωσε τὸ παιδί της·
 τὸ σκότωσε βλέποντάς το σὰν ἀγρίμι, μὰ ὅταν κατάλαβε,
 θρήνησε ὄχι πιὰ τὸ ἀγρίμι, ἀλλὰ τὸ παιδί της πού σκότωσε
 μὲ τὰ χέρια της. Καὶ μητέρα ἀπὸ μαχαίρι πέρασε τὰ παιδιά της,
 φρενιασμένη γιὰ τὸ γάμο καὶ τὸν ἔρωτα τοῦ πατέρα τους.
- 60 Καὶ στὸ βουνὸ κάποιο κυνηγὸ, ἀντὶ τὸ ἐλάφι
 τὸ γρήγορο, σπάραξαν τὰ γρήγορα σκυλιὰ πού ἀγαποῦσε.
 Μὴ βάλει ὁ ποιητῆς κι ἐσένα, πατέρα, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς,
 θυμούμενος τὴν κακία τῶν πατέρων καὶ ψάλλοντας τὰ πάθη
 πολέμου πού ξέσπασε σὲ οἰκογένεια, στὸ ἴδιο αἷμα.
- 65 Ἐγὼ φοβᾶμαι. Λάθος ἦταν δικό μου ἢ λάθος τοῦ πατέρα μου,
 τοῦ πατέρα πιὸ πολὺ ἀκόμα, ἀφοῦ εἶναι καὶ πιὸ ἀξιόλογος
 καὶ στὰ δύο, στὰ γηρατεῖα καὶ στὸν ἐξοχο τρόπο.
 Ἄν δὲν εἶναι λάθος, εἶναι ὅμως μιὰ ἀλγεινὴ κακὴ φήμη,
 πού καὶ ἐξαίρετο ἄνθρωπο πολλὰς φορὲς τὸν βάζει κάτω.
- 70 Πολλοὶ βέβαια γνωρίζουν τ' ἀληθινά, μὰ ὄχι λίγοι
 ἀποβλέπουν στὴ δόξα, κι αὐτὸ σὲ προτρέπω νὰ σκεφετεῖς.
 Γιατὶ θέλω σὲ ὅλα νὰ ξεπερνᾷ τοὺς πάντες ὁ πατέρας,
 –κι ἂς ἀγανακτῶ πολὺ, ἐπειδὴ ἔτσι ὀρίζει ἡ φύση–
 καὶ ἔχοντας μεγάλη δόξα ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους νὰ πάει ψηλά.
- 75 Πῶς ἐσένα, πατέρα, ἄνδρα μαλακὸ νὰ σὲ θεωροῦν γιὰ τοὺς ξένους,
 ἐνῶ τόσο πολὺ θυμώνεις μὲ τὰ παιδιά πού γέννησες,

---

58 Ἡ Μήδεια.

60 Ὁ Ἀκταίων.

οὐς ἦρω ποτ' ἄνακτι τεοῖς ἐπὶ γούνασι θεῖναι,
καὶ κλεινῆσι γέρηρας ἐπωνυμίησι φανέντας;
Πέτρος ἐγώ, Φωκᾶς δὲ κάσις, Χριστοῦ μαθητῶν
80 κλήσιες. Αὐτὰρ ἔπειτα χόλος, καὶ πάντα λέλασται,

Τίς, πάτερ, ὡς σύ, φέριστε, τόσον τεκέεσσιν ἐοῖσιν
ἦπιος ἀρτιγόνοισιν, ἀεζομένοισι δ' ἀπηνῆς;
Εἰ μὲν δὴ θέμις ἢ Θεῶ βροτὸν ἀντιφερίζειν,
ἢ παῖδας τοκέεσσι, τάχ' ἂν τινα μῦθον ἀνεῦρον
85 ἡμετέροις παθέεσσιν ἀρηγόνα· νῦν δὲ τόδ' οἶον
ρῆζομεν ἡμετέρων στομάτων ἔπος. Εἴτε κάκιστοι,
σοί, πάτερ, εἴτ' ἀγαθοί· τοῦ σπέρματος ὁ στάχυς ἔστω.
Σὸν κλέος οὗτος, ἔγωγε, μακάρτατε, σὸν δέ τ' ὄνειδος,
ἢ καλός, ἢ κακιστὸς ἐών. Τόδε πᾶσι πέφανται,
90 στέργειν ἐσθλὸν ἐόντα, κακῶ δ' ὑπὸ χεῖρα ἐρείδειν.
Οὐδὲ γὰρ ἀρτεμέουσι τὰ φάρμακα, τοῖς δ' ὑπὸ νοῦσου
τειρομένοις ἐπάγουσιν ἀκέστορες. Οὐδέ τις ὄρνιν
ἐζόμενον κλαδεῶνι, καὶ ἤερι ταρσὸν ἰέντα,
ἢ δ' ἀπὸ τῆλε πεσόντα φίλης ἐλέηρε καλιῆς,
95 ἢ γναμπτοῖς ὀνύχεσσι πεπαρμένον ὠμοβόροιο
ἴρηκος, καὶ στυγνὸν ὑποτρύζοντα πόδεσσι.

Σὴ χάρις ὄντα κάκιστον ἐοῖς σπλάγχθοισι γεραίρειν·
εἰ δ' ἀγαθόν, τοῦ πατρὸς ἐμοὶ νόμος. Οἱ γὰρ ἀριστοὶ
καὶ ξεινοὶς τελέθουσι προσηνές. Οὐδὲ Θεοῦ
100 ἦδε χάρις τὸν ἀριστον ἔχειν πέλας, ἀλλὰ κακίστῳ,
εὐμενέειν, καὶ χερσὶν ἀπὸ χθονὸς ὑμὸς' αἰείρειν.
Οὐδὲ γὰρ ἀπτῶτοισι θάνεν Θεός, εἴτ' ἐπὶ γαῖαν
ἤλυθε, καὶ θεότητι ἐὸν βροτὸν ἀμφὶς ἔπηξεν.
'Αλλὰ χαμαιπετέεσσι, καὶ οἱ θάνον ἐξ Ἀδάμοιο.
105 Οὐκ αἶφεις νύῃα νεώτερον, ὡς ἀπὸ πατρὸς

πού ζήτησες κάποτε από τὸ Θεὸ νὰ τὰ βάλεις στὰ γόνατά σου,
 κι ὅταν γεννήθηκαν τὰ τίμησες μὲ ἔνδοξα ὀνόματα;
 Πέτρος ἐγὼ κι ὁ ἀδελφός μου Φωκάς, τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ
 80 ὀνόματα. Ἄλλὰ ἔπειτα θυμός, κι ὅλα ξεχάστηκαν.

Ποιός, πατέρα μου ἄριστε, ὅπως ἐσύ, ἐγίνε στὰ παιδιὰ του
 τόσο μαλακὸς μόλις γεννήθηκαν κι ὅταν μεγάλωσαν σκληρός;
 Ἄν ἐπιτρέπεται ν' ἀντιμάχεται ὁ θνητὸς τὸ Θεὸ
 ἢ τὰ παιδιὰ τὸν πατέρα, ἴσως θὰ ἔβρισκα κάποιο μῦθο
 85 ἐπιβοηθητικὸ στὰ πάθη μου· τῶρα ὁμως τοῦτο μόνο
 τὸ λόγο θὰ βγάλουμε ἀπὸ τὸ στόμα μας: Εἶτε κακοὶ εἴμαστε
 γιὰ σένα, πατέρα, εἶτε καλοὶ· ἄς εἶναι τὸ στάχυ κατὰ τὸ σπόρο.
 Δικὴ σου δόξα αὐτὸς κι ἐγὼ, παμμακάριε, καὶ ντροπὴ δικὴ σου
 ἂν εἴμαστε καλοὶ ἢ κακοὶ. Αὐτὸ εἶναι σ' ὅλους φανερό,
 90 ν' ἀγαποῦμε αὐτὸν πού εἶναι καλὸς καὶ τὸν κακὸ νὰ τὸν βοηθοῦμε.
 Τὰ φάρμακα δὲν εἶναι γιὰ τοὺς γερούς, ἀλλὰ σ' ὄσους ἀπὸ ἀρρώ-
 [στια
 βασανίζονται τὰ δίνουν οἱ γιατροί. Οὔτε κανένας τὸ πουλὶ
 πού κᾶθεται στὸ κλωνάρι ἢ ἀπλώνει στὸν ἀέρα τὰ φτερά
 λυπᾶται, ἀλλὰ αὐτὸ πού ἔπесе μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀγαπητὴ
 95 φωλιά του, ἢ τὸ τρυποῦν τὰ γαμψὰ νύχια τοῦ αἰμοβόρου
 γερακιοῦ καὶ τσιρίζει πονεμένα στὰ πόδια του.

Μοῦ κανεὶς χάρη ἂν ἐνῶ εἶμαι κακὸς μὲ τιμᾶς μὲ τὴν καρδιά σου·
 ἐνῶ ἂν εἶμαι καλός, εἶναι νόμος τοῦ πατέρα γιὰ μένα.
 Γιατὶ οἱ ἄριστοι εἶναι καὶ στοὺς ξένους καλοὶ. Κι οὔτε τοῦ Θεοῦ
 100 εἶναι αὐτὴ χάρη νὰ ἔχει κοντὰ του τὸ ἄριστο, ἀλλὰ στὸν πάγκακο
 νὰ εἶναι καλὸς καὶ μὲ τὸ χέρι νὰ τὸν σηκώνει ἀπὸ τὸ χῶμα.
 Γιατὶ ὁ Θεὸς δὲν πέθανε γι' αὐτοὺς πού δὲν ἔπесαν, ὅταν ἤρθε
 στὴ γῆ καὶ φόρεσε τὸ θνητὸ γύρω ἀπὸ τὴ θεότητά του,
 ἀλλὰ γιὰ ὄσους ἔπесαν χάμω καὶ πέθαναν ἀπὸ τὸ σφάλμα
 105 τοῦ Ἀδάμ. Δὲν ἀκοῦς γιὰ τὸ νεότερο γιό, πῶς ἀπομακρύνθηκε

πλάγχθη, μαχλοσύνησι πατρῷα πάντα λαφύξας,
 καί μιν λιμὸν ἔτειρεν ἀλήμονα; Ὡς δ' ἐπὶ δῶμα
 πατρὸς ἐοῦ παλίνορσος ἔβη, καὶ γούνασι κάμφθη,
 αἶψα πατὴρ ἐλέηρε κακὸν πᾶϊν, αὐχένι χεῖρας
 110 πλέξατο, δάκρυα χεῦε, καὶ εἰλαπίνησι γέρηρε
 καὶ ποιμὴν ὄϊων τις, ἰῆς ἀπομουνωθείσης,
 ἐσθλός, λείψεν ἅπαντα, μετ' ἰχθῖα δ' ἤλυθε κείνης·
 ἦν δέ μιν ἢ κατὰ πρῶνας ἀπόπροθεν, ἢ καθ' ὕλας
 πλαζομένην εὐρησιν, ἐοῖς ὠμοισιν ἀείρας,
 115 καγχαλόων δεκάδεσσι ἐνηρίθμησε φίλησι.

Τοῖος ἐμοῦ Χριστοῦ μέγας νόμος, δς χθαμαλοῖσιν
 εὐμένεει πάντεσσιν, ὑπερφιάλους ἀθερίζων.
 Πολλάκις ἐξαγόρευσις ἀμαρτάδος ἄνδρ' ἐσάωσε
 μούνη, καὶ δακρύοισιν ἀπέκλυσε πῆματα πικροῖς,
 120 καὶ ψυχὴν ἐκάθηρε μελαιομένην κακότητι.
 Ἐπτάκι πολλάκι τόσσον Ἄναξ μειλίσσειτ' ἀλιτροῖς,
 ὡς λογίων ἐπάκουσα Θεοῦ, καὶ Πνεῦμ' ἐδίδαξε.
 Τίς Μανασῆ βασιλῆος ἐν ἀνθρώποισι χερεῖων;
 Τίς δ' ἄρ' ἐνὶ πτολίεσσι Νίνου μέγαλοιο πόλης;
 125 Τίς δὲ τελωναίης ἀμέτρου χερός; ἀλλ' ἄρα καὶ τοὺς
 Χριστὸς ἄναξ ἐλέηρεν ὀδυρομένους κακότητι.
 Ἄλλὰ τί μοι Χριστοῦ, τί δὲ βροτέοιο πόθοιο,
 τὸν ρα φύσις τοκέεσσιν ἐπήξατο ἀμφὶ γενέθλην;
 Καὶ θῆρες φιλέουσιν ἐὸν γόνον, εἴ ποτ' ἄκουσας
 130 παρδάλιάς τε σύας τε βοῶν τ' ἀγέλην ἐλικώπων,
 ὡς ρα περιτρομέουσι, καὶ ὡς περὶ δῆριν ἔχουσι,
 θηρσί τε καὶ μερόπεσσιν ἀπεχθέσιν ἀντιόωντες.
 Σοὶ δ' ἄρ' καὶ θηρῶν ὀλωότερος ἐπλετο θυμός,
 καὶ μερόπων. Δάμασον θυμὸν μέγαν· ἢ σέ γε πέτραι
 135 ἠλίβατοι θρέψαντο, πάτερ φίλε, ἢ σε θάλασσα,

ἀπὸ τὸν πατέρα, στὴν ἀκολασία σκορπίζοντας ὄλα τὰ πατρικὰ
καὶ τὸν πλάνητα ἢ πείνα τὸν βασάνιζε; Μόλις ὁμως στὸ σπῖτι
τοῦ πατέρα του γύρισε καὶ ἔπεσε τὰ γόνατά του,
ἀμέσως ὁ πατέρας σπλαχνίστηκε τὸ κακὸ παιδί,
110 τ' ἀγκάλιασε, ἔκλαψε καὶ μὲ τραπέζι τὸ τίμησε.
Τὸ ἴδιο κι ὁ προβατοβοσκός· μιὰ ἀρνάδα ἂν ἀπομονωθεῖ,
τ' ἀφήνει ὄλα ὁ καλός, καὶ ψάχνει γιὰ τὰ ἴχνη ἐκείνης·
κι ἂν μακριὰ στ' ἀκρόβραχα ἦ στὸ δάσος
τῆ βρεῖ νὰ πλανιέται, τῆ σηκώνει στοὺς ὤμους του,
115 καὶ ὄλος χαρὰ τὴν ξαναφέρνει μέσα στίς ἄλλες δέκα κι ἑκατό.

Αὐτὸς εἶναι τοῦ Χριστοῦ μου ὁ μέγας νόμος, πὺ στοὺς ταπεινοὺς
ὄλους δείχνεται εὐμενὴς καὶ περιφρονεῖ τοὺς ὑπερφιάλους.
Συχνά ἢ ἐξαγόρευση τῆς ἀμαρτίας σώζει μόνη
τὸν ἄνθρωπο καὶ μὲ πικρὰ δάκρυα ξέπλυνε τὰ τραύματα,
120 καὶ καθάρισε τὴν ψυχὴ πὺ εἶχε μαυρίσει ἀπ' τὴν κακία.
Συχνά, ἑφτὰ φορές ὁ Βασιλιὰς σπλαχνίζεται τοὺς ἀμαρτωλοὺς,
ὄπως ἄκουσα ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ καὶ μ' ἐδίδαξε τὸ Πνεῦμα.
Ποιός μέσα στοὺς ἀνθρώπους ἦταν χειρότερος ἀπὸ τὸ βασιλιὰ
[Μανασή;

Καὶ μέσα στίς πόλεις ποιά ἀπὸ τὴν πόλη τοῦ μεγάλου Νίνου;
125 Ποιός ἀπὸ τὸ ἀχόρταγο χέρι τοῦ τελώνη; Κι αὐτοὺς ὁμως
ὁ βασιλιὰς Χριστὸς τοὺς ἐλέησε πὺ ἔκλαιγαν γιὰ τὴν κακία τους.
'Αλλὰ γιὰτι ἐγὼ λέω γιὰ τὸ Χριστὸ καὶ τὸν ἀνθρώπινο πόθο,
πὺ ἢ φύση στερέωσε στοὺς γονιοὺς γιὰ τοὺς ἀπογόνους;
Καὶ τὰ θηρία ἀγαποῦν τὸ γέννημά τους, ἂν ἔχεις ἀκούσει·
130 οἱ παρδάλεις, οἱ κάπροι, καὶ ἢ ἀγέλη τῶν μεγαλομάτικων βοδιῶν,
τρέμουν γιὰ τὰ παιδιὰ τους κι εἶναι ἔτοιμα γιὰ μάχη,
συναντώντας θηρία κι ἀνθρώπους μ' ἐχθρική διάθεση.
Μὰ ἐσένα ὁ θυμὸς σου εἶναι πὺ ὀλέθριος κι ἀπ' τῶν θηρίων
κι ἀπ' τῶν ἀνθρώπων. Δάμασε τὴν ἄμετρη ὀργή σου· ἢ οἱ πέτρες
135 οἱ τραχιές σ' ἀνέθρεψαν, ἀγαπητὲ πατέρα, ἢ ἢ θάλασσα

στερροτέρην ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ μῆνιν ἔχοντα.

- Ἄλλοι μὲν κτεάτεσσι τεοῖς ἐπι τέρψιν ἔχουσι,
 ζεῖνοί θ' ἡμεδαποί τε, θεουδέες, ἀφραδέοντες.
 Ξυνὸς γὰρ πάντεσσι λιμὴν χατέουσι τέτυκται
- 140 σὸς δόμος· ἡ δὲ τράπεζα, καὶ ἄλσεος Ἀλκινόου
 τερπνοτέρη, πλήθουσα φίλοις, πλήθουσα δ' ἐδωδῆς
 ἠεριῶν, χθονίων τε καὶ ὀππόσα νήχεται ὕδωρ.
 Ἡμεῖς δ' ἡμαρ ἐπ' ἡμαρ ἐπ' ἀλλοτρήσιν θύρησιν
 ἀυαλέοι, κρυεροί, καὶ ἀνείμονες, ἔνθα καὶ ἔνθα
- 145 πλαζόμεθ', οὐδὲ τίς ἐστι δύης ἄκος, οὐδὲ πρόσωπον
 σεῖο, πάτερ, λεύσσοντες ἐπὶ χρόνον, εὖτ' ἐχολώθης,
 καὶ μάλα περ ποθέοντες, ὃ καὶ δμώεσσιν ὀπάξεις
 πολλάκι, χωομένος περ, ὃ δὴ πόνος. Ἀλλὰ τραπέζαις
 ἡμεθ' ἐπὶ σχεδίησιν δυσάμμοροι, οὐδ' ὀλίγας περ,
- 150 Λάζαρος ὡς τις ἐκεῖνος, ὑπερφιάλοιο τραπέζης
 ψιχας ἀφαρπάζοντες, ὀμὴν κυσὶ δαῖτα φέροντες.
 Πολλοὶ μὲν στυγέουσι τὴν χάριν, οὐκ ὀλίγοι δὲ
 τίουσιν. Μέγα θαῦμα, πατρὸς γέρας υἱες ἀτιμοί,
 οὐς κοτύλη βαιὴ τις ἀναψύζει γοάοντας·
- 155 ἄλγος ἀρειοτέροις γὰρ ἀρηγόνες εἰσὶ χερείους.
 Ἄλλοι δ' αὖ οὐδ' ἴσασι τίνες, τίνος. Αἰδέομαι γὰρ
 φράζειν καὶ γενετῆρα. Δύω γε μὲν εὐμενέουσιν,
 ὄφρα κεν ἡὲ φύγῃσι δύην, ἢ ἄλκαρ ἔχῃσι
 πῆμασιν ἐν σφετέροισιν, ὅτ' ἀντία κυμαίνησι
- 160 δαίμων, ἀλλοτρήσιν ἐὴν τίοντες οἷζύν.
 Εἶπω μείζονα μῦθον· ἀτάρ, πάτερ, ἱλαος εἶης.
 Τόσσον ἄκος παθέεσσι πόροις, μὴ μῦθον ἐρύξης.
 Ἄλλοις μὲν τεκέεσσι πατῆρ καὶ ἡπιος ἐσσί,
 τόσσον, ὅσον τ' ἐπέοιηκε Θεοῦ Πατρὸς ἐκγεγαῶτα.
- 165 Οὐ φθόνος· οὐ γὰρ ἔοικε κασιγνήτησι μεγαίρειν.
 Θρέψας ἐν θαλάμοισι δροσώδεας, ἔργ' ἐδίδαξας

πού έχουν στά στήθη τους μανία σκληρότερη από διαμάντι.

- Ἄλλοι εὐχαριστιοῦνται μὲ τὰ κτήματά τους,
 ξένοι καὶ δικοί μας, θεόμοιαστοι κι ἄμυαλοι,
 γιατί εἶναι κοινὸ λιμάνι γιὰ ὅλους ὅσοι ἔχουν ἀνάγκη
 140 τὸ σπίτι σου καὶ τὸ τραπέζι σου κι ἀπ' τοῦ Ἀλκινόου τὸ ἄλσος
 πὶὸ εὐχάριστο, φίλους γεμάτο, γεμάτο φαγητά,
 ἀπὸ πουλιά, ἀπὸ ζῶα κι ἀπὸ ὅσα κολυμποῦν στὴ θάλασσα.
 Ἐνῶ ἐμεῖς, μέρα τὴ μέρα σὲ ξένες πόρτες,
 ἀδύνατοι, παγωμένοι, δίχως ροῦχα, ἐδῶ κι ἐκεῖ περιφερόμαστε,
 145 κι οὔτε ὑπάρχει φάρμακο τῆς λύπης, οὔτε τὸ πρόσωπό σου,
 πατέρα, βλέπομε γιὰ καιρὸ ἀπὸ τότε πὺ θύμωσες,
 ἂν καὶ πολὺ τὸ ποθοῦμε, ἐνῶ στοὺς ὑπηρέτες παραχωρεῖς συχνά,
 ἂν καὶ θυμωμένος, πράγμα πὺ με πονάει. Ἄλλὰ σὲ τραπέζια
 πρόχειρα καθόμαστε οἱ δύστυχοι καὶ μήτε λίγα,
 150 ὅπως ἐκεῖνος ὁ Λάζαρος ἀπὸ τὸ προκλητικὸ τραπέζι
 ψίχουλα δὲν ἀρπάζομε, μοιράζοντας κοινὸ φαγητὸ μὲ τὰ σκυλιά.
 Μισοῦνε πολλοὶ τὴ χάρη σου, μὰ κι ὄχι λίγοι
 τὴν τιμοῦν. Μεγάλο θαῦμα, τιμὴ τοῦ πατέρα ἄτιμοι γιοί,
 πὺ μικρὸ καυκὶ θὰ δροσίσει τοὺς θρήνους τους·
 155 γιατί γιὰ τοὺς καλύτερους εἶναι πόνος ἢ κατώτερη βοήθεια.
 Ἄλλοι πάλι δὲ γνωρίζουν οὔτε τί οὔτε τίνος εἶμαστε. Ντρέπομαι
 νὰ πῶ ἀπὸ ποιὸν πατέρα. Δύο βέβαια δείχνονται καλοὶ,
 ἢ γιὰ ν' ἀποφύγουν τὴ δυστυχία ἢ νὰ ἔχουν βοήθεια
 στά βάσανά τους, ὅταν ἀντίθετα τοὺς ταλαντεύει
 160 ὁ δαίμονας, πληρώνοντας μὲ ξένες δυστυχίες τὴ δική τους.
 Θὰ πῶ λόγο μεγαλύτερο, ἀλλά, πατέρα, δείξου εὐμενῆς.
 Θ' ἀνακουφίσεις τόσο τὰ πάθη μου, μὴν ἐμποδίσεις τὸ λόγο μου.
 Σὲ ἄλλα παιδιὰ σου εἶσαι πατέρας μαλακός,
 ὅσο πρέπει, ἀφοῦ προέρχεται ἀπὸ Θεὸ Πατέρα.
 165 Δὲ ζηλεύω· γιατί δὲν πρέπει τίς ἀδελφές σου νὰ μισεῖς.
 Ἄνάθρεψες στὸ σπίτι σου κοπελιές, τίς ἔμαθες ἔργα

εὐγενέος παλάμησι, διέπλασας ἤθεα κεδνά,
θηλυτέρης Χείρωνος· ὑπὸ προπόδεσσι γάμοιο
ἔσθλοὺς ἄνδρας δπασσας· ἐνὶ πτολίεσσι γερήρας.

- 170 Μοῖραν ἐὼν κτεάνων ἀπεδάσσαο χειρὶ παχείῃ.
Ἴμᾶς δ', οὐδς σὺ φύτευσας ἰῆς ἀπὸ μητρὸς ἀρίστης,
ἦν σ' ἔτι δακρυχέοντα, πάτερ φίλε, πολλάκι λεύσσω,
εὐσεβέος, πάντεσσι ἐπιχθονίοισιν ἀγητῆς,
πρωτογόνους νύῃας, ὃ πατράσιν ἐστὶ μέγιστον.
- 175 Τόσσον ἀπεχθαίρεις, καὶ δώματος ἐκτὸς ἐλαύνεις,
ὄσσάτιον κείνησιν ἐνηέα θυμὸν ἔδειξας.

Φθέγξομαι οὐκ ἐθέλων μὲν, ἀτὰρ λόγον ἔκτοθε ρήξω,
δφρα με μὴ ρήξειεν ἐεργόμενος πραπίδεσσι.

- ἼΗν θάλαμος, καὶ δεῖπνα γαμήλια· πάντα γεγήθει,
180 Ἔδνα λόγοι θαλάμων καὶ ἀθύρματα τερπνὰ γάμοιο.
Πολλοὶ μὲν θαλέθοντες ἀφ' αἵματος, οὐκ ὀλίγοι δὲ
γεῖτονες, οἳ τε ἄνακτος ἐν ἔρκεσι κῦδος ἔχοντες,
δαῖτα γάμου τίεσκον, ἀγακλειτοὶ θ' ἱερῆς
εὐχαῖς καὶ στεφέεσσι ὁμοζυγίην συνάγοντες·
- 185 καὶ ρ' οἳ μὲν πάλλοντο καλὸν περὶ κοῦρον ἑταῖροι,
νυμφίον ὑμνεῖοντες ἑοικότα ἔρνεϊ καλῶ·
αἱ δ' ἄρα παρθενικὴν ἐλικώπιδα πορσύνεσκον
ἐς γάμον ἱμερόεντα· πατὴρ δ' ἐπετέρπετο παισίν·
ἡμεῖς δ', ὡς θήρεσσι ἑοικότες ἢ ἐσέσσι,
- 190 ἢ μορφήν ὀλέσαντες ἀπηνεῖ δαίμονος αἴση,
εἰρχθέντες κατὰ δῶμα κασιγνήτης ἀπάνευθεν,
ἠρώμεσθ', ὅτι λυπρὸν ἐσήλθομεν οἶδμα βίοιο·
ὡς δφελον μὴ μητρὸς ἐνὶ σπλάγχχοισι παγήναι,
ἢ θανεῖν ἀτέλεστος ἐν ὠδίνεσσι τεκούσης,
- 195 εἰ δὲ πύλας ἐπέρησα, καὶ εἴλκυσα πνεῦμα μῶροιο,
κλαυθμὸν ἐμοὶ τὸν πρῶτον ἐμοῦ θανάτοιο γενέσθαι

εὐγενικῆς κυρίας μὲ τὰ χέρια τῆς γυναίκα τοῦ Χείρωνα,
 τὶς διαμόρφωσες τρόπους φρόνιμους· στὴν ὥρα τοῦ γάμου
 τὶς ἔδωσες σ' ἐξαιρετοὺς ἄντρες, τιμὴ μέσα στὶς πόλεις.

170 Τὸ μέρος τῆς προίκας τὸ χῶρισες μὲ πλούσιο χέρι.

Ἐμᾶς ὁμως, πὺ σὺ μᾶς γέννησες ἀπὸ τὴν ἴδια ἄριστη μάνα,
 πὺ ἀκόμα, πατέρα ἀγαπητέ, σὲ βλέπω πολλές φορὲς νὰ τὴν κλαῖς,
 εὐσεβή, σεβαστὴ ἀπὸ δλους τοὺς ἀνθρώπους,
 πρωτογέννητα παιδιά, πράγμα ἐξαιρετικὸ γιὰ τοὺς πατέρες,

175 ἐμᾶς τόσο μᾶς μισεῖς καὶ μᾶς βγάζεις ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι,
 ὅσο σ' ἐκεῖνες ἔδειξες μεγάλη ἀγάπη.

Θὰ μιλήσω χωρὶς νὰ θέλω, ἀλλὰ θὰ διατυπώσω ἓνα λόγο,
 γιὰ νὰ μὴν πλαντάξω περιορίζοντάς τον στὸ στήθος μου.

Γινόταν ὁ γάμος καὶ τὸ γαμήλιο τραπέζι· παντοῦ χαρὰ,

180 δῶρα, λόγια τοῦ γάμου καὶ χαρούμενα παιγνίδια.

Πολλοὶ συγγενεῖς, ἴδιο αἷμα, καὶ ὄχι λίγοι

γείτονες, κι ὄσοι στὸ παλάτι τοῦ ἄρχοντα εἶχαν ἀξιώματα,
 τιμοῦσαν τὸ τραπέζι τοῦ γάμου, φημισμένοι ἱερεῖς
 μὲ προσευχὲς καὶ στέφανα στερέωναν τὸ γάμο·

185 γύρω ἀπ' τὸ ὠραῖο παλικάρι χόρευαν οἱ σύντροφοί του,
 τραγουδώντας τὸ γαμπρό, πὺ ἔμοιαζε μὲ ἐξαίσιο βλαστό·
 κι οἱ νέες τὴν ὁμορφὴ κόρη στόλιζαν

γιὰ τὸν ποθητὸ γάμο· χαιρόταν ὁ πατέρας μὲ τὰ παιδιά του
 κι ἐμεῖς μοιάζοντας μ' ἀγρίμια ἢ μὲ κάπρους

190 ἢ ἀλλάζοντας τὸ πρόσωπό μας ἀπὸ σκληρὸ δαίμονα,

φυλακισμένοι στὸ σπίτι μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀδελφὴ μας
 ξετρελαμένοι, γιὰτὶ εἶχαμε μπεῖ σὲ θλιβερὸ κύμα τῆς ζωῆς·
 ἄμποτε νὰ μὴν εἶχα πιαστεῖ στὰ σπλάχνα τῆς μητέρας μου,
 ἢ νὰ πέθαινα, πρὶν γεννηθῶ, μέσα στοὺς πόνους τῆς μάνας μου·

195 κι ἂν ἐβλεπα τὸ φῶς καὶ τραβοῦσα ἐπάνω μου τὸ πνεῦμα
 τοῦ θανάτου τὸ πρῶτο μου κλάμα νὰ γινόταν τοῦ θανάτου

δάκρυον! οὐκ ἂν ἔγωγε τόσοις ἐνέκυρσα κακοῖσιν.

- Ἐν δὲ τόδ' αἰάζω περιώσιον. Ἡ γὰρ αἰοιδῆς ἰδρις ἐών, ποθέων τε γάμον καὶ λέκτρον ἀεῖσαι
- 200 αὐτοκασιγνήτης πάντων ὀλοώτατε δαῖμον, καὶ θαλάμου μελέεσσι πατρὸς χόλον ἐξακέσασθαι, καὶ τοῦδ', ὡς τις ἀλιτρός, ἀπήμπλακον. Ἄλλος ἀεισε κάλλος ἐμόν, ξανθοῖσιν ὑπὸ πλοκάμοισι μέλαιναν ὄφρῶν ὑπερτέλλουσαν ὑπ' ἀργυρέσσι παρεϊαῖς.
- 205 Ἐσπερον εἶρυσεν ἄλλος, Ἐωσφόρον ἄλλος ἀεισεν, οὐδ' ἀγαθός τις αἰοιδός. Ἐγὼ δ' ἀγέραστος, ἀνανδος, πένθεος ἐσσάμενος κείμην νέφος. Οὐδ' ὄσον Ἡχώ, ποιμενίας μέλποντος ἐν οὖρεσι Πανὸς αἰοιδάς, ἄκρων ὑστερόφωνον ἀπὸ σκοπέλων χέον αὐδήν.
- 210 Κλαύσω πρωτοτόκων ἐπέων μόρον, οὐκέτ' αἰείσω. Ἐρρετέ μοι, βίβλοι πολυηχέες· ἔρρετε, Μοῦσαι. Τίς χάρις, εἰ μὴ πατρὸς ἐν οὐασι κείσεται αἰοιδή, εἴ μου καὶ Ὀρφεΐη τις ἐν Ὀδρυσίοις σκοπέλοισι λᾶας ἄγοι, καὶ θῆρας ἀπόπροθε, καὶ πετεηνά;
- 215 Δώσω καὶ τότε σοι, μογερὲ φθόνε. Λήξαιτ', αἰοιδαί.

- Μή σοι τοῖα, φέριστε, Θεός, μηδ' ὅστις ἐταῖρος ἀντιταλαντεύσειε. Δέος δέ με καὶ τόδ' ὀρίνει. Οὐθ' ἡμᾶς φιλέεις, μέγα φέρτατε, οὔτε θύγατρας, τὰς νῦν ἐν παλάμῃσι φέρεις, καὶ ὑψὸς ἀείρεις.
- 220 Ἡμῖν μὲν σέο δῶμα, φίλην τ' ἀπέκλεισας ὀπωπήν, τὰς δ' ἄρα πᾶσιν ἔθηκας ἀπεχθέας. Οὐκ ἐθέλει γὰρ Χριστὸς ἀναξ, τεκέων τῶ μὲν πατέρ' ἠπιον εἶναι, Τῶ δὲ βαρυνφρονέοντα· καὶ ἀντιρέποντι ταλάντω, πολλάκι στεργομένοισιν ἐπιβρίθει κακότητα,
- 225 ἐκ πατέρων ἐπὶ παῖδας ἄγων χόλον Υἱὸς Ἀνάρχου. Ταῦτα μὲν ἐς πόντοιο πέσοι βυθόν, ἡμετέρου δὲ

δάκρυ! ἔτσι δὲ θὰ μ' ἔβρισκαν τόσες συμφορές.

Καὶ πᾶν' ἀπὸ ὄλα τοῦτο θρηνώ. Ἄπὸ τραγούδια
γνωρίζοντας καὶ ποθώντας νὰ ψάλω τὸ γάμο καὶ τὴν κλίνη
200 τῆς ἀδελφῆς, ἀπ' ὄλους τοὺς ἄλλους πιὸ ὀλέθριε δαίμονα,
καὶ μέ τραγούδια τοῦ γάμου νὰ ἡμερέψω τὸ θυμὸ τοῦ πατέρα,
καὶ σ' αὐτό, σὰν ἕνας ἀδιαφόρετος, ἔπεσα ἔξω. Ἕ ἄλλος ἔψαλε
τὴν πανόμορφή μου, κάτω ἀπὸ τὶς ξανθὲς μπουῦκλες τὸ κορακάτο
φρύδι ποὺ καμπυλωνόταν πάνω ἀπὸ τὰ λαμπρὰ μάγουλα. Ἕ ἄλλος
205 τὴν τραγούδησε Ἄποσπερίτη κι ἄλλος τὴν ἔψαλε Αὐγερινό,
κι ὄχι κανένας ἀοιδὸς τεχνίτης. Κι ἐγὼ δίχως τιμές, βουβός,
κειτόμουν τριγυρισμένος ἀπὸ πένθιμο νέφος. Οὔτε ὄσον ἢ Ἕχώ,
ὄταν ὁ Πάνας τραγουδοῦσε τὶς ποιμενικὲς του μελωδίες,
ἀπὸ τὶς ἄκρες τῶν βράχων δὲν ἄφηνα ὑστερογέννητον ἀντίλαλο.
210 Θὰ κλάψω τὴ μοίρα τῶν πρωτογέννητων λόγων μου, δὲ θὰ ψάλω.
Ἄφηστε με, βιβλία πολύφωνα· φύγετε, Μοῦσες.

Τί εὐχαρίστηση, ἂν τὸ τραγούδι δὲ φτάσει στ' αὐτιά τοῦ πατέρα,
ἂν ἡ ὄρφικὴ λύρα μου στοὺς βράχους τῶν Ὀδρυσῶν
σέρνει στὸ χορὸ πέτρες καὶ θηρία καὶ πουλιά;
215 Θὰ σοῦ τὸ κάνω καὶ τοῦτο, φθόνε ἄθλιε. Πάψτε, τραγούδια.

Σὲ σένα, ἄριστε πατέρα, μήτε ὁ Θεὸς μήτε ὄποιος φίλος
νὰ μὴ σοῦ ἀντιζυγίσει τέτοια. Κι αὐτὸς ὁ φόβος μ' ἀνησυχεῖ.
Οὔτε ἐμᾶς ἀγαπᾶς, ὄ ξεχωριστέ, οὔτε τὶς θυγατέρες, ποὺ τώρα
τὶς ἔχεις μέσα στὰ χέρια σου καὶ τὶς ἀνεβάζεις στὸν οὐρανὸ.
220 Σ' ἐμᾶς ἀπαγόρευες νὰ ρχόμαστε σπῆτι σου καὶ νὰ σὲ βλέπομε,
κι αὐτὲς τὶς ἔκανες σ' ὄλους μισητές. Γιατὶ δὲ θέλει
ὁ βασιλιάς Χριστὸς ὁ πατέρας νὰ εἶναι στὸ ἕνα παιδί του γλυκὺς
καὶ στὸ ἄλλο ἄγριος καὶ σκληρός. Γι' αὐτὸ καὶ μ' ἀντίθετα σταθμά,
πολλὲς φορὲς σ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν τὴν ἀγάπη στέλνει ἄφθονες
[συμφορές,
225 ἀπὸ τοὺς πατέρες μεταφέροντας στὰ παιδιὰ ὁ γιὸς τοῦ Ἄναρχου
τὴν ὄργη. Αὐτὰ ἄς πέσουν στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας κι ἄς εἶναι ἔξω

δώματος ἐκτὸς ἔοι, μηδ' ἄλγεσιν ἄλγος ἔποιτο.
Καὶ τόδ' ἄλις τεκέεσσιν ἐπι πρῶτοισιν Ἐριννύς.

- Σοὶ δέ, πάτερ, πάντες μὲν ὄσοι τελέθουσι τοκῆς
230 Καὶ παῖδες, κοτέουσιν ἀμείλιχον ἦτορ ἔχοντι.
Ρῆξις γὰρ βιότοιο πατρὸς μόθος, ὃν συνέδησε
συζυγίη τε πόθος τε, κακῆ δ' ἐκέδασσεν Ἐνωῶ.
Πάντες δὴ μέγαν οἶκτον ἐνὶ σπλάγχνοισι φέρουσι,
ἢ τι Θεοῦ ρέξαντες ἐπάξιον, ἢ παθόντες·
235 ἔξοχα δ' αὖθ' ἱερῆς, ὄσους δῶροισι γεραίρεις,
Καὶ τίεις μεγάροισιν, ἀτιμάζεις δ' ἀπεόντας,
πολλάκι καὶ παρεόντας ἐπεὶ σέ γε παρφασίησιν
οὐκ οἶον μαλακῆσι, καὶ εὐμενέεσσι προσώποις,
ἀλλ' οὖν καὶ στερεοῖσιν ἐπιστύφουσι λόγοισι·
240 Γρηγόριος πρῶτιστον ὁμωνυμίη τε βίῳ τε,
συζυγέα στομάτεσσιν ἐρευγόμενος θεότητα·
Βοσπόριος δ' ἄρ', ἔπειτα καὶ Ἀμφίλοχος, μεγαθύμω,
οἷς ἄρα καὶ στυγερῆ νούσων ὑποδάμνατ' ἀνίη
εὐχαῖς τε Τριάδος τε σεβάσματι, καὶ θυέεσσι.
245 Σοὶ δ' οὐτ' εὐχολῆ κάμπτει φρένας, οὔτε θυηλή·
οὐδὲ μὲν ἀθλοφόροισι δίδως χάριν, οὐδ' σὺν γεραίων
εἰς ἔτος ἔξ ἔτεος μεγάλη καὶ ἀπείρονη χειρί,
βήμασι, καὶ δῶροισι, καὶ εἰλαπίνησι χορείαις,
καὶ πολλοῖς κρητῆρσι μεθύσματος ἡδυνότοιο,
250 καὶ μεγάλαις στιβάδεσσι, Θεοῦ νόμον ᾧδ' ἀθερίζεις.
Κρεῖσσον βαιὰ φέροντα Θεῶ κραδίην ἱερεῦειν,
ἢ πᾶσιν θυέεσσι, νόῳ ρυπόωντι, γεραίρειν.
Οὐ μὲν γάρ τι Θεοῖο ἐπάξιον, οὐδ' ὀπόσα χθῶν
ἦδε φέρει μερόπεσσι, καὶ οὐρανός, ἠδὲ θάλασσα.
255 Καὶ γὰρ ἅπαντα Θεοῖο· τί κεν βροτὸς ἔκτοθεν εὖροι;

ἀπ' τὸ δικό μου σπίτι, καὶ μήτε ὁ πόνος τὸν πόνο ν' ἀκολουθεῖ.
Ἄρκετὴ Ἐρινύα εἶναι αὐτὸ γιὰ τὰ πρωτότοκά σου

- Ἄλλὰ μ' ἐσένα, πατέρα, ὅλοι ὄσοι εἶναι πατέρες
230 καὶ παιδιὰ ὀργίζονται, ἐπειδὴ ἡ καρδιά σου εἶναι ἀδυσώπητη.
Γιατὶ ἡ ὀργὴ τοῦ πατέρα εἶναι σπᾶσιμο τῆς ζωῆς, ποῦ τὴ σύνδεσε
ὁ γάμος καὶ ὁ πόθος ἀλλὰ διάλυσε ἡ κακὴ Ἐνώ.
ἽΟλοι ἔχουν μέσα στὰ σπλάχνα τους λύπησιν μεγάλη
ἢ ἀντάξιον κάτι νὰ κάνουν τοῦ Θεοῦ ἢ νὰ πάθουν·
235 κὶ ἐξαιρετικὰ πάλι οἱ ἱερεῖς, ὄσους μὲ δῶρα φιλεῖς
καὶ τιμᾶς στὰ μέγαρά σου, κὶ ἐξευτελίζεις ὅταν λείπουν,
συχνὰ κὶ ὅταν εἶναι παρόντες, ἐπειδὴ μὲ συμβουλὲς
ὄχι τόσο μαλακὲς καὶ μὲ ὄχι φιλικὰ πρόσωπα
ἀλλὰ καὶ μὲ σκληροὺς λόγους σὲ πικραίνουν·
240 ὁ Γρηγόριος πρῶτα-πρῶτα, ἴδιος στ' ὄνομα καὶ στὴ ζωῇ,
ποῦ τὴ σύνθετη μὲ τὴ γλώσσα του κηρύττει Τριάδα·
ὁ Βοσπόριος καὶ ἔπειτα ὁ Ἀμφιλόχιος, οἱ μεγαλόψυχοι,
ποῦ δαμάζουν τὴν κακίαν λύπην ἀπ' τὶς ἀρρώστιες
μὲ προσευχὰς, σεβασμὸ καὶ θυσίαις στὴν Τριάδα.
245 Οὔτε ὄμως ἡ προσευχὴ λυγίζει τὴν ψυχὴν σου οὔτε ἡ θυσία·
οὔτε στοὺς μάρτυρες δίνεις χάριν, ποῦ τιμώντας τους
ἀπὸ χρόνον σὲ χρόνον μὲ χεῖρι ἐλευθέρῳ καὶ πλοῦσιον,
μὲ προσκυνητάρια καὶ δῶρα καὶ συμποσιακὰς συντροφιάς,
καὶ μ' ἀμέτρητους κρατῆρες ἀπὸ γλυκόπιοντο κρασί,
250 καὶ παχιά στρώματα προσβάλλεις ἔτσι τὸ νόμον τοῦ Θεοῦ.
Εἶναι καλύτερες μικρὰς προσφορὰς στὸ Θεὸν καὶ στὴν καρδίαν
πίστις, ἢ νὰ τὸν τιμᾶς μὲ κάθε θυσία ἀλλὰ μὲ ψυχὴν ἀκάθαρτην.
Τίποτα δὲν εἶναι ἀντάξιον τοῦ Θεοῦ οὔτε ὄσα ἢ γῆ
αὐτὴ βγάζει γιὰ τοὺς θνητοὺς καὶ ὁ οὐρανὸς κὶ ἡ θάλασσα.
255 Γιατὶ ὄλα εἶναι τοῦ Θεοῦ· τί πέρ' ἀπ' αὐτὰ θὰ βρεῖ ὁ θνητὸς;

240 ὙΟνομα καὶ πράγμα Γρηγόριος ἀπὸ τὸ γρηγορῶ· ἄγρυπνος, πάντα σ' ἐγρή-
γορη.

250 Προσκυνητάρια· βωμοὶ ποῦ ἔχουν κτιστεῖ πρὸς τιμὴν Θεῶν.

Μούνης δὲ ψυχῆς καθαρὸν θύος, ᾧ τις ἀνολβος
πολλάκι καὶ πολυόλβον ἐπιθρέξας παράμειπεν.

Αἰδέομαι καὶ τήνδε, πάτερ, μεγαλήτορα βουλήν,
ἧ πολλοὺς παρέθρεξας, ὑπεννεσίησι Θεοῖο.

260 Οὐκ οἶη μερόπεσσι ἦ δειλοῖσι γενέθλη,
ἐρχομένη σαρκῶν τε καὶ αἵματος, οἶα βροτοῖσιν
ἐνθάδε τικτομένοισι καὶ ὄλλυμένοισι τάχιστα·
τοίη μὲν πρώτιστον· ἔπειτα δὲ Πνεύματος ἀγνοῦ,
εὗτε λοεσσαμένοισι δι' ὕδατος ἤλυθεν ἀγλή·

265 ἢ δὲ τρίτη, δακρύων τε καὶ ἄλγεος ἡμετέριοιο,
εἰκόν' ἀποζύουσα μελαιομένην κακότητι.
Τάων τὴν μὲν ἔχεις πατέρων ἄπο, τὴν δὲ Θεοῖο,
τῆς δ' αὐτὸς γενέτης, βιότῳ φάος ἐσθλὸν ὀπάζων.
Ρῆξας δεσμὰ βίοιο, καὶ ἰλύος ἐκτὸς ἔθηκας

270 σὸν πόδα, καὶ Σοδόμων ἐφυγες πυρόεσσαν ἀπειλήν·
καὶ χθαμαλῶν πεδίων σε φίλῃ διεδέξατο Σηγῶρ,
μηκέτι παπταίοντα πρὸς ἄστυα τεφρωθέντα.
Πάντων δὲ κτεάνων ἓνα μάργαρον ἐσθλὸν ἐδέξω
ἐσχατιῇ, Χριστόν τε νόον τε σὸν ἀγνὸν ἀγείρας.

275 Καὶ νεφέλην καθύπερθεν ἐφέσσαο, ἄνδιχα κόσμου
τεμνόμενος χθονίοιο, μέσον δέ τε τεῖχος ἐγείρας
Γαστέρος ὕβριν ἔπαυσας, ἀπληρώτοιο βερέθρου
θώκους ὄφρυόεντας ἀπέπτυσας, οἰδαλέον τε
δγκον ἀγνηορίης κενεαυχέα ρίψας ἔραζε.

280 Οἶόν σοι κλέος ἐστὶ Θεὸς μέγας, ἀνδρομέου τε
αἵματος εὐσεβέες μέγ' ἀρείονες. Εἶξεν ἅπαντα
σταυρῷ, τῷ προσέπηξας ἄγων ληϊστορα κόσμον.
Ἦμνοις παννουχίοισι καὶ ἡματίησιν ἀοιδαῖς
μέλπεις οὐρανίοιο τριλαμπέα πνεύματος ἀγλήν.

285 Ταῦτα μὲν ἐσθλά, πάτερ, καὶ τέρματος ἄσσον ἀρίστου·
(τέρμα δέ μοι Θεός ἐστι νοούμενος, οὐκέτ' ἐσόπτρω·)

Τῆς ψυχῆς του μόνο τὴν καθαρὴ θυσία, πού μ' αὐτὴ ὁ πάμπτωχος
πολλὲς φορὲς τὸν πάμπλουτο τὸν προσπερνᾷ τρέχοντας.

- Ντρέπομαι, πατέρα, καὶ γι' αὐτὴ τὴ μεγαλόψυχη σκέψη,
πού σ' ἔκανε πολλοὺς νὰ ξεπεράσεις μὲ θέλημα τοῦ Θεοῦ.
- 260 Δὲν εἶναι τέτοια μονάχα ἡ γέννηση γιὰ τοὺς δειλοὺς θνητοὺς,
πού ἔρχεται ἀπὸ σάρκες κι αἷμα, ὅπως εἶναι στοὺς θνητοὺς,
πού ἐδῶ γεννιοῦνται καὶ γρήγορα ἐξαφανίζονται.
Αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη· ἔπειτα τοῦ ἀγνοῦ Πνεύματος,
ὅταν λουστήκαμε μὲ τὸ νερὸ καὶ μᾶς ἦρθε ὁ φωτισμός·
- 265 ἡ τρίτη γέννηση, εἶναι ἀπ' τὰ δάκρυα καὶ τὸν πόνο μας,
πού ἀποξυεὶ τὴν εἰκόνα πού λερώνει ἀπὸ τὴν κακία. Ἐπὶ
αὐτὲς τὴ μιὰ τὴν ἔχεις ἀπὸ τοὺς γονεῖς σου, τὴν ἄλλη ἀπ' τὸ Θεό,
τῆς ἄλλης εἶσαι ἐσὺ ὁ πατέρας, δίνοντας στὴ ζωὴ σου λαμπρὸ φῶς.
Σπάζοντας τὰ δεσμὰ τῆς ζωῆς βγάζεις ἀμέσως ἔξω ἀπ' τὴ λάσπη
- 270 τὸ πόδι σου καὶ ξεφεύγεις τὴν πύρινη ἀπειλὴ τῶν Σοδόμων·
καὶ σὲ δέχεται ἡ ἀγαπητὴ Σηγῶρ μὲ τὶς πλατιεὲς πεδιάδες,
μὲ δίχως φόβο πιά γιὰ πόλεις πού ἔγιναν στάχτη.
Κι ἀπ' ὅλα τὰ κτήματα ἓνα μόνο ἀκριβὸ μαργαριτάρι ἐδέχτης
τὴν ἐσχάτη μέρα, τὸ Χριστὸ καὶ τὸν καθαρὸ σου νοῦ συνενώνο-
[ντας.
- 275 Κι ἀπὸ πάνω φόρεσες νεφέλη χωρίζοντας ἀπὸ τὸν κόσμο
τὸ γήινο καὶ ὑψώσες ἀνάμεσα τεῖχος,
τῆς κοιλιᾶς τὴν περηφάνεια σταμάτησες, βάραθρου ἀπληστοῦ,
θρόνους περήφανους περιφρόνησες καὶ τὴ φουσκωμένη
ἐπαρση τὴν κούφια τὴν πέταξες στὸ χῶμα.
- 280 Μόνη δόξα σου εἶναι ὁ μέγας Θεὸς καὶ ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο
αἷμα ὅσοι εὐσεβεῖς εἶναι πολὺ ἀνώτεροι. Ὑποχώρησαν ὅλα
στὸ σταυρὸ, ὅπου κάρφωσες τοῦτον τὸν ληστὴ κόσμο.
Μὲ ὀλονύχτιους ὕμνους καὶ ψαλμοὺς τὴν ἡμέρα
μέλπεις τοῦ οὐράνιου πνεύματος τὴν τρίφωτη λάμπη.
- 285 Αὐτά, πατέρα μου, εἶναι τὰ λαμπρά καὶ κοντὰ στὸ ἄριστο Πνεῦμα·
(τέρμα γιὰ μένα εἶναι ὁ Θεὸς πού νοῶ ὄχι μέσα σ' ἔσοπτρο).

μοῦνος δ' ἐντὸς ἔμεινε χόλος καὶ ἠδὺς δλεθρος,
 δάπτων, οἷα σίδηρον ἀτειρέα λάθριος ἴος,
 ἢε χόλω βαρύποτμος ἀπιστοτάτοιο δράκοντος,
 290 ὃς καὶ πρωτογόνους γεύσει βάλεν ἐκ παραδείσου
 βαιῆ, καὶ θεότητος ἐνόσφισεν, ἧς πέσεν αὐτός.
 Ἄλλά, πάτερ, δάμασον δεινὸν χόλον. Ἔστι καὶ ἡμῖν
 Χριστὸς ἄναξ, χατέεις δὲ καὶ αὐτὸς ἐῦμενέοντος.
 Τοῖος σοῖς τεκέεσσι πέλοις, πάτερ, ἀφραδέουσιν,
 295 οἷον ἂν ἀρήσαιο Θεὸν σέο πῆμασιν εὐρεῖν,
 εἴ ποτέ σοι βαρύμηνις ἀπαντήσειεν ἀνίη.
 Οὐκ οἷος μερόπων γενέτης ἔφυς, οὔτε σε μοῦνον
 παῖδες ἀνιάζουσιν ἀπειθέες. Εἶδον ἔγωγε
 πολλάκι καὶ στερεοῖσι κακοῖς εἰκοντα τοκῆα
 300 παιδὸς ἀτασθαλέοντος. Ὁ μὲν πεσσοῖσιν ἄμετρος,
 ὃς δ' ὀλοοῖσι πότοισι, καὶ αἰθομένοισιν ἔρωσιν,
 οἷς δόμον ἐξαλάπαξαν· ὁ δ' ἤλυθε καὶ κατὰ πατρὸς
 ἀντιβίοις ἐπέεσσι, χέρας δ' ἤειρεν Ἐριννύς.
 Ἄλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι πατὴρ χόλον ἐσθλὸς ἔπεψε,
 305 γραπτῶν γὰρ βασιλεια νόμων ἀδίδακτος ἀνάγκη
 ἦ ρά τε καὶ τοκέεσσι ἐφ' υἰάσι θυμὸν ἰαίνει.
 Πολλὰ μὲν, ὦν λεύσσουσιν, ἐπεὶ ρ' ἐθέλουσιν, ἄλευστα·
 πολλὰ δ' ἀνηκούστησαν ἐν οὐασιν οἷσιν ἔχοντες,
 ὄφρα κε μὴ θράσος αἰνὸν ἀπορρήξειεν ἔλεγχος,
 310 αἰδῶ τὴν τοκέων ἐσθλὴν ἐπίκουρον ἐλέγξας.
 Τίκτει γὰρ θράσος ὕβρις, ἐνηεῖη δέ τε φειδώ,
 καὶ τεκέεσσι μάλιστα, ἐπεὶ κλέος ἐγγὺς ἔχοντες,
 Οὐ χερὸς εἰκαθέουσι βίη, πειθοῦς δέ γε δεσμοῖς.
 Φλόξ καλάμης τεκέεσσι πατρὸς χόλος αὐτίκα λήγων·
 315 Θυμὸς γλῶσσαν ἐφλεξεν, ὁ δ' ἔσβεσεν οἶκτος ὑποφθάς.

μόνο ἔμεινε μέσα μου ὁ θυμὸς καὶ ὁ γλυκὺς ὄλεθρος,
 πὺν τρώει, ὅπως τὸ σκληρὸ σίδηρο ἢ κρυφὴ σκουριά,
 ἢ προκαλώντας κακὴ μοῖρα ἀπὸ τὴν ὀργὴ τοῦ πανάπιστου φιδιοῦ,
 290 πὺν καὶ τοὺς πρωτογέννητους πὺν γιὰ λίγη γεύση τοὺς ἔβγαλε
 ἀπ' τὸν παράδεισο καὶ τοὺς ἀπομάκρυνε ἀπ' τὸ Θεό, ἀπ' ὅπου ἔξεπε-
 [σε ὁ ἴδιος.

Ἄλλά, πατέρα, δάμασε τὴ δεινὴ ὀργή. Εἶναι καὶ γιὰ μᾶς
 ὁ βασιλιάς Χριστὸς κι ἔχεις ἀνάγκη νὰ εἶναι καὶ σ' ἐσένα εὐμενής.
 Τέτοιος νὰ σαι καὶ σύ, πατέρα, στὰ ἄμυαλα παιδιὰ σου,
 295 ὅπως θὰ εὐχόσουν νὰ βρεῖς τὸ Θεὸ στὶς δυστυχίες σου,
 ἂν κάποτε σὲ βρεῖ βαριὰ θλίψη.

Δὲν εἶσαι ἐσὺ μόνος πατέρας θνητῶς, οὔτε ἐσένα μόνο
 σὲ στενοχωροῦν παιδιὰ ἀνυπάκουα. Ἔχω δεῖ πολλὰς
 φορὲς νὰ ὑποχωρεῖ ὁ πατέρας καὶ σ' ἐπίμονες κακίες
 300 παιδιοῦ ἀνόσιου. Ὁ ἓνας ριγμένος ἀκράτητα στὰ ζάρια, ὁ ἄλλος
 στὴν καταστροφὴ τοῦ πιστοῦ καὶ σὲ φλογισμένους ἔρωτες,
 πὺν χάλασαν σπίτια· ὁ ἄλλος πῆγε καὶ στὸν πατέρα ἐνάντια
 μὲ τραχιά, ἀντίθετα λόγια καὶ ἡ Ἐρινύα τοῦ ὕψωσε τὸ χέρι.
 Ὡστόσο ὁ καλὸς πατέρας καὶ σ' αὐτοὺς κατάπτε τὴν ὀργὴ του,
 305 γιὰτὶ εἶναι βασιλικὴ ἀνάγκη ἀδίδακτη ἀπὸ γραπτὺς νόμους
 νὰ ἀναπαύεται ἢ ψυχὴ τοῦ γονιοῦ μὲ τὰ παιδιὰ του.

Πολλὰ ἀπὸ ὅσα βλέπουν, κάνουν ἂν θέλουν, πὺν δὲν τὰ βλέπουν
 καὶ πολλὰ κάνουν πὺν δὲν τ' ἀκοῦν, ἐνῶ ἤχοῦν στ' αὐτιά τους,
 γιὰ νὰ μὴν κάνει ὁ ἔλεγχος καὶ ξεσπάσει φοβερὴ θρασύτητα
 310 καὶ ἀχρηστέψει τὴν ὠφέλιμη βοηθὸ, τὴν ντροπὴ τῶν γονιῶν.

Γιὰτὶ ἡ ἀλαζονεὶα γεννᾷ θράσος, ἐνῶ ἡ πραότητα συγκρατησμός,
 καὶ πιὸ πολὺ στὰ παιδιὰ, ὅταν ἔχοντας μπροστὰ τους τὴ δόξα
 δὲν ὑποχωροῦν στὴ βία τοῦ χεριοῦ, ἐνῶ ἡ πειθὴ τὰ δεσμεύει.

Καλαμιᾶς φλόγα εἶναι γιὰ τὰ παιδιὰ ἢ ὀργὴ τοῦ πατέρα πὺν παύει
 [ἀπότομα·
 315 ὁ θυμὸς ἀνάβει τὴ γλώσσα, μὰ ἔρχεται ἢ πραότητα καὶ τὸν σβῆνει.

- Ἄρῃν ἐκπροέηκε, νόος δ' ἐφθέγξατ' ἀρωγῆν.
 Ἄχθει χεῖρας ἀειρε, καὶ ἄλγει κλαῦσε περισχῶν.
 Δαυῖδ, ὃς βασιλοῦσι μετέπρεπεν Ἀβραμίδῃσι,
 παῖσι μὲν ἥπιος ἦε, τόσον δέ τε παισὶν ἐοῖσιν,
 320 ὡς καὶ πατροφόνοισι χόλον καὶ κήδεα πέσσειν.
 Τεκμαίρου βασιλῆϊ τὸν ἀντία θωρηχθέντα,
 δζω θ' ἡμιόνω τε, θανόνθ' ὑπὸ δάσκιον ὕλην,
 οὐκ οἶον θρήνοισιν ἐκλαύσατο, ὡς τιν' ἄριστον,
 ἀλλὰ καὶ ἀγγείλαντι δίκην ἐπέθηκε φονῆος.
- 325 Τύνη δ', ὧ κακόβουλε, πόσον κακόν, ἢ τί πεπονθώς,
 ὧδε χόλον ἀδάμαστον ἐνὶ φρεσὶ σῆσιν ἀέξεις;
 Οὐτε σε πατρῶης ἀπεμέρσαμεν, ὧ ἄνα, τιμῆς·
 οὐδὲ μὲν ἀσταχύεσσιν ἐπεχράομεν σέο χώρης,
 οὐδὲ βοῶν ἀγέλαις, οὐ πώεσιν, οὐδὲ μὲν ἵπποις·
 330 οὐδὲ λέχους ἐπέβημεν, ὃ μὴ φίλον ἀφραδέοντες,
 οὐδὲ δόλον φρασάμεθα σὺν ἀνδράσι δυσμενέεσσι.
 Ταῦτα γὰρ εἴ τι χόλοιο φέρει, πάτερ, οὐ νεμεσητόν.
 Ἐν σέο παισὶ κάκιστον, ἀρειοτέροιο τοκῆος
 χεῖρονες ἐξεφάνημεν, ὃς οὐ τινι πρῶτα λέλοιπας
 335 εἶδός τε μέγεθός τε. Λόγος δ' οὐκ εὐδρομος ἡμῖν·
 γλῶσσα δὲ δεσμὸν ἔχει. Τίπτ' ἤλιτον; ἢ σὺ, φέριστε,
 οὐκ ἐθέλων τεκέεσσιν ἀρείονα φύσιν ὀπάσσαι;
- Στήσομεν ἐνθάδε μῦθον. Ἄναξ Πάτερ, Υἱὲ μέγιστε,
 Δὸς χεῖρα, καὶ νεύσειας ἐμοὶ πατέρ' Ἴλαον εἶναι.
- 340 Ἦνίδε καὶ χεῖρεσσι γενειάδος, ἠνίδε γούνων
 ἀπτόμεθ', ὥστε θεοῖο. Θεοῦ δ' ὅπως ἀντιάσαιμεν.
 Οὐ γάμον, οὐδέ γε πλοῦτον εοικότα, οὐ δόμον αἰπὸν
 αἰτέομεν. Δὸς χεῖρα καὶ εὐμενέουσαν ὀπωπῆν.

- Εἶπε κατάρα ἀλλὰ ὁ νοῦς μίλησε γιὰ βοήθεια. Στὸ βάρος του
 ἔδωσε βοήθεια καὶ στὸν πόνο του τὸν ἀγκάλιασε κι ἔκλαψε.
 Ὁ Δαβὶδ ποὺ ξεχώριζε μέσα στοὺς βασιλιάδες τοὺς Ἀβραμίδες,
 σ' ὄλους ἦταν μελίχιος ἀλλὰ καὶ στὰ παιδιά του τόσο, ὥστε
 320 καὶ γι' αὐτὰ ποὺ θέλησαν τὸ θάνατό του τὸ θυμὸ καὶ τὴ λύπη του
 κατάπιε. Παράδειγμα, αὐτὸς ποὺ ὀπλίστηκε ἐνάντια στὸ βασιλιά
 καὶ ποὺ ἀπὸ τὸ κλαδὶ καὶ τὸν ἡμίονο σκοτώθηκε στὸ πυκνὸ δάσος,
 δὲν τὸν ἔκλαψε μόνον μὲ σπαραγμὸ, σὰν ἓνα ἄριστο,
 ἀλλὰ κι αὐτὸν ποὺ ἔφερε τὸ μήνυμα τὸν τιμώρησε σὰ φονιά.
- 325 Ἐσύ, κακόμυαλε, πόσο καὶ ποιό κακὸ ἔχεις πάθει
 κι ἀκατανίκητο στὸ στήθος σου πληθαίνει τὸ θυμὸ σου;
 Οὔτε, βασιλιά, σὲ στερήσαμε ἀπὸ τὴν πατρικὴ τιμὴ,
 οὔτε καταστρέψαμε τὰ σιτηρὰ τῆς χώρας σου,
 οὔτε τὰ κοπάδια σου, βόδια καὶ πρόβατα κι ἄλογα·
 330 οὔτε στὸ κρεβάτι σου ἀνεβήκαμε ἀπαίσια ἀνοηταίνοντας,
 οὔτε συνωμοτήσαμε ἐναντίον σου μὲ τοὺς ἐχθροὺς σου.
 Αὐτὰ, πατέρα, ἂν σὲ θυμώνουν κάπως, δὲν εἶναι ἀδικαιολόγητο.
 Ἕνα εἶναι τὸ πολὺ κακὸ γιὰ τὰ παιδιά σου, ἀπὸ ἀνώτερο πατέρα
 βγήκαμε χειρότεροι, ποὺ δὲν ἄφησες σὲ κανένα τὰ πρωτεῖα
 335 στὴ μορφὴ καὶ τὴν κορμοστασιά. Ἐδῶ ὁ λόγος μου δὲν καλοπλω-
 [ρίζει,
 κι ἡ γλῶσσα δεσμεύεται. Τί ἔσφαλα; Ἦ μήπως ἔσφαλες ἐσύ,
 ἄριστε, μὴ θέλοντας νὰ δώσεις στὰ παιδιά σου καλύτερη φύση;
 Ἦς σταθοῦμε ἐδῶ. Βασιλιά Πατέρα, Υἱὲ μέγιστε,
 βοήθησε καὶ συγκατάνευσε ὁ πατέρας νὰ μοῦ εἶναι εὐμενής.
 340 Ἴδου, τὰ χέρια μου τὴ γενειάδα σου καὶ τὰ γόνατά σου
 ἀγγίζουν, ὅπως τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Θεοῦ τὴ φωνὴ ν' ἀκούσομε.
 Οὔτε τὸ γάμο, οὔτε τὸ σχετικὸ πλοῦτο, οὔτε τὸ ψηλὸ σπίτι
 ζητοῦμε. Δῶσε τὸ χέρι σου, καὶ βλέμμα εὐνοϊκό.

Μῆτερ ἐμή, σὺ δ' ἔμοιγε καὶ ἐννουχίοισιν ὄνειροις
345 πατρὶ παρισταμένη, λιταῖς χόλον ἐγκεράουσα,
μνωομένη λεχέων τε ὁμοζυγίης τ' ἐρατεινῆς,
Λίσσεο σοῖς τεκέεσσι τεδὸν πόσιν ἴλαον εἶναι.
Καὶ μολπῆς κόρος ἐστί, καὶ ἀργαλέου πολέμοιο.
Εἰ μὲν δὴ πεπίθοιμι, κακῶν ἄλις· εἰ δ' ἀπιθῆσαις,
350 καὶ τεκέων Θεός ἐστιν· ἀλησόμεθ' ὧς τοπάροισιν.
Σὸν κλέος, εἴτε λιποίμεθ' ἀκηδέες, εἴτε θάνοιμεν·
δάκρυα πατρὸς ἔχοιμεν ἐς ὕστερον εὐμενέοντος.

Μητέρα μου, ἐσὺ καὶ στὰ νυχτερινὰ ὄνειρά μου παραστέκοντας
345 στὸν πατέρα μου συγκρίνοντας τὸ θυμὸ μὲ τὶς προσευχῆς,
θυμᾶμενη τὸ γάμο καὶ τὴν ὁμορφὴν συζυγία,
παρακάλεσε νὰ εἶναι ὁ ἄντρας σου φιλικὸς στὰ παιδιὰ σου.
Καὶ τὸ τραγούδι χορταίνεται καὶ ὁ ἄγριος πόλεμος.
Ἄν σὲ πείσω, σταματοῦν τὰ δεινὰ· ἂν δὲ δεχτεῖς,
350 ὑπάρχει καὶ τῶν παιδιῶν Θεός· θὰ περιπλανηθοῦμε ὅπως πρῶτα.
Δικὴ σου ἡ δόξα, εἴτε μείνομε ἀφρόντιστοι, εἴτε πεθάνομε·
θὰ ἔχομε ἀργότερα τὰ δάκρυα τοῦ πατέρα πού μᾶς ἀγαπᾷ.

ΠΑΡΑ ΝΙΚΟΒΟΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ

Ἦν πάτερ, εἴ μ' ἔφυσας, βαιὴ χάρις· ἧ γὰρ ἀπάντων
 εἷς νόμος οὗτος ἄνωθεν, ὁμῶς μερόπων ἀλόγων τε,
 κάμπτεσθαι φιλότῃτι, λόγου δ' ἰότητι σοφοῖο,
 τικτομένουσ, τίκτοντας ἐφημέριον βίον ἔλκειν,
 5 καὶ ζῶειν φθινύθοντας ἐπ' ἀσταχύεσσιν εἰοῖσιν.
 Ἄλλ' ἔθρεψας ἐπειτα· βοῶν δέ τε καὶ κρατεροῖσιν
 οὐθαθ' ὑποσκαίροντες ἀνακρούουσι καρήνοις
 μόσχοι· ταὶ δὲ φέρουσι μόγον γλυκερῆς ὑπ' ἀνάγκης
 ὄρνις δ' ἄπτερα τέκνα, φίλης καθύπερθε καλιῆς,
 10 ἀμφιπεριτρύζει, καὶ τείρεται ἔνθα καὶ ἔνθα
 μάστακ' ἀλητεύουσα, τροφὸς κενεὴ καὶ ἄπαστος.
 Φίλτρῳ γὰρ συνέδησε φύσις τοκέας τε γόνους τε,
 μῆσαμένη τοκέων τόδε φάρμακον, ὥς κε βαρείας
 κουφοτάτοισι πόθοισιν ἐλαφρίζωσιν ἀνίας.
 15 Τοῦνεκα καὶ δριμεῖα νέη περὶ πόρτακι μήτηρ,
 ὥς δὲ κύων σκυλάκεσσι νέοις, καὶ πτηνὰ νεοσσοῖς

---

* Ὁ Γρηγόριος ὑποδέεται τὸ πρόσωπο τοῦ Νικόβουλου, γιοῦ τοῦ Νικόβουλου πάλι, ποῦ ἦταν ἄνδρας ἐπιφανῆς μὲ τὴν εὐνοια τοῦ αὐτοκράτορα. Εἶχε λάβει σύζυγο τὴν ἀνεψιά (:) τοῦ Γρηγορίου. Ὁ γιὸς ζητεῖ ἀπὸ τὸν πατέρα

Ο ΝΙΚΟΒΟΥΛΟΣ ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ

Πατέρα μου, ἂν μὲ γέννησες μικρὴ χάρι· γιατί για ὅλα
 ἕνας νόμος εἶναι τοῦτος ἀπὸ τὴν ἀρχὴ γιὰ ἀνθρώπους καὶ ἄλογα,
 νὰ σκύβουν στὴν ἀγάπη καὶ στοῦ σοφοῦ λόγου τὸ θέλημα,
 ὅσοι γεννιοῦνται κι ὅσοι γεννοῦν νὰ ζοῦνε ἐφήμερη ζωὴ
 5 καὶ νὰ ζοῦνε πεθαίνοντας ἀφοῦ ξεσταχιάσουν.

Ἔπειτα μ' ἔθρεψες· καὶ τῶν ἀγελάδων μὲ τὰ δυνατὰ
 κεφάλια τους ἀπὸ κάτω πηδώντας χτυποῦν τοὺς μαστοὺς
 τὰ μοσχάρια· κι αὐτὲς ὑποφέρουν τὸν πόνο ἀπὸ ἀνάγκη γλυκιά.

Ἡ πουλομάνα στ' ἄφτερα μικρά της πάνω ἀπὸ τὴν ἀγαπητὴ
 10 φωλιά της τιτιβίζοντας γυροφέρνει καὶ κοπιάζει ἐδῶ κι ἐκεῖ
 ψάχνοντας γιὰ τροφή, τροφὸς ἀτροφή ἢ ἴδια καὶ νηστική.

Ἡ φύση ἔχει δέσει μὲ τὴν ἀγάπη γονεῖς καὶ παιδιά,
 βρίσκοντας αὐτὸ γιὰ τοὺς γονεῖς τὸ φάρμακο, γιὰ ν' ἀλαφρύνου
 τὶς βαριὲς λύπες τους μὲ τὶς φτερωτὲς ἐλπίδες.

15 Γι' αὐτὸ καὶ ἀγρια ἢ μητέρα γύρω στοὺς νεοσσούς της,
 σὰ σκύλα γύρω ἀπ' τὰ σκυλάκια της κι ὡς τὰ πουλιά στὰ μικρά
 [τους,

νὰ σταλεῖ σὲ ἀκαδημία γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἱκανοποιήσει τὸ φλογερὸ του
 πόθο γιὰ τὰ γράμματα· καὶ ἡ ἐπιθυμία του ἐκκληρώνεται.

δῆριν ἄγει· στικτὴ δὲ διέσσεται ἀγριόθυμος
 πάρδαλις ἐκ ξυλόχοιο, συῶν δὲ τε μαίνεται ἀλκῆ,
 χαίτη δενδρήεσσα, κόρης σέλας, ἀτμὸς ὀδόντων
 20 θηγομένων καναχηδά, γένυς δὲ τε βάλλεται ἀφρῶ,
 ἰεμένων τεκέεσσιν ἀμυνέμεν, ἢ δαμῆναι·
 οἴστρος γὰρ τόδ' ἐπεισεν ἀδιδάκτοισι νόμοισι.
 Σφῆκες δ' αὖ πέτρησιν ἐνήμενοι, ἦν τιν' ἴδονται
 πλησίον, οὐδὲ φέροντα κακὸν τεκέεσσι νεογνοῖς,
 25 πετρόθεν ἐκχυμένοι, στρατὸς ἀθρόος, ἀμφὶ πρόσωπα
 βομβεῦσιν, κέντροις δὲ πικροῖς βάλλουσι ὀδίτην.

Ἔστι καὶ ἐν βυθίοισι πόθου νόμος, εἰ ἑτεόν γε
 δελφίς, εἰναλίῳν βασιλεύτατος, ἦν τιν' ἴδηται
 θῆρ' ἀλὸς ἠπεδανοῖσιν ἐπιπλώοντα τέκεσσι,
 30 ἦν γένυν ἀπλώσας, εἴσω γόνον αὐθις ἔδεκτο,
 λάπτων ὡς τιν' ἔδητύν, ὅπως μὴ θηρσί γένοιτο·
 οὐδ' ὄγε πρὶν κευθμῶνος ἀνέπτυσε φόρτον ἄπιστον,
 πρὶν θηρὸς κρατεροῖο φυγεῖν στονόεσσαν ἀπειλήν·
 τῆρος δ' ἐκ λαγόνων ὠδὴν ἠρεύξατο κούφην.
 35 Τῷ μὴ μοι γένεσιν προφέρειν, καὶ τυτθὸν ἔδωδῆν,
 ἦν σύ γε καὶ δμῶεσσι τεοῖς καὶ βουσίεν ὀπάξεις,
 ἀλλὰ τι τῶνδε περισσὸν ἔχειν χατέω, πανάριστε,
 ὡς βροτός, ὡς ἀγαθοῖο πατρὸς παῖς. Ἄλλ' ἐπίνευσον,
 εἴ τινα καὶ δακέθυμον ἐρῶν λόγον, οὐδ' ἐπικεύσω.

40 Οὐκ ἐθέλοντα τέκες με, τεκῶν δ' ἔθρεψας ἀνάγκη.
 Ἦν δὲ τεκῶν μεθέης με, βοτὸν τέκες ἀντὶ βροτοῖο.
 Οὐ χρυσοδὸν ποθέω, οὐδ' ἄργυρον, οὐδὲ τὰ σηρῶν
 νήματα, καὶ λιθάκεσσι μεμιγμένας ἐνδοθεν αὐγάς,
 οὐ γαῖαν πολύμετρον ὁμοῖα κυμαίνουσαν

45 Αἰγύπτου πεδίοισιν ἀγάσταχυν, οὐ θεραπόντων
 πληθύν, τετραπόδων τε. Γάμος δ' ἄλλοισι μεμῆλοι

- δίνει μάχη· κι ἡ πλουμιστὴ ἀγριόψυχη πάρδαλη
 διασχίζει τις λόχμες καὶ τῶν κάπρων μανιάζει ἡ δύναμη,
 ἡ χαίτη ἀνορθώνεται, τὸ μάτι ἀστράφτει, ἀχνὸς στὰ δόντια
 20 καθὼς ἀκονίζονται κροτώντας καὶ τὸ γένι τους ὄλο ἀφρὸ,
 θέλοντας νὰ ὑπερασπιστοῦν τὰ μικρά τους ἢ νὰ πεθάνουν
 τὸ ἔνστικτό τους τὰ ὀδηγεῖ σ' αὐτὸ μὲ ἀγραφο νόμο.
 Κι οἱ σφῆκες πάλι χωμένες στὶς πέτρες, ἂν δοῦνε κανένα
 κοντά, χωρὶς νὰ κάνει κακὸ στὰ μικρά τους,
 25 ξεχύνονται ἀπ' τις πέτρες, στρατὸς πυκνός, γύρω στὰ πρόσωπα
 βουϊζοῦν καὶ μὲ τὸ πικρὸ κεντρί τους χτυποῦν τὸν περαστικό.

- Καὶ στὸ βυθὸ εἶναι δυνατὸς ὁ νόμος τοῦ πόθου, ἂν εἶναι ἀλήθεια
 ὅτι ὁ δέλφινας, ὁ βασιλιάς τῆς θάλασσας, ἂν δεῖ κανένα
 θεριὸ τῆς θάλασσας νὰ κολυμπᾷ πρὸς τ' ἀδύναμα παιδιὰ του,
 30 ἀπλώνοντας τὰ σαγόνια δέχεται πάλι μέσα τὸ γόνο του,
 σὰν τροφὴ χάφτοντάς τον, μὴν τὸν ἀρπάξει τὸ θεριόψαφο·
 κι οὔτε βγάξει ἀπὸ τὴν κρυψώνα τὸ ἀπίστευτο φορτίο,
 πρὶν ἀπομακρυνθεῖ τοῦ δυνατοῦ θεριοῦ ἢ ἐπικίνδυνη ἀπειλή·
 τότε πιά βγάξει ἀπὸ τὴν κοιλιά του τὸν τρυφερὸ γόνο.
 35 Γι' αὐτὸ μὴ μοῦ προβάλεις τὴ γέννηση καὶ τὴ λίγη τροφή,
 ποὺ ἐσὺ καὶ στοὺς ὑπηρέτες σου καὶ στὰ βόδια σου βάζεις.
 Ἄλλὰ κάτι παραπάνω ἀπ' αὐτὰ ποθῶ νὰ ἔχω, πανάριστε,
 γιὰτὶ εἶμαι θνητὸς καὶ παιδι ἀγαθοῦ πατέρα. Ἄλλὰ κατανόησε,
 ἂν πῶ καὶ κάποιον λόγο ἀγγιχτικό, δὲ θὰ τὸν κρύψω. Χωρὶς
 40 νὰ θέλω μὲ γέννησες κι ἀφοῦ μὲ γέννησες μ' ἔθρεψες κατανάγκη.
 Ἄν γεννῶντας με μ' ἐγκατάλειψες, ζωντανὸ γέννησες
 κι ὄχι ἄνθρωπο. Δὲν ποθῶ χρυσάφι, οὔτε ἀσήμι, οὔτε μεταξωτὰ
 νήματα ποὺ λάμπουν ἀπὸ τὴ λάμψη πολύτιμων πετραδιῶν,
 οὔτε πλατιὰ χωράφια, μὲ θρεμμένα στάχια, ποὺ κυματίζουν
 45 ὁμοια μὲ τοὺς αἰγυπτιακοὺς κάμπους, οὔτε ὑπηρέτες
 πλῆθος καὶ τετράποδα. Ὁ γάμος ἀπὸ τζάκι ἄλλους

- ὑψηλός, δέσποιναν ἄγων, τιμώμενον ἀχθος·
 καὶ θρόνος, ὃς παύρους πατέων, πλεόνεσσι πατεῖται,
 πολλαὶ χειροτέροισι, τὸ καὶ πλέον ἤτορ ὀρίνει.
- 50 Ἄλλος γὰρ τ' ἄλλοισι τύφος, χθαμαλοὶ δέ τε πάντες,
 ἔμπεδον οὐδὲν ἔχοντες ἐς αὔριον, ἀλλοτρίοισι
 τερπνοῖς φυσιόωντες ἀφιπταμένοισι τάχιστα.
 Ἐρρέτω, ὅσσα φέρει πικρὴ βιότοιο θύελλα
 τῇ καὶ τῇ δονέουσα κόνιν πάντεσσι ἀπιστον.
- 55 Ταῦτα γὰρ ἠπέδαναῖς μὲν ἔτι φρεσὶν ἔδρακον ἔμπης,
 καὶ πιτυτῶν ἐσάκουσα· χρόνος δέ τι καὶ πλέον ὀφσει,
 ὃν πάντες ἐνέπουσι διδάσκαλον ἡμερίοισιν.
 Ὡ πάτερ, ἐν ποθέω, μύθων κράτος, ἀντί νυ πάντων.
 Καλὸν μὲν ρήτρης πυρόεν μένος, ἐν τ' ἀγορῆσιν,
- 60 ἐν τε δικασπολίησι, καὶ εὐφῆμοισι λόγοισιν.
 Καλὸν δ' ἱστορίας φρῆν ἔμπλεος· ἱστορίῃ γὰρ
 συμφορτῇ σοφίῃ, πολλῶν νόος· οὐκ ὀλίγον δὲ
 γραμματικῇ ζύουσα λόγον, καὶ βάρβαρον ἠχῆν,
 Ἑλλάδος εὐγενέος γλώσσης ἐπίκουρος ἀρίστη·
- 65 καὶ λογικῆς τέχνης τὰ παλαισμάτα, οἷς ὑπ' ἀληθῆς
 κρύπτεται, ὃ τριφθεῖς δὲ λόγος περίφαντον ἔθηκεν·
 ὅσσοις τ' ἤθεα κεδνὰ διαπλάσσουν ἄριστοι,
 ὡς τυρὸν πλεκτοῖσιν ἐειδόμενον ταλάροισιν·
 ἠδ' ὀπόσα πετρῶντι νόω λεπταῖς τε μερίμναις
- 70 βένθεα διφήσαντες, ὁ μὲν τοῦ, τοῦ δέ τις ἄλλος,
 ἄνδρες ἐθήσαντο σοφοί, βίβλοισι δ' ἔδωκαν·
 ἡερίων, χθονίων τε καὶ εἰναλίων φύσιν εὔρον,
 οὐρανίων τ' ἐπὶ πᾶσι Θεοῦ νόον ἀφράστοιο·
 πῶς τόδ' ἄγει, καὶ ποῖ προφέρει, καὶ εἰς ὅτε λήξει
- 75 κόσμος ὅλος πολλοῖσι κεκασμένος ἐνδοθι κόσμοις·
 ἢ μάθον, ἢ τὰ νόησαν, ἢ μὴ θνητοῖο νοῆσαι.

ἄς νοιάζει, νὰ ὀδηγεῖς ἀφέντρα, φόρτωμα πού τιμᾶς·
 κι ὁ θρόνος πού λιγότερους ὑποδουλώνει καὶ ἀπὸ περισσότερους
 ὑποδουλώνεται, συχνὰ ἀπὸ χειρότερους, πράγμα πού ἐρεθίζει
 50 πὶο πολὺ. Καθένας μὲ τὴν ἀλαζονεία του, κι ὄλοι τιποτένιοι,
 δὲν ἔχουν τίποτα σταθερὸ γιὰ τὸ αὐριο, μὰ ὄχι δικὰ μας
 εὐχάριστα καμαρώνουν πού ἀμέσως πετοῦν καὶ φεύγουν.
 Μακριὰ ἀπὸ μᾶς, ὄσα φέρνει ἡ πικρὴ θύελλα τῆς ζωῆς,
 πού ἐδῶ κι ἐκεῖ στροβιλίζει τὴν ἀπιστὴ σὲ ὄλους σκόνῃ.

55 Αὐτὰ μὲ τὸ ἀδύναμο ἀκόμα μυαλό μου τὰ εἶδα ὡστόσο
 κι ἀπὸ σοφοὺς τ' ἄκουσα· κι ὁ χρόνος κάτι θὰ φέρει ἀκόμα
 πού τὸν λένε ὄλοι δάσκαλο τῶν θνητῶν. Πατέρα μου,
 ἕνα ποθῶ, τῆ δύναμη τῶν λόγων ἀντὶ ὄλα τ' ἄλλα.
 Εἶναι ὡφέλιμη ἡ πύρινη ὄρμη, στίς ἀγορές,
 60 στίς δίκες καὶ στοὺς πανηγυρικοὺς λόγους.
 Εἶναι ὡραῖος ὁ νοῦς ὁ γεμάτος ἀπὸ γνώση· γιὰτὶ ἡ γνώση εἶναι
 συμπτκνωμένη σοφία, νοῦς πολλῶν· καὶ δὲν εἶναι λίγο
 ἡ Γραμματικὴ πού πελεκᾷ τὸ λόγο καὶ τὸ βαρβαρικὸ ἦχο,
 ἄριστὴ βοηθὸς γιὰ τὴν εὐγενικὴ γλώσσα τῆς Ἑλλάδας·
 65 ὡραῖοι κι οἱ συλλογισμοὶ τῆς λογικῆς τέχνης, πού πίσω τους
 κρύβεται ἡ ἀλήθεια καὶ τὴ δείχνει περίλαμπρη ὁ λαξευμένος
 λόγος· καὶ τὰ χρηστὰ ἦθη σ' ὄσους τὰ διαπλάθουν οἱ ἄριστοι,
 ὄπως τὸ τυρὶ πού παίρνει τὸ σχῆμα τοῦ πλεχτοῦ ταλαριοῦ·
 καὶ ὄσα μὲ φτερωτὸ νοῦ καὶ λεπτὲς φροντίδες,
 70 ἀφοῦ ἀναδίφησαν βᾶθη, ὁ ἕνας αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο ἐκεῖνος
 θεᾶστηκαν οἱ σοφοὶ ἄντρες καὶ τὰ ἔγραψαν σὲ βιβλία· βρῆκαν
 τὴ φύση τῶν φτερωτῶν καὶ τῶν ἐπίγειων καὶ τῶν θαλασσινῶν
 καὶ τῶν οὐράνιων καὶ πάνω ἀπ' ὄλα τὸ νοῦ τοῦ ἀφραστοῦ Θεοῦ·
 πῶς κινεῖ ὄλ' αὐτὰ, πού τὰ κατευθύνει καὶ πού θὰ καταλύξει
 75 ὁ κόσμος ὄλος, πού εἶναι μέσα στολισμένος μὲ πολλὰ στολίδια·
 ἢ τὰ ἔμαθαν ἢ σκέφτηκαν, ὄσα ὁ θνητὸς δὲν μπορεῖ νὰ σκεφτεῖ.

Ἀντὰρ ἐπὴν δὴ ταῦτα διεξελάσω νεότητι,
 Πνεύματι θειοτέρω δώσω φρένας, ὅσσα κέλευσε
 καλὰ ἀνιχνεύων τε καὶ ἐς φάος αἰὲν ὀδεύων,
 80 καὶ στάθμην βιότιοι φέρων κινήμασι θείοις,
 ὧς κεν ἀοσσητῆρα, συνέμπορον, ἡγεμονῆα
 Χριστὸν ἔχων, κούφησι σὺν ἐλπίσιν ἔνθεν ἀερθῶ,
 καὶ ζωῆς καθαρῆς τε καὶ ἀλήκτιοι τύχοιμι,
 μηκέτ' ἀληθείης ἰνδάλματα τηλόθε λεύσσων,
 85 ὥστε δι' ἐσόπτριον καὶ ὕδατος ἀδρανέοντα,
 αὐτὴν δ' ἀτρεκίην θεεύμενος ὄμμασιν ἀγνοῖς,
 ἐν φάος ἐν τρισσοῖς ἀμαρύγμασιν ἰσοθέοισι.

Δέρκεο μητρὸς ἐμῆς μήτρων μέγαν, ὃς περὶ πάντων.
 90 μύθοισι πυκινोῖσι κεκασμένος, οὗς συνάγειρεν
 ἐκ περάτων, γλώσσησί τ' ἐνὶ πλεόνεσσι καθίζων,
 ὑστάτιον κληῖδα λόγων ποιήσατο, Χριστὸν
 καὶ βίον αἰπήεντα. Πρὸς ὄν, πάτερ, ὄμμα τιταίνω,
 εἴ τοι καὶ βαιὸν χθαμαλώτερον· ἀλλὰ μετρεῖσθαι
 95 μέτροισι μεγάλοισι βίον πυκινόφρονος ἀνδρός.
 Κρεῖσσον δεύτερ' ἔχειν μεγάλων, ἢ πρῶτα πενιχρῶν·
 ὡς ἵπτασθ' ἀετοῖο κάτω ροιζοῦντος ὑπερθεν,
 ἢ ἐ χαμαιπετέων κορύδων ὑπὲρ ἡέρα τέμνειν.
 Ταῦτα, πάτερ, ποθέω, σὺ δέ μοι τελέσειας ἐέλδωρ.
 100 Ναὶ λίτομαι· τῆς σῆς δὲ γενειάδος ἄπτομ' ἔγωγε·
 ναὶ λίτομαι· καιροῖο λαβώμεθα, ὄν προσιόντα
 ἔστιν ἐλεῖν, ζητεῖν δὲ παραθρέξαντα, μάταιον.
 Καιρὸς φυταλιῆς, καιρὸς δέ τε γαῖαν ἀρόσσειν·
 καιρὸς ποντοποροῦσιν λυεῖν πρυμνήσια νηῶν·
 105 καιρὸς θηρητῆρσι κατ' ὄβρεα θῆρας ἀναρεῖν·
 καιρὸς δ' αὖ πολέμοιο· τὰ δ' ἀνθεα εἶαρος ὦρη

Κι όταν αὐτὰ τὰ περάσω κατὰ τὴ νεότητά μου,
 θὰ στρέψω τὸ νοῦ μου σὲ θεϊκότερη γνώση, ὅσα πρόσταξε,
 καλὰ ἀνιχνεύοντας καὶ ὀλοένα ὀδεύοντας στὸ φῶς,
 80 καὶ δίνοντας στὴ ζωὴ κανόνα μὲ θεῖα κινήματα,
 ὥστε βοηθὸ καὶ συνοδοιπόρο καὶ ἡγεμόνα
 ἔχοντας τὸ Χριστό, νὰ σηκωθῶ ἀπὸ δῶ μ' αἴσιες ἐλπίδες
 καὶ νὰ ἐπιτύχω τὴ ζωὴ τὴν καθαρὴ καὶ τὴν αἰώνια,
 χωρὶς νὰ βλέπω ἀπὸ μακριὰ τὰ φαντάσματα τῆς ἀλήθειας,
 85 σὰν σὲ καθρέφτη καὶ στὸ νερὸ μέσα, δίχως ζωὴ,
 ἀλλὰ κοιτάζοντας τὴν ἴδια τὴν ἀλήθεια μὲ μάτια ἀγνά,
 πού, πρῶτο καὶ τελευταῖο, εἶναι Τριάδα, θεότητα μονόσεπτη,
 ἓνα φῶς σὲ τρεῖς ἀναλαμπές ἰσόθεες.

Κοίταξε τῆς μητέρας μου τὸ μεγάλο θεῖο, πού πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλους
 90 διακρινόταν γιὰ πολλὲς γνώσεις, πού εἶχε μαζέψει
 ἀπὸ τὰ πέρατα καὶ μένοντας σ' ἀνθρώπους μὲ διαφορὲς γλῶσσες,
 τελευταῖα, κατακλείδα τῆς γνώσης τοῦ ἔκανε τὸ Χριστό
 καὶ τὸν οὐράνιο βίο. Σ' αὐτόν, πατέρα, στρέφω τὸ βλέμμα,
 ἂν καὶ πιὸ χαμηλὰ κάπως· ἀλλὰ νὰ μετῶ μὲ μεγάλα
 95 μέτρα τὴ ζωὴ εἶναι γνώρισμα τοῦ σοφοῦ. Εἶναι καλύτερο
 νὰ εἶσαι δευτέρος ἀπὸ δυνατούς, παρὰ πρῶτος ἀπὸ ἀδύναμους·
 ὅπως νὰ πετᾷ πάνω ἀπὸ ἀετὸ πού φτεροκοπᾷ στὰ ὕψη παρὰ
 νὰ διασχίζεις τὸν ἀέρα πάνω ἀπὸ κορυδαλοὺς πού χαμοπετοῦν.
 Αὐτά, πατέρα μου, ποθῶ καὶ σὺ κάνε τὴν ἐπιθυμία μου.
 100 Ναί, σὲ παρακαλῶ· ἀγγίζω τὰ γένηια σου·
 ναί, σὲ παρακαλῶ ἄς πιάσομε τὴν εὐκαιρία πού όταν ἔρχεται
 μπορεῖ νὰ τὴν πιάσεις, μὰ νὰ τὴ ζητᾷς όταν προσπεράσει
 εἶναι μάταιο. Καιρὸς νὰ σπεῖρεις, καιρὸς νὰ ὀργώσεις τὴ γῆ,
 καιρὸς γιὰ τοὺς ναυτικούς νὰ λύσουν τὰ σκοινιά τῶν πλοίων·
 105 καιρὸς γιὰ τοὺς κυνηγοὺς νὰ βγοῦνε στὰ βουνα γι' ἀγρίμια·
 καὶ γιὰ τὸν πόλεμο πάλι εἶναι καιρὸς· καὶ τὰ λουλούδια τὰ γεννᾷ

τίκτει. Ὡς δὲ λόγων ἔσθ' ὥριος ἀνδράσι καιρός,
 ἡνίκα θερμότεροι ψυχῶν πλείουσι ξρωτες,
 οὐδὲ τύποις πολλοῖσι χαράσσεται ἔνδοθεν ἦτορ,
 110 ἀλλὰ νεογράπτοις καλοῖς μούνοισι τέθηλε,
 καὶ ρίζαν βιότιο νεοὶ βάλλοντ' ἐπὶ γαίης,
 ἐσθλήν τε στυγερὴν τε, τὸ καὶ φράζεσθαι ἄμεινον.

Πείθομαι, ἢ τίνα μῦθον ἀρείονα τοῖσδ' ἐπιθήσω;
 Αἰδέομαι τοὺς σοὺς μύθους, πάτερ, οἷς σὺ γ' ἀριστος
 115 εὐδρομέων γλῶσσάν τε καὶ οὐατα, καὶ νόον ὠκὺν
 ἐν πάντεσσι νόμοισιν ὁμῶς, ἀδέτοις τε δετοῖς τε,
 οὐδὲ μόγοις πολλοῖσι, τὸ δὲ καὶ θαῦμα περισσόν.
 Οἶδά σε καὶ βασιλεῦσι παριστάμενον μέγαλοισι,
 καὶ μετ' ἀριστήων τιμώμενον, εἴ ποτ' ἔην γε,
 120 ἡνίκα θούριον ἔγχος Ἀχαιμενίδησι τίνασσεσ'
 καὶ πλοῦτῳ κομῶντα, καὶ αἵματι, καὶ πραπίδεςσιν,
 εἶδος τε μέγεθός τε· παλαιοτάτοισιν ὅμοιος
 αἰακίδησιν ἔης, ἢ Αἰτωλῶ Μελεάγρῳ.

Ἄλλὰ καὶ ὡς μῦθοί σε πλέον κληῖσαν ἀπάντων,
 125 ἔμπεδον, ἀστυφέλικτον, ἀγήραον, ἄτροπον, ἐσθλόν,
 αἰὲν ἐπερχομένοισιν ἀεζόμενον λυκάβασι.

Κληῖρον ἔχειν ποθέω πατρῷον, ὡς ποτε λόγῃν
 Σπαρτιάται, Πέλοπός τε γένος Πελοπήϊον ὦμον,
 καὶ σκῆπτρον πατέρων εἰς υἱέας αἰὲν ὄδεον·
 130 Κεκροπίδαι τέττιγα πλόκων ὕπερ υἱέα γαίης
 γηγενέες. Καὶ εἶδος ἔχειν πατρῷον εὐχος.

Αἰδέο μοι πόθον· αὐτὸν ἀμύμονα εἶδον ἔγωγε
 καὶ στυγεροῖσι πόθοισι τέκνων εἰκοντα τοκῆα,
 ὡς τιν' ἀοσητῆρα νόσου, καὶ τερπνὰ φέροντα

ἡ ἐποχή τῆς ἀνοιξης. Ἔτσι κι οἱ λόγοι γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἔχουν
 τὸν καιρὸ τους, ὅταν φουντώνουν θερμότεροι τῶν ψυχῶν οἱ πόθοι,
 οὔτε εἶναι μέσα ἡ ψυχὴ χαραγμένη ἀπὸ πολλές εἰκόνες
 110 ἀλλὰ ἀνθοῦν σ' αὐτὴ μόνο ὠραῖες φρεσκοζωγραφισμένες,
 καὶ νέοι βάζουν τὴ ρίζα τῆς ζωῆς, πάνω στὴ γῆ
 καλὴ ἢ μίσος γεμάτη— καλύτερο αὐτὸ νὰ τὸ ποῦμε.

Σέ πείθω; Νὰ προσθέσω σ' αὐτὸ ἓνα λόγο καλύτερο;
 Σέβομαι τοὺς λόγους σου, πατέρα μου, ὅπου ἐσὺ ἀριστεύεις,
 115 νικώντας στὴ γλῶσσα καὶ στὴν ἀκοή καὶ στὴ γρήγορη σκέψη
 ὁμοια σ' ὅλα τὰ εἶδη, ἔμμετρα καὶ πεζά,
 κι οὔτε μέ πολλοὺς κόπους ποὺ εἶναι καὶ τὸ μεγάλο θαῦμα.
 Ξέρω ὅτι καὶ σέ μεγάλους βασιλιάδες εἶσαι παραστεκάμενος,
 κι ἔχεις τιμές μαζί μὲ τοὺς πρώτους μεγαλύτερες ἀπὸ κάθε ἄλλη,
 120 ὅταν τὸ πολεμικὸ κοντάρι ἔριχνες στοὺς Πέρσες·
 κι ὅτι ξεχωρίζεις καὶ στὰ πλούτη, τὴν καταγωγή, τὸ πνεῦμα,
 στὴ μορφή καὶ στὸ σῶμα· μὲ τοὺς πολὺ παλιοὺς ὁμοιοι
 ἦσουν τοὺς Αἰακίδες ἢ τὸν Αἰτωλὸ Μελέαγρο.
 Μὰ καὶ ἔτσι οἱ θρύλοι περισσότερο ἀπὸ ὄλους σέ φήμισαν,
 125 σταθερὸ, ἀκατάβλητο, ἀγέραστο, ἀμετάθετο, γενναῖο,
 ποὺ ὀλοένα ἀνεβαίνει μὲ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων.
 Ποθῶ νὰ ἔχω τὴν πατρικὴ κληρονομιά, ὅπως τὴ λόγγη κάποτε
 οἱ Σπαρτιάτες, καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Πέλοπα τὸν Πελόπειο ὦμο,
 καὶ τὸ σκῆπτρο τῶν πατέρων ποὺ περνᾶ συνέχεια στοὺς γιούς.
 130 Οἱ Κεκροπίδες πάνω ἀπὸ τὰ μαλλιά τους εἶχαν ζίζικα, γιὰ τῆς γῆς,
 σὰν γεννημένοι ἀπὸ τὴ γῆ. Καμάρι νὰ ἔχεις καὶ τὸ πατρικὸ πρόσω-
 [πο.

Σεβάσου τὸν πόθο μου· γιατί εἶδα ἐγὼ καὶ ἄψογο γονιό,
 ποὺ ὑποχωρεῖ καὶ σ' ἄνομους πόθους τῶν παιδιῶν του,
 σὰν ἓνα θεραπευτὴ ἀσθένειας ποὺ προκαλεῖ κι εὐχάριστα

- 135 ἄμμιγα τοῖς ἀγαθοῖσιν, ὅπως τὰ κρείσσονα τερπνοῖς
 φαρμάσσοι, μικρῶ δὲ χερεῖονι νοῦσον ἐλαῦνοι·
 καὶ τινα καὶ σοφίης ἀδαήμονα, πολλάκι παιδι
 ἐσπόμενον ποθέοντι λόγους, καὶ δόντα πόθοισιν
 ὀθνεῖοις ἀγαθοῖσιν, ὅπως κεχάροιτο γόνιοι.
- 140 Αὐτὰρ ἐγὼ κέλομαί σε τὰ μὲν κάλλιστα ποθεῦντι
 ἔσπεσθαι, καὶ χεῖρα φέρειν πάτερ· εἰ δὲ κακοῖσι
 τερποίμην, παίδων με τεῶν ἄπο τηλόθι ρῖψον
 ὡς νόθον, εὐγενέος Ρήνου κριθέντα ρεέθροις,
 ἢ καθαρῶν ἀετῶν ψευδῆ γόνον ἀκτίνεσσι.
- 145 Δὸς χάριν, ἢ πατρός ἐστι πλέον ἢ παιδός, ἄριστε,
 ἔμπαλιν ἀἴσσουσα παρ' υἱέος ἐς γενετῆρα·
 κῦδος γὰρ τοκέεσσι τέκνων κλέος, ὡς τεκέεσσι
 ὦν τοκέων· ζυγὴ δὲ χάρις καὶ ζυγὸν ὄνειδος.
 Ἦδη καὶ σταδίοισιν ὄλον βίον ἐξετίναξαν,
- 150 ἄλματα τιμήσαντες ἀνάρσια, καὶ φόνον ἀνδρῶν,
 θηρῶν τ' ὄλλυμένων κενεόφρονες, ὡς πολιήταις
 ἦρα φέρειν, καὶ κῦδος ἔχειν περιώσιον ἄλλων,
 πανδήμοις στομάτεσσι βωόμενον οὐκ ἐπὶ δηρόν.
 Ἄλλο ἀεθλευτῆρσι βίον καὶ πλοῦτον ἀφυσσαν,
- 155 Ἄμφι κόνιν μογέουσιν ἐτώσια, ἠνιόχοις τε
 ἀντίπαλ' ἀφραδέουσιν, ὑπ' ἀντιπάλοισι θεηταῖς,
 παλλομένοις ἐκάτερθεν ἐς ἡέρα. Ὑβρεσιν ἄλλοι
 ἀνδρῶν θηλυτέρων πολυκαμπέα τέρψιν ἔχοντες,
 καὶ μίμων σκιεροῖσι ραπίσμασιν, οἷς ὕπο κόρση
- 160 γυμνοῦται, ψοφέουσα γελοῖον ἀντὶ γόιοι.
 Τοῖα γὰρ ἀφραδέουσιν, ἐὼν βίον ἐν μεσάτοισι
 παίζοντες κακοεργόν. Ἄ γὰρ μάθον, ἐξεδίδαξαν.

- 135 ἀνάμιχτα μὲ ὠφέλιμα ὄπως καὶ τὰ ὠφέλιμα μὲ τὰ τερπνὰ
μαλακώνει, καὶ μ' ἓνα μικρότερο κακὸ διώχνει τὴν ἀρρώστια.
Ξέρω καὶ κάποιον ἀπὸ σοφία ἄσχετο, ποὺ τὸ παιδί του πολλὰς φο-
[ρὲς
παρακολούθησε στὸν πόθο του γιὰ γράμματα κι ὑποχώρησε
στοὺς πόθους γι' ἄσχετα ἀγαθὰ γιὰ νὰ κάνει χάρη στὸ γιό του.
- 140 Ἄλλὰ ἐγὼ σὲ προτρέπω αὐτὸν ποὺ ποθεῖ τὰ κάλλιστα
ν' ἀκολουθεῖς καὶ νὰ τὸν βοηθήσεις, πατέρα· ἂν εὐχαριστιόμουν
μὲ τὶς ἁμαρτίες, ἀπὸ τὰ παιδιά σου μακριὰ πέταξέ με
ὡς νόθο, ἀφοῦ μὲ κρίνουν τοῦ Ρήνου τὰ εὐγενικὰ νερὰ
ἢ οἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου ἀπὸ καθαρὸς ἀετοῦς ψεύτικο γόνου.
- 145 Δῶσε χάρη, ποὺ εἶναι πιὸ πολὺ τοῦ πατέρα κι ὄχι τοῦ γιοῦ, ἄριστε,
κι ἐπιστρέφει πάλι ἀπὸ τὸ γιό στὸν πατέρα· δόξα
γιὰ τοὺς γονεῖς εἶν' ἡ δόξα τῶν παιδιῶν τους, ὄπως καὶ τῶν γονιῶν
γιὰ τὰ παιδιά τους· εἶναι κοινὴ ἡ δόξα κι ἡ ντροπὴ κοινή.
Ἄλλοι καὶ στὰ στάδια διακινδύνεψαν ὄλο τὸ βίον τους,
150 τιμώντας τ' ἀνάερα ἄλματα καὶ τοὺς σκοτωμοὺς τῶν ἀντρῶν
καὶ τῶν θηρίων μὲ κούφια γνώμη, γιὰ τὴν τάχα τοὺς πολίτες
εὐχαριστοῦν καὶ δόξα προκαλοῦν περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι ἄλλο
ποὺ διαλαλιέται μὲ πάνδημα στόματα ἂν καὶ γιὰ λίγο.
Ἄλλοι στοὺς ἀθλητὲς ξόδεψαν τὴ ζωὴ καὶ τὰ πλοῦτη τους, ποὺ
155 μέσα στη σκόνῃ μοχθοῦν χωρὶς κέρδος καὶ στοὺς ἀρματηλάτες,
ἀνόητα ἀνταγωνίζονται μπροστὰ σὲ χωρισμένους θεατὲς,
ποὺ δονοῦν ἀπ' τὰ δύο μέρη τὸν ἀέρα. Ἀπὸ τὴν προστυχιὰ ἄλλοι
ἀντρῶν ποὺ εἶναι γυναῖκες παίρνοντας πολλαπλὴ ἡδονή, κι ἀπὸ
τῶν μίμων τ' ἀστεῖα ραπίσματα, ποὺ ἐξαιτίας τους τὸ πρόσωπο
160 γυμνώνεται καὶ κάνει κωμικὸ πάταγο ἀντὶ ξεφωνητὸ πόνου.
Τέτοιες ἀνοησίες κάνουν, γελοιοποιώντας μπροστὰ σ' ὄλους
τὴν αἰσχρὴ ζωὴ τους. Ὅ,τι ἔμαθαν, αὐτὰ καὶ δίδαξαν,

143 Εἶδη θεοκρίσις κι αὐτά, ποὺ ἐφαρμόζονταν καὶ στοὺς Χριστιανούς τοῦ μεσαίωνα.

Καὶ μισθὸς μόνουσι κακῶν οὐ φάσανον ὀξύ,
 ἀλλ' ἄφενος, καὶ πλοῦτος, ἐπεὶ παθέων ἐπαρωγοί.
 165 Ρεῖα δ' ἀριστεύουσιν ἐν ἀφραδέεσσι κάκιστοι.
 Κεῖνοι μὲν δὴ τοῖα· καὶ ἃ κτήσαντο κακίστως,
 χεῖρον ἀπερρίψαντο. Δίκη δ' ἰθεῖα παρέστη.

Σοὶ δὲ Θεὸς ὀπάσειε τὰτ' ἔλδεται, ὅστις ἄριστος
 χεῖρ' ὀρέγειν τεκέεσσι, καὶ οἷς δατέεσθαι ἄμεινον.
 170 Ἄλλοισιν τὰ περισσά, τὰ δ' ὄλβια ἡμῖν ὀπάζοις.
 Οὐ γὰρ πόλλ' ἐθέλω, πολλοῦ γε μὲν ἄξιος αὐτὸς
 ἔμμεναι, ὡς πατέρων μὴ τηλόθε πολλὸν ἐλαύνειν.
 Τίς χάρις, ἦν σὺ πίθηκον ἔχης, βροτοειδέα λώβην,
 χρυσείοισι βρόχοισι δέρην περιγυρωθέντα;

175 Οὐ γὰρ κόσμος ἄμειψε γελῳῖον εἶδος ἐλαφρόν.
 Τίς δὲ χάρις κάνθωνι φέρειν χρυσοῖο τάλαντα;
 Κάνθων καὶ πολύχρυσος ἐὼν ὀγκηθμὸν ἀείδει.
 Οὐδὲ χάρις μολίβοιο τετυγμένα φάσανα κεύθειν
 ἀργυρέοις κολοῖοις, τὰ μὴ πολέμοισιν ὄνειαρ.

180 Τοῖος γὰρ βροτός ἐστιν, ὅτ' ἔκτοθε μῦνον ἀερθῆ.
 Τέρμα λόγου τόδ' ἄκουε· Θεὸς δ' ἐπιμάρτυρος ἔστω.
 Καὶ γὰρ καὶ Θεὸς ἐστὶ Λόγος, θνητοῖσιν ἀνάσσει.
 Ταῦτα, πάτερ, παρ' ἐμεῖο, φύσις, τρόπος, ἄσπετος ἰδρώς
 ἡματὰ τε νύκτας τε διηνεκὲς εἰς ἓν ἀγείρειν.

185 Τᾶλλα δέ μοι παρὰ σεῖο, Θεός, χρόνος, ἐλπὶς ἀρείων,
 μὴ λέγειν θῆγοντα παραιφασίησιν ἐταίρων·
 καὶ γὰρ καὶ δρυτόμῳ πέλεκυς, σθένος ἐστὶν ἄριστον.
 Μὴ σύ γε μὴ πόντον περιδείδιθι, μὴ σύ γ' ὀδοῖο
 μῆκος, μὴ κτεάνων περιφείδεο, μήτε τευ ἄλλου

190 τῶν ὅσα τὴν μεγάλην ἀρετὴν θνητοῖσιν ὀφέλλει.
 Πολλῶν τοι κτεάνων προφερέστερος εὐχομαι εἶναι,

καί σ' αὐτοὺς μόνους μισθὸς γιὰ τὰ αἰσχη τοὺς δὲν εἶναι τὸ κοφτε-
[ρὸ ξίφος

ἀλλὰ καλὰ καὶ πλούτη, γιὰτὶ αὐτὰ βοηθοῦν τὶς κακίες.

165 Καὶ στοὺς ἀνόητους εὐκόλα ἀριστεύουν οἱ χειρότεροι.
Τέτοια λοιπὸν ἐκεῖνοι· καὶ ὅσα ἀπόχτησαν αἰσχρότατα,
χειρότερα τὰ πετᾶνε. Ἔτσι τοὺς βρῆκε ἀμέσως ἡ τιμωρία.

Σ' ἐσένα ὁ Θεὸς νὰ δώσει καὶ ὅσα ἐπιθυμεῖς, γιὰτὶ εἶσαι ἄριστος
νὰ βοηθᾷς τὰ παιδιά σου καὶ καλύτερο εἶναι νὰ δέχονται

170 τὰ δῶρα σου. Σ' ἄλλους δίνε τὰ περίσσια ἐνῶ σ' ἐμᾶς τὰ καλὰ.
Γιὰτὶ δὲ θέλω πολλὰ ἀλλὰ πολὺ ν' ἀξίζω
ὁ ἴδιος, ὥστε νὰ μὴν ἀπομακρυνθῶ πολὺ ἀπὸ τοὺς προγόνους.
Τί ἀξία ἔχει, ἂν ἔχεις πίθηκο, ἀνθρωπόμορφη ντροπή,
μὲ τὸ λαϊμὸ γεμάτο χρυσὰ περιδέραια;

175 Γιὰτὶ τὰ στολίδια δὲν ἀλλάζουν τὴν κούφια καὶ γελοία ὄψη.
Καὶ τί ἀξία ἔχει γιὰ τὸ γαῖδαρο νὰ σηκώνει δεκάδες χρυσάφι;
Ὁ γαῖδαρος καὶ βουτηγμένος νὰ ἔναι στὸ χρυσάφι θὰ γκαρίζει
πάλι. Οὔτε ἔχει ἀξία ξίφη καμωμένα ἀπὸ μολύβι νὰ τὰ κρύβεις
σ' ἀσημένιες θῆκες, ἀφοῦ εἶναι στὸν πόλεμο ἄχρηστα.

180 Τέτοιος εἶναι ὁ θνητὸς ὅταν ξεχωρίζει μόνον ἀπ' ἔξω.

Ἄκουσε τὸ τέλος τοῦ ποιήματος· καὶ μάρτυρας ὁ Θεός.

Γιὰτὶ καὶ ὁ Θεὸς εἶναι Λόγος καὶ βασιλεύει στοὺς θνητούς.
Αὐτά, πατέρα μου, ἐγώ, τὴ φύση, τὸν τρόπο, τὸν ἀνείπωτο ἰδρώτα,
μέρες καὶ νύχτες ἀδιάκοπα ἄς τὰ μαζεύω.

185 Τὰ ἄλλα ἄς τὰ ἔχω ἀπὸ ἐσένα· τὸ Θεό, τὸ χρόνο, τὴν καλὴ ἐλπίδα
νὰ μὴ σταματᾷς νὰ μὲ ἀκονίζεις μὲ τίς συμβουλές τῶν φίλων.
Γιὰτὶ καὶ στὸν ξυλοκόπο τὸ τσεκούρι δίνει σπουδαία δύναμη.
Ἐσὺ μὴ φοβᾷσαι ὑπερβολικὰ τὴ θάλασσα, οὔτε τοῦ δρόμου
τὸ μᾶκρος, οὔτε νὰ λογαριάζεις πολὺ τὰ κτήματα, μῆτε ἄλλο
190 ἀπὸ ὅσα δημιουργοῦν στοὺς θνητούς τὴ μεγάλη ἀρετή.

Ἄπὸ πολλὰ κτήματα πιστεύω πῶς εἶμαι ἀνώτερος,

πρωτότοκος, καὶ πρῶτος ἐς οὄνομα πατρὸς ἀείρας,
εἴ τινα καὶ τὸδ' ἔχει γενέταις χάριν, ὥσπερ ὀίω.

Εἰ δὲ σέ γ' ἦ κτεάνων αἶρει πόθος, ἦ σέ γε παιδὸς
195 θηλύτερος, μαλακός, μητρῴϊος ἐγγύθε πίπτων,
φλὸξ καλάμης ἀνιοῦσα, μαραινομένη τε τάχιστα,
φθέγξομαι, οὐκ ἐθέλων μὲν, ἀτὰρ σύ με καὶ τὸ κελεύεις
οὐ ποτέ σοι φιλόπαιδος ἐγώ, πάτερ, οὄνομ' ἀνάψω.
Ἄλλά, πάτερ, σὼ παιδὶ πέλοις θεὸς ἀντὶ βροτοῖο.

200 Μὴ φράξης πηγὴν, ποταμὸν μέγαν ὠδίνουσαν,
μηδὲ φάος λύχνοιο θάνοι, λήγοντος ἐλαίου,
ἦ φυτὸν οὐ δροσερῆσι πιαινόμενον προχοῆσιν.
Οἶγε, θρέψον, ἔπαρδε, ρόον, φάος, ἔρνος ἀέζων.
Μῆτερ ἐμή, σὺ δ' ἐμῆσι λιταῖς ἐπάργε καὶ αὐτή,

205 ὄφρα κεν ἀμφοτέροισι χαρίστιον ὕμνον ἀείσω
μηδὲ μόνον πηλοῖο (τὸ πέρ τιςιν εἶδαδε λέξαι,
φρασσαμένοις ὅτι σαρκῖ περιτρομέουσι τοκῆς),
ἀλλὰ καὶ ἀθανάτων ψυχῶν γενέτας καλέσαιμι.

πρῶτο παιδί, καὶ πρῶτος πού σ' ἔκαναν νὰ ὀνομαστεῖς πατέρα,
 ἂν αὐτὸ ἔχει γιὰ τοὺς γονεῖς κάποια ἀξία, ὅπως νομίζω.

Ἐν ὅμως ἐσένα εἴτε κτημάτων πόθος σὲ κρατεῖ εἴτε τοῦ παιδιοῦ,
 195 γυναικεῖος, μαλακός, πόθος πού εἶναι σχεδὸν μητρικός,
 καλαμιᾶς φλόγα πού πετιέται καὶ σβήνει ἀμέσως,
 θὰ μιλήσω, χωρὶς νὰ θέλω βέβαια, ἀλλὰ σὺ μὲ σπρώχνεις
 ποτὲ δὲ θὰ σοῦ δώσω, πατέρα, τ' ὄνομα πατέρα φιλότεκνου.
 Ἄλλὰ εἶσαι γιὰ τὸ γιό σου, πατέρα μου, Θεὸς κι ὄχι θνητός.

200 Μὴ φράξεις μιὰ πηγὴ πού κυφορεῖ μεγάλο ποτάμι,
 μήτε νὰ σβήσει τὸ φῶς τοῦ λυχνarioῦ, ἐπειδὴ τελειώνει τὸ λάδι,
 ἢ νὰ μαραθεῖ τὸ φυτὸ πού δὲ χαίρεται τὴ δροσιὰ ἀπ' τὸ πότισμα.
 Ἄνοιξε, τάισε, πότισε τὴν πηγὴ, τὸ φῶς, τὸ κλαδί αὐξάνοντάς το.
 Μάνα μου, ἐνίσχυσε καὶ ἡ ἴδια τίς παρακλήσεις μου,
 205 γιὰ νὰ ψάλω καὶ στοὺς δύο ὕμνο εὐχαριστήριο,
 κι ὄχι μονάχα τοῦ πηλοῦ (πού σὲ μερικoὺς ταιριάζει νὰ τὸ πεῖς,
 ἀφοῦ λένε ὅτι γιὰ τὸ σῶμα τρομάζουν οἱ γονεῖς),
 ἀλλὰ καὶ τῶν ἀθανάτων ψυχῶν γονεῖς νὰ σᾶς ὀνομάσω.

ΝΙΚΟΒΟΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ

Τέκνον ἐμόν, μύθους ποθέων, ποθέεις τὰ φέριστα·
 καὺτὸς γὰρ μύθοις ἐπιτέρπομαι, οὖς περ ἔδωκε
 Χριστὸς ἀναξ μερόπεσσι, βίου φάος, οἷον ἀπ' ἄλλων
 δῶρον ἐπουρανίης ἐξ ἀντυγος. Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς
 5 αἰρόμενος πολλῆσιν ἐπωνυμίησι, γέγηθεν
 ἄλλο τι πρόσθε Λόγοιο καλεούμενος. Ἄλλ' ἐσάκουε
 μῦθον ἐμόν. Πατρὸς δὲ παραίφασίς ἐστιν ἀρίστη,
 καὶ πολιῆ νεότητος ἔχει πλέον. Ἱστορίην γὰρ
 ὁ χρόνος, ἱστορίη δὲ τέκεν σοφίην πτερόεσσαν·
 10 τοῦνεκ' ἐμῶν ἐπέων ἐμπάζεο· καὶ γὰρ ἄμεινον.

Τέκνον ἐμόν, τὰ μὲν ἄλλα Πατρὸς καὶ φέρτερος εἴης·
 χαίρει γὰρ τε πατὴρ ἡσώμενος υἱέος ἐσθλοῦ,
 καὶ πλέον ἢ πάντων κρατέων, θείοισι νόμοισιν,
 οἷς τὸδε πᾶν συνέδησε Πατὴρ μέγας· ἐκ δὲ Λόγοιο

• Ἡ ἀπάντησι τοῦ Νικόβουλου πατέρα στο γιό του Νικόβουλο εἶναι θετική· τοῦ διορθῶναι ὁμως μερικὲς ἐκφράσεις πού τις θεωρεῖ ὑπερβολικὲς.

Ο ΝΙΚΟΒΟΥΛΟΣ ΣΤΟ ΓΙΟ ΤΟΥ

Παιδί μου, όταν ποθείς τὰ γράμματα, ποθείς τὰ καλύτερα·
 κι ἐγὼ ὁ ἴδιος εὐχαριστοῦμαι μὲ τοὺς λόγους, πού ἔδωσε
 ὁ Βασιλιάς Χριστὸς στοὺς ἀνθρώπους, φῶς τῆς ζωῆς, μόνο
 ἀπὸ τ' ἄλλα δῶρο ἀπὸ τὸν οὐράνιο κύκλο. Γιατὶ οὔτε ὁ ἴδιος
 5 πού ὑμνεῖται μὲ πολλὲς ἐπωνυμίες χαίρεται πῶς πολὺ
 μὲ κάποια ἄλλη ἀπὸ ὅ,τι ὅταν τὸν λέμε Λόγο. Ἐκείνος ὅμως
 τὸ λόγο μου· ἄριστη εἶναι ἡ συμβουλὴ τοῦ πατέρα
 καὶ τὰ γηρατειὰ ἀνώτερα ἀπ' τὴ νιότη. Τὴ γνώση
 τῆ γεννᾶ ὁ χρόνος κι ἡ γνώση γεννᾶ τὴ φτερωτὴ σοφία.
 10 Γι' αὐτὸ ἀποδέξου τὰ λόγια μου· εἶναι τὰ καλύτερα.

Παιδί μου, στὰ ἄλλα νὰ εἶσαι καὶ καλύτερος ἀπὸ τὸν πατέρα·
 γιατί χαίρεται ὁ πατέρας ἂν νικιέται ἀπὸ καλύτερό του γιό,
 κι ἄς νικᾷ πῶς πολλοὺς καὶ ἀπὸ τοὺς πάντες μὲ τοὺς θεῖους νόμους,
 πού μ' αὐτοὺς ὁ μέγας Πατέρας δεσμεύει τὸ σύμπαν· καὶ μὲ τὸ
 [Λόγο

15 Ἐμπεδον ἐστήριξεν, ἐὼν κτέαρ ἀμφαγαπάζων.

Κεῖνό γε μὴν ἐθέλω σε πατρῷον, ὦ τέκος, ἴσχειν αἰδῶ πλειοτέρην, ἧς νῦν τοκέεσσιν ἔφνηας.

Παῖς καὶ ἐγὼ γενόμεν ἀγαθοῦ πατρός, ἀλλὰ τόδ' οὐπω ἤλθεν ἀφ' ἡμετέρων στομάτων ἔπος, οὐδ' ὑπ' ὀδόντι.

20 Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Θεῶ κεχαρισμένος ἐστὶν ὁ μῦθος·

« ὦ πάτερ, εἰ μ' ἔφυσας, βαιὴ χάρις· οὐ γὰρ ἔμοιγε, σῶ δὲ πόθῳ, σῆ σαρκὶ χαριζόμενός μ' ἐφύτευσας.

Ἄλλ' ἔθρεψας ἔπειτα· τί γὰρ τέκες;». Ὡς ἀχάριστος φωνή! καὶ κόσμοιο λύσις, μεγάλῃς τε γενέθλης

25 φίλτρῳ μὲν συνέδησε φύσις τοκέας τε γόνους τε, μὴ μόγος ἀμφὶ τέκεσσιν ἀπορρήξειε τοκῆς,

καὶ θανάτῳ τίκτωμεν, ἀκηδέες ὧν τεκόμεσθα.

Τοῦνεκα καὶ μόθον αἰνὸν ἐοῖς περὶ παισὶ τοκῆς ἴσταντ', ἧ γὰρ ἔλεξας ἐτήτυμον, ἄχρι μόροιο,

30 σφῆκες, παρδάλιες τε, βόες, σῦες, ἰχθύες, ὄρνεις, πάντων δι' αὐτὴν περιάλλα βροτῶν γένος. Εἰ δὲ νόμοισι τόσσοις εἰ καθέοιμεν, ὅλος βίος οἴχεται· αἴστος.

Τίς γὰρ ἔθ' οὐκ εὐφραίνεται, ἢ τὰ φέριστα εὐξεται, ἢ ποθέοντι λόγους, ἢ ἄλλο τι νεύσει,

35 τίς μοῖραν κτεάνων ἀποδάσσειται, ὡς ἐπέοικεν, εἰ χρέος, οὐ χάρις ἐστίν, ὃ κεν πατρός υἱὸς ἔλῃσι,

καὶ μηδὲν μὲν ἔχων, αἰδοῦς νόμον ἔκτοθι βάλλοι, εὐδὲ παθῶν, ἀχάριστον ἔχοι γλῶσσάν τε νόον τε;

Σκέπτετο δ' εἰ κέν σοὶ τις ἀπαντήσειεν ἐχέφρων·

40 οὐκ οἶον μερόπων ἡμεῖς γένος, ἀλλὰ Θεοῖο,

τῶν δὲ πάρος. Πατέρες δὲ τὰ δευτερά εἰσι τέκεσσιν ὄργανα τῆς Χριστοῦ Θεοῦ μεγάλου γενέθλης.

Γαῖαν ἔλεν, δῶκεν δὲ νόον, μικτὸν δ' ἀνέδειξεν ἐν γένος ἀμφοτέρωθεν, ἐπιχθόνιον βασιλῆα,

45 σῶμα κακοφρονέοντα, θεὸν θετὸν εὐσεβέοντα·

πολλοῖσιν τε κακοῖσι κυκώμενον ἔνθα καὶ ἔνθα,

15 τὸ ἐστήριξε καὶ τὸ σταθεροποίησε, φροντίζοντας τὸ κτῆμα του.
 Αὐτὸ ὁμως θέλω, παιδί μου, νὰ ἔχεις πατρικὴ κληρονομιά·
 νὰ ἔχεις περισσότερο σεβασμὸ ἀπὸ ὅσον ἐδειξες τώρα στοὺς
 γονεῖς σου.

Εἶμαι κι ἐγὼ παιδί καλοῦ πατέρα ἀλλὰ ποτὲ τοῦτος
 ὁ λόγος δὲ βγήκε ἀπὸ τὸ στόμα μου, οὔτε ἦρθε στὰ χεῖλη.

20 Γιατί οὔτε στὸ Θεό, σίγουρα, δὲν ἀρέσει ὁ λόγος·
 «Πατέρα μου, ἂν μὲ γέννησες, μικρὴ χάρη· ὄχι γιὰ μένα,
 ἀλλὰ στὸν πόθο σου καὶ στὴ σάρκα ὑποχωρώντας μὲ γέννησες.
 Κι ἔπειτα μὲ μεγάλωσες γιατί ὄχι, ἀφοῦ μὲ γέννησες;». Τί φωνὴ
 ἀχάριστη! τὸν κόσμον διαλύει καὶ τὴ μεγάλη δημιουργία.

25 Μὲ ἀγάπη ἔδεσε ἡ φύση τοὺς γονεῖς μὲ τὰ παιδιά,
 μήπως ὁ ἀγῶνας γιὰ τὰ παιδιά ἀπομακρύνει τοὺς γονεῖς
 καὶ γεννοῦμε γιὰ νὰ πεθάνουν, ἀδιαφορώντας γιὰ τὰ τέκνα μας.
 Γι' αὐτὸ καὶ οἱ γονεῖς δεινὸν ἀγῶνα γιὰ τὰ παιδιά τους
 συνάπτουν –εἶπες ἀλήθεια– ἀγῶνα μέχρι θανάτου,

30 οἱ σφῆκες, οἱ παρδάλεις, τὰ βόδια, οἱ κάπροι, τὰ ψάρια, τὰ πουλιά,
 κι ἀπ' ὅλα πιὸ πολὺ τῶν θνητῶν ἡ γενιά. Κι ἂν νόμους τόσο
 δυνατοὺς ἐγκαταλείπαμε, θὰ γινόταν ἄφαντη ἡ ζωὴ.
 Ποιὸς θὰ ἀγκαλιάσει πιά τὸ γιό του, ἢ τὰ καλύτερα
 θὰ τοῦ εὐχηθεῖ ἢ θὰ συγκατατεθεῖ γιὰ τὴ μόρφωση ἢ ὄ,τι ἄλλο;

35 Ποιὸς θ' ἀποδώσει τὸ μερίδιό τῆς περιουσίας, ὅπως ἀρμόζει,
 ἂν εἶναι χρεὸς, ὄχι χάρη, ὄ,τι ὁ γιὸς θὰ πάρει ἀπὸ τὸν πατέρα,
 κι ἂν δὲν πάρει τίποτα, ν' ἀποβάλλει τὸ νόμο τῆς ντροπῆς,
 ἐνῶ ὅταν εὐεργετηθεῖ, νὰ ἔχει γλώσσα ἀχάριστη καὶ νοῦ;

Κοίταξε μήπως σοῦ ἀνταπαντήσει κάποιος φρόνιμος·

40 Δὲν εἴμαστε ἐμεῖς γενιὰ τῶν ἀνθρώπων μοναχὰ ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ
 πρὶν ἀπ' αὐτοῦ· οἱ πατέρες εἶναι γιὰ τὰ παιδιά τὰ δεύτερα
 ὄργανα τῆς μεγάλης δημιουργίας τοῦ μεγάλου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ.
 Πῆρε τὸ χῶμα, τοῦ ἔδωσε πνεῦμα, μίχτο ἀνάδειξε
 ἓνα γένος ἀπὸ τὰ δύο, βασιλιά πάνω στὴ γῆ,

45 σῶμα, ὅταν εἶναι ἀσεβῆς, Θεὸς κατὰ χάρη ὅταν εἶναι εὐσεβῆς·
 πολλὲς συμφορὲς τὸν σπρώχνουν ἐδῶ κι ἐκεῖ,

- ὡς κεν ἐνὶ πλεόνεσσιν ἀκαμπέα θυμὸν ἔχωμεν.
 Ἄλλ' οὐπω τις τόσσον ἀπὸ φρενὸς ἤλυθεν ἐσθλῆς,
 οὐδὲ τόσον νεότητος ἀπηνέος αἵματι βράσθη,
 50 ὡς τόδ' ἀπὸ στόματος ρῆξαι κακὸν ἀντὶ Θεοῖο·
 οὐκ ἐθέλοντά μ' ἔοργας, ἐπεὶ δέ μ' ἔοργας, ἔτισας·
 ἦν δὲ πλάσας μεθέης με, βοτὸν πλάσας ἀντὶ βροτοῖο.
 Δὸς σοφίην, δὸς πλοῦτον, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἔδωκας·
 δὸς μέγεθος, καὶ κάλλος, ἐν ἄστεσι πρῶτα φέρεσθαι,
 55 θούριον ἔγχος ἔχειν, νοῦσοις δέμας οὐχ ὑποεικτόν,
 ἄλλα τε, οἷς μέγας ὄλβος ἐν ἀνθρώποισι μετρεῖται,
 ἢ σχήσω θυσίαις τε καὶ εὐχολῆσι γεραίρειν·
 οὐ γὰρ ἐμοί τι νέμων, δήσας ψυχὴν τε δέμας τε,
 κύδεος ἰμείρων δὲ παρήγαγες, ὥσπερ ἅπαντα,
 60 ὡς καὶ ἐπιχθονίοισιν ἀοίδιμος, ὦ Μᾶκαρ, εἴης.
 Ταῦτα θεοστυγέεσσι καὶ ἀφραδέεσσι δεδόσθω,
 οἷς πλοῦτος θεὸς ἐστί, κακαῦ πληστήρης ὀπηδοῖς.
 Ἥμεῖς δ' ἐν πάντεσσι Θεὸν μέγαν ὑμνεῖωμεν,
 ἐσθλοῖς τε στυγεροῖς τε· τὸ γὰρ τεκέων ἐρατεινῶν·
 65 καὶ μετὰ πρῶτον Ἄνακτα ἐπιχθονίους γενετῆρας,
 οἱ με φάους ἐπλησαν, ἀφ' ὧν Τριάς εἰς ἓν ἰούσα,
 καὶ λάμψε προπίδεσσι ἐμαῖς, καὶ πᾶσι φαάνθη.
 Σιγήσω κόσμοιο κύκλον μέγαν, οὐρανὸν εὐρύν,
 ὁμμασι παμφανόωντα διαυγέσι, νῶτα θαλάσσης
 70 ρευστῆς Ἰσταμένης τε, τὸ δὴ καὶ θάμβος ἔμοιγε·
 γαῖαν ἐς ὑστερον, ποταμῶν ῥόον, ἡέρα πνευστόν,
 ὥρας, ἄνθεα τερπνά, βροτῶν φύσιν, ἡερίων τε,
 ὅσσα Θεὸς προῦθηκεν ἐμοῖς φαέεσσι τράπεζαν·
 ταῦτα πατὴρ μέγαλοιο Πατρὸς παρ' ἔδωκεν ἔμοιγε.
 75 Τῶ, μῆ μοι τοίοισιν ἀμείβεσθαι γενετῆρα
 θαρσαλέως· καὶ θάρσος ἐφυ θράσος, ἔκτοθι μέτρου·
 μὴ σοί τις καὶ τοῖος ἀπ' οὐατος ἡμετέροιο,

ὥστε σὲ ἀκόμα περισσότερες νὰ ἔχουμε ἀλύγιστη ψυχὴ.
 Ἄλλὰ κανένας ἀκόμα δὲν ἔχασε τόσο τὸ φρόνιμο νοῦ του,
 οὔτε παρασύρθηκε τόσο ἀπὸ τὸ ἀδυσώπητο αἷμα τῆς νιότης,
 50 ὥστε νὰ βγάλει ἀπὸ τὸ στόμα του τέτοιο κακὸ ἀντίθεο λόγο·
 «μ' ἔπλασες ἀθέλητᾶ μου κι ἀφοῦ μ' ἔπλασες, μ' ἐτίμησες·
 κι ἂν ἀφοῦ μ' ἔπλασες μ' ἀφήσεις, βόσκημα μ' ἔπλασες, ὄχι ἀνθρω-
 [πο.

Δῶσε μου σοφία, πλοῦτο, ἀφοῦ ἔδωσες σὲ πάμπολλους·
 δῶσε μου ἀνάστημα, ὁμορφιά, νὰ ἔμαι ὁ πρῶτος στὴν πόλη,
 55 νὰ ἔχω κοντὰρι πολεμικό, ἀπρόσβλητο ἀπ' ἀρρώστια τὸ σῶμα,
 κι ἄλλα, πού τᾶ ἔχουν μέτρα τῆς μεγάλης εὐτυχίας τῶν θνητῶν,
 ἢ θὰ σταματήσω νὰ σὲ τιμῶ μὲ θυσίες καὶ προσευχές.
 Δὲ χάριτες κάτι σ' ἐμένα συνδέοντας τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα,
 ἀλλὰ ἐπιθυμώντας δόξα μὲ ἔπλασες, ὅπως ἐξάλλου ὄλα,
 60 γιὰ νὰ γίνεις, μακάριε, ξακουστός καὶ στοὺς ἐπίγειους».
 Αὐτὰ ἄς ἀποδοθοῦν σ' ὄσους ἀνόητους μισοῦν τὸ Θεό,
 πού θεός τους εἶναι ὁ πλοῦτος κι εἶναι κακοῦ πλάστη δοῦλοι.

Ἐμεῖς ἄς ὑμνοῦμε σὲ ὄλα τὸ μεγάλο Θεό,
 γιὰ τὰ καλὰ καὶ τ' ἄσχημα· αὐτὸ ἀρμόζει σὲ παιδιὰ ἀγαπητά.
 65 Καὶ μετὰ τὸν πρῶτο βασιλιά, τοὺς ἐπίγειους γονεῖς μας,
 πού μὲ γέμισαν φῶς καὶ πού συνενώνοντας σ' ἓνα τὴν Τριάδα,
 ἔκαναν νὰ λάμπει στὸ νοῦ μου καὶ νὰ φανεῖ σ' ὄλους.
 Θὰ σωπάσω γιὰ τὸ μεγάλο κύκλο τοῦ κόσμου, τὸν πλατὺ οὐρανό,
 πού εἶναι ὀλόφωτος στὰ καθαρὰ μάτια, τὴν ἔκταση τῆς θάλασσας
 70 ταραγμένης κι ἀσάλευτης, τὸ μέγα θάμπωμά μου·
 ἔπειτα τὴ γῆ, τὸ ρεῦμα τῶν ποταμῶν, τὸν ἀέρα πού ἀναπνέομε,
 τὶς ἐποχές, τὰ χαρωπὰ λουλούδια, τὴ φύση τῶν θνητῶν καὶ τῶν αι-
 [θέρων,

ὄσα ὁ Θεὸς σάν τράπεζα στρωμένη ἄπλωσε στὰ μάτια μου.
 Αὐτὰ μοῦ ἔδωσε ὁ πατέρας παραχωρημένα ἀπ' τὸ μεγάλο Πατέρα.
 75 Γι' αὐτό, στὸν πατέρα σου μὴν μιλᾷς μὲ τέτοια λόγια,
 μὲ θράσος· καὶ τὸ θάρρος ἔξω ἀπ' τὸ μέτρο εἶναι θράσος.
 Τέτοιος πού ἔχω μὲ τ' αὐτιά μου ἀκούσει, παιδί μου,

τέκνον, θερμότεριοιο πατρός πάρα μῦθος ἴκηται·
 εἴ γε φύσις τεκέεσσι πόθον πόρσυνε τοκῆων,
 80 καὶ τὸ φύσις φιλέειν τοὺς οὐ φιλέοντας ἔρυξε.
 Κρεῖσσον ἀτασθαλέοντα φέρειν πατέρ', ἤε παρ' ἄλλων
 εὐπάσχειν, θνητοῖς δὲ πατρός μόνον ἐς χέρα λεύσσειν.

Εἰ δὲ πένης, φρενοπλήξ τε καὶ οὐ μελέεσσι πεπηγώς,
 τί πρήξεις; οὐ χεῖρα τεῖν σκήπωνα παρέξεις;
 85 Οὐκ ὤμοισι τεοῖσιν ἀειρόμενός μ' ἐκάς οἴσεις,
 ὡς Ἀγχισιάδης γενέτην ἐὼν ἐκ πολέμοιο;

Ἦ φήσεις: Τί μ' ἔτευξας, καὶ τί με δούλιον αἰτεῖς;
 Δὸς φωνῆν νεπόδεσσι, καὶ ἡερίοις πετενηοῖς,
 καὶ τοῖς ὄσσα τε γαῖαν ἐπιπνεῖει τε καὶ ἔρπει
 90 οὐκ ἔρει, 'Τί μ' ἔτευξας ἀλὸς τέκος, ὦ Ἄνα;' δελφίς·
 ἀλμυρὸν οὐκ ἔθελον τέμνειν βίον, αἶεν ἀλήτης,
 ὑγρὸν φυσιόων, καὶ ἀνάστερον ἡέρα λεύσσων.

Ἔργα βοδὸς ποθέω, καὶ οὔρεα, καὶ πλατὺν ὤμον,
 καὶ ζῶειν μερόπεσσι ὁμὸν βίον, ὡς ταχὺς ἵππος,
 95 ἢ πᾶσιν νεπόδεσσι ὀλισθηροῖσιν ἀνάσσειν.

Οὐδὲ βόες ποθέοντες ἀλὸς πόρον ἀσχαλώσιν·
 οὐκ ἔρει σκολιοῖς κάμωνων μηρύμασι γαστρὸς
 πικρὸς ὄφις: 'Τί μ' ἔριψας ἐπὶ χθόνα, γαῖαν ἔδοντα;
 Ἦθελον ὄρθιος ἐμμεν, ἀτὰρ σὺ με γαστρὶ κυλίνδεις'.

100 Οὐδὲ κόραξ ἀετοῖσιν ὁμοῖα δινεύεσθαι
 χρῆζι, πάντων βασιλεύτατον εἶδος ἀμείψας·
 στέργει δ', ἣν περ ἕκαστον ἔχει, βιότοιο κέλευθον.
 Οὐδὲ γ' ἐῷ πλάστη ποτ' ἔρει κεραμηῖον ἔργον·
 'Τίπτ' ἐπ' ἐμοὶ ροίζησας ἀεικέα κύκλον, ἀλιτρέ·'

105 Ταῦτα μὲν ὥστε τεῖν κάμψαι φρένα, φίλτατε παίδων,
 ὡς κε μάθης πλάστιγγα λόγου καὶ σπάρτον ἐφέλκειν,

- ἄς μὴ σοῦ ἔρθει λόγος ἀπὸ πολὺ ξαναμμένο πατέρα:
 «Ἐάν ἡ φύση ἔβαλε στὰ παιδιά τὸν πόθο τῶν γονιῶν, ἡ ἴδια
 80 φύση ἐμπόδισε καὶ τοῦτο· ν' ἀγαποῦμε ὅσους δὲ μᾶς ἀγαποῦν.
 Εἶναι καλύτερο νὰ ἔχει ὁ γιὸς σκληρὸ πατέρα, παρὰ ἀπὸ ἄλλους
 νὰ εὐεργετεῖται, κι ὁ θνητὸς μόνο στοῦ πατέρα τὰ χέρια νὰ βλέπει.
 Κι ἂν εἶναι φτωχὸς καὶ στοῦ μυαλοῦ ἄρρωστος καὶ τὰ πόδια του τρέ-
 [μουν,
 τί θὰ κάνεις; δὲ θὰ τοῦ ἀπλώσεις στήριγμα τὸ χέρι σου;
 85 Δὲ θὰ μὲ σηκώσεις στοὺς ὤμους σου νὰ μὲ μεταφέρεις μακριά,
 ὅπως τοῦ Ἀγχίση ὁ γιὸς τὸν πατέρα του μακριὰ ἀπ' τὸν πόλεμο;
 Ἦ θὰ πεῖς· τί μ' ἔκανες καὶ γιατί μὲ θέλεις δοῦλο σου;
 Δῶσε φωνὴ στὰ ψάρια καὶ στὰ φτερωτὰ πουλιὰ
 καὶ σὲ ὅσα ἀνασαίνουν κι ἔρπουν πάνω στὴ γῆ·
 90 δὲ θὰ πεῖ τὸ δελφίνι Ἰακίμ' ἔκανες, Βασιλιά, παιδί τῆς θάλασσας;
 δὲν ἤθελα νὰ ζῶ μέσα στὴν ἀρμύρα, αἰώνιος ἀλήτης,
 ξεφυσώντας νερό, καὶ μουντὸ ἀνάστερο βλέποντας ἀέρα.
 Ποθῶ τὸ ἔργο τοῦ βοδιοῦ, τὰ βουνά, τοὺς πλατιοὺς ὤμους,
 καὶ νὰ ζῶ μαζί μὲ τοὺς ἀνθρώπους, σὰν τὸ γρήγορο ἄλογο,
 95 παρὰ νὰ βασιλεύω σ' ὅλα τὰ γλιστερὰ ψάρια'.
 Οὔτε τὰ βόδια ἀγανακτοῦν ποθώντας τὸ πέρασμα τῆς θάλασσας
 Δὲ θὰ πεῖ κατάκοπο ἀπὸ τίς σοφὲς στροφὲς τῆς κοιλιᾶς του
 τὸ πικρὸ φίδι· Ἰακίμ' ἔριξες στὴ γῆ νὰ τρώω χῶμα;
 Ἦθελα νὰ στέκω ὀρθό, ἀλλὰ σὺ μὲ κυλᾶς μὲ τὴν κοιλιά'.
 100 Οὔτε ὁ κόρακας ὁμοία μὲ τοὺς ἀετοὺς νὰ κυκλοφέρνει ἔχει
 ἀνάγκη, ἀλλάζοντας τὴ μορφή του μὲ τὸ βασιλιά τῶν πουλιῶν.
 Στέργει ὅποιον τὸ καθένα ἔχει δρόμο καὶ τρόπο ζωῆς.
 Οὔτε τὸ πῆλινο σκεῦος θὰ πεῖ ποτὲ στὸν πλάστη του·
 Ἰακίμ', ὦ ἀλιτήριε, μὲ στριφογύρισες πάνω στὸν ἀπαίσιον τροχό';
 105 Αὐτὰ γιὰ νὰ γυρίσουν τὴ γνώμη σου, φίλτατε γιέ μου,
 γιὰ νὰ μάθεις νὰ τραβᾷς τὴν πλάστιγγα τοῦ λόγου καὶ τὸ σκοινί,

- ἢ ρίψειν τὸ περισσόν, δ' δ' ἄρκιόν ἐστι, καθέξειν,
 μηδὲ ρόω νεότητος ἐφιέμεν', ἀλλὰ κατίσχειν.
 Τὸ πλεῖστον φραστῶν τι μένειν πολὺ λωΐον ἐστίν
 110 ἔνδοθεν, ἢ τιν' ἄφραστον ἐς ἡέρα μῦθον ὀδεύειν.
 Οὐδεὶς γὰρ πόνος ἐστὶ μένειν ὑπὸ χεῖλεσι μῦθον·
 οὐ γὰρ ἐχιδναῖός τε γόνος διὰ γαστέρα ρήξει
 μητρὸς ἀναβρώσκων, ποινήν πατρὸς οὐλομένοιο.
 Ἦδη δ' αὖ μύθοισι τεδὸν δειδίξομ' ἔρωτα
 115 πατρὸς ἐνηεῖη, παιδὸς θράσος ἡέρι πάσσων.
 Οὐτι μὴ βίότιο πέλει τρίβος, ὧ τέκος, οὔτι·
 οὐδὲ γὰρ οὐδεμίη πᾶσιν φύσις· ἀλλ' ἢ μὲν ἐσθλή,
 ἢ δὲ χειριότερη, θηρσὶν ἀλόγοισιν ὁμοίη·
 ἄλλη δ' αὖ πλεκτή τε καὶ ἀμφοτέραις ἐπίμικτος.
 120 Ὡς ἄρα καὶ τρισσὸν γαίης σθένος οἶδε γεωργός·
 εὖσταχος, ἢ δὲ ἄκαρπος, ἀκανθοφόρος θ' ἅμα σίτω.
 Τρισσαὶ δὴ τελέθουσιν ὁδοί, καὶ τέρματα τρισσά.
 Ἦ μὲν γὰρ χθαμαλή, καὶ ἐπίτροχος ἴχνησι πολλῶν,
 εὐρείη, μαλακὴ τε καὶ ἐς τέλος οἰκτρὸν ἄγουσα,
 125 κρημνούς τε, ζοφερούς τε μυχοὺς, καὶ τάρταρον αἰνὸν
 ἦχι πυρὸς ποταμοί, καὶ δαίμονες ἀγριόθυμοι,
 ψυχῶν τ' οὐλομένων ποινή, καὶ τῖσις ἀπαστος.
 Ἦ δὲ τρηχάλῃ, καὶ ὄρθιος, ἀυαλέη τε,
 στεινὴ τε, σκολιὴ τε καὶ ἀμφίκρημος ἀπάντη,
 130 ἀμβατος οὐ πολλοῖσι, καὶ ἐς τέλος ἐσθλὸν ἄγουσα,
 οὐρανὸν ἀστερόεντα, κλέος μέγα, κάλλε' ἄσαρκα,
 αὐτὴν ἀτρεκίην καθαρὴν, καὶ ἄσκιον ἐσθλόν,
 ἄχρι καὶ ἀκροτάτιο φάους ὄρον οὔτιν' ἔχοντος.
 Ἦ δε τρίτη, μεσάτη μὲν ὁδός, μεσάτη δέ γ' ἀμοιβῆς,
 135 οὔτι λίην μογερὴ, καὶ κύδεος οὐ μάλα πολλοῦ.
 Οἶον κίρναμένου φωτὸς πρὸς νύκτα μέλαιναν·

ἢ νὰ πετάξεις τὸ περίσσιο καὶ ὅ,τι φτάνει νὰ κρατήσεις.
 Μήτε ν' ἀφήνεις στὴν ὀρμὴ τῆς νιότης ἀλλὰ νὰ τὴν κρατεῖς.
 Τὰ περισσότερα ποὺ μποροῦν νὰ λεχτοῦν εἶναι πολὺ καλύτερο
 110 νὰ μένουν μέσα, παρὰ νὰ βγεῖ στὸν ἀέρα κάτι ποὺ δὲ λέγεται.
 Δὲν εἶναι κόπος νὰ μένει ὁ λόγος μέσα ἀπὸ τὰ χεῖλη·
 γιατί οὔτε ὁ γόνος τῆς ἐχιδνας θὰ διαρῆξει τὴν κοιλιά
 τῆς μητέρας τρώγοντας γιὰ τιμωρία τοῦ ὀλέθριου πατέρα.
 Τώρα πάλι μὲ τοὺς λόγους μου θὰ δεῖξω τὸν ἔρωτά σου
 115 μὲ τὴν καλοσύνη τοῦ πατέρα, σκορπώντας στὸν ἀέρα τὸ θράσος
 [τοῦ παιδιοῦ.

Δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνας δρόμος τῆς ζωῆς, παιδί μου, οὔτε ἓνας,
 οὔτε καὶ μία φύση γιὰ ὄλους· ἀλλὰ ἡ μία καλὴ
 ἢ ἄλλη χειρότερη, ὅμοια μὲ τὸ ἄλογον θηρίων.
 ἄλλη πάλι σμιχτὴ καὶ σύνθετη κι ἀπὸ τίς δύο.
 120 Ἔτσι λοιπὸν καὶ τὴν τριπλὴ δύναμη τῆς γῆς ξέρει ὁ γεωργός·
 γόνιμη ἢ μία, ἢ ἄλλη ἀκαρπῆ, ἢ ἄλλη ἀγκάθια μαζί καὶ σιτάρι,
 κι οἱ δρόμοι εἶναι τρεῖς καὶ τριπλὰ τὰ τέρατα.

Χαμηλὸς ὁ ἓνας καὶ χαραγμένος ἀπὸ γραμμὲς πολλῶν τροχῶν,
 πλατὺς, μαλακὸς καὶ ὀδηγεῖ σὲ θλιβερὸ τέλος,
 125 γκρεμοὺς καὶ βάθη σκοτεινὰ καὶ τρομερὸ τάρταρο,
 ὅπου ποταμοὶ πύρινοι καὶ δαίμονες ἀγριόψυχοι,
 τιμωρία τῶν χαμένων ψυχῶν καὶ πληρωμὴ ἀδιάκοπη.
 Ὁ ἄλλος δρόμος εἶναι τραχύς, κι ὀρθιος καὶ κατάξερρος,
 στενὸς καὶ ὄλο στροφές κι ἀμφίγκρεμος ὡς πέρα,
 130 πολλοὶ δὲν τὸν ἀνεβαίνουν καὶ ὀδηγεῖ σὲ τέλος καλὸ,
 τὸν ἑναστρο οὐρανὸ, τὴ μεγάλη δόξα, τ' ἄσαρκα κάλλη,
 τὴν ἴδια τὴν καθαρὴ ἀλήθεια, καὶ τὸ ἀνίσκιωτο ἀγαθὸ,
 ποὺ δὲν ἔχει ἐμπόδιο ὡς τὸ ἀκρότατο φῶς.
 Ὁ τρίτος, εἶναι μεσαῖος δρόμος κι ἡ μεσαία ἀμοιβή,
 135 ὄχι πολὺ κοπιαστικός, ἀλλὰ οὔτε καὶ πολὺ ἔνδοξος.
 Ὅπως δηλαδὴ ἀνακατῶνεται τὸ φῶς μὲ τὴ μελανὴ νύχτα·

ἀμφιλύκην δ' ἄρα τήν γε σοφοὶ μίξιν καλέουσι.
 Λεῖη μὲν περόωσιν, ὅσοις νόος ἐστὶ κάκιστος,
 ψεύσταις, ἀνδροφόνοις, μοιχοῖς, ἐπίορκον ὁμοῦσιν,
 140 ἀνδρογύνοις, τοκέων δηλήμοσιν, ἀρπαγέεσσι,
 γαστροφίλοις, λίμνησιν ἀπληρώτοισιν ὁμοίοις,
 οἱ θανάτῳ ζῶντες, ἐὼν μόρον ἀμφαγαπῶσι·
 δυσμενέων κεφαλαῖς οὗτος βίος ἀντήσειε.

Τὴν δ' ἀγαθὴν τέμνουσιν, ὅσοις βίος οὐκ ἐπὶ γαίης,
 145 τρισμακάρες, ζῶντες ἐπὶ χθονὶ σαρκὸς ὑπερθεν,
 ἀζυγέες, κόσμοιο περίφρονες, οὐρανοφοῖται,
 ἀκτέανοι, κινυροὶ χαμαιευνάδες, οἰοχίτωνες,
 βαιὸν ἀναπνεύοντες, ἀγίστορες, ἀσκεπέες τε,
 κῦδος ἐν οἶον ἔχοντες, ἅπαν κλέος ἐνθάδ' ἀτίζειν,
 150 καὶ πλοῦτον πενίην τε καὶ εἰς Θεὸν οἶον ὀραῖσθαι.
 Τοὺς μὲν ἐγὼ τρομέω, καὶ δεῖδια νέρθε δεδορκῶς,
 ὡς Θεὸν ὑψιμέδοντα, ὅτι' ἀνθρώποισι πελάζει·
 καὶ γὰρ πολλὸν ὑπερθε βροτῶν βεβάασιν ἀπάντων.
 Ἡμεῖς δ' αὖ μεσάτην ὁδὸν ἴομεν, οὔτε κακοῖσι
 155 τερπόμενοι, καὶ βαιὸν ἐφαπτόμενοί γε Θεοῖο,
 οἷς ἀλόχων τε μέμηλε, καὶ εὐκλείης ἐρατεινῆς,
 καὶ τεκέων, κτεάνων τε, φίλον δ' ὅτι χειῖρας ἴκηται.
 Τούτου δὴ πρῶτιστον ἐμοὶ λόγος ἐστὶ βίοιο,
 πλοῦτον ἀληθίστον, κτέαρ ἄκλοπον, ἐσθλὸν ἔχοντος.
 160 Εἴ τοι μὴ πάντεσσιν ἐπέδραμον, ὡς ποθέεσκον,
 μηδ' ὄλον ἐξεπέρησα λόγων πόρον, ἰστία τείνας
 (οὐ γὰρ σοῖς ἐπέεσσ' ἐπιπείθομαι, οὐδέ με κλέψε
 αἴνος ἐμός· αἴνος γὰρ ἀφ' αἱματός ἐστιν ἀπιστος)·
 ἀλλ' ἔμπης τίω γε λόγων κλέος ἐξοχον ἄλλων.

τὴν ἀνάμειξη αὐτὴ οἱ σοφοὶ τῆ λένε ἀμφιλύκη.
 Ἄπὸ τὸν πλατὺ δρόμο περνοῦν οἱ κάκιστοι στὴν ψυχῇ,
 ψεῦτες, φονιάδες, μοιχοί, ὅσοι ὀρκίζονται κι ἐπιορκοῦν,
 140 οἱ ἄντρες-γυναῖκες, οἱ πατροκτόνοι, οἱ ἄρπαγες,
 οἱ φίλοι τῆς κοιλιᾶς, δεξαμενὲς ποὺ δὲ γεμίζουν,
 ποὺ ἐνῶ ζοῦνε μὲ τὸ θάνατο ἀγαποῦνε τὸ χαμό τους·
 αὐτὸς ὁ βίος ἄς βρεῖ τὰ κεφάλια τῶν ἐχθρῶν μας.

Τὸν ἀγαθὸ δρόμο βαδίζουν ὅσοι δὲν ἔχουν τῆ ζωὴ τους στὴ γῆ,
 145 οἱ τρισμακάριοι, ποὺ πάνω στὴ γῆ ζοῦνε πάνω ἀπ' τὴ σάρκα,
 οἱ ἀζευγάρωτοι, τοῦ κόσμου οἱ καταφρονητές, οἱ συχναστὲς τ' οὐ-
 [ρανοῦ,
 οἱ ἀκτῆματοι, οἱ λυπημένοι, οἱ χαμοπλάγιαστοι, οἱ μ' ἓνα χιτῶνα,
 οἱ μόλις ζώντες, οἱ δίχως τροφὲς καὶ δίχως σκεπάσματα,
 οἱ μιὰ μόνο ἔχοντες δόξα, κάθε δόξα ἐδῶ νὰ περιφρονοῦν,
 150 πλοῦτος νὰ εἶναι ἢ φτώχεια τους καὶ στὸ Θεὸ μόνο ν' ἀτενίζουν.
 Αὐτοὺς ἐγὼ τοὺς τρέμω καὶ φοβοῦμαι βλέποντάς τους στὴ γῆ,
 σὰν τὸ Θεὸ τὸν ὑπέρτατο βασιλέα, ὅταν πλησιάζει τοὺς ἀνθρώ-
 [πους·

γιατὶ πηγαίνουν πολὺ πιὸ ψηλὰ ἀπὸ ὅλους τοὺς θνητοὺς.
 Ἐμεῖς πάλι βαδίζομε τὸ μεσαῖο δρόμο, οὔτε μὲ τὸ κακὸ
 155 χαιρόμαστε, μὰ πλησιάζομε λίγο τὸ Θεὸ·
 νοιαζόμαστε γιὰ τίς γυναῖκες μας, καὶ τῆ δόξα ἀγαποῦμε,
 τὰ παιδιὰ μας, τὰ κτῆματά μας, ὅ,τι φτάσει στὰ χέρια μας.
 Αὐτῆς τῆς ζωῆς τὸ πρῶτο ἀγαθὸ γιὰ μένα εἶναι τὰ γράμματα,
 ποὺ εἶναι πλοῦτος ἀλήστευτος, κτῆμα ἀναφαίρετο ὅποιου τὸ ἔχει.
 160 Ἄν δὲν ἔχω διατρέξει ὅλα τὰ μαθήματα, ὅπως ποθοῦσα,
 κι ἂν δὲν ἔχω διαπλεύσει ὅλο τὸ πέλαγο τῶν λόγων, ἀπλώνοντας
 [τὰ πανιά
 (γιατὶ δὲν πείθομαι στὰ λόγια σου οὔτε μ' ἐξαπάτησε
 ὁ ἔπαινός σου· ὁ ἔπαινος ἀπὸ συγγενῆ δὲν εἶναι πιστευτός),
 ὥστόσο τιμῶ τῆ δόξα ἀπὸ τοὺς λόγους περισσότερο ἀπὸ τὰ ἄλλα.

137 Ἄμφιλύκη εἶναι ἡ βραδινὴ ἀνταύγεια μετὰ τὴ δύση τοῦ ἡλίου· γνωστότε-
 ρη σὰν λυκόφως.

- 165 Μῦθοι γὰρ βιότοιο θεμείλιον, οἱ μ' ἀπὸ θηρῶν
 ἔσχισαν, οἷσιν ἔγειρα πόλεις, καὶ τέθμι' ἀνεῦρον,
 καὶ Θεὸν ὑμνεῖω μεγακυδέα, οἷσιν αἰείρω
 τῆς φαενῆς ἀρετῆς ὑψοῦ κλέος, οἷσι δαμάζω
 τῆς στυγερῆς κακίης πικρὸν σθένος, οἷσι κεάζω
- 170 κόσμους, οὐράνιον τε καὶ ἄς ἐπὶ λῦσιν ὀδεύει
 ἐνθάδε, καὶ ψυχὴν ἀπὸ σώματος. Ὡς δ' ἀπὸ μορφῶν
 εἰκόνας, ὡς δὲ βίων τε φύσεις, καὶ τέρματα δισσὰ
 ζώντων τ' ὄλλυμένων τε. Τὰ γὰρ Θεὸς ἐξεδίδαξε,
 καὶ λόγος ἐστήριξε σοφῶν, καὶ πίστις ἔρεισε,
- 175 πῶς δ' ἀγαθῶν ἀρετὴν ἔλκει χρόνος ὑστατίοισιν
 ἡμασι, δεῖγμα φέρων γραπτὸν κλέος, ὡς δὲ κακίστων
 δυσκλείην, στήλησιν ἐν ἀθανάτησι χαράσσω.
 Μῦθοι, καὶ ζῶντι μόνῳ βίος οὐκ ἐπίδευῆς,
 καὶ λαμπρὸν πνεῖοντι μέγα στέφος, οὐδὲν ὁμοιον
- 180 ἀνθεσιν εἰαρινοῖσιν ἄμ' ἠοῖ κειρομένοισι,
 θνήσκουσιν δ' ἄρ' ἔπειτα πρὸ ἡμάτος ὄλλυμένοιο.
- Μῦθοι καὶ παθέεσσιν ἄκος μέγα· τοῖσι δαμάζω
 θυμὸν ὑπερζείοντα, νόου νέφος· οἷσιν ἀνίας
 εὐνάζω, καὶ μέτρον εὐφροσύνηςι τίθημι,
- 185 οὐτε λίην μογεροῖσιν ἀτώμενος, οὐτ' ἀγαθοῖσιν
 αἰρόμενος, ἕτερον δ' ἑτέρῳ σταθμώμενος ἄλκαρ,
 ἐλπίδ' ἐν ἀργαλέοισιν, ἐν εὐδιόωσι δὲ τάρβος.
 Μῦθος καὶ βασιλῆας ἄγει, καὶ δῆμον ἐφέλκει·
 ἐν τ' ἀγορῆσι τέθηλε, καὶ ἐν θαλίησιν ἀνάσσει·
- 190 καὶ μόθον αἰχμάζει, πρηθὺν δέ τε φῶτα τίθησι,
 μαλθάσσω ἀπαλοῖσι καὶ αἰμυλίοισι λόγοισι,
 καὶ κρατερόν περ ἔδοντα, πυρὸς μένος οἷα σίδηρον.
 Ὅρφεϊ κηθάρη μῦθος πέλεν, ὡσπερ εἶσκω,

- 165'Ο λόγος εἶναι τὸ θεμέλιο τῆς ζωῆς ποὺ ἀπὸ τὰ θηρία
 μὲ ξεχώρισε, ποὺ μ' αὐτὸν ἔχτισα πόλεις, καὶ βρῆκα νόμους
 καὶ τὸ Θεὸ ὕμνω τὸ μεγαλόδοξο· μ' αὐτὸν ἀνεβάζω
 ψηλὰ τῆς φωτεινῆς ἀρετῆς τὴ δόξα, δαμάζω
 τῆς μισητῆς κακίας τὴν ὀδυνηρὴ δύναμη, χωρίζω
- 170 τοὺς κόσμους, τὸν οὐρανὸν κι αὐτὸν ποὺ ὀδεύει στὴ διάλυση
 ἐδῶ, καὶ τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα. Κι ὅπως ἀπὸ τὶς μορφές
 χωρίζω εἰκόνες, ἔτσι καὶ φύσεις τῶν βίων καὶ τέρματα διπλὰ
 ὄσων ζοῦν κι ὄσων πεθαίνουν. Αὐτὰ ποὺ δίδαξε ὁ Θεὸς
 καὶ τῶν σοφῶν ὁ λόγος στήριξε καὶ ἡ πίστις τὰ θεμέλιωσε·
- 175 κι ὅπως τὴν ἀρετὴ τῶν ἀγαθῶν τὴν τραβᾷ ὁ χρόνος στὶς ἔσχατες
 ἡμέρες, δείχνοντας τὴ δόξα τοὺς σὲ γραφτὰ ἔργα, ἔτσι καὶ τῶν κα-
 [κῶν
 τὴν κακὴ φήμη τὴ χαράζει σ' αἰώνιες στῆλες.
 Μὲ τὸ λόγο ὁ βίος κι ὁποῖος ζεῖ μόνος δὲν ἔχει ἀνάγκη,
 μὰ κι ὁποῖος ἔχει ἐπιτύχει ἔχει λαμπρὸ στεφάνι, ποὺ δὲ μοιάζει
- 180 καθόλου μ' ἀνοιξιὰτικὰ λουλούδια, ποὺ τὰ μαζεύουμε τὸ πρωὶ
 κι ἔπειτα πεθαίνουν προτοῦ τελειώσει ἡ μέρα.
- 'Ο λόγος εἶναι καὶ στὰ πάθη δυνατὸ φάρμακο· μ' αὐτὸν δαμάζω
 τὸ θυμὸ ποὺ ἔχει ἀνάψει, τοῦ νοῦ σύννεφο· μ' αὐτὸν τὶς λύπες
 καταλαγιάζω καὶ βάζω μέτρο στὴ χαρὰ μου,
- 185 χωρὶς οὔτε ἀπ' τὰ λυπηρὰ νὰ βασανίζομαι, οὔτε οἱ ἐπιτυχίες
 νὰ μὲ ψηλώνουν, ἀντισταθμίζοντας τὸ ἓνα φάρμακο μὲ τὸ ἄλλο,
 ἐλπίζοντας στὰ θλιβερά, καὶ στὰ χαρούμενα ἔχοντας φόβο.
 'Ο λόγος καὶ τοὺς βασιλιάδες ὀδηγεῖ καὶ τὸ λαὸ σέρνει·
 τὸν θαυμάζουν στὴν ἀγορὰ καὶ στὰ συμπόσια εἶναι βασιλιάς.
- 190 Καὶ τὸν πόλεμο καταστέλλει καὶ καταπραΰνει τὸν ἄντρα,
 μαλακώνοντάς τον μὲ ἥπια κι εὐστροφὰ λόγια, κι ἃς εἶναι
 σκληρὸς, ὅπως ἡ δυνατὴ φωτιὰ μαλακώνει τὸ σίδηρο.
 'Ο λόγος εἶναι ἡ κιθάρα τοῦ 'Ορφέα, ἔτσι τὸν παρομοιάζω,

πάντας ἄγων μελέεσσιν, ὁμῶς ἀγαθούς τε κακοὺς τε·
 195 ὡς δ' Ἀμφιονίη λύρη καὶ λᾶας ἐπειθε,
 ψυχὰς ἀντιτύπους πετρώδεας. Οἶδα δὲ Πομποῦ
 φάρμακον, ὡς λόγος ἦεν, ὃν ἐρχομένῳ μετὰ Κίρκην
 Λαρτιάδῃ, πόρε δῶρον, ὅπως κε σύεσσιν ἀρήξει
 οἷς ἐτάροις, μηδ' αὐτὸς ἔδοι σουθρέμμονα φορβήν.
 200 Μῦθον καὶ Πολύδαμνα κεράσσατο, Θῶνος ἄκοιτις,
 αἴγυπτίη, δῶκεν δ' Ἑλένη ξεινήϊον ἐσθλόν,
 νηπενθές τ', ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἀπάντων.

Καὶ μῶλον στονόεντα, καὶ ἄγριον οἶδμα θαλάσσης
 πολλάκις ἐκπροφυγῶν τις, ἐπὶν Θεὸς Ἰλαος εἶη,
 205 τόνδε συνεξεσάωσε, φίλον κτέαρ, οἶον ἀπ' ἄλλων,
 ᾧ πλέον, ἢ πλεόνεσσιν ἀγάλλεται ἄλλος ἐπ' ἐσθλοῖς.
 Μῦθος γάρ τε βροτοῖς αἰδοῖον ἄνδρα τίθησι.
 Τεκμαίρου δ' Ὀδυσῆϊ, τὸν ἐκ πόντοιο φυγόντα,
 γυμνόν, καὶ μελέεσσι τετρυμμένον, αἰπὸν ἀλήτην,
 210 μῦθοισιν πυκινῶσιν ἰκέσσιον ἀντιάσαντα,
 παρθενική περ ἐοῦσ', ἠδέσσατο, καὶ βασιλεία,
 Φαιήκεσσι τ' ἔδειξε, καὶ Ἀλκινόῳ βασιλῆϊ,
 ξεῖνον, ναυηγόν, πάντων γεραρώτερον ἄλλων.
 Μῦθοι, καὶ πλεόνεσσιν ἐπ' ὄμματα πικρὰ φερούσης
 15 βασκανίης, τελέθουσιν ὑπέρτεροι· οὐ γὰρ ἀρίστοις
 ὁ φθόνος, οἷς δ' ἀδόκητος ἔβη τύφος. οἶδε παλαίειν.
 Ὡ μῦθοι, μῦθων ἐπιδευέες, ὡς ποθέεσκον

- πού σέρνει τούς πάντες μέ τή μελωδία, καλοῦς μαζί καί κακοῦς·
 195 ἔτσι καί ἡ λύρα τοῦ Ἀμφίωνα καί βράχους συγκινοῦσε,
 ψυχές σκληρές καί πέτρινες. Γνωρίζω καί τοῦ ψυχοπομποῦ
 τὸ φάρμακο, πὼς ἦταν λόγοι, πού ἔδωσε στοῦ γιὸ τοῦ Λαέρτη
 δῶρο ὅταν πήγαινε στήν Κίρκη, γιά νά βοηθήσει τούς κάπρους
 συντρόφους του καί νά μὴ φάει κι ὁ ἴδιος τὴν τροφή πού μετέβαλλε
 [σὲ κάπρους.
- 200 Λόγο καί ἡ Πολυδάμνη ἀνακάτωσε, ἡ συμβία τοῦ Θώνου,
 ἡ Αἰγύπτια, κι ἔδωσε στήν Ἑλένη ὁμορφο φιλοδώρημα,
 τῆς λύπης πρᾶυντικό καί τοῦ θυμοῦ καί λήθη ὅλων τῶν δεινῶν.
- Καί τὸ βαρὺ πόλεμο καί τὴν ἄγρια τῆς θάλασσας φορτοῦνα
 πολλὲς φορὲς ξεφεύγοντας κάποιος πού τὸν σπλαχνίστηκε ὁ Θεὸς
 205 ἔσωσε μαζί του καί τὸ λόγο, κτῆμα ἀγαπητό, μόνο ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα,
 πού χαίρεται γι' αὐτὸν περισσότερο ἀπὸ περισσότερες ἄλλες
 εὐτυχίες. Ὁ λόγος κάνει τὸν ἄνδρα σεβαστὸ στοὺς ἀνθρώπους.
 Παράδειγμα ὁ Ὀδυσσεὺς· ἔχοντας ξεφύγει τὴ θάλασσα,
 ὅταν γυμνὸ μέ τὰ μέλη ἀφανισμένα, τραχὺ ἀλήτη,
 210 τὸν ἀντίκρυσε νά τὴν ἱκετεύει μέ φρόνιμα λόγια,
 ἂν κι ἦταν ἄγαμη καί βασιλοπούλα, τὸν σεβάστηκε
 καί τὸν ἔδειξε στοὺς Φαίακες καί στοῦ βασιλιά Ἀλκίνοο,
 φιλοξενούμενὸ της ναυαγὸ, ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους πιὸ σεβαστό.
 Οἱ λόγοι, καί ἀπὸ τὴ βασκανία πού ρίχνει πικρὰ βλέμματα
 215 σὲ πολλοὺς εἶναι ἀνώτεροι· γιὰτὶ βέβαια τοὺς ἄριστους ὁ φθόνος
 δὲν μπορεῖ νά νικήσει, ἀλλὰ ὅσους φουσκώνουν ἀπὸ ἀδόκητη πε-
 [ρηφάνεια.
- ὦ εὐγλωττία, πού ἔχεις ἀνάγκη ἀπὸ τοὺς λόγους μου, πόσο πο-
 [θοῦσα

217 Ἐχεις ἀνάγκη τοὺς λόγους μου γιά νά σ' ἐπαινέσουν μέ τὸ ἴδιο μέτρο, ἰσότημα.

σοῖς ἀγαθοῖς ἐπέεσσιν ἐμὸν λόγον ἰσοφαρίζειν!
 Ἄλλὰ τὰ μὲν κατέμαρψα, τὰ δ' οὐ σθένος, ἀλλὰ δὲ παιδὸς
 220 γλῶσσα φίλη κατέλεξεν ἐπειγομένοισι πόθοισιν
 ἐκ πολιῆς νεότητος, ὃ μοι πλέον ἤτορ ἐγείρει.

Ἄλλ' ἴθι μοι, τοκέων τε λιταῖς καὶ σῆσι πιθήσας,
 πρόφρων, ἀρτεμέων τε, σὺν ἐλπωρῆσιν ἀρίσταις,
 οἷ ποθέεις, πομπὸς δέ σ' ἄγοι πατρῷος ἐσθλός.
 225 Καὶ γὰρ ἐς ἡμετέρην βιοτήν Θεὸς δμματα βάλλει.
 Εἶτε σέ γ' Ἀθῆς ἔτερψεν ἀηδονίς, εἶτε σε τερπνῆς
 Φοινίκης κλυτὸν ἄστυ, νόμων ἔδος Αὔσονιῶν,
 εἶτε σ' Ἀλεξάνδροιο πέδον μέγα, ἔνθα τε πολλῶν
 φορτίδα πλησάμενός τις, ἐὰ πρὸς δώματ' ἐλαύνει·
 230 πᾶσα μὲν ὑμετέροισιν ἐπίτροχος αἶα πέλοιτο
 ποσσὶν ἐπειγομένοισι, καὶ ἄνθεα καλὰ φύοιτο,
 καὶ ποταμοὶ κελαδοῖεν ἐνῆεα, πᾶς δέ τε πόντος
 νῆα φέροι πνοιῆσιν ἐλαφροτάτησιν ἐς ὄρμον·
 δελφίς δ' εὐδιδίωσαν ὑπεῖρ ἄλα, νῶτα φαεινοῖς
 235 γυροῖς εὐγνάμπτοισιν ἐλισσόμενος πυμάτοισι,
 σκιρτώη κατὰ κῦμα τεδὸν βίον ἠγεμονεῦων,
 ὧς ποτε καὶ νῶτοισιν ἀοίδιμον ἤγαγ' ἀοιδόν.
 Μύθων δ' ἠγητῆρσι πέλοις φᾶος, ἐν προνόμοις δὲ
 αὐτίκ' ἀριθμήσειαν ἐμὸν πᾶιν, Ἴσα τέκεσσι
 240 τίοντες. Κρητῆς δὲ λόγων καὶ πυθμένος ἀχρὶς
 ζωρὸς διψαλέησιν ἀφύσσοιτο πραπίδεσσι.
 Χρῦσα δ' αὖ πτωκτῆσιν ἐνὶ πινάκεσσι γράφοιτο
 γράμματα σῆ παλάμη, στάζοι δ' ἀπὸ κηρία βίβλου.
 Εἰ δὲ σὺ γ' ἀκρεμόνεσσι ὑφήμενος, εἶαρος ὦρη,

τοὺς ἐξαιρετικούς λόγους σου νὰ ἰσοφαρίσω μὲ τὸ δικό μου λόγο!

Ἄλλα ὁμως πῆρα ἀρπαχτά, ἄλλα δὲν μπόρεσα καθόλου, κι ἄλλα
[τοῦ παιδιοῦ μου

220 τοῦ ἀγαπητοῦ ἢ γλώσσα ἀρίθμησε μὲ βιαστικούς πόθους
ἀπὸ τῆ γεροντικῆ του νιότη, κι αὐτὸ μ' ἀναστατώνει πιδ πολὺ.

Γι' αὐτὸ πήγαινε, στὶς προσευχῆς τῶν γονιῶν σου καὶ στὶς δικές
[σου θαρρώντας
μ' ὅλη σου τὴν ψυχὴ κι ὅλες τὶς δυνάμεις σου καὶ μ' ἐλπίδες
ἄριστες,

ὅπου ποθεῖς, κι ὁδηγός σου ἐξαιρετός ἄς εἶναι ὁ πατέρας.

225 Γιατὶ ὁ Θεὸς ρίχνει τὰ μάτια του στὴ ζωὴ μας. Εἴτε
σοῦ ἔδωσε εὐχαρίστηση ἢ ἀττικὴ ἀηδὸνα, εἴτε τῆς χαρούμενης
Φοινίκης ἢ ἔνδοξη πόλη, καθέδρα τῶν Ρωμαϊκῶν νόμων,
εἴτε ἡ μεγάλῃ πόλῃ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅπου πολλὴ πρᾶματεια
γεμίζοντας κανένας, τὸ πλοῖο του γυρίζει στὸ σπιτί.

230 Ὅλη ἡ γῆ ἄς σημαδευτεῖ ἀπὸ τὰ βάσανα τῶν δικῶν σας
βιαστικῶν ποδιῶν κι ἄς φυτρῶνουν ὦραϊα λουλούδια.
Καὶ τὰ ποτάμια ἄς κελαρύζουν γλυκά, καὶ κάθε πέλαγο
ἄς φέρει τὸ πλοῖο μ' ἐλαφριά αὔρα στὸ λιμάνι·
καὶ τὸ δελφίني πάνω στὴ γαλήνια θάλασσα, τὴν πλάτη του
235 μὲ ἀστραφτεροὺς γύρους στρέφοντας πάνω στὴν εὐκίνητη
οὐρά του ἄς πηδάει πάνω στὸ κύμα τῆ ζωὴ του κατευθύνοντας,
ὅπως κάποτε μετᾶφερε στὴν πλάτη του τὸν ξακουστὸ μουσικό.
Στοὺς δασκάλους τῶν λόγων νὰ εἶσαι φῶς καὶ ἀνάμεσα στοὺς
[πρώτους μαθητῆς

ἀμέσως νὰ συγκαταλέξουν τὸ γιό μου, σὰ νὰ 'ταν παιδί τους

240 τιμώντας τον. Καὶ τὸν κρατήρα τῶν λόγων ὡς τὸν πάτο
ἀνέρωτο μὲ διψασμένα στήθη ἄς τὸν ρουφήξει.

Χρυσὰ στὶς διπλωτῆς πινακίδες νὰ γράφεις
γράμματα μὲ τὸ χέρι σου καὶ νὰ στάζει μέλι ἀπὸ τὸ βιβλίο.

Κι ἂν ἐσὺ καθισμένος κάτ' ἀπ' τὰ κλαδιὰ δέντρου τὴν ἀνοιξη,

240 Θύμησι τῆς περιπτώσεως τοῦ Δημοσθένη, ποὺ οἱ λόγοι του «ἐλλυχνίων ἀπόξουσι».

245 τῆμος ὄτε πνοιαὶ γλυκερώτεραί εἰσι βροτοῖσιν
 ἢ πυρόεν βάλλοντος ὑπὲρ κρατὸς ἡλείοιο,
 μύθοισιν μογέοις πυκινὴν φρένα πᾶσαν ἐρείδων,
 τέττιγες λαλαγεῦντες, ἄμ' ὄρνίθεσσιν ἀοιδοῖς,
 σὸν δέμας ἠδυθρόοισιν ἀναψύχοιεν ἀοιδαῖς
 250 ἐς δῆριν καλέοντες ἀοιδοσύνησιν ἑταίρων.

Αὐτὰρ ἐγὼ θοὸν ὥστε φίλοις συρίγμασι πῶλον,
 καὶ περ θερμὸν ἔοντα, θοώτερον ἐς δρόμον ἤσω
 νίκης ἰσχανέωντα μεγακλέος, ἢ παλαιστής
 οἷα γέρων, μεγάλοισιν ἀεθλητῆρσι κελεύων
 255 ἀμφὶ κόνιν Πισσαῖαν ἐπισταμένοισι λόγοισι,
 παῖδ' ἐμὸν ἐν μεσάτῳ κοτινηφόρον εὐχομ' ἰδέσθαι·
 οὔτε τινὸς κτεάνων περιφείσομαι, ὥς σὺ κελεύεις,
 οὔτε μόγου τοκέεσσιν, εὐκότος, οὔτε τευ ἄλλου
 τῷ δσα τὴν μεγάλην ἀρετὴν θνητοῖσιν ἀγείρει.
 260 Κρείσσων γὰρ πενίη πιτυτὴ πλούτοιο κακίστου.
 Οὐ φράζω πηγὴν, ποταμὸν μέγαν ἐντὸς ἔχουσαν,
 μηδὲ φάος λύχνοιο θάνοι, λήγοντος ἐλαίου·
 ἔρνος τε προχοῆσιν ἀειζώοισιν ἀέξει.

Τοῦτο δέ σοι παρ' ἐμεῖο μέλος πεμπτήριον ἔστω.
 265 Χριστὸν ἔχοις ἐπέων ἡγήτορα, καὶ βιότοιο
 σῶν λόγον, δς μύθων προφερέστατός ἐστιν ἀπάντων.
 Μὴ σὺ γ' ἑταιρίσσαιο κακὸν καὶ φαῦλον ἑταῖρον·
 λοιμὸς καὶ κρατεροῖσιν ἐνιχρίμπτει μελέεσσιν·
 οὔτ' ἀρετὴν ὀπάσεις, καὶ αἰσχεὸς ἀντιβολήσεις.
 270 σωφροσύνην συνέριθον ἔχοις, καὶ τέρπεο μούνη·
 μὴ πόθος ἐκκρούσειε πόθον τὸν ἀριστον ἀλιτρός·
 ἐν, μύθοιο, νόμιζε, σοφὸν τρόπον ἔμμεν' ἀρείω.
 Εἰ δὲ σὺ γε πλήσαις ἱερὴν φρένα τῶν περ ἑολπας,
 αὐτίς τοις, πομπὸς δέ σ' ἄγοι περίφαντον ἅπασι,

245 όταν οί ἄνδρες γίνονται γλυκύτερες γιὰ τοὺς ἀνθρώπους,
 ἢ χτυπᾷ πύρινος ὁ ἥλιος πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι τους,
 μοχθεῖς ἀπασχολώντας ὅλη τὴν πυκνὴ σκέψη σου μὲ τοὺς λόγους,
 τὰ τζιτζίκια λαλώντας μαζί μὲ τὰ μουσικὰ πουλιά,
 μὲ τὰ γλυκόφωνα τραγούδια τους θὰ σοῦ δίνουν ἀνάπαυση,
 250 καλώντας σὲ μουσικοὺς ἀγῶνες τοὺς συντρόφους τους.

Ἄλλὰ ἐγὼ ἐσένα σὰ γρήγορο πουλάρι μὲ φιλικὰ σφυρίγματα,
 ἂν κι εἶσαι ὀρμητικὸς, θὰ σὲ σπρώξω σὲ δρόμο γρηγορότερο,
 ἐπιθυμώντας τὴ νίκη τὴ μεγαλόδοξη ἢ σὰν παλαιστής
 γέροντας ποὺ παροτρύνει τοὺς μεγάλους ἀθλητὲς
 255 στὸ στάδιο τῆς Πίσσας μὲ ἔμπειρα λόγια,
 εὐχομαι νὰ δῶ τὸ παιδί μου στὴ μέση μὲ τῆς νίκης τὸν κότινο.
 Οὔτε θὰ λυπηθῶ κάτι ἀπ' ὅσα ἔχω, ὅπως μὲ συμβουλευεῖς,
 οὔτε τὸν κόπο ποὺ ἀρμόζει στοὺς γονεῖς, οὔτε τίποτ' ἄλλο
 ἀπ' ὅσα φέρνουν στοὺς ἀνθρώπους τὴ μεγάλη ἀρετὴ.
 260 Γιατὶ εἶναι καλύτερη ἢ συνετὴ φτώχεια ἀπὸ τὸν κακὸ πλοῦτο.
 Δὲ θὰ φράξω τὴν πηγὴ, ποὺ κλείνει μέσα τῆς μεγάλο ποτάμι,
 μήτε τὸ φῶς τοῦ λυχναριοῦ θὰ σβῆσει ἐπειδὴ τελειώνει τὸ λάδι,
 καὶ τὸ φυτὸ θὰ μεγαλώσει μὲ ποτίσματα ποὺ πάντα ζωντανεύουν.

Αὐτὸ ἅς σοῦ εἶναι ἀπὸ μένα τραγούδι γιὰ καλὸ κατευόδιο.
 265 Τὸ Χριστὸ νὰ ἔχεις ὁδηγὸ στὰ λόγια καὶ στὴ ζωὴ σου,
 τὸ σωτήριό λόγο, ποὺ τοὺς λόγους ὅλους ξεπερνᾷ.
 Μὴν κάνεις συντροφιά μὲ κακὸ καὶ φαῦλο σύντροφο·
 ἀρρώστια πέφτει καὶ στὰ γερὰ καὶ δυνατὰ μέλη·
 οὔτε ἀρετὴ θὰ τοῦ προκαλέσεις ἀλλὰ καὶ θὰ ντροπιαστεῖς μαζί του.
 270 Τὴ σωφροσύνη νὰ ἔχεις βοηθὸ καὶ μ' αὐτὴν μόνη νὰ εὐχαριστιέσαι.
 Μὴ διώξει ὁ ἄνομος πόθος, τὸν πόθο τὸν ἀριστο. Ἔνα
 νὰ πιστεύεις· ὅτι ὁ σοφὸς τρόπος εἶναι ἀπ' τὸ λόγο καλύτερος.
 Μ' ἂν ἐσὺ γεμίσεις τὸ ἀγνὸ πνεῦμα σου μὲ ὅσα ἐλπίζεις,
 θὰ ξανάρθεις κι ὁ ὁδηγὸς νὰ σὲ φέρει σ' ὅλους περίφημο,

255 Ἡ Πίσσα, πόλη τῆς Ἡλιδας, ἢ Ὀλυμπία, ὅπου οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Δία.

- 275 πομπὸς δ' ὄσπερ ἰόντι συνέμπορος ἦεν ὁδοῖο.
 Μισθὸς δ' αὖ τοκέεσσι χάρις, καὶ ὄνομα ἄριστον.
 Ταῦτά γέ σοι παρ' ἐμεῖο, τέκος φίλον· εἰ δὲ Γαδεῖρων
 πρόσθε περᾶν ἐθέλοις, καὶ τῇ Θεὸς ἡγεμονεύοι.
 Οὐδὲν ἄπιστον ἔοντα σοφόν, καὶ βένθεα μύθων
- 280 αἶεν ἀνιχνεύοντα ὑφ' ἡγεμόνεσσιν ἀρίστοις
 τοίοις, ὄντιν' ἔλεξας ἀφ' αἵματος ἡμετέροιο,
 ὧ τέκος, ἀκροτάτοιο καλοῦ πρὸς τέλος ἰκέσθαι.

- 275 ὁ ὁδηγὸς ποῦ θὰ σοῦ εἶναι συνοδοιπὸρος στὸ δρόμο σου.
Ἡ ἀμοιβὴ τῶν γονιῶν θὰ εἶναι τὸ εὐχαριστῶ καὶ τὸ ἄριστο ὄνομα.
Αὐτὰ γιὰ σένα, παιδί μου, ἀπὸ μένα· κι ἂν ἀπ' τὰ Γάδειρα
πιὸ πέρα θέλεις νὰ πᾶς κι ἐκεῖ ὁδηγὸς σου ἄς εἶναι ὁ Θεός,
καθόλου ἀπίστευτο, ὅταν κάποιος εἶναι σοφὸς καὶ τῶν λόγων
- 280 τὰ βάθη πάντοτε ἀνιχνεύοντας μὲ ὁδηγοὺς ἄριστους,
τέτοιους, ὅπως αὐτὸν ποῦ εἶπες ἀπὸ τὸ δικό μας αἶμα,
ὦ παιδί μου, νὰ φτάσεις στὸ τέρμα τοῦ ἀκρότατου ἀγαθοῦ.

ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΟΝ ΠΡΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ

Τέκνον ἔμόν, τὸ δέ τοι πεμπτήριον ἐσθλὸν ὀπάζω
 Γρηγόριος· πατρὸς δὲ παραίφασίς ἐστιν ἀρίστη.
 Οὐ χρυσὸς λιθάκεσσι μεμιγμένος, εὐγενέεσσι
 κόσμος θηλυτέρησιν, Ὀλυμπιάς, οὐδὲ μὲν εἶδος
 5 χρώμασι φαρμάσσειν βασιλήϊον, αἴσχει τερπνῶ,
 εἶδος ἐπ' εἶδος ἄγουσαν ὀλοῦϊον. Εἵματα δ' ἄλλαις
 πορφύρεα, χρύσεια, διαλαμπέα, σιγαλόεντα,
 αἷς οὐδὲν βιότοιο διαυγέος εὐχος ἔπεστι.
 Σοὶ δὲ σαοφροσύνη τε μέλοι, καὶ κάλλος ἀγητὸν
 10 ὄμμασι κευθόμενοισιν. Ὁ δὲ τρόπος, ἄνθος ἀριστον,
 ἔμπεδον, ἀστυφέλικτον, δοίδιμον εὐχος ἐχούση.
 Ἄζεο μὲν πρῶτιστα Θεόν, μετέπειτα δ' ἀκοίτην,
 ὀφθαλμὸν βιότοιο, τεῆς σημάντορα βουλῆς,
 τὸν μούνον φιλέειν, μούνω δέ τε θυμὸν ἰαίνειν·
 15 καὶ πλέον, ἦν σε πόθοισί τε λειοτέροις ἀγαπάζη,
 φίλτρον ἔχων ἀκέαστον, ὁμοφροσύνης ὑπὸ δεσμοῖς.
 Θάρσος ἔχειν μὴ τόσσον, ὅσον πόθος ἀνδρὸς ὀπάζει,

---

* Ἡ Ὀλυμπιάδα εἶναι ἡ περίφημη διακόνισσα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινούπολης, πού τὴν ἐπαινοῦν οἱ συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς γιὰ τὴν ἀρετὴ τῆς. Καλεσμένος ὁ Γρηγόριος στὸ γάμο τῆς, ἐπειδὴ, ὑποφέροντας ἀπὸ

ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟ ΣΤΗΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ

Παιδί μου, αὐτὸ τὸ καλὸ δῶρο σοῦ τὸ στέλνω ἐγώ,
 ὁ Γρηγόριος· ἡ συμβουλὴ τοῦ πατέρα εἶναι τὸ ἄριστο.
 Οὔτε τὸ χρυσάφι δεμένο σὲ πέτρες εἶναι γιὰ τὶς εὐγενικὲς
 γυναῖκες στολίδι, Ὀλυμπιάδα, οὔτε τὸ πρόσωπο
 5 μὲ χρώματα νὰ ψιμυθιώνεις τὸ βασιλικό, μ' αἴσχος πού εὐχαριστεῖ,
 νέα, ὀλέθρια μορφή βάζοντας στὴ μορφή σου. Τὰ φορέματα
 γι' ἄλλες τὰ πορφυρά, τὰ χρυσά, τὰ διάφανα, τὰ λαμπρά ἄς εἶναι,
 γι' αὐτὲς πού καμιὰ καύχησι δὲν ἔχουν γιὰ λαμπρὸ βίο.
 Φροντίδα σου ἐσένα ἢ σωφροσύνη καὶ ἡ θαυμαστὴ ὁμορφιά
 10 τῶν κρυμμένων ματιῶν. Κι ἡ συμπεριφορὰ, ἄνθος πανέμορφο,
 σταθερό, ἀπρόσβλητο, γιὰ τὴ γυναῖκα μὲ τὴ λαμπρὴ φήμη.
 Σέβου τὸ Θεὸ πρῶτα-πρῶτα, τὸ σύζυγό σου ἔπειτα,
 τὸ μάτι τῆς ζωῆς σου, τὸν κυβερνήτη τῆς σκέψης σου,
 αὐτὸν μόνο ν' ἀγαπᾷς καὶ μόνο αὐτουνοῦ τὴν ψυχὴ νὰ γλυκαίνεις·
 15 καὶ πιὸ πολὺ ἀκόμα, ἂν σ' ἀγαπάει μὲ λεπτότητα, κι εἶναι
 ἡ ἀγάπη τοῦ ὅλη σ' ἐσένα, κι εἶστε μὲ τὸ ἴδιο πνεῦμα δεμένοι.
 Μὴν ἔχεις τόσο θάρρος, ὅσο σοῦ δίνει ὁ ἔρωτας τοῦ ἄντρα σου,

---

τὴν ποδάγρα πού τὸν βασάνιζε, δὲν μπόρεσε νὰ παραστεῖ, τῆς στέλνει τὴν
 ἐπιστολὴ αὐτῆ, πού περιέχει συμβουλὲς γιὰ τὸ πῶς θὰ ζήσει μιὰ ἐντιμὴ
 καὶ ἱερὴ ἔγγαμη ζωὴ.

5 Τὸ βασιλικὸ πρόσωπο: τὴ θεία εἰκόνα.

ἀλλ' ὅσον ἐστὶν ἑοικὸς, ἐπεὶ κόρος ἐστὶν ἀπάντων.
Πάντων μὲν κόρος ἐστὶ· πόθος δ' ἀκόρητος ἀρείων.

- 20 Μῆ ποτε θῆλυς ἐοῦσα, ἐς ἀνέρος ὄγκον ἐπείγου.
μηδὲ γένος προφέρειν, μῆθ' εἵμασιν ὄφρ' ἄειρειν,
μῆ σοφίην· σοφίη δὲ γάμου θεσμοῖς ὑποεῖκειν.
Πάντα γὰρ ἀμφοτέροισι βίου ξυνώσατο δεσμός.
Εἴκειν μὲν βρομέοντι, πονειομένῳ δ' ἐπαρήγειν,
- 25 μῦθοισιν μαλακοῖσι, παραιφασίησιν τ' ἀρίσταις·
οὐδὲ λεοντοκόμος θηρὸς μένος εὐνασεν ἀλκῆ,
ἄσθμασι βρυχλέοισι χολούμενον, ἀλλὰ δαμάζει
χερσὶ καταψήχων, καὶ αἰμυλίοισι λόγοισι.
Μῆ ποτε ἢ θωῆν τιν' ὄνειδίσειας ἀκοίτη,
- 30 καὶ μάλα χωομένη περ, ἐπεὶ πλέον αὐτὸς ὄνειαρ,
μηδὲ τέλος βουλῆς ἀντίζοον· οὐ γὰρ ἑοικὸς.
Δαίμων πολλάκι τέρμα φέρει συμφράδμονι βουλῇ
μηδὲ μὲν ἀδρανίην· ἧ γὰρ κρατέοντι μάχαιρα.
Μηδὲ μὲν αἰνήσειας, ὃν οὐ φίλον ἀνέρι σεῖο.
- 35 παρβλήδην ἐπέεσσι καθαπτομένη δολίοισι.
καὶ δ' ἄλλως ἐπέοικεν ἀπλοῦς τρόπος εὐγενέεσσιν
ἀνδράσιν ἠδὲ δυναιξί, μάλιστα δὲ θηλυτέρησι.
Ξυνὰς δ' εὐροσύνας καὶ ἄλγεα πάντα τίθεσθαι,
ξυνὰς δ' αὖ μελεδῶνας, ἐπεὶ τόδε οἶκον ἀέξει.
- 40 Μῆτις μὲν καὶ σεῖο, τὸ δὲ κράτος ἀνέρος ἔστω
ἀχνομένῳ βαιὸν τι συνάχθεο· καὶ τόδε τερπνὸν
φάρμακον ἄλγος ἐστὶ, φίλων ἄχος. ὼκα δ' ἔπειτα
αἰθριον εἶδος ἔχουσα, λύειν μελεδήματα θυμοῦ.
Ἄνδρὶ γὰρ ἀσχαλόωντι λιμὴν εὐρομος ἀκοίτις.
- 45 Κερκίς σοί γε μέλοι, καὶ εἰρία, καὶ μελεδῶναι

ἀλλὰ ὄσο ἀρμόζει, γιατί σ' ὄλα παραμονεύει ὁ κόρος.

Σ' ὄλα ὁ κόρος, κι ὁ ἔρωτας πού δὲν ἔχει κορεσμό καλύτερος.

20 Ποτὲ ἐνῶ εἶσαι γυναῖκα, μὴν ὀρμᾶς σ' ἔργα ἀνδρικά· μῆτε
τῆ γενιά σου νὰ προβάλλεις καὶ τὰ ροῦχα σου νὰ κεντοῦν τὴν ἔπαρ-
[σὴ σου,

μῆτε τὴ σοφία σου· αὐτὴ ἄς ὑποχωρεῖ στοῦ γάμου τὸ νόμο.
Γιατὶ ὄλα καὶ τῶν δυονῶν ἔδεσε σ' ἓνα τοῦ γάμου ὁ δεσμός.
Νὰ ὑποχωρεῖς ὅταν φωνάζει, νὰ τὸν βοηθᾷς ὅταν κοπιάζει,

25 μὲ λόγια μαλακὰ καὶ συμβουλὲς ἀριστες· οὔτε τὴ μανία
τοῦ λιονταριοῦ ὁ θηριοδαμαστής πραινει μὲ τὴ βία,
ὅταν θυμῶνει καὶ βγάζει ἀνασασμούς βροντερούς, ἀλλὰ τὸ δαμάζει
μὲ τὰ χέρια χαϊδεύοντάς το καὶ μὲ ἡμερα λόγια.

Ποτὲ μὴν κατηγορήσεις γιὰ κάποια ζημιὰ τὸ σύζυγό σου,
30 ὄσο θυμωμένη κι ἂν εἶσαι, ἀφοῦ αὐτὸς ὠφελεῖ περισσότρο·
μῆτε ἂν βγεῖ κάτι ἀντίθετα ἀπ' ὅ,τι θέλεις· γιατί δὲν εἶναι σωστό·
πολλὲς φορὲς ὁ δαίμονας δίνει τέλος στὴ σύμφωνη σκέψη.
Μῆτε γιὰ τὴν ἀδράνειά του· εἶναι μαχαιριά γιὰ τὸν κύριο.
Μῆτε νὰ ἐπαινέσεις, ὅποιον δὲν ἀγαπᾷ ὁ σύζυγός σου,

35 μὲ ἀντιπαραβολὲς πληγώνοντάς τον μὲ πλάγια λόγια.
Ἐξάλλου ταιριάζει ὁ ἴσιος τρόπος στοὺς εὐγενεῖς
ἄντρες καὶ γυναῖκες καὶ πὺ πολὺ στίς γυναῖκες.
Κοινὲς ἄς εἶναι οἱ χαρὲς καὶ οἱ λύπες σας ὄλες
καὶ οἱ φροντίδες σας κοινὲς, γιατί αὐτὸ στεριώνει τὸ σπίτι.

40 Στὴ σκέψη νὰ συμβάλλεις· μὰ ἡ ἐξουσία ἄς εἶναι στὸν ἄντρα.
Στὴ στενοχώρια του νὰ μετέχεις προσώρας· κι αὐτὸ εἶν' εὐχάριστο
φάρμακο τῆς λύπης, ἡ λύπη τῶν φίλων. Κι ἀμέσως ἔπειτα
νὰ ξαστεριάζει ἡ ὄψη σου καὶ νὰ διώχνει τὸ σαράκι τῆς ψυχῆς· γιὰ
τὸν ἄντρα πού θαλασσοδέρνεται ἡ γυναῖκα εἶναι λιμάνι γαλήνιο.

45 Ὁ ἀργαλειὸς ἄς εἶναι φροντίδα σου, τὰ μαλλιά, κι οἱ σκέψεις σου

θείους ἐν λογίοισι· τὰ δ' ἔκτοθι ἀνδρὶ μέλοιτο.
 Μὴ πολὺν ἐκ προθύρων πέμπειν πόδα, μηδ' ἐπὶ τέρψιν
 πάνδημον, καὶ ἄκοσμον ὁμήγυριν· ἥ γὰρ ἔρευθος
 αἰρεῖ κ' αἰδομένησι, τὰ δ' ὄμματα δμμασι μίσγει·
 50 αἰδῶς δ' οἰχομένη, πάντων γενέτειρα κακίστων.
 Ἐς δ' ἀγαθὰς κέλομαι σε φέρειν πόδα σὺν πινυτῆσιν,
 ὡς τινα καὶ λόγον ἐσθλὸν ἐνὶ φρεσὶ σείῳ χαράξης,
 ἢ κακίης ὀλετῆρα τεῆς, ἢ δεσμὸν ἀρίστων.
 Οἶκός σοι, πόλις ἐστί, καὶ ἄλσεα. Μὴ ὀράασθαι
 55 ἄλλοις, ἢ πηοῖσι σαόφροσιν, ἢ δ' ἱερῆϊ
 καὶ πολὴν νεότητος ἀρείωνι· μηδὲ γυναιξὶ
 ταῖς ὀπόσαις αὐχὴν τε πολὺς, καὶ δῆμιον εἶδος·
 μηδὲ μὲν εὐσεβέεσσιν, ὄσους πόσις ἐκτὸς ἐέργει,
 καὶ μάλα περ τίουσα. Τί τοι τόσον ἐστὶν ὄνειαρ,
 60 ὄσσάτιον πόσις ἐσθλός, ἐπὴν μόνον ἀμφαγαπάξης;

Λίην μὲν φρονέειν, λίην δέ τε μὴ βλεμεαίνειν.
 Αἰνώ θηλυτέρας, τὰς ἄρσενες οὐδὲ ἴσασι.
 Μηδὲ μὲν ἢ ἐπὶ δαῖτα γαμήλιον, ἢ ἐν γενέθλην
 σπεύδειν, ἐνθα πόθοι τε, χοροῖτυπίαί τε, γέλως τε,
 65 καὶ χάρις οὐ χαρίεσσα· τὰ γὰρ καὶ σώφρονα θέλγει,
 ὡς ἀκτίς κηροῖο διαῖσσουσα τάχιστα.
 Μηδὲ μὲν οἰκιδίους τε πότους κατὰ δώματ' ἐγείρειν
 ἀνέρος ἢ παρεόντος ἀμύμονος, ἢ ἀπεόντος.
 Γαστήρ μέτρα φέρουσα τάχ' ἂν παθέεσσιν ἀνάσση.
 70 Τῆν δ' ἄθυρον τρομέω μὲν ἐγώ, τρομέει δὲ ἀκοίτης.
 Μηδὲ παρεϊάων σκιρτήμασι πάλλεο μάχλοισ,
 ἢ ἐχόλω πλήθοντι· τὸ γὰρ μερόπεσσιν ὄνειδος,
 θηλυτέραις δὲ μάλιστα, καὶ ἔκτροπον εἶδος ἔθηκεν.
 Ὀδατα κόσμον ἔχει τὸν ἀμάγαρον, ἐσθλὰ δέχεσθαι
 75 ῥήματα, τοῖς δὲ κακοῖσι νόου κληῖδ' ἐπικεῖσθαι·
 οἰκταὶ τε κλειταὶ τε, σαόφρονές εἰσιν ἀκουαί.
 Στάζοι δ' ἀγγὸν ἔρευθος ὁμόζυγι παρθένος αἰδῶς
 σοῖσιν ὑπὸ βλεφάροισι· δίδου δ' ὀρώσιν ἔρευθος,

στά θεῖα λόγια· τὰ ἔξω ἄς εἶναι φροντίδα τοῦ ἀντρός.

Μὴ βγάξεις τὰ πόδια ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα σου, μήτε γιὰ διασκέδαση
δημόσια καὶ σὲ ἀτακτη συγκέντρωση· γιατί ἐκεῖ ἡ ντροπὴ
φεύγει ἀπὸ τὶς ντροπαλὲς καὶ τὰ μάτια σμίγουν μὲ τὰ μάτια.

50 Κι ὅταν φύγει ἡ ντροπὴ, γεννιοῦνται ὅλα τα χειρότερα.

Σὲ προτρέπω νὰ ὀδηγεῖς τὰ βήματά σου μαζί μὲ ἄλλες φρόνιμες
σὲ ἱερὲς συνάξεις, γιὰ νὰ ἐντυπώσεις στὸ νοῦ ἓνα καλὸ λόγο,
ποῦ ἢ θὰ διώξει τὴν κακία σου ἢ θὰ σὲ δέσει μὲ τὶς ἀρετές.

Τὸ σπίτι σου θὰ σοῦ εἶναι ἡ πόλη καὶ τὰ ἄλση. Νὰ μὴ σὲ βλέπουν

55 οἱ ἄλλοι, μόνο οἱ συγγενεῖς οἱ φρόνιμοι κι ὁ ἱερέας

καὶ οἱ γέροντες οἱ καλύτεροι ἀπ' τοὺς νέους· μήτε οἱ γυναῖκες
μὲ τὸ πολὺ καμάρωμα ποῦ εἶναι συνηθισμένες στὰ ἔξω,
μὰ μήτε καὶ οἱ εὐσεβεῖς ποῦ ὁ σύζυγος κρατεῖ ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι,
κι ἄς τοὺς ἐκτιμᾷς πολὺ. Ποιὸ κέρδος τόσο θὰ ἔχεις

60 ὅσο εἶναι ὁ καλὸς σύζυγος, ὅταν μόνο αὐτὸν ἀγαπᾷς;

Νὰ ἔχεις φρόνημα ὑψηλό, νὰ μὴν εἶσαι ὅμως ἀκατάδεχτη.

Ἐπαινῶ τὶς γυναῖκες ποῦ οἱ ἄντρες μήτε τὶς ξέρουν.

Μήτε σὲ γαμήλια τραπέζια ἢ γενέθλια νὰ τρέχεις,

ὅπου ἀνάβουν οἱ πόθοι καὶ χοροὶ καὶ πῆδοι καὶ γέλια

65 καὶ χάρη ὄχι χαριτωμένη· αὐτὰ καὶ τὸ φρόνιμο μαυλίζουν
σὰν τὴ ἀκτίνα τοῦ ἡλίου ποῦ διαπερνᾷ γρήγορα τὸ κερί.

Μήτε σπιτικά συμπόσια νὰ ὀργανώνεις στὸ σπίτι σου,

εἴτε εἶναι παρῶν ὁ ἄντρας σου εἴτε λείπει. Ἡ κοιλιά

ποῦ ὑπακούει στὸ μέτρο μπορεῖ νὰ κυβερνᾷ τὰ πάθη·

70 τὴ δίχως πόρτες ἐγὼ τὴν τρέμω καὶ τὴν τρέμει κι ὁ σύζυγος.

Μήτε νὰ δονοῦνται ἀπὸ ἀκόλαστα γέλια τὰ μάγουλά σου,

ἢ κι ἀπὸ πλήθια ὀργή· εἶναι ντροπὴ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους

καὶ πιὸ πολὺ γιὰ τὶς γυναῖκες· καὶ παραμορφώνουν τὸ πρόσωπο.

Τῶν αὐτιῶν στολίδι ὄχι τὰ μαργαριτάρια ἀλλὰ ν' ἀκοῦνε καλοὺς

75 λόγους καὶ νὰ βάζουν γιὰ τ' ἄσχημα κλειδαριὰ στὸ νοῦ·

ἀνοιχτὲς καὶ κλειστὲς εἶναι οἱ φρόνιμες ἀκοές.

Ἄς σταλάξει ἀγνὸ κοκκίνισμα γιὰ τὸ σύζυγο ἢ παρθενικὴ ντροπὴ
κάτω ἀπ' τὰ βλέφαρά σου· δεῖχνε τὸ κοκκίνισμα σ' ὄσους βλέπουν

- ὄμματα πηρὰ ἔχουσα, καὶ ἐς χθόνα ὄφρὸν ἄγουσα.
 80 Γλῶσσαν ἔχουσ' ἀχάλινον, αἰεὶ πόσιν ἐχθοδοπήσεις.
 Γλῶσσα καὶ ἀπταιστοῖσι κακὸν βάλε πολλάκι μάργη.
 Σιγᾶν λώϊόν ἐστιν, ὅτ' ἐς λόγον ἔργον ἐπέιγῃ,
 ἢ λαλέειν, καιροῖο λόγον κλείοντος ἄκοσμον.
 Μῦθος αἰεὶ ποθέοιτο. Πόδες δ' ὑπέροπλον ἰόντες,
 85 ψευῆσαι σωφροσύνης· καὶ ἴθμασιν ὕβρις ἐπεστι.
 Καὶ τὸ δέχου. Μὴ σαρκὸς ἔχειν ἀδάμαστον ἐρωήν,
 μηδ' αἰεὶ λεχέεσσι χαρίζεο. Πειῖθε σύνευνον
 ἡμασιν ἀγνωτάτοισι φέρειν χάριν. Ὡς γὰρ ἔοικεν.
 Εἰκόνα τὴν μέγαλοιο Θεοῦ θεσμοῖς ὑποείκειν,
 90 εἰ καὶ θεσμὸν ἔδωκε γαμήλιον Υἱὸς ἄσαρκος,
 ἡμετέρῃ γενεῇ, καὶ πλάσματι χειρὸς ἀρήγων·
 ὥς κεν ἀπερχομένοισι καὶ ἐρχομένοισι γενέθλη
 ἔλκηται μερόπων τρεπτὸν γένος, οἷα ρέεθρον
 ἄστατον ἐκ θανάτοιο, καὶ ἰστάμενον τεκέεσσιν.
 95 Ἄλλὰ τί μοι τὰ ἕκαστα διακριδὸν ὧδ' ἀγορεύειν;
 Οἶδα δ' ἔγωγε παραιφασίην, καὶ τῆς μέγ' ἀμείνω.
 Ἔστι τοι, ὦ χαρίεσσα Θεουδόσις. Ἦδε προκείσθω
 παντός σοι μύθιοιο καὶ ἔργματος ἔμπνοος εἰκὼν,
 θηλυτέρῃ Χειρωνίς, ὑπὸ προπόδεσσι γάμοιο,
 100 ἢ σ' ἐκ πατρὸς ἔδεκτο καὶ ἐπλασεν ἠθεσι κεδνοῖς·
 αὐτοκασιγνήτη μέγ' ἀμύμονος ἀρχιερῆος
 Ἀμφιλόχου, τὸν ἐπεμψα Θεῶ, Θέκλῃ γε σὺν ἀγνῇ,
 ἀγγελον ἀτρεκίης ἐριηχέα, κῦδος ἐμεῖο.
 Κ' εἴ τιν' ἐμῆς πολιῆς ὑψίφρονα μῦθον ἐδέξω,
 105 τὸν κέλομαι πραπίδων σε φίλοις κευθμῶσι φυλάσσειν,
 ᾧ δ' ἂν καὶ πόσιν ἐσθλὸν ἐρίπτωλιν ἐξακέσαιο,

Έχοντας μάτια τυφλά και σκύβοντας στη γῆ.

80 Ἄν ἔχεις γλώσσα δίχως χαλινό, πάντα θά ἔχεις ἐχθρό τὸ σύζυγο.
Γλώσσα ἀνόητη πολλές φορές βάζει σέ κίνδυνο κι ἀθώους.
Νά σωπαίνεις εἶναι καλύτερο, κι ὅταν τὸ ἔργο σέ σπρώχνει
στὰ λόγια, παρὰ νά μιλᾷς, ἐνῶ ὁ καιρὸς ἀποκλείει τὸν ἄσχημο
[λόγο.

Τὸ λόγο σου ἄς τὸν ποθοῦν πάντα. Πόδια πού βαδίζουν περήφανα
85 διαψεύδουν τὴ σωφροσύνη· καὶ τὸ βῆμα τ' ἀκολουθεῖ ἡ ἀσέλγεια.
Δέξου καὶ τοῦτο. Μὴν ἀφήσεις ἀδάμαστη τὴν ὀρμὴ τῆς σάρκας,
μήτε νά σ' εὐχαριστεῖ πάντα τὸ κρεβάτι. Νά πείθεις τὸ σύζυγό σου
νά τιμᾷ τις καθαρὲς ἡμέρες. Ἔτσι εἶναι σωστό.

Ἡ εἰκόνα τοῦ μεγάλου Θεοῦ νά ὑποτάσσεται στοὺς νόμους.
90 ἂν καὶ τὸ νόμο τοῦ γάμου τὸν ἔδωσε ὁ ἄσαρκος Γιὸς
στοῦ δικό μας γένος, τὸ πλάσμα τοῦ χεριοῦ του βοηθώντας· ὥστε
καὶ σ' αὐτοὺς πού φεύγουν καὶ σ' αὐτοὺς πού ἔρχονται ἡ γέννηση
νά ἔλκει τὸ εὐμετάβολο γένος τῶν θνητῶν, σὰν ρεῦμα
πού τὸ κάνει νά κυλᾷ ὁ θάνατος, σταματᾷ ὅμως στὰ παιδιά.

95 Γιατί ὅμως νά μιλῶ ἐδῶ καὶ νά χωρίζω ἕνα-ἕνα.

Γνωρίζω ἐγὼ συμβουλὴ κι ἀπὸ αὐτὴν πολὺ καλύτερη.

Ἔχεις, ὦ χαριτωμένη, τὴ Θεοδοσία, δόση Θεοῦ ἐμπρὸς σου,
εἰκόνα ἔμψυχη γιὰ κάθε λόγο καὶ ἔργο νά τὴν ἔχεις,
γυναίκα -Χεῖριωνα, στὴ θεμέλιωση τοῦ γάμου σου,

100 πού σέ δέχτηκε ἀπὸ τὸν πατέρα σου καὶ σέ διέπλασε σέ χαρακτήρα
ἐξοχο, ἀδελφὴ τοῦ ἄσπογου κι ἐξαιρετικοῦ ἀρχιερέα

Ἄμφιλόχιου, πού τὸν προβόδισα στὸ Θεὸ μαζί μὲ τὴν ἀγνή Θέκλα,
τὸ μεγαλόφωνο ἀγγελιοφόρο τῆς ἀλήθειας, δόξα δική μου.

Κι ἂν κάποιον ἀπὸ τὰ γηρατεῖά μου δέχτηκες λόγο ὑψηλονόητο,
105 σέ παρακαλῶ νά τὸν φυλάξεις στὶς κρυψῶνες τοῦ νοῦ σου,
καὶ μ' αὐτὸν καὶ τὸν ἐξαίρετο πολίτη σύζυγό σου θά θεραπεύσεις

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

εἶ τοι καὶ μέγαλαυχον, ὑπέρτερον εὐχὸς ἔχουσα.
Νῦν μὲν σοι τόδ' ἔδωκα κεμήλιον. Εἰ δὲ τὸ λῶστοι
καὶ τεκέων τεκέεσσι πέλοις πολύκαρπος ἀλωή,
110 ὡς καὶ πλειοτόροισι Θεὸς μέγας ὑμνεῖοιτο,
τῶπερ δὴ γενόμεθα, καὶ ᾧ θέμις ἔνθεν ὀδεύειν.

κι ἄς εἶναι καὶ μεγαλόδοξος μὲ ἀνώτερη ἐσὺ δόξα.

Τώρα σοῦ τό' δωσα αὐτὸ ὡς κειμήλιο. Κι ἂν θέλεις καλύτερο,
μακάρι νὰ γίνεις πολύκαρπο χωράφι καὶ στῶν παιδιῶν σου

110 τὰ παιδιά, γιὰ νὰ δοξολογεῖται ἀπὸ περισσότερους ὁ μέγας Θεός,
ποῦ γι' αὐτὸν γεννιόμαστε καὶ σ' αὐτὸν πρέπει νὰ ὀδεύομε ἀπὸ
[ἐδῶ.

ΠΡΟΣ ΝΕΜΕΣΙΟΝ

Ὅμμα δίκης μύθων τε, Νεμέσσιε, ὃς τοπάροισιν
 βήμασι ἰθυδίκουσι, φέρων κλέος ἐκ βασιλῆος,
 πρώτοις Αὔσονίοις τε νόμοις μέγα κάρτος ὀπάζων,
 ἐξ ὅπως ἀντιπάλοιο καὶ ἤσσονα μῦθον ἐλέγχων,
 5 ὕστατον ἀντέλλεις θώκων ὑπερ ἡγαθέοισι
 Καππαδόκοισι, θέμιστος ἀπάργματα σῆς ἀναφαίνων·
 ἄλλοι μὲν μολπῆσιν, ἐριγδούποισί τ' αἰοδαῖς,
 καὶ ρήτρην πυρόεσσαν ἀπὸ στομάτων προχέοντες
 τὴν σὴν, ἧ ῥα σὺ πάντα ἀπόπροθε πολλὸν ἔθηκας,
 10 σὸν κλέος ὑμνεῖοιεν, ἐπεὶ πλεόνεσσι λόγοισιν
 ἄρκιος, ἦν ἐθέλωσι διακριδὸν ἐξαγορεύειν,
 ὥστε ρόος μεγάλοιο μεριζόμενος ποταμοῖο.
 Ἄλλοι δ' αὖ γραφίδεσσι μετήγορον ὕψι φέροντες,
 ἢ χαλκῶ χοάνοις τε Νεμέσσιον ἐν μεσάτῃσι
 15 στήσαντες πτολίεσσι ἀναυδέα, τὸν πολύμυθον,
 ἄστεα κυδαίνοιεν, ἐπεὶ κλέος ἄστεσιν ἐσθλῶν
 ἡγεμόνων καὶ εἶδος ὀρώμενον ἐσσομένοισιν.
 Αὐτὰρ ἐγὼ (δὴ γάρ με Θεὸς μέγας ἰδρὶν ἔθηκεν
 οὐρανίων, χθονίων τε, νόος δ' ἐπὶ πάντα φορεῖται,
 20 βένθε' ἀνιχνεύων μέγαλον σὸν Πνεύματος αἴγλη)

---

* Ὁ Νεμέσιος ἦταν ἐπιφανὴς καὶ ἰκανὸς ἀξιωματοῦχος, ποὺ πρόσφερε στὴν πολιτεία πολλὰς ὑπηρεσίας καὶ ἔλαβε ἐξαιρετικούς ἐπαίνους· ἦταν ἐθνι-

ΣΤΟ ΝΕΜΕΣΙΟ

Φῶς τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν λόγων, Νεμέσιε, πού προηγουμένως
 γιὰ ἀμερόληπτες ἀποφάσεις ἀπολάμβανες τιμὴ ἀπὸ τὸ βασιλιὰ
 δίνοντας πρῶτα μεγάλῃ δύναμῃ στοὺς ρωμαϊκοὺς νόμους
 ἀντικρούοντας τοὺς ἀντίθετους καὶ ἐλέγχοντας τὸν ἀδικοὺς λόγο,
 5 τελευταῖα ἀνατέλλεις πάνω ἀπὸ τὶς ἔδρες γιὰ χάρη τῶν ἐξαιρέτων
 Καππαδόκων, παρουσιάζοντας τὶς ἀπαρχὲς τῆς δικαστικῆς σου
 δύναμης· ἄλλοι μὲ μελωδίες καὶ βαρῦβροντα τραγοῦδια
 καὶ σκορπώντας ἀπὸ τὸ στόμα τους τὴν πύρινη ρητορεία σου,
 πού χάρη σ' αὐτὴν μπῆκες πολὺ μπροστὰ ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους,
 10 ἄς ὑμνοῦν τὴ δόξα σου, γιατί εἶσαι γιὰ περισσότερους λόγους
 ἄξιος, ἂν θέλουν νὰ ἀναφέρουν ἕνα-ἕνα τὰ ἔργα σου,
 ὅπως τὸ ρεῦμα τοῦ μεγάλου ποταμοῦ πού χωρίζεται.
 Ἦ ἄλλοι μὲ τὴν πέννα τους ὑψώνοντας μετέωρο,
 ἦ μὲ χαλκὸ χυμένο τὸ Νεμέσιο στὸ κέντρο τῶν πόλεων,
 15 ἀφοῦ τὸν στήσουν δίχως νὰ μιλᾷ αὐτὸν τὸ δεινὸ στὰ λόγια
 θὰ δοξάζουν τὶς πόλεις, ἐπειδὴ δόξα γιὰ τὶς πόλεις εἶναι τῶν ἄξιων
 ἡγεμόνων καὶ τὸ νὰ βλέπουν τὸ πρόσωπό τους αὐτοὶ πού θὰ ρθοῦν.
 Ἦ ἄλλὰ ἐγὼ (γιατὶ ὁ μέγας Θεὸς μοῦ ἔδωσε νὰ γνωρίζω
 τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια κι ὁ νοῦς μου σ' ὄλα πετάει,
 20 τὰ βάθη ἀνιχνεύοντας μὲ τὴ λάμψη τοῦ μεγάλου Πνεύματος)

κός. Ὅταν προσχώρησε στὸ Χριστιανισμό, ὁ Γρηγόριος τοῦ ἔστειλε τὸ
 ποίημα αὐτό, στὸ ὁποῖο ἀσκεῖ ἐκτεταμένη ἐπίθεση σὲ τὶς πλάνες τῶν ἐθνι-
 κῶν.

φθέγξομαι, ἄσσο' ἐπέοικε θυηπόλον ἄνδρ' ἀγορεύειν.
 Ἐγγελον ἀτρεκίης ἐριηχέα, τῶν δὲ μαθητῆν,
 οἱ κόσμον γλυκερῆσι Θεοῦ δῆσαντο σαγήναις,
 οὔτε λόγοις κρατεροῖσι πεποιθότες, οὔτ' ἀφένιο
 25 κάρτεϊ φυσιόωντες, ἀγακλέες, οὔτι πάροιθεν,
 ὄφρα τις ὧδ' εἶπησι· Θεοῦ κράτος ἐστὶ Λόγοιο.

Ἄλλ' ἄγε, τοῖσδ' ἐπέεσσι δίδου φρένα, καὶ γλυκεροῖσι,
 μαυιδίοις ἐπέεσσι τόσον χρόνον οὔδας ὑποσχών,
 ὧν χάρις ἔστ' ἐπίπλαστος, ὁμοῖος εἶδεσι μάχλοισι,
 30 βαιὸν ἐμοῖσι λόγοισιν ὑποκλίνας ἀκουήν,
 ὧν κάλλος νόος ἐστίν, ἀνέκπλυτον ἀστυφέλικτον,
 ὄμμασιν ἀγνωτάτοισι διαυγέα φῶτ' ἀμαρύσσων.
 Εἰ γὰρ οἷστεύσειε τήν φρένα Χριστὸς ἄνωθεν,
 καὶ μεσάτην τρώσειεν ἀναψύχοντι βελέμῳ,
 35 ἀμφοτέρους κεν ἔρωτας ἐποπτεύων ἐκάτερθεν,
 γνοίης κέντρον Ἐνακτος, ὅσον γλυκερώτερόν ἐστιν.

Ἦδη μοι πολίον τε κάρη, καὶ ἄψα ρικνὰ
 ἐκλίνθη βιότοιο πρὸς ἔσπερον ἀλγινόνεντος.
 Πολλοῖς μὲν λυπροῖσιν ἐμὸν κέαρ ἀντεβόλησε,
 40 πολλοῖς δ' αὖ τερπνοῖσιν ἀμοιβαδὶς ὠκυμόροισιν.
 Ἄλλ' οὔπω τοιόνδε, τασόνδε τε κῦδος ὄπωπα,
 ὅσσον ἐπουρανίοιο Θεοῦ θεότητι πελάσσαι.
 Οἷον ἐμοὶ φίλον ἔσκε λόγων κλέος, οὗς συνάγειρεν
 Ἄντολίη τε Δύσις τε καὶ Ἑλλάδος εὐχος, Ἀθῆναι.
 45 Τοῖς ἐπι πόλλ' ἐμόγησα πολὺν χρόνον· ἀλλὰ καὶ αὐτοῦς
 πρηνέας ἐν δαπέδῳ Χριστοῦ προπάροιθεν ἔθηκα,
 εἷξαντας μέγαλοιο Θεοῦ Λόγῳ, ὅς ρα καλύπτει
 πάντα φρενὸς βροτέης τρεπτὸν πολυειδέα μῦθον,
 τόσσον, ὅσον Φαέθων ὑψίδρομος ἀστέρας ἄλλους.

50 Τοῦνεκ' ἐμῶν ἐπέων ἐμπάζεο. Καὶ γὰρ ἀμεινον

ἐγὼ θὰ ἐκθέσω, ὅσα ἀρμόζει νὰ σοῦ ἀπευθύνει ἕνας ἱερέας:
 Τῆς ἀλήθειας βροντόφωνος κήρυκας, μαθητῆς ἐκείνων,
 πού ἔπιασαν τὸν κόσμον στὰ γλυκὰ δίχτια τοῦ Θεοῦ. Οὔτε
 ἐμπιστεύονταν στοὺς δυνατοὺς λόγους, οὔτε γιὰ τοῦ πλούτου
 25 τῆ δύναμη καμάρωναν, οὔτε ἦταν προηγούμενα μεγαλόδοξοι,
 γιὰ νὰ πεί κανένας ἔτσι: ἡ δύναμη εἶναι τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Ἄλλ' ἐμπρὸς δῶσε προσοχὴ στὰ λόγια αὐτά, κι ἀφοῦ σὲ γλυκόλογα
 ἀνόητα τόσο καιρὸ εἶχες ἐκθέσει τ' αὐτιά σου,
 πού εἶναι ἡ χάρη τους ἐπίπλαστη, ὅμοια μὲ τ' ἀκόλαστα πρόσωπα,
 30 δῶσε λίγη προσοχὴ καὶ στὰ δικά μου λόγια,
 πού τὸ κάλλος τους εἶναι νοητό, δὲν ξεθωριάζει οὔτε μαραίνεται
 ἀπλώνοντας καθαρὰ φῶτα στ' ἀγνότατα μάτια.
 Ἄν ὁ Χριστὸς σαϊτέψει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τὴν καρδιά σου
 καὶ τὴ χτυπήσει στὸ κέντρο μὲ τὸ ζωοπιὸ βέλος,
 35 παρατηρώντας καὶ τοὺς δύο ἔρωτες ἀπὸ τὴ μιά καὶ τὴν ἄλλη,
 θὰ καταλάβεις πόσο πιὸ γλυκὸ εἶναι τὸ βέλος τοῦ βασιλιᾶ.
 Τώρα εἶναι ἄσπρα τὰ μαλλιά καὶ τὰ μέλη ξεράθηκαν
 κι ἔγειραν πρὸς τὴ δύση τῆς πονεμένης ζωῆς.
 Πολλὰ θλιβερὰ πλήγωσαν τὴν καρδιά μου
 40 καὶ πολλὰ εὐχάριστα πῆραν γιὰ λίγο τὴ θέση τους.
 Ἄλλὰ ποτὲ τέτοια καὶ τόση δόξα δὲν ἀντίκρισα
 ὅσο νὰ πλησιάσω τὴ θεότητα τοῦ ἐπουράνιου Θεοῦ.
 Ἀγάπησα μόνο τὴ δόξα ἀπὸ τοὺς λόγους, πού μοῦ μάζεψε
 Ἄνατολὴ καὶ Δύση καὶ τῆς Ἑλλάδας τὸ καύχημα, ἡ Ἀθήνα.
 45 Γι' αὐτοὺς πολὺ κόπιασα πολὺν καιρὸ· ἀλλὰ κι αὐτοὺς
 γονατιστοὺς στὸ ἔδαφος τοὺς ἔστρωσα μπροστὰ στὸ Χριστό,
 ὑποχωρώντας στὸ Λόγο τοῦ μεγάλου Θεοῦ, πού καλύπτει
 τοῦ θνητοῦ νοῦ κάθε εὐμετάβολο, πολύμορφο λόγο,
 τόσο ὅσο ὁ Φαέθων ὁ οὐρανοδρόμος τ' ἄλλα ἀστέρια.

50 Γι' αὐτὸ στοχάσου τὰ λόγια μου. Γιατὶ εἶναι καλύτερο:
 δὲν εἶναι σωστό, οὔτε ἀρμόζει ὁ θνητὸς πού πλάστηκε ἀπὸ τὸ Θεό,

οὐ θέμις, οὐδ' ἐπέοικε Θεοῦ βροτὸν ἐκγεγαῶτα,
 οὐρανίῳ Λόγῳ καλὴν καὶ ἄφθιτον εἰκόλ,
 τὴν νοερὴν, νοερῶν τε δαήμονα, ὑψικέλευθον,
 εἰδώλοισι κενεοῖσιν ὑποκλίνεσθαι ἀθέσμως
 55 εἰναλίῳν, χθονίων τε καὶ ἠερίῳν πετεηνῶν,
 ὕλης σκιδναμένης ἰνδάλασιν οὐτιδανοῖσι,
 παίγμασι σῆς παλάμης, ἰῶ καὶ σητὶ καμουῖσης,
 ὧν τὸ μὲν ἔστι σέβασμα, τὸ δ' ἥμισυ κεῖτ' ἀγέραστον·
 οὐδὲ μὲν οὐρανίῳσι (τὰ μὴ θεοί, ἐκ δὲ Θεοῦ
 60 κτίστορος ἐξεγένοντο, καὶ εἰ μέγα κῦδος ἔχουσι),
 μήνη τ' ἠελίῳ τε, καὶ ἄστρασιν οἱ ρα πόλοιο
 κόσμος. Ὅδ' οὐρανίῳ φορευόμενον ἄσπετον εἶδος
 κυκληδόν, πολλοῖσι κεκασμένον ἔνδοθι κόσμοις,
 κήρυξ ἀγλαόφωνος ἀναυδέσι ρήμασι τέχνης,
 65 ἢ τὸδε πᾶν συνέπηξε, καὶ ἀρμονίῃ συνέδησεν,
 ὄφρα κε δερκομένοισιν ἀδερχέα φῶτες ἔλωσι.

Καὶ γὰρ τις δόμον αἰπὸν ὄρων, δωμήτορα λεύσσει,
 καὶ ναῦς ναυπηγοῦ διὰγγελος οὐ λαλέουσα.
 Τύνη δ', ὧ θεοποιέ, νέων πάτερ οὐρανίωνων,
 70 ἤδη καὶ στυγεροῖσι σεβάσμασι γούνατ' ἔκαμψας,
 δαίμοσιν ἀψύχοισι, κακοὺς τ' ἀγαθοὺς τ' ἐκάλεσσας,
 οἱ πάντες τελέθουσι κακοί, καὶ πλάσματος ἔσθλοῦ
 δυσμενέες, φθονεροί, φιλοδαίμονες, ἀγριόθυμοι,
 σαρκοχαρεῖς, κνίσσησι γεγηθότες, ἰλυόντες,
 75 οὗς Χριστός, μέγαλοιο Θεοῦ Λόγος, εὔτε φαάνθη
 ἀνδρομέοισι τύποισιν ἀδμῆς Θεός, ὧσεν ὀπίσσω,
 δηρὸν δὴ κρατέοντας ἐπὶ χθόνα· αἵματι σεμνῶ
 αἵματα λῦσεν ἀλιτρά, νόου δ' ἀνέδειξε θυγλήν
 τὴν κρυπτὴν τοπάροιθε, φαινομένην ὀλίγοισιν.
 80 Οὐ μέγα· καὶ γὰρ ἐγώ, Χριστοῦ λάχος, οὐνομα σεπτὸν
 πολλάκι μοῦνον ἔειπον· ὁ δ' ὦχeto τηλόθι δαίμων

τ' οὐράνιου Λόγου ἢ ὁμορφη κι ἀθάνατη εἰκόνα
 ἢ νοερή, τὰ νοερά πού ξέρει, οὐρανόδρομη,
 νὰ ὑποκλίνεται ἀνεπίτρεπτα σέ κούφια εἰδῶλα
 55 θαλάσσιων κι ἐπίγειων ζώων καὶ φτερωτῶν πουλιῶν,
 φαντάσματα μηδαμινὰ ἀπὸ ὕλη πού ρέει, παιγνίδια
 τοῦ χεριοῦ σου, πού ἀπόκανε ἀπὸ τὴ σκουριά καὶ τὸ σκόρο, πού
 τὸ μισό τους δέχεται τιμές καὶ τ' ἄλλο κείτεται περιφρονημένο,
 οὔτε σέ σώματα οὐράνια (πού δὲν εἶναι θεοί, ἀλλὰ ἀπὸ Θεοῦ
 60 δημιουργοῦ ἐγιναν κι ἄς ἔχουν μεγάλη δόξα),
 τὸ φεγγάρι καὶ τὸν ἥλιο καὶ τ' ἄστρα πού εἶναι τ' οὐρανοῦ
 στολισμός. Ἡ ἀπέραντη ἔκταση τ' οὐρανοῦ πού γυρίζει
 κυκλικά, στολισμένη μὲ πολλοὺς μέσα κόσμους,
 εἶναι ὁ λαμπρόφωνος κήρυκας μὲ βουβὰ λόγια τῆς τέχνης,
 65 πού στερέωσε αὐτὸ τὸ σύμπαν καὶ τὸ σύνθεσε ἀρμονικά,
 γιὰ νὰ ἐννοήσουν οἱ ἄνθρωποι μὲ ὅσα φαίνονται τὰ ἀφανή.
 Γιατὶ κάποιος βλέποντας ἓνα ψηλὸ κτήριο, βλέπει τὸ κτίστη,
 καὶ τὸ πλοῖο εἶναι σιωπηλὸς διαγγελέας τοῦ ναυπηγοῦ.
 Ἐσὺ ὁμῶς, θεοποιεῖ, πατέρα νέων ἐπουράνιων θεῶν,
 70 τώρα λύγισες τὰ γόνατα καὶ σέ ἄπρεπα σεβάσματα,
 δαιμόνια ἄψυχα καὶ τὰ χάρισες σέ καλὰ καὶ κακά,
 ἐνῶ ὅλα εἶναι κακά καὶ τοῦ ἐξαίρετου δημιουργήματος
 ἐχθροί, φθονεροί, τῶν δαιμόνων φίλοι, ἀγριόψυχοι,
 μὲ τὴ σάρκα χαίρονται, κι ἀγαλλιοῦν μὲ τὴν κνίσσα, δλοι βοῦρκο
 75 πού ὁ Χριστός, τοῦ μεγάλου Θεοῦ ὁ Λόγος, ὅταν φάνηκε
 μὲ ἀνθρώπινη μορφή ὁ ἀδάμαστος Θεὸς τ' ἀπώθησε,
 ἐνῶ κυριαρχοῦσαν πολὺν καιρὸ στὴ γῆ· μὲ τὸ ἅγιο του αἷμα
 ξέπλυνε τὰ ἁμαρτωλὰ αἵματα κι ἀνάδειξε τὴ νοερὴ θυσία
 τὴν κρυμμένη πρῶτα καὶ πού λίγοι τὴν ἔβλεπαν. Δὲν εἶναι
 80 μεγάλο· γιατί κι ἐγώ, τοῦ Χριστοῦ κλῆρος, τὸ σεπτὸ ὄνομα
 πολλὰς φορὲς εἶπα μονάχα κι ὁ δαίμονας ἔφυγε μακριὰ

τρύζων, ἀσχαλόων τε, βοῶν σθένος Ὑψιμέδοντος.
 Ἦ σταυροῦ μέγαλοιο χαράγματι μηδὲ μένοντι
 ἡέρα μέσσον ἔγραψα, τύπος δ' ἔστησε τρόπαιον,
 85 ὡς τοπάρος Μωσῆος ἀγακλέος ἐν παλάμησιν.

Ἦθελον ἡερίης σκοπιῆς καθύπερθεν ἀερθείς,
 βρονταῖον πάντεσσι ἐπιχθονίοισιν ἀῶσαι·
 ἀνθρωποι θνητοί, καὶ τέκτονες οὐδὲν ἐόντων,
 μέχρι τίνος ψεύσθησι καὶ ἡματίοισιν ὀνειροῖς
 90 παιζόμενοι, παίζοντες, ἐπὶ χθονὶ μὰψ ἀλάλησθε;
 Λάτριες εἰδώλων κενεόφρονες, οἱ παθέεσσι
 ἄλκαρ ἐοῖς μῆσασθε θεοὺς στήσασθαι ἀλιτρούς,
 ψεύστας, ἀνδροφόνους, σκολιούς, ἐπίορκον ὁμοῦντας,
 ἄρπαγας, ἀνδρογύνους, μοιχοῦς, ἐπιβήτορας ἀνδρῶν.

95 Ἦθρει δὴ πρῶτιστον ὄσ' ἔπλετο μαργοσύνησι,
 ταῦρος, κύκνος, χρυσός, ὄφις, πόσις, ἄρκτος, ἅπαντα
 ὄσσα μιν ὠκύς ἀνωγεν ἔρωσ, κοῦρός τ' ἀλαπαδνός,
 ὡς αὐτοὶ γ' ἐνέπουσι θεῶν πλαστῆρες ἀκιδνῶν.
 Οὐκ οἶον, παθέων δὲ καὶ αὐτῶν ἰρὰ σέβεσθε,

100 ἄλλους δ' αὐτ' ἄλλοισι κακοῖς ἐπι κάρτος ἔχοντας·
 ὡς μὴ μῶνον ἄτιτον ἅπαν κακόν, ἀλλὰ καὶ ἐσθλὸν
 ἔμμεναι, ὡς ρα Θεῶ κεχαρισμένον, ὃς τόδ' ἔτισε.
 Σκέπτεό μοι στρατὸν ἄλλον ἀγακλειτῶν ἐπικούρων,
 ἰθυφάλους, κερρόντας, ἀναύχενας, ἡμιδράκοντας,

105 θῆρας, θηρομιγεῖς τε, γελοῖον εἶδος ἔχοντας.
 Τοίους παῖδας ἴδοιεν, ἐπεὶ καὶ τοῖα σέβουσι·
 τοῖοι καὶ τελέθειεν ἀρηγόνες οἷσι φίλοισι·
 τοίων κἀντιτύχοιεν, ἐπὴν κέ τις ἐχθρὸς ἴκηται,
 ὡς κεῖνοι σφετέροισιν ἀρηγόνες εἰσὶ κακοῖσιν.

110 Ἄλλὰ τί μοι τὰ ἕκαστα διακριδὸν ἐξαγορεύειν,
 γλώσσης ἐξ ἱερῆς ἀμαρεῦματα τοῖα χέοντι;
 Ἦν δ' ἐνὶ πᾶσι μέγιστον· ἀτὰρ λόγον ἦλος ἐρείδοι.

μουγγρίζοντας, άγανακτώντας, φωνάζοντας για τή δύναμη του
Γ΄Υψιστου.

Ἦ τὸ σχῆμα τοῦ μεγάλου σταυροῦ, πού οὔτε κἀν παραμένει,
έκανα στὸν ἀέρα καὶ τὸ σχῆμα ἔστησε τρόπαιο νίκης,
85 ὅπως παλιὰ μὲ τὰ χέρια τοῦ ἔνδοξου Μωυσῆ.

Ἦθελα ν' ἀνεβῶ ψηλὰ σ' ἀνάερη σκοπιά
καὶ νὰ φωνάξω βροντερὰ σ' ὄλους τοὺς ἐπίγειους·
«Ἄνθρωποι θνητοί, πού φτιάχνετε πράγματα πού δὲν ὑπάρχουν
καθόλου, ὡς πότε μὲ ψεύτικα κι ἐφήμερα ὄνειρα
90 θὰ σᾶς ξεγελοῦν καὶ θὰ ξεγελάτε τρέχοντας μάταια στὴ γῆ;
λατρεύοντας χωρὶς νοῦ τὰ εἰδωλα, πού στα πάθη σας
στήριγμα σκεφτήκατε νὰ βάλετε, θεοὺς ἀπατεῶνες,
ψεῦτες, φονιάδες, δόλιους, ἐπίορκους,
ἄρπαγες, ἔρμαφρόδιτους, μοιχοὺς, πού πᾶν μ' ἄρσενικούς.
95 Πρόσεξε πόσες μορφές πῆρε ὁ πρῶτος-πρῶτος γι' ἀκολασία·
ταῦρος, κύκνος, χρυσὴ βροχή, φίδι, σύζυγος, ἀρκούδα, ὄλα
σ' ὄσα τὸν ἔσπρωχνε ὁ ἀκράτητος Ἔρως, τὸ ἀπαλὸ ἀγόρι,
ὅπως λένε οἱ ἴδιοι πού ἐπλασαν τοὺς ἀδύναμους θεοὺς.
Κι ὄχι μόνο αὐτό· ἀλλὰ τιμᾶτε καὶ τῶν ἰδίων τῶν παθῶν τὰ ἱερά,
100 κι ἄλλους θεοὺς πού ἔχουν τὴ δύναμη ἄλλων κακῶν·
ὥστε νὰ μὴ μένει ἀτιμῶρητο μόνο κάθε κακό,
ἀλλὰ νὰ εἶναι καλὸ, ἀφοῦ εἶναι ἀρεστὸ στὸ Θεό, πού τὸ τίμησε.
Φαντάσου καὶ τὴν ἄλλη στρατιὰ τῶν περιβόητων βοηθῶν·
πρίαπους, κερασφόρους, στηθοκέφαλους, φιδάνθρωπους,
105 θηρία, μισὰ θηρία, πού ἔχουν γελοία ὄψη.
Τέτοια παιδιὰ ἄς ἔχουν, ἀφοῦ τέτοια τιμοῦν·
τέτοιοι βοηθοὶ ἄς γίνουν στοὺς φίλους τους· καὶ τέτοιους
ἄς ἔχουν κι αὐτοὶ ὅταν τοὺς ἐρθεὶ κάποιος ἐχθρός,
ὅπως οἱ ἴδιοι βοηθοῦν στίς συμφορὲς ἐκείνων.

110 Μὰ τί νὰ λέω τὸ καθένα χωριστά,
ξεχύνοντας τέτοιο βοῦρκο ἀπὸ τὴν ἱερὴ γλώσσα; Ἕνα εἶναι
σὲ ὄλα τὸ μεγάλο· ἀλλὰ ἓνα καρφὶ καρφώνει τὸ λόγο μου

- Ἡμεῖς μὲν μεγάλησι βίβλοις, θείοις θ' ὑποφήταις,
καὶ πύματον Χριστοῦ διάκτορος ἠγαθέοις,
- 115 Πνεύματι ἀγλήεντι χαρασσομένοισι νόημα,
καὶ κραδίαις καθαρῆσι Θεὸς μέγαν εἰσορόωσιν
(ὧ μούνῳ θεότητος ἀειδέος ἔστι λαβέσθαι),
ἴδριες οὐρανίων, θεολαμπέες, ὕψι θέοντες,
ἴσσον ἐφημερίοισι Θεοῦ βατὸν ἐνθάδ' εὐδοῖσιν.
- 120 Οὐ γὰρ ρηϊδίως νεφέλης διαδέρκεται δμμα
καὶ λίαν εὐγλήνοιο· τὸ δὲ πλεόν, ὕστατον ἡμῖν.
Μισθὸς γάρ τε πόθοιο, πόθου τέλος ἀντιβολῆσαι.
Ἐμῖν δ' εἰ μὲν ἔασιν ἐπαισχέες, ἴσσον ἔασι,
μύθοις ὑμετέροισι, σεβάσμασί τ' οὐλομένοισι
- 125 τρισμάκαρες θνητοὶ καὶ τετράκις, οἳ ῥα κακοῖσιν
οὔτε τι σύμφρονές εἰσι, νόμον θ' ὑπὸ τίσιν ἔθηκαν.
Οἴους γὰρ βωμοῖσιν, εὐπλεκέεσσι τ' ἐν ὕμνοις
τίετε πανδήμοισιν, ἀγακλειταῖς θ' ἑκατόμβαις,
πολλάκι δεῖπνον ἔθηκαν ἀμετροβίοις κοράκεσιν.
- 130 Εἰ δ', ὡς θειολόγοισιν ἐφεύαδεν ὑμετέροισιν
(εἰσὶ γάρ, εἰσὶ καὶ ὑμῖν ὑποφραστῆρες ἀοιδῆς),
ταῦτα μὲν ἔστιν αἰσισμα κενόν, καὶ θεσμὸς ἀοιδῆς
τερπνῆς, μιγνυμένου μέτρου σὺν παίστορι μύθῳ,
αὐτοῖς δ' αὖ νόος ἔστιν ὑφειμένος εἰδεῖ μάχλῳ
- 135 σεμνότερος, πινυτοῖσιν ὀρώμενος, ἀμφιπρόσωπος,
Ἐρμῆς δῖγλυφος, οἷα πρόσω τὸ μὲν, ἄλλο δ' ὀπισθεν,
ἄθρει κἀνθάδε μοι λόγον ἄτροπον, ὥσπερ ὄλω·
ἔστι καὶ ἡμετέροισι διπλοῦς λόγος, ἐνδοθι σεπτοῦ
πνεύματος, ὃς δ' ἄρ' ὕπερθε, χαράγματος ἠγαθέοιο
- 140 ἄμφω, ὃ μὲν παύροισιν, ὃ δὲ πλεόνεσσι θεητός.

129 Εἶναι βέβαια παραλογισμὸς νὰ λατρεύονται μοιχοὶ κι ἀνόσιοι ὡς θεοί, ὅπως ὁ Δίας, καὶ κλέφτες καὶ ἀπατεῶνες, ὅπως ὁ Ἐρμῆς, ἐγκληματίες τοῦ κοινου ποινικοῦ δικαίου.

Ἐμεῖς μὲ τὰ μεγάλα βιβλία καὶ τοὺς θεϊκοὺς προφῆτες
 καὶ τελευταῖα μὲ τὰ θαυμάσια τοῦ Ἀγγέλου Χριστοῦ,
 115 μὲ τὸ φωτόλαμπρο Πνεῦμα ἐντυπώνοντας τὸ νόημα,
 καὶ μὲ καρδιές καθαρές τὸ μεγάλο Θεὸ ἀντικρίζοντας
 (πού μ' αὐτό μόνο μποροῦμε νὰ ἐννοήσομε τὸν ἄυλο Θεό),
 γινόμαστε γνῶστες τῶν οὐράνιων, φωτιζόμαστε ἀπὸ τὸ Θεὸ ὅσο
 120 εἶναι ἐδῶ. Γιατὶ εὐκόλα τὸ βλέμμα καὶ τοῦ πῶς δυνατόβλεπου
 δὲν μπορεῖ νὰ διαπεράσει σύννεφο· τὰ παραπάνω, τελευταῖα γιὰ
 [μᾶς.

Ἡ ἀμοιβὴ τοῦ πόθου εἶναι νὰ ἐπιτύχεις τὸ τέλος τοῦ πόθου.
 Ἐνῶ ἂν ἔχετε ἐσεῖς θεοὺς αἰσχροὺς, στὸ μέτρο πὺ ὑπάρχουν,
 μὲ τοὺς δικoὺς σας λόγους καὶ τὴν ὀλέθρια λατρεία σας,
 125 εἶναι οἱ θνητοὶ μακάριοι τρεῖς καὶ τέσσερις φορές, πὺ μὲ τοὺς κα-
 [κοὺς

οὔτε ὁμόγνωμοί εἶναι, ἀλλὰ θέσπισαν καὶ νόμο τιμωρίας.
 Γιατὶ αὐτοὶ πὺ μὲ βωμοὺς καὶ ταιριασμένους ὕμνους
 πάνδημους τοὺς τιμᾶτε καὶ περιώνυμες ἑκατόμβες,
 πολλὰς φορές ἔστρωσαν τραπέζι στὰ μακρόβια κοράκια.

130 Μ' ἂν, ὅπως βρίσκουν καλὸ οἱ θεολόγοι μας
 (γιατὶ ἔχομε κι ἐμεῖς, βέβαια, ποιητὲς τραγουδιῶν),
 αὐτὰ εἶναι ἓνα κούφιο ποίημα καὶ κανόνας μουσικῆς
 εὐχάριστης, ἀνάκατης ἀπὸ μέτρο καὶ λόγο πὺ παίζει,
 καὶ τὸ νόημά του κρύβεται στὴν ἀκόλαστη μορφή
 135 σεμνότερο, ὅταν τὸ βλέπουν οἱ φρόνιμοι, διπλόμορφος,
 ἐρμῆς διπλοσκάλιστος, ὅπως εἶναι μπροστά ἔτσι καὶ πίσω,
 πρόσεξε κι ἐδῶ λόγῳ ἄκαμπτο, καθὼς νομίζω·
 ἔχομε κι ἐμεῖς λόγῳ διπλό, μέσα ὁ ἓνας, τὸ σεπτὸ
 πνεῦμα κι ὁ ἄλλος ἀπ' ἔξω, μὲ γράψιμο θεϊκὸ κι οἱ δύο,
 140 ὁ ἓνας ἀπὸ λίγους κι ὁ ἄλλος ἀπὸ περισσότερους ἀντιληπτὸς.

- Οἶομαι, ὥς κεν ἔχωσι σοφοὶ πλέον, ἢ λαβόντες
 μόχθῳ κατίσχωσι. Τὸ δ' οὐ σχετόν, ὅτι τάχιστον.
 Ἄλλ' ἔμπης μύθοισιν ἐμοῖς καὶ σῶμα φαεινόν,
 ψυχὴν ἀμφὶς ἔχον θεοειδέα διπλόον εἶμα,
 145 πορφύρεον, μαλακοῖο διεκφανὲς ἀργυφέοιο,
 αἴσχος δ' οὐδὲν ἔπεστιν, ὃ μοι Θεὸν ἀμφικαλύπτει.
 Αἰδέομαι θεότητος ἔχων ἰήτορα μῦθον.
 Τίς Σκύλλης σκοπέλουσ σε διεκπλώοντα κελεύει
 σπεύδειν εἰς Ἰθάκην, μὴ πως πάρος ἐνθάδ' ὀλῆαι;
 150 Τίς δ' ὀλοὴν σε Χάρυβδι ἀπηνέα; τίς δ' ἐπὶ πηγῆν
 τῆς καθαρῆς θεότητος, ἐν ἰλύϊ δηθύνοντα;
 Ἰλὺς πρόσθ' ἐπέδησε, τὸ δ' ἔκφυγεν ἀγλαὸν ὕδωρ.

 Φράζεό μοι καὶ τοῦτον ἐπίφρονα μῦθον ἄριστον·
 οἱ πλέονες κακίους, καὶ ἡγητῆρος ἀνευθεν
 155 πρόφρονες εἰς κακίην. Τυτθὸν δ' ἐπὶ λῶον ὀδεύει.
 Σχεῖν ρόον, ἔργον ἔμοιγε· τὸ δ' ἐς πρανεῖς, ὥς μάλ' ἔλαβ
 εἰ δὲ θεοὺς στήσειας ἀτασθαλίης μεδέοντας,
 πρὶν μύθου δνοφεροῖο λῦσαι ζόφον ἔμφροσι μύθῳ,
 μυθόλατριν διέπερσας ἐπισπόμενον φαέεσσιν.
 160 Ἄλλὰ τί μοι πλεόνων; σὺ δέ μοι λόγον αὐτὸν ἄλυξον
 ἀμφίδετον, πινυτός περ ἐὼν καὶ ἄλλον ἐλέγχειν.
 εἰ μῦθοι τάδ' ἔασιν, ἰδρύματα ρίψον ἔραζε.
 Τίς χάρις, αἴσχος ἀπιστον εἰς κτεάτεσσι γεραίρειν,
 ὃν δὲ Θεὸν γενετῆρα, βίου θ' ἡγήτορ' ἀτίζειν;
 165 εἰ μὴ μῦθος, ἔφελκε τεοῖς φαέεσσι καλύπτρην,
 ἀζόμενος πολιῆσιν ὁμοῖα μυθολογεύειν,
 τερπομέναις κύλιξι φίλαις, καὶ νυξὶν ἀδπνοις.
 Ταῦτα μὲν ἐς πόντοιο πέση βυθόν, ὥσπερ ὀλωλε
 μοῖρῃ πλειότερη. Χριστὸς γὰρ ἅπαντα κατέσχευ

Εἶναι, θαρρῶ, γιά νά 'χουν οἱ σοφοὶ περισσότερο ἀπ' τοὺς ἄλλους
ἢ ἀφοῦ τὸ λάβουν νά τὸ κρατήσουν μὲ μόχθο· γιατί δὲν κρατιέται
τὸ τάχιστο. Ὡστόσο οἱ δικοὶ μας λόγοι ἔχουν καὶ σῶμα φωτεινὸ,
περιβάλλοντας τὴ θεϊκὴ ψυχὴ μὲ διπλὸ φόρεμα,

- 145 πορφυρὸ, ἀπὸ ἄργυρο μαλακὸ καὶ διάφανο
καὶ δὲν εἶναι καθόλου ντροπὴ, νὰ σκεπάζει τὸ Θεό.
Ντρέπομαι ἂν ἔχω τὸ μῦθο θεραπευτὴ τῆς θεότητος.
Ποιὸς ἀφοῦ περάσεις τὰ στενὰ τῆς Σκύλλας σὲ διατάζει
νὰ σπεύσεις στὴν Ἰθάκη, μὴ χαθεῖς προηγουμένως ἐδῶ; Ποιὸς
150 ν' ἀποφύγεις τὴ σκληρὴ κι ὀλέθρια Χάρυβδη; Ποιὸς στὴν πηγὴ
τῆς καθαρῆς θεότητος σὲ καλεῖ, ἐνῶ καθυστερεῖς στὴ λάσπη;
'Ἡ λάσπη σ' ἔδεσε στὴν ἀρχὴ κι ἔφυγε τὸ γάργαρο νερό.

- Στοχάσου καὶ τοῦτο τὸ φρόνιμο, τὸν ἄριστο λόγο·
οἱ περισσότεροὶ εἶναι κακοὶ καὶ ὅταν τοὺς λείπει ὁ ὀδηγὸς
155 εἶναι πρόθυμοι στὴν κακία. Λίγοι βαδίζουν στὸ καλύτερο.
Νὰ σταματήσω τὸ ρεῦμα εἶναι ἡ δυσκολία μου· εἶναι πανεύκολο
νὰ κυλᾶ στὸν κατήφορο. Μ' ἂν στήσεις ἄγαλμα στοὺς θεοὺς, τῆς
[κακίας
ἄρχοντες, πρὶν διαλύσεις τοῦ σκοτεινοῦ μῦθου τὸ ζόφο μὲ φρόνιμο
[λόγο

- ξεγυμνῶνεις τὸν πιστὸ τῶν μύθων ποὺ κυνηγᾷ τὰ γνήσια φῶτα.
160 Τί χρειάζονται περισσότερα; Ἄλλὰ σὺ ἀπόφυγε αὐτὸ τὸ λόγο μου
ποὺ σὲ περιδένει, ἂν κι εἶσαι σὲ θέση νὰ ἐλέγχεις κι ἄλλον.
Ἄν αὐτὰ εἶναι μῦθοι ρίζε στὴ γῆ τὰ ἀγάλματά τους.
Τί χάρη γιά σένα, τὸ ἄπιστο αἶσχος νὰ τιμᾷς μὲ τὰ προσόντα σου,
καὶ τὸ δημιουργό σου Θεό, τὸν ἀρχηγό τῆς ζωῆς νὰ περιφρονεῖς;
165 Ἄν δὲν εἶναι μῦθος, τράβηξε στά μάτια σου τὴν καλύπτρα
ἀπο ντροπὴ νὰ ἐκθέτεις μυθολογήματα ὅμοια μὲ γριές,
ποὺ χαίρονται μὲ τὰ φλυτζάνια τους καὶ τις ἄγρυπνες νύχτες.
Αὐτὰ ἄς πέσουν στά βάθη τῆς θάλασσας, ὅπως χάθηκε
τὸ μεγαλύτερο μέρος. Γιατὶ ὁ Χριστὸς τὰ πῆρε ὅλα δικὰ του,

- 170 Ἐκ περάτων ἐπὶ πείραθ' ἑαῖς παλάμησιν ἀγείρας,
 ἄς ποτ' ἐπὶ σταυροῖο μεγακλέος ἐξεπέτασεν.
 Εἰ δ' ὅτι καὶ διὰ μητρὸς ἐμοὶ Θεὸς ἤλυθεν ἀγνῆς,
 παρθενικῆς, ἀδέτοιο, νόμοις καινοῖσι γενέθλης,
 καὶ θάνε, καὶ νεκύεσσι μίγη, καὶ ἀνέδραμεν αὐθις,
- 175 ἦρα φέρων παθέεσιν ἐμοῖς, ὃν ρίψεν ἀμαρτάς,
 τοῦτό σοί ἐστιν ἄκοσμον, ἐπεὶ καθαροῖσι θεοῖσιν,
 ἐκ καθαρῶν γεγαῶσι δίδως σέβας, ὧ φιλόκοσμε,
 σήμερον, οὐτι πάροιθεν, ἐμῶν μύθων ἐπάκουσον,
 οὗς μοι Χριστὸς ἔπνευσεν, ἐμὸς Θεὸς ἐμπεδόμυθος.
- 180 Ἔστι μὲν οὐκ ὀλίγοισι καὶ ὃς λόγος, ὡς ἀπὸ κόλπων
 παρθενικῶν βλάστησε Θεὸς βροτός, ὃν συνέπηξε
 Πνεῦμα Θεοῦ μέγαλοιο, ναῶ ναὸν ἀγνὸν ἐγείρων.
 Μήτηρ γὰρ Χριστοῦ ναός, Χριστὸς δὲ Λόγοιο.
 Ὡς γὰρ θέσμιοι ἦεν, ἐπεὶ φύσιν οὐλόμενος θῆρ
- 185 ἡμετέρην ἐφέπεσκε παραιβασίης ὑπὸ πικρῆς,
 θειότεροιο βροτοῦ φηῖ κακίην ἀκέσασθαι,
 καὶ στῆσαι κράτος αἰνὸν ἀθεσμοτάτοιο δράκοντος.
 Τοῦνεκα νηδὸν ἄμειψε, τὸ δ' ἡμῖς τίσε γενέθλης
 ἡμετέρης, τὸ δ' ἔλειπεν, ὃ μιν τέκε παρθένος ἀδμῆς.
- 190 Αὐτὰρ ἐπεὶ μιν ἔπηξε, καὶ ἐν σπλάγχχοινοι θέωσεν,
 ἐκ δ' ἄγαγε προφώωσδε τελειομένοιο χρόνοιο·
 τῆμος σάρκα παχεῖαν ἐφέσσατο, πλῆσε δὲ νηδὸν
 ἐκ καθαρῆς θεότητος, ἀναξ Λόγος. Ἀμφοτέρων δέ,
 εἰς Θεὸς ἦεν ἔμοιγε. Τὸ γὰρ φθιτὸν ὧχ' ὑπόειξεν
- 195 ἀθανάτω πλῆσαντι. Θάνεν δ' ἐθέλων, ὀλίγον τι
 τύμβω παρθέμενος πλεκτὸν δέμας, ὡς κεν ἀναστὰς
 ἐκ νεκύων παλίνορσος, ἀναστήσειε θανόντας,
 ἔλκων οἷα μάγνησσα λίθος τονόεντα σίδηρον.
 Πᾶσι γὰρ ἀνδρομέοισιν ὄλον μ' ἀνεδέξατο Χριστός,
- 200 σάρκα λαβῶν, τόκον, εἶδος, ὕβριν, τάφον, εὐχος, ἔγερσι

- 170 ἀπὸ τῆ μιᾶν ἄκρη στὴν ἄλλη μαζεύοντάς τα μὲ τὰ χέρια του,
 πού τ' ἄπλωσε κάποτε πάνω στὸ μεγαλόδοξο σταυρό.
 Ἄλλὰ ἂν τὸ ὅτι ὁ Θεὸς ἦρθε σ' ἐμένα μέσω μητέρας ἀγνῆς,
 παρθενικῆς, ἀγαμῆς, μὲ νέους νόμους τῆς γέννας,
 καὶ πέθανε, καὶ πῆγε στοὺς νεκροὺς καὶ γύρισε πάλι, [τία,
- 175 προκαλώντας ἴαση στὰ πάθη μου, ἐμένα πού μὲ σώριασε ἡ ἀμαρ-
 ἂν αὐτὸ εἶναι γιὰ σένα ἄτοπο, ἐπειδὴ σὲ καθαρὸς θεοὺς
 πού προέρχονται ἀπὸ καθαρὸς δίνει τιμὴ, ὦ φίλε τοῦ κόσμου,
 σήμερα, ἂν ὄχι πρωτύτερα, δέξου τοὺς λόγους μου,
 πού μοῦ τοὺς ἐνέπνευσε ὁ Χριστός, ὁ Θεός μου ὁ ἀμετακίνητος.
- 180 Δὲν εἶναι στὸ στόμα λίγων καὶ τοῦτος ὁ λόγος, ὅτι ἀπὸ κόλπους
 παρθενικοὺς βλάστησε Θεὸς ἄνθρωπος, πού τὸν γέννησε
 τὸ Πνεῦμα τοῦ μεγάλου Θεοῦ, στὸ ναὸ ὑψώνοντας ναὸ ἀγνό.
 Γιατί ἡ μητέρα εἶναι τοῦ Χριστοῦ ναὸς καὶ ὁ Χριστὸς τοῦ Λόγου.
 Ὅπως δηλαδὴ ἦταν ἀποφασισμένο, ἐπειδὴ τὸ ὀλέθριο θηρίο
- 185 τῆ φύση μας κυνηγοῦσε ἐξαιτίας τῆς πικρῆς παράβασης,
 νὰ γιατρέψει τὴν κακία μὲ τῆ φύση θεϊκότερου ἀνθρώπου
 καὶ νὰ σταματήσει τὴ φοβερὴ δύναμη τοῦ ἄνομου δράκοντα,
 γι' αὐτὸ μπῆκε στὴ νηδὺ καὶ τίμησε τὴ μιστὴ γέννα
 τῆ δικῆ μας κι ἄφησε τὴν ἄλλη μιστὴ, ὅτι τὸν γέννησε παρθένα.
- 190 Κι ἀφοῦ τὸν συνάρμοσε καὶ μέσα στὰ σπλάχνα τὸν ἔκανε Θεό,
 τὸν ἔβγαλε πρὸς τὸ φῶς, ὅταν συμπληρώθηκε ὁ χρόνος·
 τότε φόρεσε τὴν πηχτὴ σάρκα καὶ γέμισε τὸ ναὸ
 ἀπὸ καθαρὴ θεότητα, ὁ βασιλιάς Λόγος. Καὶ οἱ δύο φύσεις
 ἦταν γιὰ μένα ἕνας Θεός. Γιατί ἡ θνητὴ φύση ὑποχώρησε γρήγορα
- 195 στὴν ἀθάνατη πού τὴ γέμισε. Πέθανε θέλοντας καὶ γιὰ λίγο
 ἄφησε μέσα στὸ μνημεῖο τὸ σύνθετο σῶμα, ὥστε ἀναστημένος
 πάλι ἀπὸ τοὺς νεκροὺς ν' ἀναστήσει ὅσους εἶχαν πεθάνει,
 σέρνοντάς τους ὅπως ἡ πέτρα τῆς Μαγνησίας τὸ βαρὺ σίδηρο.
 Γιατί μὲ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους ὀλόκληρο μὲ δέχτηκε ὁ Χριστός,
- 200 ἀφοῦ δέχτηκε τὴ σάρκα, τὴ γέννηση, τὴ μορφὴ, τὴν ταπεινώση,
 [τὸν τάφο,

Τὼς μὲν ρ' ὑμετέροιο λόγου σχέθον ἄσχετον ὀρμήν,
οἱ τόσον αἰσχος ἔχοντες, ἐμοὶ μόθον αἰνὸν ἔθεσθε,
βόρβορον οὐχ ὀρώωντες, ἐμῶν ρανίδων ἀλέγοντες.

- Εἰ δ' ἐθέλεις ἐτεὸν γνῶναι λόγον, οὐατ' ὑποσχῶν,
205 οἶδα μὲν, ὡς πλεόνεσσιν ἀφανδέα ταῦτ' ἀγορεύσω
(οὐ γὰρ ἐνὶ πλεόνεσσιν ὄλος λόγος, οἱ κενεῆσιν
ἐσπόμενοι δόξῃσιν, ἐτητυμίας ἀλόγησαν),
ἀλλ' ἔμπης ἐρέω λόγον ἔμπειρον, οὐδ' ἐπικεύσω,
καὶ μάλα περ ποθέων βίον ἄργυρον. Οὐδὲν ἄκοσμον,
210 πλὴν στυγερῆς κακίης· ἀρετὴ δέ τε μοῦνον ἄριστον.
Τᾶλλα δ' ἄρ' ἐν μεσάτῳ τε κακῶν ἀγαθῶν τε τέτυκται,
ἡμετέρης ἰότητος ἀπήορα, εὐ μὲν ἔχοντα
τοῖς ἀγαθοῖς, τοῖς δ' αὖτε κακοῖς, καὶ λίαν ἄκοσμα.
Ἵν ἐν καὶ τόδ' ὄπωπα ἐμῆς μυστήριον ὕλης,
215 εἶδος ἀθανάτοιο συνερχομένου μελέεσσιν.
Οὐδὲ γὰρ ὡς στυγέων τεύξε βροτόν, ἧς θεότητος
μάρτυρα, καὶ μεδέοντα κάτω, καὶ εὐχος Ἴνακτος.
Οὐτ' ἂν μιν φιλέων, στυγερὴν πόρσυνε γενέθλην.
Ἴη λῆξον μύθοιο, Θεοῦ δ' ἀπόπεμπε νόημα.
220 Εἴ τοι μὴ καθαρῆς διὰ νηδύος ἐς φάος ἦλθες,
οὐ καθαρὸς. Καθαρὸν γὰρ ἀλώσιμον οὐποτ' ἀνάγνω.
Εἰ δ' ἐθέλεις, καὶ ἀναγνος εἶο τόκος. Ἄλλα τόδ' ἔμπης,
πᾶσιν ἐϋφρονέουσιν ἀριφραδές· οἷς ἂν ἐπέλεθῃ
ἀκτίς ἡελίοιο, φέρει φάος· οἷς ἀνεμίχθη
225 εὐδόμοιο μύροιο χάρις, πνεῖουσι τάχιστα.
Ἄλλ' οὐδ' ἡελίοιο μολύσματα, οὐδὲ μύροιο
ἄπτεται. Ὡς ρα Θεὸς καθαρῆς διὰ μητρὸς ὀδεύσας,
οὐτ' αὐτὸς σπλάγχνοισι φορῶζατο, καὶ τὰ κάθηρην.
Ἵς ἄρα καὶ θανάτοιο θανῶν κράτος ἐξαλάπαξεν·

τὴ δόξα, τὴν ἀνάστασι. Ἔτσι κράτησα τὴν ἀκράτητη ὀρμὴ τοῦ λό-
 [γου σας,
 205 πού ἐνῶ ἔχετε τόσο αἴσχος, κηρύξατε ἐναντίον μου φοβερὸ πόλε-
 [μο·
 δὲν βλέπετε τὸ βόρβορό σας, σᾶς πειράζουν οἱ δικές μου κηλίδες.

Μ' ἂν θέλεις νὰ ἀκούσεις λόγο ἀληθινό, στήνοντας τ' αὐτιά σου...

205 ξέρω πῶς γιὰ πολλοὺς θὰ τὰ πῶ αὐτὰ δυσάρεστα
 (δὲν εἶναι στοὺς περισσότερους ἀκέραιος ὁ λόγος, ὅσοι κούφιε
 γνῶμες ἀκολουθώντας, ἀδιαφόρησαν γιὰ τὴν ἀλήθεια),
 ἀλλὰ ἐγὼ θὰ πῶ λόγο θεμελιωμένο καὶ δὲ θὰ τὸν κρύψω,
 κι ἂς ἐπιθυμῶ πολὺ βίο καθαρὸ. Τίποτα δὲν εἶναι ἄτοπο

210 ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μισητὴ κακία· τὸ μόνο ἄριστο εἶναι ἡ ἀρετὴ.
 Τὰ ἄλλα βρίσκονται ἀνάμεσα στὰ κακὰ καὶ στὰ ἀγαθὰ
 κρεμασμένα ἀπὸ τὴ θέλησή μας κι εἶναι καλὰ
 γιὰ τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλὰ στοὺς κακοὺς πολὺ ἄτοπα.

Ἄπὸ αὐτὰ εἶδα καὶ τὸ ἓνα τοῦτο μυστήριό τῆς ὕλης μου,

215 πὺ πηγαίνει μαζί της στὰ μέλη μου ἡ ἀθάνατη μορφή.
 Γιατὶ οὔτε τὸν ἐφτιαξε ἀπὸ μίση τὸ θνητό, τῆς θεότητάς του
 μάρτυρα, βασιλιὰ τῶν κάτω, δόξα τοῦ βασιλιᾶ.
 Οὔτε πάλι ἀπὸ ἀγάπη τοῦ ἔδωσε μισητὴ γέννηση.

Παῦσε λοιπὸν τὰ λόγια κι ἀπόστρεψε τὴ σκέψη σου ἀπὸ τὸ Θεό.

220 Ἄν ἦρθες στὸ φῶς ἀπὸ σπλάχνα ὄχι καθαρὰ,
 δὲν εἶσαι καθαρὸς. Γιατὶ τὸ καθαρὸ δὲν πιάνεται ἀπὸ τὸ ἀναγνο.
 Κι ἂν θέλεις ὑπάρχει καὶ μὴ καθαρὴ γέννηση. Ἄλλὰ αὐτὸ τουλάχιστο

εἶναι σ' ὄλους τοὺς φρόνιμους πασιδήλο· ὅποιους χτυπήσει
 ἡ ἀκτίνα τοῦ ἡλίου, τοὺς δίνει φῶς· μ' ὅποιους ἀναμίχθηκε

225 τοῦ εὐοσμίου μύρου ἢ χάρη, τὴν ἀπολαμβάνουν ἀμέσως.

Ἄλλὰ τὰ μολύσματα μῆτε τὸν ἡλιο μῆτε τὸ μύρο
 ἀγγίζουν. Ἔτσι ὁ Θεὸς περνώντας ἀπὸ τὴν καθαρὴ μητέρα του
 κι αὐτὸς δὲ μολύνθηκε ἀπὸ τὰ σπλάχνα ἀλλὰ κι αὐτὰ τὰ καθάρισε.
 Τὸ ἴδιο καὶ τὴν ἐξουσία τοῦ θανάτου πεθαίνοντας τὴν ἀνάτρεψε,

230 οὐτ' αὐτὸς θανάτῳ τι παθῶν, Λόγε, καὶ τὸν ὀλέσσας.
 Οὗτος ἐμὸς λόγος ἐστί· τεῆ δὲ γλῶσσο' ἀδάμαστος
 ἦν ὅτ' ἔην· νῦν αὖτε δαμάζω. Ὡδ' ἀγορεύει
 Χριστὸς ἐμὸς· γλῶσσαν δὲ τεῆν εὐφημον ἐγείροισ.

Εἶαρ ἔβη, τὸ δὲ χεῖμα παρέδραμε, λαμπρὰ δ' ἄρ' αἶθρη.
 235 Δεῦρ' ἴτε, καὶ μοι φωτὸς ἀπειρεσίου κορέσασθε.

Μέχρι τίνος σκοτίοισιν ἐνὶ κευθμῶσι δέδεσθε;
 Καιρὸς ὅδ', ὃν πάρος ὑμῖν ὑπέσχετο Πνεῦμα φαεινόν.
 Δεῦρ' ἴτε, καὶ ζώοιτε, νέον δ' ὑπόδεχθε καθαρμόν.

Λήξατ', ἀοιδοπόλοι, ναὶ λήξατε, μαινόμενοι τε
 240 δαίμονες, ἐμπνεύοντες ἀθεσμοτάτοισιν ἀοιδαῖς.

Ὅρφεὺς θήρας ἄγοι, Πέρση δ' Ἀσκραῖος αἰεῖδοι
 Ἡσίοδος, Τροίην δὲ καὶ ἄλγεα κλεινὸς Ὅμηρος.
 Μουσαῖός τε Λίνος τε θεῶν ἅπο μέτρα φέροισεν,
 οἱ ρα παλαιοτάτησιν ἐπικλέες εἰσὶν ἀοιδαῖς.

245 Ἐρμῆς ὁ τρισάριστος ἐμοῖς ἐπέεσσιν ἀρήγοι,
 οὐδ' ἐθέλων, σταυρὸν δὲ σέβοι μέτροισι Σίβυλλα,
 τῆς μεγάλης θεότητος ἐλαυνόμενοι βελέεσσιν·
 οὐδὲν ἐπιστρέφομαι, καὶ εἴ τινες ἄσσον ἴκοιντο,
 οὐ Θεόθεν, Βίβλων δὲ παρακλέψαντες ἐμοῖο.

250 Οἱ μὲν γὰρ καὶ πάμπαν ἀλαμπέες, οἱ δ' ὀλίγον τι
 ἀστεροπὴν πάλλουσαν ἐσέδρακον, ὦκα δ' ἄμερθεν.

Τοῦνεκεν εἶξατ' ἔμοιγε, καὶ ὀψέ περ εὖ φρονέοντες.
 Φοῖβος μαντεύοιτο θεῶν μόρον οὐκέτ' ἐόντων·
 αὐτοπάτωρ, ἀλόχευτος, ἀμήτωρ ἐστὶν ἐκεῖνος,

---

245 Ὁ Ἐρμῆς ὁ τρισμέγιστος· σὲ παλαιὸ διάλογο μὲ τὸν Ἀσκληπιὸ ὁμολογεῖ
 ἔνα Θεό, τοῦ παντὸς κτίστη.

230 χωρίς οὔτε ἐσὺ νὰ πάθεις κάτι ἀπὸ τὸ θάνατο, Λόγε, μὰ καὶ τὸ θά-
[νατο

ἐξουδετερώνοντας. Νά, ὁ λόγος μου· καὶ ἡ γλῶσσα σου ἀδαμαστη
κάποτε ἦταν· τώρα δμως δάμαζέ την. Ἔτσι μιλάει
ὁ Χριστὸς μου· τὴ γλῶσσα σου νὰ τὴν κινεῖς γιὰ λόγους καλοῦς.

Ἡ ἀνοιξη ἦρθε, ὁ χειμῶνας πέρασε, εἶναι αἰθρία λαμπρὴ
235 ἐλάτε καὶ κορεσθῆτε ἀπὸ τὸ ἀπέραντο φῶς.

Ὡς πότε θὰ εἶστε δεμένοι μέσα στὶς σκοτεινὲς κρυψῶνες;
Εἶναι τώρα ὁ καιρὸς, πού ἀπὸ παλιὰ μᾶς ὑποσχέθηκε τὸ φωτεινὸ
[Πνεῦμα.

Προχωρῆστε ἐδῶ καὶ ζήσετε καὶ δεχθῆτε τὸ νέο καθαρό.

Τελειῶστε, ποιητές, τελειῶστε, καὶ μανιασμένοι

240 δαίμονες, πού ἐμπνέετε τ' ἀνομότατα τραγούδια.

Ὁ Ὀρφεὺς ἄς σέρνει τὰ θηρία, στὸν Πέρση ὁ Ἀσκραῖος
ἄς τραγουδᾷ ὁ Ἡσίοδος, τὴν Τροία καὶ τὰ πάθη τῆς ὀνδοξοῦ
[Ὀμηρος.

Ὁ Μουσαῖος καὶ ὁ Λίνος ἄς ἔχουν τὰ μέτρα ἀπὸ τοὺς θεοῦς,
πού εἶναι φημισμένοι γιὰ τὰ παμπάλαια τραγούδια τους.

245 Ὁ Ἑρμῆς ὁ τρισάριστος ἄς βοηθᾷ τὰ λόγια μου
ἀκόμα καὶ ἂν δὲ θέλει, καὶ ἡ Σίβυλλα ἄς τιμᾷ τοὺς χρησμούς τῆς
τὸ σταυρό, κυνηγημένοι καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὰ βέλη τοῦ μεγάλου Θεοῦ.
Δὲ μὲ νοιάζει, καὶ ἂν μερικοὶ φτάσουν κοντύτερα
ὄχι μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ κλέβοντας ἀπὸ τὰ βιβλία μας.

250 Ἄλλοι εἶναι ὀλότελα ἀφώτιστοι, ἄλλοι κάτι λίγο
εἶδαν τὴν παλλόμενη ἀστραπὴ καὶ ἀμέσως τὴν ἔχασαν

Γι' αὐτὸ ὑποχωρῆστε σ' ἐμένα, δείχνοντας φρόνηση ἔστω καὶ ἀργά.

Ὁ Φοῖβος ἄς μαντεύει τὸ θάνατο τῶν θεῶν πού δὲν ὑπάρχουν:

«Πατέρας τοῦ ἑαυτοῦ του, χωρὶς σπορά, χωρὶς μητέρα εἶναι
[ἐκεῖνος,

- 255 ὄστις ἐμὸν διέπερσε κακὸν μένος, ὄστατ' ἀείδων·
Κασταλίη τε Δάφνη τε, δρυὸς μαντεύματα κείσθω.
Μηκέτ' ἀριστεύοντα μετ' ἀνδράσιν ἀφραδέεσσι·
δαίμων τ' Αἰγύπτιοι, θεὸς κενεηγόρος, Ἴμμων,
Βραγχίδαί δ' ἐπὶ τοῖσι, καὶ ὄφρυόεις Ἐπίδαυρος·
- 260 καὶ τελεταὶ κρυπταὶ τε καὶ δμμασιν ἀντιῶσαι,
κλεινῆς ἐν προτέροισιν Ἐλευσίνος αἴσχεα νυκτὸς
αὐλῶν τε Φρυγίων μανιητόκος ἔκτομος ἠγή,
δικταῖοι Κορύβαντες, ἐνόπλια μαργαίνοντες,
Βάκχοι τ' ἀμφὶ γόνον Σεμελήϊον οὐρεσιφοῖται·
- 265 καὶ νυχίης Ἐκάτης κακὰ φάσματα, ὡς δὲ ναοῖο
Μιθραίου κακὰ ἔργα, καὶ ὄργια οὐκέτ' ἄπυστα·
Γαλλαίης Κυβέλης, ὀλολύγματα, ὄσσα τε Νεῖλον
καρποδότην τίουσιν ἐν αἴσχεσιν ἀνδρογύνοισιν,
Ἴσιδος, Ὀσίριδός τε μυκῆματα δακρυόεντα,
- 270 καὶ Σάραπισ, ξύλον αἶον, ἔχων δηλήμονα μῦθον,
καὶ μόσχος πολύσαρκος ἼΑπις, καὶ Μεμφίς ἄνοια·
καὶ σὺ, Λάκαινα τάλαινα, διασταδόν, ἔνθα καὶ ἔνθα
τεμνομένων μᾶστιξι νέων ἐπιβῶμιος ἀλκή,
καὶ Γετικὸς Ζάλμοξις οἴστεύων δι' ὀμίλου·
- 275 πάντα θεῶν Ταύρων τε κακῆ ξείνοισι θηλή·
καὶ Προσύμνοιο καλοῖο θεὸς φαλὸν ἀμφαγαπάζων
δουράτεον, μάχλη τε Κύπριν τίουσα ἐορτῆ
κερδαλέη, καὶ Αἴνδος ἐφουβρίζουσ' ἱεροῖσι·
πάντ' ἔθανε Χριστοῖο μεγακλέος αἵματι σεπτῶ,
- 280 ἀρχηγόνου τε νέου τε, τὸ δὴ καὶ θαῦμα μέγιστον.

Ἐμπεδόκλεις, σὲ μὲν αὐτίκ' ἐτῶσια φυσιόωντα,
καὶ βροτὸν Αἰτναίιοιο πυρὸς κρητῆρες ἔδειξαν,
σάνδαλ' ἀποβράσαντες ἐλαφρονόιο θεοῖο
χάλκεα, καὶ σε βροτοῖσιν ἐπαισχέα πᾶσιν ἔθηκαν,

255 πού κατάστρεψε τὴν ὀλέθρια δύναμή μου» μὲ τὸ στερνὸ τραγοῦδι
[του.

Ἡ Κασταλία, ἡ Δάφνη, οἱ μαντεῖες τῆς βελανιδιάς ἄς πᾶνε,
κι ἄς μὴν ἔχουν ἐκτίμηση σ' ἀνθρώπους ἀνόητους.

Ὁ δαίμονας τῆς Αἰγύπτου, ὁ κουφιολόγος Θεὸς Ἄμμων,
μαζὶ μ' αὐτοὺς οἱ Βραγχίδες κι ἡ περήφανη Ἐπίδαυρος

260 καὶ οἱ τελετουργίες οἱ μυστικὲς ἢ προσφερόμενες στὰ μάτια,
τῆς ἐνδοξης στοὺς παλιοὺς Ἐλευσίνας τὰ νυχτερινὰ αἴσχη,
τῶν φρυγικῶν αὐλῶν ὁ γυναικεῖος ἦχος πού ξετρελαίνει,
οἱ Δικταῖοι Κορύβαντες μὲ τὸν ἐξαλλο ἔνοπλο χορὸ τους,
ὄσοι βακχεύουν στὰ βουνὰ γυρνώντας μὲ τὸ γόνο τῆς Σεμέλης·

265 ἀλλὰ καὶ τῆς νύχτιας Ἐκάτης τὸ κακὸ φάντασμα, ἔτσι καὶ τοῦ ναοῦ
τοῦ Μίθρα τὰ ἀνόσια ἔργα καὶ τὰ ὄργια πού δὲν εἶναι πιά ἄγνωστα·
οἱ ὀλολυγμοὶ τῆς Γαλλαιᾶς Κυβέλης καὶ ὄσα τὸ Νεῖλο
τὸν καρποδότη τιμοῦν μὲ αἴσχη ἔρμαφροδῖτων,
τῆς Ἰσιδας καὶ τοῦ Ὀσιρη τὰ κλαίοντα μουκανητά,

270 καὶ ὁ Σάραπισ, τὸ ξερὸ ξύλο, μὲ τὴν θανατερὴ ἱστορία,
καὶ τὸ πολύσαρκο μοσχάρι ὁ Ἄπις καὶ ἡ ἀνοησία τῆς Μέμφιδας,
καὶ σύ, δύστυχη Λακωνία, χωριστά, ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ τὴν ἄλλη
διαχωρίζοντας μὲ τὴ μᾶστιγα τοὺς νέους κοντὰ στὸ βωμὸ,
κι ὁ Γετικὸς Ζάλμοξις πού τόξευε ἀνάμεσα σὲ ὄμιλο.

275 Ὅλα, καὶ τῶν θεῶν τῶν ταύρων ἡ ἐχθρική θυσία γιὰ τοὺς ξένους·
καὶ ὁ θεὸς ἀγαπᾷ τοῦ ὠραίου Πρόσυμνου τὸ φαλὸ
τὸν ξύλινο, ἡ ἀκόλαστη ἐορτὴ πού τιμᾷ τὴν Κύπρη,
καὶ ἡ κερδοφόρος ἡ Λίνδος πού βεβηλώνει τὰ ἱερά,
ὄλα πέθαναν μὲ τὸ σεπτὸ αἶμα τοῦ μεγαλόδοξου Χριστοῦ,
280 τοῦ παλιοῦ γενάρχη καὶ τοῦ νέου, πού 'ναι καὶ τὸ μέγιστο θαῦμα.

Ἐμπεδοκλῆ, ἐσένα πού κούφια φούσκωνες, παρευθὺς
καὶ θνητὸ σ' ἔδειξαν οἱ κρατῆρες τῆς Αἰτναίας φωτιάς,
τὰ σάνδαλα ξεβράζοντας τοῦ ἐλαφρόμυαλου θεοῦ
τὰ χάλκινα, καὶ σ' ἐξευτέλισαν μπροστὰ σ' ὄλους τοὺς θνητοὺς,

285 κύδεος ἱμείροντα δι' ἄλματος αἰνομόροιο.

Ἥρακλες, Ἐμπεδότιμε, Τροφώνιε, λήξατε μύθων,
καὶ σὺ γ' Ἀρισταίου κενεαυχέος ὄφρ' ἄπιστε.

Ἵμεῖς μὲν θνητοί, καὶ οὐ μάκαρες, παθέεσσι,
βαῖδ' ἀποπλήξαντες ἐπιχρονίοισι δόλοισι,

290 μύθοις ὑμεδαποῖσι νόθον κλέος ἀρπάξαντες.

Χριστὸς δ' οὐτ' ὀλίγησι περίγραφος ἐπλετο φωναῖς,
οὔτε μιν ἡμάλδυνε ρέων χρόνος, οἷά τε καπνὸν
ἥερος ἐν λαγόνεσσιν ἀίστωθέντα τάχιστα.

Τοῖος γὰρ ψαφαροῖο κλέους νόμος, αὐτίκα πίπτειν,

295 ἀλλ' αἰεὶ πάντεσσιν ἀοίδιμος εἰσέτι μᾶλλον,

αἰὲν ἐπερχομένοισιν ἀεζόμενος λυκάβασι.

Πείθομαι, ὥς ποτε γαῖαν δλην δεσμοῖσι καθέξειν.

Ἵως γὰρ θέσφατόν ἐστι· λόγος δ' ἐπὶ ἔργων ὀδεύει.

Ἄλλὰ τὸ μὲν μέγαλοιο Θεοῦ ἐν γούνασι κείσθω.

300 Αὐτὰρ ἐγώ, τά με Χριστὸς, ἐμὸν φάος, ἐξεδίδαξεν,

ἐξερέω, μύθοιο θεμείλια πάντ' ἀναφαίνων

ἡμετέρου, θεότητα, Θεοῦ κτίσιν, οἶακα παντός,

ᾧ κόσμον μέγαλοιο Θεοῦ Λόγος αἰὲν ἐλίσσει·

καὶ τὰδ' ἐπιδρομάδην, ὀλιγόστιχον εὐρέα μῦθον,

305 ὥς νόμος ἐστὶν ἔμοιγε· τὰ δ' ἔκτοθι ρίψα Γαδεῖρων.

Ἄλλὰ, φίλων δχ' ἄριστε Νεμέσσιε, τοῦτο δέδεξο

δῶρον ἐμῆς φιλίης, πάντων γλυκερώτερον ἄλλων,

μοῦνον ἀφ' ἡμετέρων κτεάνων, καὶ μοῦνον ἔμοιγε,

οὐ κύκνου λιγυροῖο μόρον γοδόντος ἀοιδῆν,

310 γηραλείαις πτερύγεσσιν ὄτ' ἐμπίπτῃσιν ἀήτης·

οὐδ' ἄρ' ἀηδονίδος στυγνὸν μέλος, ἠνίκα χεῖμα

δεσμὰ φέρει πάντεσσι, καὶ ὀρνίθεσσιν ἀοιδοῖς,

ἀλλὰ χριστοφόρων στομάτων θεοτευχέα μολπήν·

τῇ νῦν τοῦτο φέροις ἐμέθεν λάχος ἀντί νυ πάντων,

285 ἐπιδιώκοντας τὴ δόξα μὲ πῆδημα θανάσιμο.

Ἡρακλῆ, Ἐμπεδότιμε, Τροφώνιε, τελειῶστε μὲ τοὺς μύθους,
κι ἐσὺ ἄπιστη καύχηση τοῦ κενόδοξου Ἀρισταίου.

Ἔσεῖς εἶστε θνητοί, κι ὄχι θεοί, ὅπως δείχνουν τὰ πάθη σας,
ποὺ γιὰ λίγο ἐξαπατήσατε μὲ πρόσκαιρους δόλους,

290 ἀφοῦ ἀρπάξατε μὲ τοὺς μύθους τῆς πατρίδας σας νόθη δόξα.

Ὁ Χριστὸς οὔτε περιγράφηκε ἀπὸ λίγες φωνές,
οὔτε ἀδυνάτισε ἀπὸ τὸ χρόνο ποὺ περνᾷ, ὅπως ὁ καπνὸς
ποὺ στοὺς κόλπους τοῦ ἀέρα ἐξαφανίστηκε μεμιᾶς
(αὐτὸς εἶναι ὁ νόμος εὐθρυπτης δόξας, νὰ πέφτει ἀμέσως)

295 ἀλλὰ πάντοτε σ' ὅλους ἀκούγεται ὄλο και πιο πολὺ,

ὀλοένα δυναμώνοντας μὲ τὰ χρόνια ποὺ ἔρχονται.

Πιστεύω πῶς ὅλη τὴ γῆ θὰ περιλάβει τέλος στὰ δεσμά του. Γιατί
ὅπως ὄρισε ὁ Θεός, ὁ λόγος προχωρεῖ στὴν πραγμάτωσή του.

Ἄλλὰ αὐτὸ ἄς τὸ ἀφήσομε στὰ γόνατα τοῦ μεγάλου Θεοῦ.

300 Ἐγὼ ὅμως ὄσα ὁ Χριστὸς, τὸ δικό μου φῶς, μ' ἔχει μάθει,

θὰ φανερώσω, τῆς διδαχῆς ὄλα φανερώνοντας τὰ θεμέλια

τῆς δικῆς μας, τῆ θεότητα, τοῦ Θεοῦ τὴν πλάση, τοῦ παντὸς τὸ
[δοιάκι,

ποὺ μ' αὐτὸ ὁ Λόγος τοῦ μεγάλου Θεοῦ τὸν κόσμον κατευθύνει πά-
[ντα

κι αὐτὰ τροχάδην, σὲ λίγους στίχους τὴν πλατιά διδασκαλία,

305 κατὰ τὸ δικό μου νόμον· τὰ ἄλλα τὰ ἔριξα ἔξω ἀπὸ τὰ Γάδειρα.

Ἄλλὰ, ἐξαίρετε φίλε Νεμέσιε, τοῦτο δέξου το

δῶρον τῆς φιλίας μου, γλυκύτερο ἀπὸ ὄλα τ' ἄλλα δῶρα,

τὸ μόνον ἀπὸ τὰ δικά μου κτήματα ποὺ μοῦ ἔχει μείνει·

ὄχι τραγούδι τοῦ ὀξύφωνου κύκνου ποὺ θρηνεῖ τὸ θάνατο,

310 ὄταν πέφτει ὁ ἀέρας στὰ γηραλέα φτερά του·

οὔτε τῆς ἀηδόνος τὴν ἀπελπισμένη μελωδία, ὄταν ἡ χειμωνιά

σφιχτοδένει τὰ πάντα, μαζὶ και τὰ μουσικὰ πουλιά.

Εἶναι μολπὴ θεόφτιαχτη ἀπὸ χεῖλια ποὺ μελετοῦν τὸ Χριστό.

Γι' αὐτὸ δέξου τώρα τοῦτο ἀπὸ μένα δῶρον γιὰ ὄλα,

- 315 οἷσιν ἐμὴν πολιὴν τε φίλην καὶ νοῦσον ἔτισας,
καὶ μῦθον πτερόεντα, τὸν κλέος· ἢ μέγα θαῦμα,
καὶ πάντων καθύπερθε, πρὶν ὀφθαλμοῖσιν ιδέσθαι.
Αἰδῶς γὰρ μερόπεσσιν ἐν ὄμμασιν. Εἰ μὲν ἔποιο
τοῖσδε λόγοις πτερόεσσι διδοὺς πλόον ἡμετέροισι,
320 τρισμάκαρ, ἡγεσίης καὶ τέρματος. Εἰ δ' ἀπιθήσαις,
καὶ σε τόσον σφήλειεν ὁ βάσκανος ὄμματι πικρῶ,
οὐκ ἔθέλων πάντεσσι ἓνα βροτὸν ὄλβιον εἶναι,
Γρηγορίου τόδε σοι μνημῆϊον ἐσθλὸν ἔποιτο.
Ἥ τάχα κεν μετόπισθεν ἐμὸν λόγον αἰνήσειας.
- 325 ἐξ ὀλίγου σπινθῆρος ἐς ἡέρα πυρσὸν αἰείρας
ὄφρα τις ᾧδ' εἶπησι· Νεμέσσιος ὄβριμόθυμος
Καππαδόκοισι τάλαντα δίκης ἰθεῖα τανύσσας,
οὐ χρυσὸν δολόεντα, καὶ ἄργυρον, οὐδὲ μὲν ἵππους
εὐγενέτας, πτερόεντας, ἀοίδιμον εὐχὸς ἔχοντας,
330 ᾧχετ' ἄγων· πλούτῳ γὰρ ἀνούτατος· ἀντὶ δὲ πάντων,
μάργαρον αἰγλήεντα, μέγαν ληΐσατο Χριστόν,
ᾧ πάντων κρατέουσιν, ἐμὸν γένος (εὐχομ' ἔγωγε),
Καππαδόκαι. Σὺ δ' ἔμοιγε καὶ οὐρανίαις σελίδεσσι,
ὡς νῦν ἡμετέρησι, σὺν ἡμετέροισι γραφεῖς.

315 μὲ ὄσα τὰ γηρατεῖά μου καὶ τὴν ἀσθένειά μου ἔχεις τιμήσει,
 καὶ γιὰ τὸ φτερωτὸ λόγο, ποῦ εἶναι ἡ δόξα σου· μεγάλο θαῦμα
 ἀλήθεια καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα πρὶν τὸ δῶ μὲ τὰ μάτια μου.
 Ἦ ντροπὴ τῶν θνητῶν εἶναι στὰ μάτια. Ἐὰν ἀκολουθήσεις
 αὐτὰ ἐδῶ τὰ φτερωτὰ λόγια ἀφήνοντάς τα νὰ ταξιδέψουν,
 320 θὰ εἶσαι τρισευτυχισμένος γιὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὴν κατάληξιν. Ἐὰν
 ἀπειθήσεις καὶ σ' ἀπατήσει τόσο ὁ φθονερός μὲ τὸ ἐχθρικό μάτι,
 μὴ θέλοντας ἕνας θνητὸς ἀπὸ ὅλους νὰ εἶναι εὐτυχής,
 τοῦ Γρηγορίου αὐτὸ τὸ ἐξαίρετο μνημεῖο ἄς σὲ ἀκολουθεῖ.
 Ἐργότερα βέβαια θὰ ἐπαινέσεις τὸ λόγο μου,
 325 ἀπὸ μικρὴ σπῖθα ὑψώνοντας πυρσὸ στὸν ἀέρα,
 γιὰ νὰ πεῖ κάποιος τοῦτα: ὁ Νεμέσιος ὁ μεγαλόψυχος ὑψώνοντας
 στοὺς Καππαδόκες τὴν ζυγαριὰ τῆς δικαιοσύνης σωστή,
 οὔτε χρυσάφι τὸν ξεγελά, οὔτε ἀσήμι, οὔτε ἄλογα
 ἀπὸ καλὴ ράτσα, φτερωτὰ, ποῦ ἡ φήμη τους ἔχει ἀπλωθεῖ,
 330 τίποτα δὲν πῆρε φεύγοντας· ἦταν ἄτρωτος ἀπὸ τὸν πλοῦτο·
 κι ἀντὶ ὅλα τὸ λαμπρὸ μαργαριτάρι σύλησε, τὸ μεγάλο Χριστό,
 ποῦ μ' αὐτὸν ξεπερνοῦν τοὺς πάντες, ἡ γενιά μου, τὸ καύχημά μου,
 οἱ Καππαδόκες. Κι ἄμποτε στὶς οὐράνιες σελίδες
 ὅπως τώρα στὶς δικές μου, μαζί μὲ τοὺς δικούς μου νὰ γραφεῖς.

ΠΡΟΣ ΣΕΛΕΥΚΟΝ

- Χαίρειν κελεύω τὸν καλὸν τε κάγαθὸν
 υἱὸν Σέλευκον, εὐγενοῦς ρίζης κλάδον·
 χαίρειν δὲ καὐτὸς εὐχομαι τῷ σῶ βίῳ,
 μαθήμασί τε καὶ τρόποις φρονεῖν μέγα.
- 5 Πρῶτον μὲν οὖν φόβον τε καὶ πόθον ἔχε
 Θεοῦ. Θεὸς γάρ, πᾶσιν ἀρχὴ καὶ τέλος,
 τοῖς εὖ φρονοῦσι, γίγνεται παντὸς βίου.
 Τὸ δεῦτερον δέ, τὸν τρόπον ἄσκει, τέκνον,
 πρῶτον, ταπεινόν, ἐγκρατῆ, στερρόν, γλυκύν,
 10 ἀβάσκανον, δίκαιον, ἀνδρεῖον, σοφόν,
 σεμνόν, φιλεργόν, εὐσταθῆ, καὶ σώφρονα.
 Κόσμος γὰρ οὗτος καὶ νέοις καὶ πρεσβύταις,
 μὴ χρήμασι τοσοῦτον, ἀλλὰ τῷ τρόπῳ,
 πλουτεῖν. Τὸ σὸν γὰρ τοῦτο. Τὰ δὲ χρήματα
 15 παίζει πλανῶντα τὴν φιλόπλουτον νόσον,
 ἄλλοις ἀπ' ἄλλων προσγελᾶν πεφυκότα,
 πόρνης ἀπίστου τὸν τρόπον μιμούμενα,
 πολλοὺς ἐραστὰς ποικίλως μωκωμένης,
 συνόντα, καὶ φεύγοντα, καὶ κολλώμενα,
 20 τούτοις, ἐκείνοις, οὐδενὶ δὲ γνησίως.

Δὲν ἀπονέμουν ὅλοι τὸ ποίημα αὐτὸ στὸ Γρηγόριο· ἀποδίδεται καὶ στὸν Ἄμφιλόχιο Ἰκονίου. Στὸν ἴδιο τύπο θ' ἀποκλείσουμε ἴσως ἀπὸ τὴν ποίη-

ΣΤΟ ΣΕΛΕΥΚΟ

Χαιρετισμό ἀπευθύνω στὸν καλὸ καὶ φρόνιμο
γιό μου Σέλευκο, κλάδο ρίζας εὐγενικῆς·
κι ἄμποτε νὰ χαίρομαι κι ἐγὼ γιὰ τὴ ζωὴ σου,
γιὰ τὴ μόρφωση καὶ τοὺς τρόπους νὰ νιώθω περηφάνεια.

- 5 Πρῶτα λοιπὸν νὰ ἔχεις φόβο καὶ πόθο
τοῦ Θεοῦ. Γιατί ὁ Θεὸς εἶναι σ' ὄλα ἀρχὴ καὶ τέλος
γιὰ τοὺς φρόνιμους σ' ὄλη τὴ ζωὴ τους.
Τὸ δεύτερο· στὸν τρόπο σου νὰ 'σαι, παιδί μου,
πράος, ταπεινός, ἐγκρατής, ἀκλόνητος, γλυκὺς,
10 χωρὶς φθόνο, δίκαιος, γενναῖος, σοφός,
σεμνός, ἐργατικός, σταθερός, φρόνιμος.
Στολισμὸς αὐτὸς γιὰ νέους καὶ ἡλικιωμένους.
Μὴν πλουτεῖς τόσο στὰ χρήματα ὅσο
στὸν τρόπο. Δικός σου εἶναι αὐτός. Ἐνῶ τὰ χρήματα
15 παίζουν ξεγελώντας τὴν ἀρρώστια γιὰ πλουτισμό.
Ἡ φύση τους εἶναι νὰ γελοῦν πότε μ' αὐτούς, πότε μ' ἐκείνους
ἀντιγράφοντας τὸ φέρσιμο τῆς ἄπιστης πόρνης,
ποὺ μὲ πολλοὺς τρόπους ξεγελᾷ πολλοὺς ἐραστῆς·
πηγαίνουν μαζί, ἐγκαταλείπουν, προσκολλῶνται
20 σ' αὐτούς, σ' ἐκείνους, ἀλλὰ σὲ κανένα ἀληθινά.

ση τοῦ Γρηγορίου καὶ εὐάριθμα ἄλλα στιχουργήματα. Στὴ συγκεκριμένη
περίπτωση τὰ δύο Νικοβούλεια ποιήματα εἶναι καλύτερα μέσα στό στόχο
τοῦ Γρηγορίου.

Τὸ γὰρ βέβαιον οὐκ ἔχει πλούτου φύσις,
 λάβροις θαλάσσης κύμασιν εἰκασμένη,
 κυρτουμένοις, πίπτουσιν, ἀστάτῳ φορᾷ.

- Σὺ τοίνυν, ὦ παῖ, τοῖς τρόποις πλουτῶν ἀεὶ,
 25 θησαυρὸν ἔξεις, οὐ κλοπαῖς συλούμενον,
 οὐ συκοφάνταις ἐν μέσῳ προκειμένον,
 οὐδ' αὖ τυράννων χερσὶν ἐξαντλούμενον,
 ἢ βαρβάρων ὄπλοισιν ἐκπορθούμενον,
 μένοντα δ' ἔνδον τῶν ἀσωμάτων δόμων,
 30 ψυχῆς ταμείους ἀσφαλῶς τηρούμενον,
 ὃν οὔτε λάβρον ἐσθίει πυρὸς μένος,
 οὐδ' αὖ καλύψει κῶμα ποντίου σάλου.
 Τοῦτον μὲν ὄντως ὄντα σὸν καὶ γνήσιον
 πλουτὸν φυλάττων, σμῆχε τοῖς μαθήμασι,
 35 βίβλοις ποιητῶν, ἱστορικῶν συγγράμμασι,
 καὶ ταῖς τρεχούσαις ρητόρων εὐγλωττίαις,
 λεπταῖς τε μερίμναις φιλοσόφων ἀσκούμενος.
 Τούτοις δ' ἅπασιν ἐμφρόνως ἐντύγχανε,
 σοφῶς ἀπάντων συλλέγων τὸ χρήσιμον,
 40 φεύγων δ' ἐκάστου τὴν βλάβην κεκριμένως,
 σοφῆς μελίττης ἔργον ἐκμιμούμενος,
 ἣτις ἐφ' ἅπασιν ἀνθεσι καθιζάνει,
 τρυγᾷ δ' ἐκάστου πανσόφως τὸ χρήσιμον,
 αὐτὴν ἔχουσα τὴν φύσιν διδάσκαλον.
 45 Σὺ δ' ἐκ λογισμοῦ, τῶν μὲν ἀφθόνως δρέπου
 τῶν ὠφελούντων· εἰ δέ τι βλάβην φέρει,
 συνεῖς τὸ φαῦλον, ὀξέως ἀφίπτασο.
 Ἰσχυρότερος γάρ ἐστιν ἀνθρώποις ὁ νοῦς.
 Ὡσθ' ὅσα μὲν αὐτοῖς εἰς ἀρετὴν ἐγκώμια
 50 ὕμνοῦσιν αὐτὴν ἐγγράφη, καὶ τοῦμπαλιν
 κακίαν ψέγουσι, ταῦτα σὺ σπουδῆ μαθῶν,
 καὶ νοῦν φύλασσε, καὶ χάριν τῆς λέξεως.
 Ἄ δ' εἰς θεοῦς ἔγραψαν ἐν λήρῳ πλατεῖ,

Γιατί δὲν εἶναι στὴ φύση τοῦ πλούτου ἢ σταθερότητα·
μοιάζει μὲ τὰ μανιασμένα κύματα τῆς θάλασσας,
ποὺ καμπυλώνονται καὶ πέφτουν μὲ ὀρμὴ ἄστατη.

- Ἐσὺ λοιπόν, παιδί μου, πλουτώντας πάντοτε στοὺς τρόπους,
25 θά ἔχεις θησαυρὸ ποὺ δὲν τὸν ἀφαιροῦν κλέφτες,
ποὺ δὲν εἶναι ἐκθετος στὴ διάθεση τῶν συκοφαντῶν,
οὔτε πάλι ξοδεύεται ἀπὸ τοὺς τυράννους,
οὔτε οἱ βάρβαροι τὸν κυριεύουν μὲ τὰ ὄπλα τους·
παραμένει μέσα σὲ σπίτια ἄλλα,
30 καὶ φυλάγεται μ' ἀσφάλεια στὰ ταμεῖα τῆς ψυχῆς.
Οὔτε ἡ μανία τῆς λάβρας φωτιᾶς τὸν τρώει,
οὔτε θά τὸν πάρει τὸ κύμα τῆς θαλασσοταραχῆς.
Αὐτὸν ποὺ εἶναι ἀληθινὰ δικός σου καὶ πραγματικὸς
πλοῦτος φύλαγέ τον, ἀνανέωνέ τον μὲ μαθήματα
35 μὲ τῶν ποιητῶν τὰ βιβλία, τὰ συγγράμματα τῶν ἱστορικῶν,
τὴν εὐγλωττία τῶν ρητόρων ποὺ κυλάει,
τίς λεπτὲς ἀναζητήσεις τῶν φιλοσόφων γυμναζόμενος.
Αὐτὰ ὅλα φρόνιμα νὰ τὰ μελετᾷς,
μαζεύοντας μὲ σοφία ἀπὸ ὅλα τὸ χρήσιμο
40 καὶ ν' ἀποφεύγεις τὴ βλάβη ἀπ' τὸ καθένα μὲ κρίση,
κάνοντας τὸ ἔργο τῆς σοφῆς μέλισσας·
σ' ὅλα τὰ λουλούδια κάθεσαι,
ἀπ' τὸ καθένα ὅμως τρυγᾷ μὲ πολλή σοφία τὸ χρήσιμο,
ἔχοντας δάσκαλό της τὴν ἴδια τὴ φύση.
45 Ἐσὺ ὅμως μὲ λογισμό μάζευε ἄφθονα
ὅσα ὠφελοῦν· ἂν ὅμως κάτι κάνει ζημία,
καταλαβαίνοντας πῶς εἶναι βλαβερὸ πέταξε ἀπὸ αὐτὸ γοργά.
Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν γοργόφτερο νοῦ.
Ἵσως ὅσα αὐτοὶ ἐγκώμια γιὰ τὴν ἀρετὴν
50 ὑμνῶντας τὴν γράφουν, κι ἀντίθετα πάλι μὲ ὅσα
τὴν κακία κατηγοροῦν, αὐτὰ ἐσὺ μὲ ζῆλο ἀφοῦ τὰ μάθεις,
καὶ τὸ νόημα νὰ κρατᾷς καὶ τὴ χάρη τῆς λέξης.
Ἵσα ὅμως ἔγραψαν γιὰ τοὺς θεοὺς παραληρήματα ἀπέραντα,

μύθους ἀσέμνους, δαιμόνων διδάγματα,
 55 μύθους γέλωτος ἀξίους καὶ δακρύων,
 ταῦθ' ὡς βρόχους τε καὶ πάγας ἀποστρέφου.
 Ἄμφω δ' ἀναγνούς, τοὺς θεούς, καὶ τοὺς λόγους,
 θεοὺς γελοίους, καὶ λόγους ἐρασμίους,
 καταφρόνει μὲν τῶν φιληδόνων θεῶν,
 60 λόγους δὲ τιμῶν, ὥσπερ ἐξ ἑνὸς φυτοῦ,
 καὶ τὰς ἀκάνθας φεῦγε, καὶ ρόδον δρέπου.

Καὶ τῶν μὲν ἐξω σοι λόγων οὗτος νόμος
 ἀριστος. Οἷς δὲ πᾶσαν ἀρμόττειν νέμειν
 σπουδὴν, ἐροῦμεν, ἀλλὰ μικρὸν ὕστερον.
 65 Ἐκεῖνο γάρ σοι πρῶτον εἰπεῖν βούλομαι·
 φεύγειν κατάκρον τῶν κακῶν ὁμιλίας,
 καὶ τὰς ἐν αὐταῖς ἡδονάς, χρῆ τὸν νέον.
 Πολλοὶ γάρ εἰσιν, ὥσπερ εἰ βοσκήματα,
 ψώρας γέμοντα καὶ νοσήματός τινος,
 70 οἱ τοὺς νέους πειρῶσι τοὺς ἀπλουστέρους
 παρατριβόμενοί τ' ἐν δόλῳ πανουργίας,
 ὥσπερ νόσου θέλουσι τῆς πονηρίας
 αὐτοὺς ἀναπιμπλῆν, ὥστε τῇ τῶν πλειόνων
 κοινωνίᾳ, σφῶν τοῖς κακοῖς ἐπισκοπεῖν.
 75 Τούτους φυλάττου· καὶ γάρ, ὡς Παύλῳ δοκεῖ,
 «φθειρουσιν ἡθὴ χρησθ' ὁμιλίαι κακαί».

Ναὶ μὴν ἐκεῖνο σφόδρα σοι τηρητέον·
 μίσει θεάτρων, θηρίων, ἵπποδρόμων
 ἄσεμνον ᾠδὴν, δύσεριν κακῶν θέαν,
 80 βίου ματαιότητος, ὕδραν ἡδονῶν,
 ἀνδρῶν ἀσελγῶν ἀπρεπῆ μαθήματα,
 οἷς οὐδὲν ἐστὶν αἰσχρόν, ἢ τὸ σωφρονεῖν.
 Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, αἰσχύνῃς ὑπηρεταί,
 τέχνην ἔχουσι, τὸ φρονεῖν ταῖς ὑβρεσι,
 85 μῆμοι γελοίων, κονδύλοις εἰθισμένοι,

ἄσεμνους μύθους, διδασκαλίες δαιμόνων,
 55 μύθους ἄξιους γιά γέλια καὶ κλάματα,
 αὐτὰ νὰ τ' ἀποφεύγεις, εἶναι θηλιές καὶ παγίδες.
 Κι ἀφοῦ ἀναγνωρίσεις καὶ τοὺς δυὸ τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς λόγους,
 θεοὺς γιά γέλια καὶ λόγους ὄλο χάρη,
 τοὺς φιλήδονους θεοὺς νὰ περιφρονεῖς
 60 καὶ τοὺς λόγους νὰ τιμᾷς, ὅπως ἀπὸ τὸ ἴδιο φυτὸ
 τ' ἀγκάθια ν' ἀποφεύγεις ἀλλὰ νὰ κόβεις τὸ ρόδο.

Γιὰ τοὺς ἔξω λόγους αὐτὸς ὁ νόμος εἶναι γιά σένα
 ἄριστος. Γι' αὐτοὺς ποὺ πρέπει νὰ τοὺς ἀποδίδεις μεγάλη
 σημασία, θὰ μιλήσομε, ἀλλὰ λίγο ἀργότερα.
 65 Ἐκεῖνο πρῶτα θέλω νὰ σοῦ πῶ·
 ν' ἀποφεύγει ὀλοτέλα τὶς συντροφιές τῶν κακῶν
 καὶ τὶς ἡδονες ποὺ τὶς συνοδεύουν, πρέπει ὁ νέος.
 Γιατὶ πολλοὶ εἶναι ὅπως τὰ ζωντανά,
 τὰ γεμάτα ψώρα ἢ κάποια ἄλλη ἀρρώστια,
 70 καὶ προσπαθοῦν τοὺς πιὸ ἀφελεῖς νέους,
 ἀφοῦ τριφτοῦν κοντὰ τοὺς μὲ τὸ δόλο τῆς πανουργίας τους,
 θέλοντας σὰ νὰ ἦταν ἀρρώστια ἢ πονηρία τους
 νὰ τοὺς τῆ μεταδώσουν, ὥστε μὲ τῶν πολλῶν
 τὴν ἐπικοινωνία νὰ σκεπάσουν τὶς κακίες τους.
 75 Νὰ φυλάγῃσαι ἀπ' αὐτοὺς· γιατί ὅπως νομίζει ὁ Παῦλος,
 «φθειροῦσιν ἤθη χρηστὰ ὀμιλίας κακαί».

Καὶ βέβαια ἐκεῖνο πρέπει ἐξαιρετικὰ νὰ τηρεῖς·
 νὰ μισεῖς τῶν θεάτρων, τῶν θηρίων καὶ τῶν ἵπποδρόμων
 τ' ἄσεμνα τραγούδια, τὸ σκληρὸ θέαμα τῶν ξιφομάχων,
 80 τὶς ματαιότητες τῆς ζωῆς, τὴ λερναία ὕδρα τῶν ἡδονῶν,
 ἀκόλαστων ἀνδρῶν τ' ἄπρεπα μαθήματα,
 ποὺ τίποτα αἰσχρὸ δὲ θεωροῦν παρὰ τῆ φρόνηση μόνο.
 Ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι ὑπηρετές τῆς ντροπῆς,
 κι ἔχουνε τέχνη νὰ μεγαλοφρονοῦν γιά τὶς ὕβρεις,
 85 εἶναι μίμοι γελοίων, συνηθισμένοι στοὺς φούσκους,

αἰδῶ τεμόντες τοῖς ξυροῖς πρὸ τῶν τριχῶν,
 ἀσελγὲς αἰσχροῦτος ἐργαστήριον,
 οἷς πάντα πάσχειν καὶ ποιεῖν, ἃ μὴ θέμις,
 ἐν ταῖς ἀπάντων ὄψεσι, τέχνης μέρος.

90 Ἄλλοι δ', ἐκείνων ἔθνος ἀθλιώτερον,
 τῶν ἀρρένων τὴν δόξαν ἐξορχούμενοι,
 μελῶν λυγισμοῖς συγκατακλῶντες φύσιν,
 ἄνδρες, γυναῖκες, ἄρρενες θηλυδρίαί,
 οὐκ ἄνδρες, οὐ γυναῖκες, ἀψευδεῖ λόγῳ.

95 Τὸ μὲν γάρ, οὐ μένουσι· τὸ δ', οὐκ ἐφθασαν.
 Ὅ μὲν γάρ ἐστιν, οὐ μένουσι τῷ τρόπῳ·
 ὃ δ' αὖτε κακῶς θέλουσιν, οὐκ εἰσὶν φύσει.
 Ἄσωτίας αἰνιγμα, καὶ γρίφος παθῶν,
 ἄνδρες γυναῖξί, καὶ γυναῖκες ἀνδράσιν.

100 Τί δ' ἂν λέγοι τις φσμάτων αἰσchrῶν νόσους,
 μέλη τε θηλύνοντα καρδίας τόνον,
 αὐλοῦς, χορείας πορνικῶν βακχευμάτων,
 οἷς καὶ γέρας νέμουσιν οἱ τρισάθλιοι;
 Ταῦτ' οὖν ἐπαίνων, καὶ θεάς, καὶ τέρψεως,

105 ἢ δακρῶν τε καὶ στεναγμῶν ἄξια;
 Γέλως τυραννεῖ, καὶ φύσις μοιχεύεται,
 καὶ ποικίλη φλόξ ἡδονῶν ἐξάπτεται.

Καὶ κτίζεται θέατρα ταῖς ἀτιμίαις,
 ὡς μηδὲ λάθρα τὰς νόσους ἀσχημονεῖν,

110 ἀλλ' ἄθλα κεῖσθαι τῶν κακῶν μαθημάτων.
 Σὺ δὲ βδελύττου ταῦτα, μὴ χράνης κόρας,
 φεύγων ἀπάσας ὀμμάτων διαφθοράς,
 ὡς δ' ἂν φυλάττης τὰς κόρας μοι παρθένους.

Πλέον δὲ φεῦγε τὰς μαιφόνους θεάς

115 τῶν γαστριμάργων, ὧν θεὸς ἡ κοιλία.

Δοῦλοι γὰρ ὄντες γαστρός, αἰσχίστης νόσου
 ὑπηρετοῦσι τοῖς κακοῖς προστάγμασιν.

ξυρίζουν τήν ντροπή πρὶν ἀπὸ τὶς τρίχες,
 ἀκόλαστα ἐργαστήρια τῆς αἰσχρότητας·
 ἀνέχονται καὶ κάνουν ὅλα ὅσα δὲν πρέπει
 μπροστὰ στὰ μάτια ὄλων, μέρος τῆς τέχνης τους.

90 Ἄλλοι, ἀπὸ κείνους ράτσα πολὺ χειρότερη,
 πετώντας ἀπὸ πάνω τους τὴ δόξα τῶν ἀντρῶν,
 μὲ τὰ λυγίσματα τῶν μελῶν κατατσακίζοντας τὴ φύση,
 ἄνδρες– γυναῖκες, ἀρσενικοὶ– γυναικωτοί,
 ὄχι ἄντρες, ὄχι γυναῖκες, αὐτὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς λόγος,

95 στὸ πρῶτο δὲν παραμένουν στὸ δεῦτερο δὲν ἔφτασαν,
 δὲ μένουν σ' αὐτὸ ποὺ εἶναι μὲ τὴ συμπεριφορὰ τους,
 κι αὐτὸ ποὺ ἄπρεπα ἐπιθυμοῦν, δὲν εἶναι ἡ φύση τους.
 Αἶνιγμα ἀσωτίας καὶ γρίφος παθῶν
 ἄντρες μὲ τὶς γυναῖκες καὶ γυναῖκες γιὰ τοὺς ἄντρες.

100 Τί νὰ πεῖς γιὰ τὶς ἀρρώστιες τῶν αἰσχρῶν τραγουδιῶν,
 γιὰ τοὺς σκοποὺς ποὺ ἐκθηλύνουν τῆς καρδιάς τὴ δύναμη
 τοὺς αὐλοὺς, γιὰ τοὺς χοροὺς καὶ τὶς πορνογοιορτὲς τοῦ Βάκχου,
 ποὺ τοὺς ἀπονέμουν καὶ βραβεῖα οἱ δύστυχοι;
 Αὐτὰ εἶναι νὰ τὰ ἐπαινεῖς καὶ νὰ τὰ βλέπεις καὶ νὰ εὐχαριστιέσαι

105 ἢ πρέπει νὰ κλαῖς καὶ νὰ θρηνεῖς;
 Τὸ γέλιο κυριαρχεῖ καὶ ἡ φύση ἐκπορνεύεται,
 κι ἀνάβει ἡ πολυλογίτικη φλόγα τῆς ἡδονῆς,
 καὶ χτίζονται θέατρα γιὰ τὶς αἰσχρότητες,

ὥστε μῆτε στὰ κρυφὰ νὰ γίνονται οἱ ἀρρώστιες αὐτὲς
 110 καὶ ἀσχήμες, ἀλλὰ νὰ βραβεύονται τὰ κακὰ μαθήματα.
 Ἐσὺ αὐτὰ νὰ τ' ἀποστρέφεις, μὴ μολύνεις τὰ μάτια σου,
 ἀποφεύγοντας κάθε διαφθορὰ τῶν ματιῶν,
 ὥστε νὰ τὰ διατηρεῖς, παρακαλῶ, ἀγνά.

Πιὸ πολὺ ν' ἀποφεύγεις τὰ βρόμικα θεάματα
 115 τῶν λαίμαργων ποὺ θεὸς τους εἶναι ἡ κοιλιά.
 Γιατὶ ἂν εἶναι δοῦλοι τῆς κοιλιάς ἀρρώστιας αἰσχρότατης
 γίνονται ὑπηρέτες σ' αἰσchrές διαταγές.

Ἡ δ', ὡς πικρὰ δέσποινα τῶν λοιπῶν μελῶν,
 ἔνδον κάθηται, θηρσί πωλοῦσα μέλη,
 120 λαύρως κατεσθίουσα τὰ τιμήματα·
 γαστήρ ἄσωτος θηρίων εἰς γαστέρας
 τυραννικῶς ὠθοῦσα συγγενῆ μέλη.
 Τούτων κάθηνται τῶν παθῶν ἀγνώμονες
 ἄνδρες θεαταί· κἂν μὲν ἄνθρωπος φύγη
 125 θῆρας, στένουσιν, ὡς πλεῖον τῶν θηρίων
 παιχθέντες αὐτοί, καὶ μάτην καθήμενοι.
 Ἄνδρὸς δ' ἀλόντος, καὶ στόνον μυκωμένου,
 πικρὸν βοῶντος, καὶ κόνιν ἀμωμένου,
 πάσης θεατῶν ὄψεως οἶκτος ἅπας
 130 ἔδραπέτευσε, καὶ σὺν ἡδονῇ κρότος
 μέγιστος, ἦν ἴδωσιν αἵματος ροάς.
 Χαίρουσι γὰρ βλέποντες, ἃ θρηνεῖν ἔδει,
 καὶ θηρίοις νέμουσιν εὐνοίας ροπήν,
 καὶ τοῖς ἐλοῦσιν ἐγκελεύονται πλέον,
 135 θήγοντες ὀργάς, ὡσπερ ἐμφορούμενοι,
 καὶ σάρκας ἀνδρῶν θηρσί συμμασσωμένοι.
 Χ' οἱ μὲν κακοὶ πρατῆρες οἰκείων μελῶν,
 τροφῆς τε δοῦλοι, καὶ πάλιν θηρῶν τροφή,
 ζῶντες στυγητοί, καὶ θανόντες ἄθλιοι,
 140 τοιοῦτον ἔσχον τοῦ βίου πικρὸν τέλος.
 Μελῶν δὲ τὰ μὲν ἐντέθαιπται θηρίοις,
 τὰ δ' ὑπ' ὀδοῦσι νηλεῶς δαρδάπτεται,
 ἡμισπάρακτα δ' ἄλλα ποικίλαις στροφαῖς
 ἄττει παρασπαίροντα, καὶ φυγῆς ἔτι
 145 καιρὸν νομίζει καὶ δρόμον φαντάζεται.
 Μὴ δὴ μαιίνης ὄμμα σὺν θεαμάτων
 ὤμῶν μολυσμοῖς, μηδὲ γυμνοῦς εἰσορᾶς
 ἄνδρας θανόντας, θηρία πεπλησμένα,
 τάφους τρέχοντας, συγγενεῖς δ' ἐγκειμένους.

150 Καὶ μὴν, τὸ πολλοῖς μᾶλλον ἡμερώτερον

Και ἡ κοιλιᾶ, σὰν κυρά τῶν ἐπίλοιπων μελῶν
 κάθεται μέσα καὶ πουλάει τὰ μέλη στὰ θηρία·
 120 καταβροχθίζει λαίμαργα κάθε ἀντίτιμο,
 κοιλιᾶ ἄσωτη, πού σέ κοιλιές θηρίων
 σπρώχνει σὰν τύραννος τὰ συγγενικά της μέλη.
 Τίς βρομιές αὐτὲς παρακολουθοῦν ἀναίσθητοι
 ἄντρες θεατές· κι ἂν ὁ ἄνθρωπος ξεφύγει
 125 τὰ θηρία, λυποῦνται, γιατί περισσότερο ἀπ' τὰ θηρία
 γελάστηκαν αὐτοὶ καὶ παρακολούθησαν ἄδικα.
 Ἐὰν ὅμως πιαστεῖ ὁ ἄνθρωπος καὶ μουγκρίζει σπαραχτικά,
 πικρὰ θρηνώντας καὶ τὴ σκόνη τρώγοντας,
 ἀπὸ κάθε πρόσωπο θεατῆ κάθε λύπη
 130 ἐξαφανίζεται κι ἀπὸ τὴν εὐχαρίστηση χαλασμός
 γίνεται, ὅταν δοῦνε νὰ κυλάει αἷμα.
 Χαίρονται βλέποντας αὐτὰ πού ἔπρεπε νὰ τὰ κλαῖνε
 καὶ τὴ συμπάθειά τους τὴν ἀφήνουν νὰ κλίνει στὰ θηρία,
 καὶ τὰ ἐρεθίζουν περισσότερο ὅταν πιάσουν κάποιον
 135 ἀνάβοντα τὸ θυμό τους, σὰ νὰ χορταίνουν οἱ ἴδιοι
 μασώντας μαζί μὲ τὰ θηρία τίς ἀνθρώπινες σάρκες.
 Κι ὅσοι εἶναι κακοὶ ἔμποροι τῶν δικῶν τους μελῶν,
 δοῦλοι τῆς τροφῆς ἀλλὰ καὶ τῶν θηρίων πάλι τροφή,
 ζώντας μισημένοι καὶ δύστυχοι πεθαίνοντας,
 140 τέτοιο πικρὸ τέλος τῆς ζωῆς τους ἔλαβαν.
 Ἐκτὸς τὰ μέλη τους ἄλλα θάφτηκαν μέσα στὰ θηρία,
 ἄλλα τὰ ξέσκισαν ἀλύπητα θηρίων δόντια,
 κι ἄλλα μισοσπαραγμένα μὲ κάθε λογῆς συστροφῆς
 πηδοῦν σπαρατώντας καὶ φυγῆς ὅτι ὑπάρχει ἀκόμα
 145 καιρὸς θαρροῦν καὶ φαντάζονται διαφυγῆ.
 Μὴ μολύνεις τὴν ὄρασή σου ἀπὸ θεαμάτων
 σκληρῶν μολυσμούς, μήτε νὰ βλέπεις γυμνοὺς
 ἄντρες πεθαμένους, θηρία κορεσμένα,
 τάφους κινούμενους πού κρύβουν μέσα τους συνανθρώπους μας.

150 Ἄλλὰ κι αὐτὸ τὸ πολὺ πιὸ ἥμερο ὅπως οἱ πολλοὶ

δοκοῦν, θέαμα πωλικῶν ἵπποδρόμων,
 καὶ τοῦτο λοιμός ἐστι καὶ ψυχῶν νόσος.
 Πόλεις διασπᾶ, δῆμον εἰς στάσιν φέρει,
 μάχας διδάσκει, λοίδορον θήγει στόμα,
 155 τέμνει πολιτῶν φίλτρα, συγκρούει γένη,
 καταισχύνει γέροντας, ἐκμαίνει νέους,
 ἐχθρας ἀνάπτει φιλιτάτων, πατεῖ νόμους.
 Κακῶν δὲ τούτων ἄλγιον τολμᾶ κακόν·
 κινεῖ γόητας τοῖς μανεῖσι συμμαχούς,
 160 νίκης βοηθούς, καὶ τρέφει νόσω νόσον.
 Ἐπὰν γὰρ ἐκκαυθῶσιν εἰς θερμὴν ἔριν,
 πρὸς τοὺς γόητας εὐθύς αὐτοῖς ὁ δρόμος.
 Οἱ δ' αὖ καλοῦσι δαιμόνων πονηρίαν
 συνεργὸν αὐτοῖς πτωμάτων, συντριμμάτων,
 165 φόνων· κακοῖς γὰρ δαιμόνων χαίρει στρατός.
 Οὐκοῦν ἐναργῶς, καὶ τὸ δόξαν ἡμερον,
 ἐριστικὸν θέαμα τῶν ἵπποδρόμων,
 ψυχῶν δλεθρός ἐστι, σωμάτων μάχη,
 καὶ πρὸς γε τούτοις χρημάτων σαφῆς βλάβη.
 170 Πόσους μὲν οἴκους ἀθρώως κατέσπασε!
 Πόσους προσαιτεῖν πλουσίους ἠνάγκασε!
 Πόσας δὲ τὸ πρὶν εὐνομουμένας πόλεις
 ἄρδην καθεῖλεν! Ὡς γὰρ ἠβῶσα στάσις,
 φόνοις δυναστῶν ἔχρανε δήμου χέρας,
 175 χήρωσεν ἀνδρῶν τὰς πόλεις νόμῳ ζῖφους,
 πῦρ καὶ σίδηρος τὰς πόλεις ἐνείματο,
 σφαγαῖς κολάζων τὰς σφαγὰς, φόνοις φόνους.
 Τίς οὖν θεᾶσθαι σωφρόνων ἀνέξεται
 γοητείας ἄμιλλαν, οὐχ ἵππων τάχος,
 180 στάσιν φόνον τίκτουσαν, ἀστέων νόσον;

Ὡς δ' ἀντὶ τούτων, χαῖρε τοῖς μαθήμασιν,
 ἐξ ὧν ὅτι κράτιστον ἀσκήσεις τρόπον.
 Ἐπὰν δὲ τὸν νοῦν μετρίως προγυμνάσῃς,

- νομίζουν, θέαμα τῶν ἀγώνων μὲ ἄλογα,
 κι αὐτὸ εἶναι λοιμικὴ ἀρρώστια τῶν ψυχῶν.
 Διχάζει τὶς πόλεις, ὀδηγεῖ τὸ λαὸ σὲ στάση,
 μαθαίνει τὸν πόλεμο, ἀκονίζει τὸ στόμα στὶς βρισιές,
 155 κόβει τοὺς δεσμοὺς ἀγάπης τῶν πολιτῶν, φέρνει οἰκογένειες
 σὲ σύγκρουση, ντροπιάζει τοὺς γέρους, ξετρελαίνει τοὺς νέους,
 ἀνάβει ἐχθρες ἀνάμεσα σὲ φίλατους, καταπατεῖ τοὺς νόμους·
 κακὰ εἶναι αὐτὰ μὰ τολμᾷ κι ἄλλο πιὸ ὀδυνηρὸ κακό·
 ξεσηκώνει τοὺς ἀγύρτες σὲ συμμαχία μὲ τοὺς μαινόμενους,
 160 βοηθοὺς στὴ νίκη καὶ θρέφει μὲ ἀρρώστια τὴν ἀρρώστια.
 Κι ὅταν ἀνάψει καὶ ριχτοὺν σὲ μάχη ποὺ βράζει,
 ἀνοίγει ὁ δρόμος ἴσια γιὰ τοὺς ἀπατεῶνες αὐτοὺς.
 Κι αὐτοὶ πάλι καλοῦν τὶς δαιμονικὲς πονηριές
 νὰ βοηθήσουν στοὺς θανάτους, στὰ συντρίμματα, στοὺς φόνους·
 165 γιὰτὶ μὲ κακουργίες χαίρεται ὁ στρατὸς τῶν δαιμόνων.
 Ὅλοφάνερα λοιπὸν κι αὐτὸ ποὺ φάνηκε ἡμερο
 ἀγωνιστικὸ θέαμα τῶν ἵπποδρόμων
 εἶναι τῶν ψυχῶν καταστροφή, ἀγώνας σωματικὸς,
 κι ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ εἶναι καὶ καθαρὸ χάσιμο χρημάτων.
 170 Πόσα σπίτια κατάστρεψε ξαφνικά!
 Πόσους πλούσιους τοὺς ἀνάγκασε νὰ ζητιανεύουν!
 Πόσες πόλεις ποὺ πρῶτα εὐνομοῦνταν
 τὶς γκρέμισε συθέμελα! "Ὅπως μιὰ στάση στὴν ἀκμὴ τῆς
 μὲ φόνους τῶν δυνατῶν μόλυναν τὰ χέρια τοῦ λαοῦ,
 175 κι ὀρφάνεψε τὶς πόλεις ἀπὸ τοὺς ἄντρες μὲ τὸ νόμο τοῦ ξίφους,
 ἔτσι ἡ φωτιά καὶ τὸ μαχαίρι καταρτήμαξαν τὶς πόλεις,
 μὲ σφαγὴ τὴ σφαγὴ τιμωρώντας καὶ μὲ φόνους τοὺς φόνους.
 Ποιὸς φρόνιμος θ' ἀνεχτεῖ νὰ παρακολουθεῖ τὸν ἀνταγωνισμὸ
 τῆς μαγικῆς τέχνης, ὄχι τὴν ταχύτητα τῶν ἀλόγων,
 180 ποὺ γεννᾷ τὴ στάση καὶ τὸ φόνο, τὴν ἀρρώστια τῶν πόλεων.

Ἐσὺ ἀντὶ μ' αὐτὰ, νὰ εὐχαριστιέσαι μὲ τὰ μαθήματα
 ποὺ θὰ σὲ κάνουν νὰ ἐπιτύχεις τὸν πιὸ καλὸ τρόπο.
 Κι ὅταν προγυμνάσεις, ὅπως στὴν παλαιστρα, τὸ πνεῦμα σου

- ὡς ἐν παλαίστρᾳ, ποικίλοις συγγράμμασιν,
 185 αὐταῖς ἐνάθλει ταῖς θεοπνεύστοις Γραφαῖς,
 διττῶν Διαθηκῶν συλλέγων πλοῦτον μέγαν,
 τῆς μὲν Παλαιᾶς, τῆς δὲ καὶ Καινῆς ἀεί.
 Καινὴ γάρ ἐστιν δεύτερον γεγραμμένη,
 καὶ τὴν μετ' αὐτὴν μηκέθ' ἔξουσσα τρίτην.
 190 Ταύταις ἅπασαν ἀσμένως σπουδῆν νέμε,
 παρ' ὧν μαθήσῃ χρηστὸν ἐξασκεῖν τρόπον,
 καὶ τόν γ' ἀληθῆ, καὶ μόνον Θεὸν σέβειν.
 Μονὰς γάρ ἐστι καὶ Τριάς ἀίδιος,
 Πατὴρ σὺν Υἱῷ καὶ πανάγῳ Πνεύματι,
 195 Τριάς προσώποις εὐκρινῆς, Μονὰς φύσει.
 Μῆτ' οὖν ἀριθμῶ συγχέης ὑποστάσεις,
 μῆτ' αὖ Θεὸν σὺ προσκυνῶν τέμῃς φύσιν.
 Μία Τριάς γάρ, εἷς Θεὸς παντοκράτωρ.
 Τοῦτ' ἐστὶ λεπτὸν εὐσεβὲς μυστήριον.
 200 Στενὴ γὰρ ὄντως τῆς ἀληθείας ὁδός,
 ἀτραπός, ἀμφίκριμνος, ἐκτεθλιμμένη,
 ἧς ἐξολισθήσαντες ἐξ ἐναντίων,
 κατερράγησαν εἰς βαθύκριμνον πλάνην,
 Σαβέλλιος μὲν πρὸς Ἰουδαίους βλέπων,
 205 εἰδωλολάτρας δ' Ἄρειος μιμούμενος·
 ὁ μὲν προσώπων συγγέων ὑπόστασιν,
 ὁ δ' αὖ μερίζων δυσσεβῶς τὴν οὐσίαν.
 Σὺ δ' ἀκλινῶς φύλασσε τὴν μέσσην ὁδόν,
 ὡς χρή, διαιρῶν, καὶ συνάπτων ὡς θέμις.
 210 Συνάπτεται γὰρ ἡ Τριάς ἀσυγχύτως,
 ὡσπερ κ' ἀτμήτως ἡ Μονὰς χωρίζεται·
 ἡ γὰρ φύσις, ἀτμητος, αἱ δ' ὑποστάσεις
 ἀεὶ μένουσι παντελῶς ἀσύγχυτοι.

Τούτων φύλαξ μοι διαμένεις τῶν δογμάτων,
 215 καὶ γνήσιος μὲν ἐργάτης τῶν ἐντολῶν,
 σοφὸς δ' ἀπάσαις μυστικαῖς θεωρίαις,

στο βαθμό που πρέπει, με διάφορα συγγράμματα,
 185 τότε να επιδοθείς στις ίδιες τις θεόπνευστες Γραφές,
 μαζευοντας τῶν δύο Διαθηκῶν τὸ μεγάλο πλοῦτο,
 καὶ τῆς Παλιᾶς ἀλλὰ πάντοτε καὶ τῆς Νέας.
 Γιατὶ Νέα εἶναι αὐτὴ ποὺ γράφτηκε δευτέρη,
 καὶ ποὺ δὲ θὰ ἔχει πιά ἔπειτα ἀπὸ αὐτὴν τρίτη.
 190 Νὰ ρίχνεις μ' εὐχαρίστηση σ' αὐτὲς ὅλο τὸ ζῆλο σου,
 κι ἀπ' αὐτὲς θὰ μάθεις νὰ ἔχεις τὸν τρόπο ποὺ πρέπει,
 καὶ τὸν ἀληθινὸ καὶ τὸ μόνο Θεὸ νὰ σέβεσαι.

Γιατὶ εἶναι Μονάδα καὶ Τριάδα αἰώνια,
 Πατέρας μαζὶ μετὸν Υἱὸ καὶ τὸ πανάγιο Πνεῦμα,
 195 Τριάδα χωριστὴ στὰ πρόσωπα, Μονάδα στὴ φύση.
 Μῆτε λοιπὸν νὰ συγχέεις στὸν ἀριθμὸ τις ὑποστάσεις
 μῆτε πάλι λατρεύοντας τὸ Θεὸ νὰ τὸν χωρίζεις στὴ φύση.

Γιατὶ εἶναι μία Τριάδα, ἕνας Θεὸς παντοδύναμος.
 Αὐτὸ εἶναι τὸ λεπτὸ μυστήριον τῆς πίστεως.
 200 Γιατὶ ἀλήθεια εἶναι στενὸς ὁ δρόμος τῆς ἀλήθειας,
 μονοπάτι ἀμφίγκρεμο, γεμάτο δυσκολίες·
 ἀπ' αὐτὸ ξεγλιστρώντας ἀπὸ ἀντίθετες μεριές,
 κατατσακίστηκαν σὲ πλάνη βαθύγκρημη
 ὁ Σαβέλλιος ἀποβλέποντας πρὸς τοὺς Ἰουδαίους,
 205 κι ὁ Ἄρειος ἀντιγράφοντας τοὺς εἰδωλολάτρες·
 ὁ ἕνας ἀνακάτευε τὴν ἰδιαιτερότητα τῶν προσώπων,
 ὁ ἄλλος χῶριζε πιστεύοντας κακῶς τὴν οὐσία.
 Ἐσὺ ὁμοῦς βάδιζε τὸ μέσο δρόμο χωρὶς ξεστράτισμα,
 διαιρώντας ὅπως πρέπει, ἐνώνοντας ὅπως εἶναι σωστό.
 210 Ἐνώνεται βέβαια ἡ Τριάδα χωρὶς νὰ συγχέεται,
 ὅπως καὶ ἡ Μονάδα χωρίζεται χωρὶς νὰ διαιρεῖται·
 ἡ φύση δηλαδὴ εἶναι ἀδιαίρετη, ἐνῶ οἱ ὑποστάσεις
 μένουν πάντοτε ὁλοτελα ἀσύγχυτες.

Αὐτὲς τις ἀλήθειες νὰ φυλάγεις πάντοτε,
 215 νὰ εἶσαι γνήσιος ἐργάτης τῶν ἐντολῶν,
 σοφὸς σ' ὅλες τις μυστικὲς θεωρίες,

- αἰὲν προκόπτων, μήποτ' ἐκφυσώμενος·
 μεῖζων ἐπανθήσει γὰρ οὕτως ἢ χάρις.
 Ὅρᾳς ὁ πιστὸς Μωϋσῆς, ὁ τοῦ Θεοῦ
 220 ἄνθρωπος, εἰκὼν τοῦ κατ' ἀρετὴν βίου,
 ὅπως ἅπασαν ἐκμαθὼν Αἰγυπτίων
 σοφίαν τὰ πρῶτα, κὰν βαθεῖ πλούτῳ τραφεῖς,
 ἐκὼν φυγὰς τε καὶ πένης ἐγένετο,
 κὰν ταῖς ἐρήμοις τῆς ἐν Αἰγύπτῳ τρυφῆς
 225 θῆσαν τράπεζαν ποιμένων ἠλλάξατο,
 δόξης τυράννων προκρίνας σκληρὸν βίον,
 ἕως τελείων ἄξιος θεαμάτων
 κριθεῖς, μέγιστον ἀγγέλου μυστήριον
 εἶδε, φανέντος ἐν πυρὶ φλογὸς βάτου.
 230 Εἶτ' ἀξιώθεις καὶ Θεοῦ πρῶτον τότε
 φωνῆς ἀκοῦσαι, καὶ λαβῶν ἐξουσίαν,
 λαῶ στένοντι δούλειον λύει ζυγόν,
 ἄρχει τε παντὸς τοῦ γένους, ψῆφῳ Θεοῦ.
 Λαβῶν τοσοῦτον ὕψος οὐκ ἐπαίρεται·
 235 ἀλλ' ἰσχνόφωνον καὶ βραδύγλωσσόν τινα
 φησὶν ἑαυτὸν, ἀσθενῆ τ' εἶναι λέγων,
 ὡς ἂν φρονῶν ταπεινόν, ἰσχυρὸς μένη.
 Τούτου φύλαττε τοῦ βίου τὴν εἰκόνα,
 μορφῶν σεαυτὸν τῷ τρόπῳ τοῦ Μωσέως.
- 240 Καὶ τὴν μάθησιν τῶν παρ' Ἑλλήσι λόγων,
 ὡσπερ δικαστῆς, ἔννομον ψῆφον φέρων,
 ὑπηρετεῖσθαι τάξον, ὡς ἔστι πρέπον,
 τῇ τῶν ἀληθῶν δογμάτων παρρησίᾳ,
 τῇ πανσόφῳ τε τῶν Γραφῶν θεωρίᾳ.
- 245 Καὶ γὰρ δίκαιον τὴν σοφίαν τοῦ Πνεύματος,
 ἄνωθεν οὔσαν, ἐκ Θεοῦ τ' ἀφιγμένην,
 δέσποιναν εἶναι τῆς κάτω παιδεύσεως,
 ὡσπερ θεραπαίνης, μὴ μάτην φυσωμένης,
 ὑπηρετεῖν δὲ κοσμίως εἰθισμένης.

- πάντα νὰ προκόβεις καὶ ποτὲ νὰ μὴν ἐπαίρεσαι.
 Ἔτσι μεγαλύτερη χάρη θ' ἀνθίσει ἐπάνω σου.
 Βλέπεις ὁ πιστὸς Μωυσῆς, ὁ ἄνθρωπος
 220 τοῦ Θεοῦ, ἡ εἰκόνα τῆς ἐνάρετης ζωῆς,
 πῶς ἐνῶ σπούδασε ὅλη τὴν αἰγυπτιακὴ σοφία
 κατ' ἀρχὰς κι ἐνῶ εἶχε μεγαλώσει σὲ πολλὰ πλούτη,
 ἔγινε θέλοντας ἐξόριστος καὶ φτωχός,
 καὶ μέσα στὶς ἐρήμους τὴν καλοπέραση στὴν Αἴγυπτο
 225 τὴν ἀντάλλαξε μὲ τὸ φτωχικὸ ποιμενικὸ τραπέζι.
 Προτίμησε ἀπὸ τὴ βασιλικὴ δόξα τὴ σκληρὴ ζωὴ,
 ὡσπου τῶν τέλειων θεαμάτων ἄξιος
 ἀφοῦ κρίθηκε, τοῦ ἀγγέλου τὸ μέγιστο μυστήριον
 εἶδε, πού παρουσιάστηκε στὴ φλόγα φωτιᾶς τῆς βάτου.
 230 Ἐπειτα ἀξιῶθηκε καὶ τοῦ Θεοῦ πρώτη φορὰ τότε
 τὴ φωνὴ ν' ἀκούσει κι ἀφοῦ ἔλαβε τὴν ἐξουσία
 τοῦ λαοῦ πού στέναζε σπάζει τὸ ζυγὸ τῆς δουλείας·
 καὶ γίνεται σ' ὅλο τὸ λαὸ ἀρχηγὸς μὲ τὴν ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ.
 Κι ἂν καὶ σὲ τόσο ὕψος ἀνέβηκε δὲν παίρνει ἀέρα·
 235 ἀλλὰ ἕναν ἰσχνόφωνο καὶ βραδύγλωσσο
 λέει τὸν ἑαυτό του κι ἰσχυρίζεται πῶς εἶναι ἀδύνατος,
 ὥστε ἔχοντας ταπεινὴ ἰδέα νὰ μένει δυνατός.
 Ἔχε στὸ νοῦ σου τὴν εἰκόνα τοῦ βίου του
 καὶ διαμόρφωνε τὸν ἑαυτό σου κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μωυσῆ.
 240 Καὶ τὴ γνώση τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων,
 σὰ δικαστῆς, βγάζοντας νόμιμη ἀπόφαση,
 νὰ ὀρίσεις νὰ εἶναι ὑπηρέτρια, ὅπως εἶναι σωστὸ
 στὴν ἐλευθερὴ διακήρυξη τῆς ἀληθινῆς διδασκαλίας
 καὶ στὴν πάνσοφον ἐνασχόληση μὲ τὶς Γραφές.
 245 Γιατὶ εἶναι δίκαιο ἢ σοφία τοῦ Πνεύματος,
 πού καταγεται ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κι ἔρχεται ἀπὸ τὸ Θεό,
 νὰ εἶναι ἡ κυρία τῆς γήινης παιδείας,
 πού σὰ θεράπεινα νὰ μὴν ἐπαίρεται μάταια,
 ἀλλὰ νὰ συνηθίσει νὰ ὑπηρετεῖ κόσμια.

250 Τῆ τοῦ Θεοῦ γὰρ ἡ κάτω δουλευέτω.

Πλὴν ἀλλ' ἐκεῖνο προσμαθεῖν μάλιστα σοι
προσῆκον· οὐχ ἅπασα βίβλος ἀσφαλῆς,
ἢ σεμνὸν ὄνομα τῆς Γραφῆς κεκτημένη.

Εἰσὶν γάρ, εἰσὶν ἔσθ' ὅτε ψευδώνυμοι
255 βίβλοι· τινὲς μὲν ἔμμεσοι, καὶ γείτονες,
ὡς ἂν τις εἴποι, τῶν ἀληθείας λόγων·

αἱ δ' αὖ νόθοι τε καὶ λίαν ἐπισφαλεῖς,
ὡς παράσημα καὶ νόθα νομίσματα,
ἃ βασιλέως μὲν τὴν ἐπιγραφὴν φέρει,

260 κίβδηλα δ' ἐστί, ταῖς ὕλαις δολούμενα.

Τούτων χάριν σοι τῶν θεοπνεύστων ἐρῶ
βίβλων ἐκάστην· ὡς δ' ἂν εὐκρινῶς μάθῃς,
τὰς τῆς Παλαιᾶς πρῶτα Διαθήκης ἐρῶ.

Ἡ Πεντάτευχος τὴν Κτίσιν, εἶτ' Ἐξοδον,

265 Λευϊτικὸν δὲ τὴν μέσσην ἔχει βίβλον,
μεθ' ἣν Ἀριθμούς, εἶτα Δευτερονόμιον.

Τούτοις Ἰησοῦν προστίθει, καὶ τοὺς Κριτάς.
Ἐπειτα τὴν Ρούθ, Βασιλειῶν τε τέσσαρας
Βίβλους, Παραλειπομένων δέ γε ξυνωρίδα·

270 Ἐσδρας ἐπ' αὐταῖς πρῶτος, εἶθ' ὁ δευτερός.

Ἐξῆς στιχηρὰς πέντε σοι βίβλους ἐρῶ·
στεφθέντος ἄθλοισι ποικίλων παθῶν Ἰώβ,
Ψαλμῶν τε βίβλον, ἐμμελὲς ψυχῆς ἄκος,
τρεῖς δ' αὖ Σολομῶντος τοῦ σοφοῦ, Παροιμίας,

275 Ἐκκλησιαστήν, Ἄισμὰ τε τῶν ἄσμάτων.

Ταύταις προφήτας προστίθει τοὺς δώδεκα,
Ὡσηὲ πρῶτον, εἶτ' Ἀμὼς τὸν δευτερόν,
Μιχαῖαν, Ἰωήλ, Ἀβδίαν, καὶ τὸν τύπον
Ἰωνᾶν αὐτοῦ τοῦ τριημέρου πάθους

280 Ναοὺμ μετ' αὐτούς, Ἀββακούμ, εἶτ' ἔννατον
Σοφονίαν, Ἀγγαῖόν τε καὶ Ζαχαρίαν.

250 Ἡ γήινη ἄς εἶναι δούλη τῆς θεϊκῆς.

Καλά, ἀλλὰ κι ἐκεῖνο νὰ μάθεις ἀκόμα πολὺ καλὰ
ἔχεις καθῆκον. Δὲν εἶναι σίγουρη ὀλη ἡ Βίβλος
ποὺ ἔχει τὸ σεμνὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ἵπάρχου γ' ἀσφαλῶς καὶ μερικὰ κάποτε ψευδῶνυμα

255 βιβλία· μερικὰ παραπλήσια καὶ γειτονικά,

ὅπως θὰ ἔλεγε κανένας, στοὺς λόγους τῆς ἀλήθειας·

τὰ ἄλλα πάλι εἶναι νόθα καὶ πολὺ ἐπικίνδυνα,

ὅπως παραχαραγμένα καὶ νόθα νομίσματα,

ποὺ ἔχουν βέβαια τὸ ὄνομα τοῦ βασιλιᾶ

260 ἀλλὰ εἶναι κίβδηλα μὲ νοθευμένο ὕλικό.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο θὰ σοῦ πῶ ἀπὸ τὰ θεόπνευστα

βιβλία τὸ καθένα· καὶ γιὰ νὰ τὰ μάθεις μὲ σαφήνεια

πρῶτα θὰ σοῦ ἀναφέρω τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ἡ Πεντάτευχος περιλαμβάνει τὴ Γένεση, ἔπειτα τὴν Ἑξοδο·

265 τὸ Λευϊτικὸ κετέχει τὴ μέση τοῦ βιβλίου,

ἔπειτα εἶναι οἱ Ἀριθμοὶ καὶ τὸ Δευτερονόμιο.

Σ' αὐτὰ πρόσθεσε τὸν Ἰησοῦ καὶ τοὺς Κριτές.

Ἐπειτα τὴ Ρούθ, τῶν Βασιλειῶν τὰ τέσσερα

βιβλία καὶ τῶν Παραλειπομένων τὸ ζευγάρι.

270 Ἐπειτ' ἀπ' αὐτὰ εἶναι ὁ πρῶτος Ἑσδρας κι ἔπειτ' ὁ δεύτερος.

Ἐπειτα θὰ σοῦ πῶ πέντε ποιητικὰ βιβλία·

τοῦ Ἰώβ, ποὺ τὸν στεφάνωσαν λογιῆς ἄθλοι,

τὸ βιβλίον τῶν Ψαλμῶν, μελωδικὸ φάρμακο τῆς ψυχῆς,

καὶ τὰ τρία ἀκόμα βιβλία τοῦ σοφοῦ Σολομώντα, τὶς Παροιμίαις,

275 τὸν Ἐκκλησιαστή, τὸ Ἄσμα τῶν Ἀσμάτων.

Σ' αὐτὰ πρόσθεσε τὰ βιβλία τῶν δώδεκα προφητῶν,

τὸν Ὡσηὲ πρῶτο, ἔπειτα δεύτερο τὸν Ἀμῶς,

τὸ Μιχαία, τὸν Ἰωήλ, τὸν Ἀβδία καὶ τὸν Ἰωνά,

ποὺ προτύπωσε τὸ τριήμερο πάθος τοῦ Χριστοῦ.

280 Ἐπειτ' ἀπ' αὐτοὺς τὸ Ναοὺμ, τὸν Ἀββακούμ, ἔνατο

τὸ Σοφονία, τὸν Ἀγγαῖο καὶ τὸν Ζαχαρία

καὶ τὸν ἄγγελο Μαλαχία μὲ τὰ δύο ὀνόματα.

- διώνυμόν τε ἄγγελον Μαλαχίαν.
 Μεθ' οὗς προφήτας μάνθανε τοὺς τέσσαρας,
 παρρησιαστὴν τὸν μέγαν Ἡσαΐαν,
 285 Ἰερεμίαν τε συμπαθῆ, καὶ μυστικὸν
 Ἰεζεκιήλ, ἔσχατον δὲ Δανιήλ,
 τὸν αὐτὸν ἔργοις καὶ λόγοις σοφώτατον.
 Τούτοις προσεγκρίνουσι τὴν Ἐσθήρ τινες.
- Καινῆς Διαθήκης ὥρα μοι βίβλους λέγειν.
 290 Εὐαγγελιστὰς τέσσαρας δέχου μόνους,
 Ματθαῖον, εἶτα Μάρκον, ᾧ Λουκᾶν τρίτον
 προσθείς, ἀρίθμει τὸν Ἰωάννην χρῶν
 τέταρτον, ἀλλὰ πρῶτον ὕψει δογμάτων.
 «Βροντῆς γὰρ υἱὸν» τοῦτον εἰκότως καλῶ,
 295 μέγιστον ἠχήσαντα τῷ Θεοῦ Λόγω.
 Δέχου δὲ βίβλον Λουκᾶ καὶ τὴν δευτέραν,
 τὴν τῶν καθολικῶν Πράξεων ἀποστόλων.
 Τὸ «σκεῦος» ἐξῆς προστίθει «τῆς ἐκλογῆς»,
 τὸν τῶν ἐθνῶν κήρυκα, τὸν ἀπόστολον
 300 Παῦλον, σοφῶς γράψαντα ταῖς Ἐκκλησίαις
 ἐπιστολὰς δις ἑπτὰ, Ῥωμαίων μίαν,
 ἧ χρῆ συνάπτειν πρὸς Κορινθίους δύο,
 τὴν πρὸς Γαλάτας τε, καὶ τὴν πρὸς Ἐφεσίους, μεθ' ἣν
 τὴν ἐν Φιλίπποις, εἶτα τὴν γεγραμμένην
 305 Κολοσσαεῦσι, Θεσσαλονικεῦσι δύο,
 δύο Τιμοθέω, Τίτῳ δὲ καὶ Φιλήμονι,
 μίαν ἑκατέρῳ, καὶ πρὸς Ἑβραίους μίαν.
 Τινὲς δὲ φασὶ τὴν πρὸς Ἑβραίους νόθον,
 οὐκ εὖ λέγοντες· γνησίᾳ γὰρ ἡ χάρις.
- 310 Εἶεν, τί λοιπὸν; Καθολικῶν Ἐπιστολῶν
 τινὲς μὲν ἑπτὰ φασιν, οἱ δὲ τρεῖς μόνας
 χρῆναι δέχεσθαι, τὴν Ἰακώβου μίαν,
 μίαν δὲ Πέτρου, τὴν τ' Ἰωάννου μίαν.
 Τινὲς δὲ τὰς τρεῖς, καὶ πρὸς αὐταῖς τὰς δύο
 315 Πέτρου δέχονται, τὴν Ἰούδα δ' ἐβδόμην.

Ἐπειτ' ἀπ' αὐτοὺς ἄκουσε τοὺς τέσσερις προφήτες·
 τὸ μεγάλο Ἡσαΐα μὲ τὴν πολλὴν παρρησία,
 285 τὸν πονεμένο Ἱερεμία καὶ τὸν μυστικὸ
 Ἰεζεκιήλ καὶ τελευταῖο τὸ Δανιήλ,
 τὸ σοφότατο, ἴδιο στὰ ἔργα καὶ στὰ λόγια.
 Μαζί μ' αὐτὰ μερικοὶ ἐγκρίνουν καὶ τὸ βιβλίον τῆς Ἑσθήρ.

Ὡρα νὰ σοῦ πῶ καὶ τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης.
 290 Νὰ δέχεσαι μόνο τοὺς τέσσερις εὐαγγελιστές·
 τὸ Ματθαῖο, τὸ Μάρκο, σ' αὐτοὺς τὸ Λουκᾶ τρίτο
 πρόσθεσε καὶ λογάριασε τὸν Ἰωάννη στὸ χρόνο
 τέταρτο, ἀλλὰ πρῶτο στὸ ὕψος τῆς διδασκαλίας·
 τῆς βροντῆς γιὰ τὸν καλῶ εὐλογοῦ,
 295 ποὺ διαλάλησε ἠχηρὰ τὸ Λόγον τοῦ Θεοῦ.
 Δέξου τὸ ἓνα βιβλίον τοῦ Λουκᾶ καὶ τὸ δεύτερο,
 τὸ βιβλίον τῶν καθολικῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων.
 Πρόσθεσε στὴ συνέχεια τὸ «σκευὸς τῆς ἐκλογῆς»,
 τὸν κήρυκα τῶν ἐθνῶν, τὸν ἀπόστολο
 300 Παῦλο, ποὺ ἔγραψε σοφὰ στίς Ἐκκλησίες
 ἐπιστολὰς δυὸ φορές ἑφτά, μιὰ τῶν Ῥωμαίων,
 ποὺ πρέπει σ' αὐτὴ νὰ συνάψεις τίς δύο πρὸς τοὺς Κορινθίους,
 τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Γαλάτες καὶ τοὺς Ἐφεσίους, ἔπειτα
 τὴν ἐπιστολὴν στοὺς Φιλιππησίους, τὴν γραμμὴν ἔπειτα
 305 στοὺς Κολοσσαεῖς, τίς δύο πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς
 στὸν Τιμόθεο δύο, στὸν Τίτο καὶ τὸν Φιλήμονα
 ἀπὸ μιὰ στὸν καθένα, καὶ μιὰ πρὸς τοὺς Ἑβραίους.
 Μερικοὶ χαρακτηρίζουν νόθη τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν,
 μὰ δὲ λένε σωστά· γιατί ἡ χάρις εἶναι γνήσια.
 310 Ἔτσι. Καὶ τί ἀπομένει; Ἀπ' τίς καθολικὰς ἐπιστολὰς
 μερικοὶ δέχονται ἑφτά κι ἄλλοι τρεῖς μόνο
 λένε πρέπει νὰ δεχτοῦμε, μιὰ τοῦ Ἰακώβου,
 μιὰ τοῦ Πέτρου καὶ μιὰ τοῦ Ἰωάννη.
 Μερικοὶ αὐτὲς τίς τρεῖς καὶ μαζί τους τίς δύο
 315 τοῦ Πέτρου δέχονται κι ἑβδομὴν τοῦ Ἰούδα.

Τὴν δ' Ἀποκάλυψιν τὴν Ἰωάννου πάλιν
 τινὲς μὲν ἐγκρίνουσιν, οἱ πλείους δέ γε
 νόθον λέγουσιν. Οὗτος ἀψευδέστατος
 κανὼν ἂν εἴη τῶν θεοπνεύστων Γραφῶν,
 320 αἷς εἰ σὺ πεισθῆς, ἐκφυγεῖς κόσμου πάγας,
 ματαιότητα δ' ἐλπίδων ρίψεις κάτω,
 πλοῦτον δὲ τὸν φεύγοντα δασιλεῖ χειρὶ
 σπείραις πένησιν, ἀσφαλὲς μένων θέρος.
 Ἐν οὐρανοῖς γὰρ τὸ σπαρὲν θησαυριεῖς.

325 Χριστῷ δ' ἔποιο τῷ σοφῷ Θεοῦ Λόγῳ.
 Ὡ τρισμακάριστος, ὦ τρισόλβιος σύ γε,
 πολλοῖς γέρουσι καὶ νέοις ἀστήρ φανεῖς·
 λάμπει γὰρ ἄστρον μᾶλλον εὐσεβῆς βίος.
 Καί σε προφητῶν, μαρτύρων, ἀποστόλων
 330 χορὸς περιστάς, ὥσπερ οἰκεῖον μέλος,
 στέψει προπέμπων ἐπινίκιον κρότον.
 Τρυγῶν δ' ἄπαυστον δόξαν, ἠσθήσῃ τότε,
 μέσος χορεύων ἀγγέλων στεφηφόρος.

Ἐρρωσο, καὶ μέμνησο τῶν γεγραμμένων.

335 Τὴν σεμνότητος, ἀγνεΐας τ' ἀσκήσεως
 ἔμψυχον ἢ εἰκόνα, πιστεῶς τε σφραγιδα,
 Ὀλυμπιάδα πρόσειπε τὴν θεΐαν τεήν.
 Ἦν ἐθέλησθα, Σέλευκε, μαθεῖν τὸν ἀριθμὸν ἰάμβων,
 τρεῖς ἑκατοντάδας ἴσθι, τόσας δεκάδας, μονάδας τρεῖς.
 340 Αἰεὶ γάρ σε, τέκος, Τριάδος φίλον εὐχομαι εἶναι.

- Τὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη πάλι
 μερικοὶ τὴν ἀποδέχονται, οἱ περισσότεροι
 τὴ λένε νόθη. Αὐτὸς ὁ ἀληθινότατος
 κανόνας μπορεῖ νὰ εἶναι τῶν θεόπνευστῶν Γραφῶν.
- 320 Σ' αὐτὲς ἂν ἐσὺ πειστεῖς, θά ξεφύγεις τὶς παγίδες τοῦ κόσμου
 καὶ τὶς μάταιες ἐλπίδες θά πετάξεις κάτω
 καὶ τὸν πλοῦτο ποὺ φεύγει μὲ ἀνοιχτὰ χέρια
 νὰ τὸν σπείρεις στοὺς φτωχοὺς, περιμένοντας τὸ σίγουρο θέρος.
 Ὅ,τι σπείρεις θά τὸ ἀποταμιεύσεις στὸν οὐρανὸ.
- 325 Ν' ἀκολουθεῖς τὸ Χριστὸ τὸ σοφὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ.
 Ὡ, πόσο εἶσαι τρισμακάριστος, πόσο τρισευτυχισμένος,
 ποὺ φάνηκες ἀστέρι σὲ πολλοὺς γέροντες καὶ νέους.
 Γιατὶ λάμπει περισσότερο ἀπὸ ἄστρα ἢ εὐσεβῆς ζωὴ.
 Κι ἐσένα τῶν προφητῶν, τῶν μαρτύρων, τῶν ἀποστόλων
- 330 ὁ χορὸς ἀφοῦ σὲ περικυκλώσει, σὰ δικό τους μέλος,
 θά σὲ στεφανώσουν προπέμποντάς σε μ' ἐπινίκιο χειροκρότημα.
 Τρυγώντας ἀθάνατη δόξα, θά νιώσεις τότε εὐχαρίστηση,
 χορεύοντας στεφανωμένος στὸ μέσο τῶν ἀγγέλων.
- Νά 'σαι καλὰ καὶ νὰ θυμᾶσαι τί σοῦ ἔγραψα.
- 335 Τῆς σεμνότητος, τῆς ἀγνείας καὶ τῆς ἄσκησης
 τὴν ἔμφυτη εἰκόνα καὶ σφραγίδα τῆς πίστεως
 τὴν Ὀλυμπιάδα χαιρέτησέ μου, τὴ θεία σου.
 Ἄν θέλεις, Σέλευκε, νὰ μάθεις τὸν ἀριθμὸ τῶν ἰάμβων,
 εἶναι νὰ ξέρεις τρεῖς ἑκατοστές, τόσες δεκάδες, τρεῖς μονάδες.
- 340 Πάντα, παιδί μου, εὐχομαί νὰ εἶσαι φίλος τῆς Τριάδας.

ΕΠΙΤΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ομάδες τῶν *Ἐπιταφίων* καὶ τῶν *Ἐπιγραμμάτων* βάζουν τὴν κατακλείδα στὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ Γρηγορίου, ὅπως ἐξάλλου καὶ ὁ θάνατος στὴ ζωὴ. Τὰ *Ἐπιτάφια* τὰ μοιράζονται εικοσιεννιὰ ἐπώνυμα πρόσωπα· τὰ *Ἐπιγράμματα* τὰ διεκδικοῦν τέσσερα μόνο, ἄς ποῦμε, ἐπώνυμα πρόσωπα, ἰσάριθμες κατηγορίες ἀτόμων, καὶ κάποιες περιπτώσεις πού δὲν ἔχουν ἄλλωστε περιορισμένη σημασία. Σὲ μερικὰ πρόσωπα ἀφιερώνονται περισσότερα ἐπιτάφια, σὲ ἄλλα λιγότερα, κάποτε καὶ ἓνα. Στὴ μητέρα του ἀφιερώνει ὁ ποιητὴς τριανταπέντε ἐπιτάφια, στὸν πατέρα του ἔντεκα, στὸν ἀδελφὸ του δεκαεξί, στὸ Μεγάλο Βασίλειο δώδεκα σ' ἐνιαῖα μορφή, στὸν Εὐφήμιο ἑνέα, καὶ δεκατέσσερα στὸ Μαρτινιανό. Ἀπὸ τὰ *Ἐπιγράμματα* τὸ 1ο καὶ 2ο ἀναφέρονται ἴσως στὸ ἴδιο πρόσωπο, τὸ 3ο στοὺς δύο βοηθοὺς τοῦ Γρηγορίου, τὰ 4ο, 5ο καὶ 6ο στὸ συγγενὴ του Φιλάγριο· τὰ ὑπόλοιπα ἀναφέρονται σὲ διάφορες μεμονωμένες περιπτώσεις ἢ καὶ σὲ κατηγορίες ἀτόμων, ὅπως εἶναι οἱ ἀγαπητοί, οἱ συνείσακτοι, οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ τυμβωρύχοι· οἱ τελευταῖοι δέχονται τὴν ἐπίθεση τοῦ ποιητῆ ἀπὸ τὸ 31ο ἐπίγραμμα ὡς τὸ τελευταῖο.

Μιλώντας στὰ ποιήματα αὐτὰ ὁ Γρηγόριος γιὰ τὸ θάνατο μᾶς δίνει τὸ πανόραμα τῆς ζωῆς· ὄχι ἀπὸ μακριά, ὄχι ἀπὸ ἀπόσταση, ὄχι ψυχρά, ὄχι μὲ τὸν τρόπο τοῦ εὐσυνείδητου φωτογράφου. Ὁ φακὸς του (δηλαδή ἡ ψυχὴ του) ζωντανεῖται, εἰσδύει, τοποθετεῖται σὲ διάφορες θέσεις, συλλαμβάνει λεπτομέρειες πού ἢ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη συγκροτοῦν τὸ μεγάλο πῖνακά του. Ὁ Γρηγόριος συμμετέχει, δὲ βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸν ἴστό, βρίσκεται μέσα, στὸ κέντρο. Ἐπισημαίνονται οἱ ἀτέλειες, οἱ ἀντιφάσεις, οἱ παραλογισμοὶ τῆς ζωῆς. Ὁ πατέρας πού ἐπιζηεῖ ἀπὸ τὰ

παιδιά του, ή μάνα πού αὐτὴ ἀφήνει τὰ παιδιά της, τὰ παιδιά πού χάνουν τοὺς γονεῖς, οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ φίλοι πού χωρίζονται ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς φίλους ἀφήνοντάς τους μισοὺς, οἱ δάσκαλοι πού διακόπτουν τὸ πολύτιμο ἔργο τους, ὁ φθόνος τῆς ζωῆς πού δὲν ἀφήνει νὰ λάμψουν τὰ μεγάλα τάλαντα.

Ὡστόσο μέσα στὴ ζωὴ αὐτὴ μπόρεσαν οἱ μορφές αὐτὲς πού κατακυρώθηκαν στὴν περιοχὴ τοῦ μύθου, νὰ καταχτήσουν τὴν κατακύρωσή τους. Ὁ πατέρας μὲ τὴν εὐλογημένη ζωὴ καὶ τὰ μακρὰ, εὐτυχισμένα γηρατεία· ἡ μάνα πού ἀξιώθηκε τὴν ἀπίστευτη χάρη νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴ ζωὴ τὴν ὥρα πού προσευχόταν, ὁ ἀδελφός, ἡ ἀδελφή, ἄλλοι ἀγαπημένοι πού τήρησαν τὴν πίστη στὸ Χριστό, ὁ φωτεινὸς φάρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ φίλος ἀγαπητὸς Βασίλειος· ἡ ἀγάπη τῶν γονιῶν πρὸς τὰ παιδιά καὶ τὸ ἀντίθετο, ἡ ἀμοιβαία συζυγικὴ ἀγάπη, ἡ φιλία, ἡ προσήλωση στὸ καθῆκον, ἡ πίστη στὸ Χριστό.

Στὸ τέλος δὲν ὑπάρχει τὸ μαῦρο χρῶμα τοῦ θανάτου, οὔτε κἂν τὸ μουντό. Μέσα σ' ἓνα πρᾶο καὶ μελιχρὸ φῶς ἀνθίζει μιὰ γαληνὴ οἰκειότητα πού εξακολουθεῖ νὰ δένει αὐτοὺς πού ἔφυγαν μ' αὐτοὺς πού μένουν, μιὰ θαυμαστὴ φυσικότητα μπροστὰ στὸ μεγάλο γεγονός, μιὰ ἤρεμη ἀνυπομονησία γιὰ συνάντηση ὅσων ἔμειναν μ' ἐκείνους πού ἔχουν φύγει· ὁ θάνατος γεμίζει φῶς, ὅταν ἡ μάνα πού ἔφυγε καλεῖ σὲ συνάντηση τὸν ἀγαπημένο της γιό, «ἔλα στὰ δικά μας φῶτα». Ὁ κόσμος πού περιγράφει τόσο ζωντανὰ ὁ Γρηγόριος ἔχει ἓνα ξεχωριστὸ θέλημα. Καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ διαφυλαχτεῖ. Κι ἔτσι δικαιολογοῦνται καὶ ἡ ὀργὴ καὶ οἱ κατάρεις κι οἱ ἀναθεματισμοὶ τῶν τελευταίων ἐπιγραμμάτων κατὰ τῶν τυμβωρύχων, πού ἔχουν στόχο τους νὰ τὸν καταστρέψουν: νὰ διαφυλαχτεῖ ἡ ἱερὴ γαλήνη του καὶ ἡ σιγὴ του.

Ἄλλὰ καὶ ὅλος ὁ κόσμος πού δημιουργεῖ ὁ Γρηγόριος μὲ δλὴ τὴν ποίησή του ἔχει τὸ ἰδιαίτερο θέλημα του, πού ὅταν τὸ δοκιμάσομε δὲ θέλομε νὰ τὸ στερηθοῦμε.

ΕΠΙΤΑΦΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΕΠΙΤΑΦΙΑ

Α'

ΕΙΣ ΝΑΥΚΡΑΤΙΟΝ*

ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

*Ἴχθυβόλον ποτ' ἔλυε λίνον βυθίης ἀπὸ πέτρης
Ναυκράτιος, δίναις ἐν ποταμοῦ βρύχιος,
καὶ τὸ μὲν οὐκ ἀνέλυσεν, ὁ δ' ἔσχετο. Πῶς ἀλιῆα
εἴρυσεν ἀνθ' ἀλίης δίκτυον; Εἶπέ, λόγε.
5 Ναυκράτιον, καθαροῖο βίου νόμον ὥσπερ εἶσκω,
Καὶ χάριν ἐλκόμεναι καὶ μόρον ἐξ ὑδάτων.*

Β'

ΑΛΛΟ

*Ναυκράτιος στροφάλιγγι θάνε φθονεροῦ ποταμοῖο
δεσμοῖσιν βυθίης ἄρκυος ἐνσχόμενος,
ὥς κε μάθης σὺ θνητὰ τὰ παίγνια τοῦδε βίοιο,
ἔνθεν ἀνηέρθη πῶλος ὁδ' ἄκρα θεῶν.*

* Ναυκράτιος· ἀδελφός τοῦ Μεγ. Βασιλείου, προικισμένος πνευματικά καὶ σωματικά . Στὰ 22 τοῦ χρόνια ἀκολούθησε τῇ μοναχικῇ ζωῇ καὶ ἀποσύρ-

ΕΠΙΤΑΦΙΑ

Α'

ΣΤΟ ΝΑΥΚΡΑΤΙΟ ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Δίχτυ από λινάρι ήθελε νὰ λύσει ἀπὸ πέτρα τοῦ βυθοῦ
ὁ Ναυκράτιος, βουτώντας στὶς δίνες τοῦ ποταμοῦ.
Αὐτὸ δὲν μπόρεσε νὰ τὸ λύσει ἀλλὰ πιάστηκε ὁ ἴδιος. Πῶς
τὸ δίχτυ τράβηξε τὸν ψαρὰ ἀντὶ τὰ ψάρια; Μίλησε, ποίημά μου.
5 Ὁ Ναυκράτιος, κανόνας καθάριας ζωῆς, ὅπως νομίζω,
ἔβγαλε ἀπ' τὰ νερὰ ταυτόχρονα τόσο τὸ θάνατο ὅσο καὶ τὴ χάρη.

Β'

ΑΛΛΟ

Ὁ Ναυκράτιος χάθηκε στὴ δίνη τοῦ φθονεροῦ ποταμοῦ,
πιασμένος ἀπ' τὰ δεσμὰ τοῦ διχτιοῦ ποὺ εἶχε ρίξει,
γιὰ νὰ μάθεις πῶς εἶναι θνητὰ τὰ παιγνίδια τῆς ζωῆς αὐτῆς,
ἀπ' ὅπου αὐτὸς τινάχτηκε ἀνάερος σὰν πουλάρι ποὺ καλπάζει.

ἦθε στὸν Πόντο. Ὅταν τοῦ ἔτυχε τὸ περιστατικὸ ποὺ διηγεῖται τὸ ἐπιτάφιο ἦταν 27 χρόνων.

Γ'

ΑΛΛΟ

Ναυκράτιος πλεκτοῖο λίνου δεσμοῖσιν ἔλυσθεις
δεσμῶν τοῦδε βίου ἐξ ἀλῆς ἐλύθη.

Δ'

ΕΙΣ ΘΕΣΠΕΣΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΝ*

Αἶ, αἶ, καὶ σὺ θάνες, φθονερῇ δέ σε μοῖρ' ἐκάλυπεν,
Θεσπέσιε· φθιμένου δ' ἄφθιτόν ἐστι κλέος.
Ἄρτιτόκοις ἐπέεσσι τόσος βρῦζες· ἢ δ' ἐβόησε
Ἄτθις· τίς ποτ' ἐμῆς δόξαν ἔχει σοφίης;

Ε'

ΕΙΣ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΟΝ ΣΟΦΙΣΤΗΝ*

Μηκέτι, Κεκροπίη, μεγάλ' εὐχεο· οὐ θέμις ἐστὶν
ἠελίου τυτθὴν ἄντα φέρειν δαΐδα,
οὐδὲ Προαιρεσίου ρήτηρ βροτὸν ἄλλον ἐρίζειν,
ὅς ποτε ἀρτιτόκοις κόσμον ἔσεισε λόγοις.
5 Βροντὴν Ἄτθις ἐνεικε νεόκτυπον· ἀλλὰ σοφιστῶν
πᾶν γένος ὑψιλόγων εἶκε Προαιρεσίῳ.
Εἶξε μὲν· ἀλλὰ μιν ἔσχε μόρω φθόνος· οὐκέτ' Ἀθῆναι
Κύδιμοι· ὦ νεότης, φεύγετε Κεκροπίην.

* Θεσπέσιος· δάσκαλος τοῦ Γρηγορίου στὰ πρῶτα χρόνια της ἐφηβείας του.

* Προαιρέσιος· ὄνομαστός στὴν Ἀθήνα δάσκαλος τῆς ρητορικῆς. Τὸ θαυμασμό τοῦ Γρηγορίου γι' αὐτὸν ἐπιβεβαιώνει ἡ ἐπιγραφή ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους στὸν ἀνδριάντα του: Regina Roma regi eloquentiae.

5, 1. Κεκροπία, ἡ Ἀττικὴ (καὶ ἡ Ἀθήνα), ἀπὸ τὸ βασιλεῖα Κέκροπα.

Γ'

ΑΛΛΟ

Μπλεγμένος ὁ Ναυκράτιος στὰ δεσμὰ τοῦ πλεχτοῦ λιναριοῦ,
λύθηκε ἀπ' τὰ δεσμὰ τῆς ζωῆς αὐτῆς χάρη στὸ ψάρεμα.

Δ'

ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΘΕΣΠΕΣΙΟ

Ἄλιμονο, πέθανες κι ἐσύ και μοίρα σὲ σκέπασε φθονερή,
Θεσπέσιε, κι ἐνῶ πέθανες ἡ δόξα σου μένει ἀθάνατη.
Μέγας, πρωτογέννητους λόγους ἀνάβρυζες και ἡ Ἀθήνα
φώναξε: 'ποιός ἔχει τὴ δόξα τῆς σοφίας μου;'

Ε'

ΣΤΟ ΣΟΦΙΣΤΗ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΟ

Ἐφησε πιά, Κεκροπία, τὶς μεγάλες καυχησιές· δὲν κάνει
ἀντίκρου στὸν ἥλιο νὰ ὑψώσεις μιὰ μικρὴ λαμπάδα,
οὔτε ἄλλος θνητὸς νὰ συναγωνιστεῖ τὸ λόγο τοῦ Προαιρέσιου,
πού μὲ τὰ πρωτάκουστα λόγια του συγκλόνησε κάποτε τὸν κόσμο.
5 Ἡ Ἀθήνα ἀντεξε τὴν πρωτόγνωρη βροντὴ ἀλλὰ τῶν σοφιστῶν
δὴλ ἡ γενιὰ μὲ τὰ μεγάλα λόγια ὑποχώρησε στὸν Προαιρέσιο.
Ἐποχώρησε, ναί. Ἀλλὰ αὐτὸν τὸν νίκησε ἡ φθονερὴ μοίρα.
Ἡ Ἀθήνα ἔχασε τὴ δόξα της. Ὡ νεοί, φύγετε ἀπ' τὴν Κεκροπία.

ΣΤ'

ΕΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΟΝ*

Σχέτλιός ἐστιν ὁ τύμβος· ἔγωγε μὲν οὐποτ' ἐώληπην
 ὡς ρα κατακρύψῃ τοὺς πυμάτων προτέρους.
 Αὐτὰρ ὁ Καισάριον ἐρικυδέα υἷα, τοκῆων
 τῶν προτέρων πρότερον δέξατο. Ποία δίκη;
 5 Οὐκ ἔσθ' ὁ τύμβος αἴτιος· μὴ λοιδόρει
 φθόνου τόδ' ἔστιν ἔργον. Πῶς δ' ἤνεγκεν ἄν
 νέον γερόντων εἰσορᾶν σοφώτερον;

Ζ'

ΑΛΛΟ

Γρηγόριε, θνητῶν μὲν ὑπείροχον ἔλλαχες υἷα
 κάλλει καὶ σοφίῃ, καὶ βασιλῆϊ φίλον.
 Κρείσσονα δ' οὐκ ἔτι πάμπαν ἀπηλεγέος θανάτοιο
 οὐ μὴν ὠϊόμην. Ἄλλὰ τί φησι τάφος;
 5 Τέτλαθι· Καισάριος μὲν ἀπέφθιτο· ἀλλὰ μέγιστον
 υἱέος εὐχὸς ἔχεις, υἱέος ἀντὶ φίλου.

Καισάριος· ὁ πολυδόξαστος καὶ πολυθρήνητος ἀδελφὸς τοῦ Γρηγορίου
 (βλ. καὶ τὸν ἐπτάμιο λόγο τοῦ Γρηγορίου στὸν τ.6 τῶν ἀπάντων Γρηγο-
 ρίου τοῦ Θεολόγου τῆς σειρᾶς αὐτῆς).

ΣΤ'

ΣΤΟΝ ΚΑΙΣΑΡΙΟ

Τὸ μνῆμα εἶναι ἄδικο· ἐγὼ ποτὲ δὲν εἶχα σκεφετῆ
 ὅτι θὰ σκεπᾶσει πρῶτα τοὺς τελευταίους.
 Ἄλλὰ αὐτό, τὸν Καισάριο, γιὸ ξακουστό, ἀπὸ τοὺς γονεῖς
 ποὺ προηγοῦνταν τὸν δέχτηκε πρῶτο. Ποῦ ἡ δικαιοσύνη;
 5 Δὲν εἶναι ὑπεύθυνο τὸ μνῆμα, μὴν τὸ βρίζεις.
 Αὐτὸ εἶναι κατόρθωμα τοῦ φθόνου. Πῶς ν' ἀντέξει
 νὰ βλέπει ἓνα νέο σοφότερο ἀπὸ τοὺς γέροντες;

Ζ'

ΑΛΛΟ

Γρηγόριε, σοῦ ἔλαχε γιὸς ξεχωριστὸς ἀνάμεσα στοὺς θνητούς,
 γιὰ τὴν ὁμορφιά, τὴ σοφία καὶ τὴ φιλία τοῦ Βασιλιᾶ.
 Ἄλλὰ πῶς θὰ ἦταν ἀνώτερος ἀπὸ τὸ σκληρὸ θάνατο καθόλου
 βέβαια δὲν τὸ φανταζόμουν. Τί συμβουλεύει τὸ μνῆμα;
 5 Ὑπομονή. Χάθηκε ὁ Καισάριος ἀλλὰ τὴν παμμέγιστη
 ἔχεις δόξα τοῦ γιοῦ σου ἀντὶ τὸν ἀγαπημένο σου γιό.

Η'

ΑΛΛΟ

ἽΩριοι ἐς τάφος ἤμεν, ὅτ' ἐνθάδε τοῦτον ἔθηκαν
 λαῶν ἐφ' ἡμετέρῳ γῆραϊ λαοτόμοι.
 Ἐλλ' ἡμῖν μὲν ἔθηκαν· ἔχει δέ μιν οὐ κατὰ κόσμον
 Καισάριος, τεκέων ἡμετέρων πύματος.
 5 Ἐτλημεν πανάποτμα, τέκος, τέκος· ἀλλὰ τάχιστα
 δέξαι ἐς ἡμέτερον τύμβον ἐπειγομένους.

Θ'

ΑΛΛΟ

Τόνδε λίθον τοκέες μὲν ἐὼν τάφον ἐστήσαντο,
 ἐλπόμενοι ζωῆς μοῖραν ἔχειν ὀλίγην.
 Καισαρίῳ δ' υἱῆϊ πικρὴν χάριν οὐκ ἐθέλοντες
 δῶκαν, ἐπεὶ πρότερος τοῦδ' ἐλύθη βιότου.

Ι'

ΑΛΛΟ

Γῆρας ἐμὸν δῆθυσεν ἐπὶ χθονί· ἀντὶ δὲ πατρὸς
 λαῶν ἔχεις, τεκέων φίλτατε Καισάριε.
 Τίς νόμος; οἷα δίκη; θνητῶν ἽΑνα, πῶς τόδ' ἔνευσας;
 ἽΩ μακροῦ βιότου! ὦ ταχέος θανάτου!

Η'

ΑΛΛΟ

Στήν ώρα τοῦ τάφου ἤμασταν, ὅταν ἔβαλαν ἐκεῖ
 αὐτὴ τὴν πλάκα οἱ μαρμαράδες γιὰ τὰ γηρατεῖά μας.
 Τὴν ἔβαλαν γιὰ μᾶς ἀλλὰ τὴν πῆρε ὄχι κατὰ τὴν τάξη
 ὁ Καισάριος, ἀπὸ τὰ παιδιά μας τὸ στερνοπούλι μας.
 5 Γιέ μου, γιέ μου, τί μοῖρα ἀβάσταχτη μᾶς πλάκωσε! Ἄλλὰ
 τὸ γρηγορότερο δέξου μας στὸ δικό μας μνήμα. Βιαζόμαστε.

Θ'

ΑΛΛΟ

Αὐτὴ τὴν πλάκα τὴν ἔστησαν στὸ μνήμα τους οἱ γονεῖς μας,
 πιστεύοντας πῶς τοὺς ἔμενε ἀκόμα μικρὸ κομμάτι ζωῆς.
 Ἄλλὰ στὸ γιό τους τὸν Καισάριο τὴν ἔκαναν δῶρο πικρὸ
 ἄθελά τους, ἀφοῦ πρῶτα λυτρώθηκε ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτή.

Γ'

ΑΛΛΟ

Μάκρυναν τὰ γηρατεῖά μου στὴ γῆ κι ἀντὶ τὸν πατέρα
 ἔχεις ταφόπλακα, Καισάριε, τὸ πιὸ ἀγαπητὸ ἀπ' τὰ παιδιά μου.
 Ποῦ εἶναι ὁ νόμος καὶ ἡ δικαιοσύνη; Βασιλιὰ τῶν θνητῶν,
 πῶς τὸ ἐπέτρεψες; Ὡ ἀτέλειωτη ζωὴ μου, ὦ γρηγορε θάνατέ του!

ΙΑ'

ΑΛΛΟ

Οὐκ ἄγαμ', οὐκ ἄγαμαι δῶρον τόδε. Τύμβον ἐδέξω
 μῶνον ἀφ' ἡμετέρων, Καισάριε, κτεάνων.
 Γηραλέων τοκέων πικρὸν λίθον! Ὁ φθόνος οὕτως
 ἤθελεν. ὦ ζωῆς πῆμασι μακροτέρης!

ΙΒ'

ΑΛΛΟ

Πᾶσαν, ὄση σοφίη λεπτῆς φρενὸς ἐν μερόπεσσι
 ἀμφὶ γεωμετρίην, καὶ θέσιν οὐρανίων,
 καὶ λογικῆς τέχνης τὰ παλαίσματα, γραμματικὴν τε,
 ἠδ' ἱστορίην, ρητορικῆς τε μένος,
 5 Καισάριος πτερόεντι νόῳ μῶνος καταμάρψας,
 Αἶ, αἶ, πᾶσιν ὁμῶς νῦν κόνις ἔστ' ὀλίγη.

ΙΓ'

ΑΛΛΟ

Πάντα κασιγνήτοισι τεοῖς λίπες, ἀντὶ δὲ πάντων
 τύμβον ἔχεις ὀλίγον, κύδιμε Καισάριε.
 Ἡ δὲ γεωμετρίη, καὶ ἀστέρες, ὧν θέσιν ἔγνως,
 Ἡ τ' ἱστορίη, οὐδὲν ἄκος θανάτου.

ΙΑ'

ΑΛΛΟ

Τί δῶρο σοῦ ἔκανα; Δὲ μοῦ ἀρέσει. Τὸ μνήμα δέχτηκες
μόνο, Καισάριε, ἀπὸ ὅλα τὰ κτήματά μας,
πικρὴ πέτρα ἀπὸ γέροντες γονεῖς. Ἔτσι θέλησε ὁ φθόνος.
Ὡ ζωῆ, πού οἱ συμφορὲς σ' ἔκαναν ἀτελείωτη!

ΙΒ'

ΑΛΛΟ

Ὅλη, ὅση σοφία καταχτᾷ ὁ δυνατὸς νοῦς τοῦ ἀνθρώπου
στὴ γεωμετρία, στὴ θέση τῶν ἄστρων,
στοὺς ἀγῶνες τῆς λογικῆς τέχνης, στὴ γραμματικὴ
καὶ στὴν ἰατρικὴ καὶ στῆς ρητορείας τὸ πάθος,
ὅλη ὁ Καισάριος μόνος μὲ τὸ φτερωτὸ νοῦ του κατάχτησε.
Ἄλλὰ ἀλίμονο! μὲ ὅλους ὁμοια εἶναι τώρα λίγη σκόνη.

ΙΓ'

ΑΛΛΟ

Ὅλα στ' ἀδέρφια σου τ' ἄφησες κι ἀντὶ ὅλα
κράτησες μικρὸ μνήμα, ἔνδοξε Καισάριε.
Ἡ γεωμετρία, τὰ ἀστέρια πού τὴ θέση τους ἤξερες,
καὶ ἡ ἰατρικὴ δὲ στάθηκαν ἄμυνα καλῆ γιὰ τὸ θάνατο.

ΙΔ'

ΑΛΛΟ

Κάλλιμον ἐκ πάτρης σε, μεγακλέα, τηλεφανῆ τε
ἄκρα φέροντα πάσης, Καισάριε, σοφίης,
πέμψαντες βασιλῆϊ τὸν ἔξοχον ἰητήρων,
φεῦ κόνιν ἐκ Βιθυνῶν δεξάμεθ' αὖ σε πέδου.

ΙΕ'

ΑΛΛΟ

Σεισμῶν μὲν κρυερῶν ἔφυγες στονόεσσαν ἀπειλὴν
ἤνικα Νικαίης ἄστρῳ μίγῃ δαπέδῳ·
νούσω δ' ἀργαλέῃ ζωὴν λίπες. ὦ νεότητος
σώφρονος! ὦ σοφίης, κάλλιμε Καισάριε!

ΙΣΤ'

ΑΛΛΟ

Γρηγορίου Νόννης τε θεουδέος υἱά φέριστον,
τύμβος δδ', εὐγενέτην Καισάριον κατέχω,
ἔξοχον ἐν λογίοισιν, ὑπείροχον ἐν βασιλῆος,
ἀστεροπὴν γαίης πείρασι λαμπομένην.

ΙΔ'

ΑΛΛΟ

Πανέμορφο, ξακουστό, περίβλεπτο, από την πατρίδα
 στις κορφές όλες της σοφίας ανεβασμένο, Καισάριε,
 σὲ στείλαμε στὸ βασιλιά ἐσένα, ξεχωριστὸ μὲς στοὺς γιατρούς· πίσω
 σὲ δεχτήκαμε, ἀλίμονο! ἀπ' τὴ χώρα τῶν Βιθυνῶν λίγη σκόνη.

ΙΕ'

ΑΛΛΟ

Ξέφυγες τῶν τρομαχτικῶν σεισμῶν τὴ βαρυστέναχτη ἀπειλή,
 ὅταν ἐγινε χῶμα ἡ πόλη τῆς Νίκαιας.
 Ἄφησες τὴ ζωὴ σου στὴν ὀδυνηρὴ ἀρρώστια. ὦ νιάτα
 φρόνιμα, ὦ σοφία, πανέμορφε Καισάριε!

ΙΣΤ'

ΑΛΛΟ

Τοῦ Γρηγόριου καὶ τῆς Νόννας τῆς θεόμορφης τὸν ἐξαίρετο γιὸ
 κρατῶ, ὁ τάφος ποὺ βλέπεις, τὸν εὐπατρίδη Καισάριο·
 ἐξοχο στὰ λόγια, ὑπέροχο στ' ἀνάκτορα,
 ἀστραπὴ ποὺ λάμπει ὡς τὰ πέρατα τῆς γῆς.

ΙΖ'

ΑΛΛΟ

Καισαρίου φθιμένοιο, κατήφησαν βασιλῆος
 αὐλαί· Καππαδόκαι δ' ἤμυσαν ἐξαπίνης·
 καὶ καλὸν εἴ τι λέλειπτο μετ' ἀνθρώποισιν, δλωλεν·
 οἱ δὲ λόγοι σιγῆς ἀμφεβάλοντο νέφος.

ΙΗ'

ΑΛΛΟ

Εἴ τινα δένδρον ἔθηκε γόος, καὶ εἴ τινα πέτραν,
 εἴ τις καὶ πηγὴ ρεῦσεν ὄδυρομένη,
 πέτραι, καὶ ποταμοί, καὶ δένδρεα λυπρὰ πέλοισθε,
 πάντες Καισαρίῳ γείτονες, ἠδὲ φίλοι.
 5 Καισάριος πάντεσσι τετιμένος, εὐχος ἀνάκτων,
 αἰ, αἰ, τῶν ἀχέων! ἤλυθεν εἰς ἀΐδην.

ΙΖ'

ΑΛΛΟ

Σὰν χάνονταν ὁ Καισάριος σκυθρώπασαν τοῦ βασιλιᾶ
τὰ παλάτια. Οἱ Καππαδόκες βουβάθηκαν ξάφνου.
Ἐὰν κάτι καλὸ εἶχε μείνει στοὺς ἀνθρώπους, χάθηκε·
καὶ τὰ λόγια ντύθηκαν τῆς σιωπῆς τὸ σύννεφο

ΙΗ'

ΑΛΛΟ

Ἐὰν ὁ θρῆνος ἀλλάξε κάποιαν σὲ δέντρο κι ἄλλη σὲ πέτρα,
κι ἂν κάποια ἔγινε πηγὴ ποῦ κυλάει θρηνώντας,
πέτρες καὶ ποτάμια καὶ δέντρα παραδοθεῖτε στὴ θλίψη,
ὄλοι τοῦ Καισάριου οἱ γείτονες καὶ οἱ φίλοι.
Ἐὰν ὁ δῶλος ὁ Καισάριος τιμημένος, τῶν βασιλέων καύχημα,
τί καημός, ἀλίμονο, κατέβηκε μέσα στὸν Ἄδη.

ΙΘ'

ΑΛΛΟ

*Χειρ τάδε Γρηγορίοιο. Κάσιν ποθέων τὸν ἄριστον,
κηρύσσω θνητοῖς τόνδε βίον στυγέειν.
Καισαρίῳ ἐὼν τόσσης εἶλε κλέος σοφίης;
5 Οὐτίς ἐπιχθονίων. Ἄλλ' ἔπατο ἐκ βιότοιο,
ὡς ρόδον ἐξ ἀκανθῶν, ὡς δρόσος ἐκ πετάλων.*

Κ'

ΑΛΛΟ

*Γείτονες, εὐμενέοιτε καὶ ἐν κόλποισι δέχοισθε,
μάρτυρες, ὑμετέροις αἶμα τὸ Γρηγορίου,
Γρηγορίου Νόννης τε μεγακλέος, εὐσεβίη τε
καὶ τύμβοις ἱεροῖς εἰς ἔν ἀγειρομένους.*

ΚΑ'

ΑΛΛΟ

*Κλυθι, Ἀλεξάνδρεια· Φιλάργιος ὤλεσε μορφὴν,
τῆς λογικῆς ψυχῆς οὐτι χειριστέρην.
Καισάριον δὲ νέον φθόνος ἤρπασεν· οὐποτε τοῖα
πέμψεις εὐίπποις ἀνθεα Καππαδόκαις.*

20, — Συνήθεια τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν νὰ ἀποθέτουν τὰ ὀστά τῶν ν
τους κοντὰ σὲ τάφους μαρτύρων.

ΙΘ'

ΑΛΛΟ

Ὁ Γρηγόριος τὰ γράφει αὐτά, ποθώντας τὸν ἐξαίρετο ἀδερφὸ
 φωνάζω στοὺς θνητοὺς νὰ μισοῦν τὴ ζωὴ αὐτή.
 Μὲ τὸν Καισάριο ποιὸς ἦταν ὁμοιος στὴν ὁμορφιά κι ἀπ' ὄλους
 ποιὸς σὲ τέτοια ἡλικία κέρδισε τόση δόξα σοφίας;
 5 Κανένα πλάσμα τῆς γῆς. Πέταξε ὡστόσο ἀπὸ τὴ ζωὴ
 σὰ ρόδο ἀπὸ τ' ἀγκάθια, σὰ δροσιὰ ἀπ' τὰ λουλούδια.

Κ'

ΑΛΛΟ

Μάρτυρες γείτονες, δείξτε συμπάθεια καὶ δεχτεῖτε
στοὺς κόρφους σας τὴ γενιὰ τοῦ Γρηγόριου,
τοῦ Γρηγόριου καὶ τῆς Νόννας τῆς ξακουστῆς, πού ἡ εὐσέβεια
 καὶ τὰ ἱερὰ μνήματα τοὺς μάζεψαν κοντά.

ΚΑ'

ΑΛΛΟ

Ἦκουσε, Ἀλεξάνδρεια· ὁ Φιλάγριος ἔχασε τὸ σῶμα
 ὄχι χειρότερο ἀπὸ τὴ λογικὴ ψυχή.
 Τὸν Καισάριο νέο τὸν ἄρπαξε ὁ φθόνος. Ποτὲ πιά
 δὲ θὰ στείλεις τέτοια λουλούδια στὴν εὐπιπὴ Καππαδοκία.

ΚΒ'

ΕΙΣ ΓΟΡΓΟΝΙΟΝ*

Γρηγορίου Νόννης τε φίλον τέκος ένθάδε κείται
Γοργόνιον, ζωῆς μύστις έπουραίνης.

ΚΓ'

ΑΛΛΟ

Ούδέν Γοργόνιον γαίη λίπεν, όστέα μοῦνα·
πάντα δ' έθηκεν άνω, μάρτυρες άθλοφόροι.

ΚΔ'

ΑΛΛΟ

Κτήσιν έήν, σάρκας τε και όστέα, πάντ' άναθεΐσα
Γοργόνιον Χριστῶ, μοῦνον άφήκε πόσιν·
ού μήν ούδε πόσιν δηρόν χρόνον· άλλ' άρα και τόν
ήρπασεν έξαπίνης κύδιμον 'Αλύπιον.
5 "Ολβιε όλβίστιης άλόχου πόσι, τοῖς ρα λοετροῖς
λύματ' άπωσάμενοι, ζήτε παλιγγενέες.

---

* Γοργονία: (Γοργόνιον) ή άδελφή του Γρηγορίου.

ΚΒ'

ΣΤΟ ΓΟΡΓΟΝΙΟ

Ἐδῶ εἶναι θαμμένη τοῦ Γρηγόριου καὶ τῆς Νόννας ἡ ἀγαπημένη
κόρη Γοργόνιον, ἰέρεια τῆς οὐράνιας ζωῆς.

ΚΓ'

ΑΛΛΟ

Τίποτε δὲν ἄφησε τὸ Γοργόνιο στὴ γῆ, παρὰ ὅστ' ἄ μονάχα·
ὅλα τ' ἀπόθεσε ἐπάνω, ὧ μάρτυρες ἀθλοφόροι.

ΚΔ'

ΑΛΛΟ

Ἄ,τι ἦταν δικό της, σάρκα καὶ ὅστ' ἄ, ὅλα τ' ἀφίερωσε
στὸ Χριστὸ τὸ Γοργόνιο κι ἄφησε τὸν ἄντρα της μονάχο,
μὰ ὄχι γιὰ πολὺ κι αὐτόν. Κι αὐτὸν ἀμέσως
τὸν ἄρπαξε ξαφνικά, τὸν ἐνδοξο Ἄλύπιο.

5 Καλότυχε ἄντρα πανόλβιας γυναίκα, μὲ τὸ θεῖο λουτρό,
ἀφοῦ ἐξαλείψατε τὶς ἀκαθαρσίες, ζεῖτε ξαναγεννημένοι.

ΚΕ'

ΕΙΣ ΛΙΒΙΑΝ*

Εἷς δόμος, ἀλλ' ὑπένερθε τάφος, καθύπερθε δὲ σηκός·
τύμβος δειμαμένοις, σηκός ἀεθλοφόροις.
Καί ρ' οἱ μὲν γλυκερὴν ἤδη κόνιν ἀμφιβάλοντο,
ὡς σύ, μάκαιρα δάμαρ Ἀμφιλόχου, Λιβίη,
5 κάλλιμέ θ' υἱήων, Εὐφήμιε· τοὺς δ' ὑπόδεχθε,
μάρτυρες ἀτρεκίης, τοὺς ἔτι λειπομένους.

ΚΣΤ'

ΑΛΛΟ

᾽Ωφελες, ᾽ Λιβία, ζῶειν τεκέεσσι φίλοισιν,
᾽ωφελες ἄχρι πύλαις γήραος ἐμπελάσαι!
Νῦν δέ σε μοῖρ' ἐδάμασσαν ἀώριον εἰσέτι καλήν,
εἰσέτι κουριδίσις ἀνθεσι λαμπομένην.
5 Αἶ, αἶ! Ἀμφίλοχος δὲ τεὸς πόσις ἀντὶ δάμαρτος
ἐσθλῆς καὶ πινητῆς, τλήμονα τύμβον ἔχει.

ΚΖ'

ΑΛΛΟ

Αἶ, αἶ! καὶ Λιβίαν κατέχει κόνις! Οὐποτ' ἔγωγε
ὠϊσάμην θνητὴν ἔμμεναι, εἰσορόων
εἶδος, μειλιχίνην τε σαοφροσύνην τε γυναικός,
τοῖς φῦλον πασέων καίνυτο θηλυτέρων.
5 Τοῦνεκα καὶ τοίῳ σε τάφῳ κύδηγε θανοῦσαν
σῶν τε τριάς τεκέων, καὶ πόσις Ἀμφίλοχος.

ΚΕ'

ΣΤΗ ΛΙΒΙΑ

Ἐνα σπίτι, ἀπὸ κάτω τάφος καὶ πάνω ναός,
 μνήμα γι' αὐτοὺς ποὺ τό 'χτισαν, βωμὸ γιὰ τοὺς μάρτυρες.
 Αὐτοὺς τοὺς σκέπασε πιά ἐλαφρὸ χῶμα,
 ὅπως ἐσένα, καλότυχη γυναίκα τοῦ Ἀμφίλοχου, Λιβία,
 5 κι ἐσένα, Εὐφήμει, τὸν πανέμορφο γιό τους. Ἐσεῖς τώρα
 μάρτυρες τῆς ἀλήθειας, ὑποδεχθεῖτε αὐτοὺς ποὺ μένουν ἀκόμα.

ΚΣΤ'

ΑΛΛΟ

Χρωστοῦσες, Λιβία, νὰ ζήσεις γιὰ τ' ἀγαπημένα σου παιδιά,
 χρωστοῦσες νὰ περάσεις τὴν πόρτα τῶν γηρατειῶν.
 Ἄλλὰ τώρα, ὠραία ἀκόμη, πρόωρα σὲ δάμασε ἡ μοίρα,
 ἐνῶ ἀκόμα τῆς νέας κοπέλλας τ' ἄνθη σὲ στόλιζαν.
 5 Ἀλίμονο! Ὁ ἄνδρας σου Ἀμφίλοχος ἀντὶ τῆς γυναίκα
 τὴν ἄξια καὶ φρόνιμη ἔχει τώρα τὸ μαῦρο μνήμα.

ΚΖ'

ΑΛΛΟ

Ἀλίμονο! Καὶ τὴ Λιβία τὴν ἄρπαξε ἡ σκόνη! Ποτὲ ἐγὼ
 δὲ φανταζόμουν πῶς ἦταν θνητὴ παρατηρῶντας
 τὴ μορφὴ, τὴν καλοσύνη καὶ τὴ φρόνηση τῆς γυναίκας,
 ποὺ μ' αὐτὰ στόλιζε ὅλο τὸ γένος τῶν γυναικῶν.
 5 Γι' αὐτὸ καὶ μὲ τέτοιο μνήμα σὲ δόξασαν ὅταν πέθανες
 ἢ τριάδα τῶν παιδιῶν μου καὶ ὁ ἄντρας σου Ἀμφίλοχος.

* Λιβία: σύζυγος τοῦ Ἀμφιλοχίου.

ΚΗ'

ΕΙΣ ΕΥΦΗΜΙΟΝ*

Ἦν δυάς, ἦν ἱερή, ψυχὴ μία, σώματα δισά,
 πάντα κασιγνήτω, αἷμα, κλέος, σοφίην,
 υἱέες Ἀμφιλόχου Εὐφήμιος Ἀμφίλοχός τε,
 πᾶσιν Καππαδόκαις ἀστέρες ἐκφανέες.
 5 Δεινὸν δ' ἀμφοτέρους φθόνος ἔδρακε, τὸν μὲν ἀμερσε
 ζωῆς, τὸν δ' ἔλιπεν ἡμισυν Ἀμφιλόχου.

ΚΘ'

ΑΛΛΟ

Ρήτωρ ἐν ρητῆρσιν, δοιδοπόλος τ' ἐν δοιδοῖς,
 κῦδος ἐῆς πάτρης, κῦδος ἐὼν τοκέων,
 ἄρτι γενειάσκων Εὐφήμιος, ἄρτι δ' ἔρωτας
 ἐς θαλάμους καλέων, ὤλετο· φεῦ παθέων!
 5 Ἄντι δὲ παρθενικῆς τύμβον λάχεν, ἐς δ' ὕμνεαίων
 ἡματα νυμφιδίων ἡμαρ ἐπῆλθε γόων.

Λ'

ΑΛΛΟ

Εἰκοσετῆς πᾶσαν Εὐφήμιος, ὡς μίαν οὔτις,
 Ἑλλάδα, κ' Αὔσονίην μοῦσαν ἐφιπτάμενος,
 στράπτων ἀγλαΐη τε καὶ ἤθεσιν, ἦλθ' ὑπὸ γαίην.
 Αἶ, αἶ! τῶν ἀγαθῶν ὡς φθόνος ὠκύτερος!

Κ Η'

ΣΤΟΝ ΕΥΦΗΜΙΟ

Ἦταν ζευγάρι, ζευγάρι ἱερό, μιὰ ψυχὴ δύο σώματα,
σέ δλα ἀδελφοί, στὸ αἷμα, στὴ φήμη, στὴ σοφία,
οἱ γιοὶ τοῦ Ἀμφίλοχου, ὁ Εὐφήμιος καὶ ὁ Ἀμφίλοχος,
γιὰ δλους τοὺς Καππαδόκες ἀστέρια ὀλόλαμπρα.
5 Ὁ φθόνος προκάλεσε συμφορὰ καὶ στοὺς δύο· στέρησε
ἀπὸ τὸν ἕνα τὴ ζωὴ κι ἄφησε τὸν ἄλλο μισὸ Ἀμφίλοχο.

Κ Θ'

ΑΛΛΟ

Ρήτορας μέσα στοὺς ρήτορες, ποιητὴς μέσα στοὺς ποιητές,
τῆς πατρίδας του δόξα, δόξα τῶν γονιῶν του·
μόλις χνούδιζε ὁ Εὐφήμιος καὶ καλοῦσε
στὸ θάλαμο τὴν ἀγαπημένη του, ἔφυγε. Τί πόνος!
'Αντὶ τὴν ἀγαπημένη του, βρῆκε μνημα, τὴ μέρα
5 τῶν γαμήλιων τραγουδιῶν τὴν ἀκολούθησε ἡμέρα τῶν θρήνων.

Α'

ΑΛΛΟ

Εἰκοσάχρονος ὁ Εὐφήμιος, πετώντας ἐπόπτευε δλη
τῆς Ἑλλάδας τὴ Μούσα καὶ τῆς Ἰταλίας καλύτερα ἀπ' ὅ,τι ἄλλος
τὴ μία μόνο. Ἀστράφτοντας ἀπὸ ἐμορφιὰ καὶ χάρη κατέβηκε στὴ
[γῆ].
'Αλίμονο! πόσο ὁ φθόνος εἶναι γοργότερος ἀπὸ τὶς χάρες.

* Εὐφήμιος· ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο γιους τοῦ Ἀμφιλόχιου καὶ τῆς Λιβίας.

ΛΑ'

ΑΛΛΟ

Χρυσείης γενεῆς Εὐφήμιος ἦν ἔτι τυτθὸν
λείψανον, εὐγενέτης ἦθεα καὶ πραπίδας,
μείλιχος, ἠδνεπῆς εἶδος Χαρίτεσσι δμοιος.
Τοῦνεκα καὶ θνητοῖς οὐκ ἐπιδὴν ἐμίγη.

ΛΒ'

ΑΛΛΟ

Στράψε μέγ' ἀνθρώποις Εὐφήμιος, ἀλλ' ἐπὶ τυτθόν·
καὶ γὰρ ἀστεροπῆς οὐ μακρόν ἐστι σέλας·
στράψεν ὁμοῦ σοφίῃ τε καὶ εἰδεῖ, καὶ πραπίδεσσι,
τὰ πρὶν Καππαδόκαις ἦν κλέα, νῦν δὲ γόος.

ΛΓ'

ΑΛΛΟ

Τίς, τίνας; Ἀμφιλόχου Εὐφήμιος ἐνθάδε κεῖται,
οὗτος ὁ Καππαδόκαις πᾶσι διὰ στόματος·
οὗτος, ὃν αἱ Χάριτες Μούσαις δόσαν· οἱ δ' Ὑμέναιοι
ἀμφὶ θύρας· ἤλθεν δ' ὁ φθόνος ὠκύτερος.

ΛΑ'

ΑΛΛΟ

Χρυσῆς γενιᾶς ὁ Εὐφήμιος ἦταν μικρὸ ἀκόμα
ἀπομεινάρι, εὐγενῆς στὸν τρόπο καὶ στὴ σκέψη·
μειλίχιος, γλυκὸς στὴν ὄψη, ὁμοιος μὲ τὶς Χάριτες·
γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔμεινε γιὰ πολὺ μαζὶ μὲ τοὺς θνητοὺς.

ΛΒ'

ΑΛΛΟ

Ἐστραψε δυνατὰ ὁ Εὐφήμιος στοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ γιὰ λίγο,
γιατὶ ἡ λάμψη τῆς ἀστραπῆς δὲ διαρκεῖ πολὺ.
Ἐστραψε μαζὶ στὴ σοφία καὶ στὴν ὄψη καὶ στὴ φρόνηση.
Αὐτοὶ ἦταν πρῶτα ἡ δόξα τῶν Καππαδοκῶν μὰ τώρα ὁ θρῆνος.

ΛΓ'

ΑΛΛΟ

Ποιὸς εἶναι, ποιανοῦ; Ἐδῶ κεῖται ὁ Εὐφήμιος τοῦ Ἀμφιλόχου.
Ναί, αὐτὸς ποὺ οἱ Καππαδόκες δλοὶ τὸν εἶχαν στὸ στόμα τους.
Αὐτὸς ποὺ οἱ Χάριτες τὸν ἔκαναν δῶρο στὶς Μοῦσες. Τοῦ γάμου
τὰ τραγούδια ἀντηχοῦσαν κιόλας, μὰ ὁ φθόνος ἦρθε γρηγορότερα.

ΛΔ'

ΑΛΛΟ

*Ἔρνος ἀμώμητον, Μουσῶν τέκος, εἶαρ ἑταίρων
καὶ χρύσειον Χαρίτων πλεῖγμα ἰσοστεφάνων,
ᾧ χετο ἐκ μερόπων Εὐφήμιος, οὐδέ τ' ἀνέσχεν
αἶ, αἶ, τοῖς θαλάμοις πυρσόν, ὄν ἦψεν ἔρωσ.*

ΛΕ'

ΑΛΛΟ

*Αἱ Χάριτες Μούσησι· «τί ρέζομεν; οὐκέτ' ἄγαλμα
χειρῶν ἡμετέρων Εὐφήμιος ἐν μερόπεσσι».
Χ' αἱ Μοῦσαι Χαρίτεσιν· «ἐπεὶ φθόνος ἐστὶν ἀλιτρός
τόσσον ἔχοι· ἡμῖν δὲ τόδ' ὄρκιον ἔμπεδον ἔστω,
5 Μηκέτ' ἀναστήσαι τοῖον μερόπεσιν ἄγαλμα».*

ΛΔ'

ΑΛΛΟ

Κλωνάρι ἀψεγάδιαστο, τέκνο τῶν Μουσῶν, τῶν φίλων σου ἀνοι-
 [ξη,

χρυσή γιφλάντα τῶν Χαρίτων τῶν ἰοστέφανων
 ἔφυγε ἀπ' τοὺς θνητοὺς ὁ Εὐφήμιος· οὔτε καὶ χάρηκε,
 ἀλίμονο! στὸ θάλαμο τῆ λαμπάδα πού ἀναψε ὁ ἔρωτας.

ΛΕ'

ΑΛΛΟ

Οἱ Χάριτες στὶς Μοῦσες: «Τί θὰ κάνομε; Τὸ ἄγαλμα
 πού ἐφτιαξαν τὰ χέρια μας, ὁ Εὐφήμιος δὲν ὑπάρχει πιά ἀνάμεσα
 [στοὺς θνητούς].

Κι οἱ Μοῦσες στὶς Χάριτες: «Ἄφοῦ ὁ φθόνος εἶναι ἀνόσιος
 ἅς κάνει ἔτσι· ἐμεῖς ἅς κρατήσομε καθαρά αὐτὸν τὸν ὄρκο·
 5 νὰ μὴν ἀναστήσομε ἄλλη τέτοια ἔμορφιὰ μὲς στοὺς ἀνθρώπους».

ΛΣΤ'

ΑΛΛΟ

ΑΛΛΟ

Κρήναι, καὶ ποταμοί, καὶ ἄλσέα, καὶ παλαγεῦντες
 ὄρνιθες λιγυροὶ καλὸν ἐπ' ἀκρεμόνων,
 αὔραί τε μαλακὸν συρίγμασι κῶμα φέρουσαι,
 καὶ κῆποι Χαρίτων εἰς ἓν ἀγειρομένων,
 5 κλαύσατε. Ὡ χαρίεσσ' Εὐφημίας! ὡς σε θανῶν περ
 Εὐφήμιος κλεινὴν θήκατ' ἐπωνυμίην.
 Κάλλιμος ἠϊθέων Εὐφήμιος, εἴ ποτ' ἔην γε,
 Κάλλιμος ἐν χώροις χώρος ὄδ' Ἥλυσιος.
 Τοῦνεκεν εἰς ἓν ἀγερθεν, ἐπεὶ ζωὴν μὲν ἔλειψεν·
 10 οὐνομα δ' αὖ χώρῳ κάλλιπεν ἠγαθέῳ.

ΛΖ'

ΕΙΣ ΕΛΛΑΔΙΟΝ*

Αἰεὶ σοι νόος ἦεν ἐς οὐρανόν, οὐδ' ἐπὶ γαίης
 ἤρειδες χθαμαλῆς ἴχνιον οὐδ' ὀλίγον.
 Τοῦνεκεν ὡς τάχος ἤλθες ἀπὸ χθονός. Εὐλάλιος δὲ
 σὴν κόνιν ἀμφιέπει σὸς κάσις, Ἑλλάδιε.

ΛΗ'

ΑΛΛΟ

Τὸν νεαρόν, Χριστιῶ δὲ μέγαν, πολιόν τε νόημα
 χώρος ὄδ' ἀθλοφόρων, Ἑλλάδιον κατέχω.
 Οὐ νέμεσις. Κείνοις γὰρ ὁμοῖον ἄλγος ἀνέτλη
 σβεννὸς ἀντιπάλου τοῦ φθονεροῦ μοθον.

* Ἑλλάδιος· ἄλλος ἀπὸ τὸ διάδοχο τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

ΛΣΤ'

ΑΛΛΟ

Πηγές και ποταμοί και ἄλση και πουλιὰ μελωδικά,
 πού φλυαροῦν χαρούμενα ἐπάνω στὰ κλαδιά·
 αὔρες πού φέρνουν μὲ τὸ σφύριγμά τους ἀπαλὴ νάρκη,
 και κῆπος χαρίτων πού ἕνα στήνουν χορό,
 5 κλάψετε· χαριτωμένη Εὐφημία, πῶς μὲ τὸ θάνατό του
 ὁ Εὐφήμιος σοῦ ἔδωσε ἐνδοξο δνομα.
 Πανέμορφος μέσα στοὺς νέους ὁ Εὐφήμιος —ὑπῆρξε τάχα ποτέ;—
 πανέμορφος μέσα στοὺς τόπους αὐτοὺς ὁ παραδεισένιος τόπος.
 Γι' αὐτὸ συναντήθηκαν, ὅταν ἔφυγε ἀπ' τῆ ζωῆ,
 10 κι ἄφησε στὸ θεϊκὸ τόπο τὸ δνομά του.

ΛΖ'

ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΟ

Πάντοτε ὁ νοῦς σου ἦταν στὸν οὐρανὸ και πάνω στὴ γῆ
 τὴν ταπεινὴ δὲν ἄφησες τὸ παραμικρὸ ἀχνάρι.
 Γι' αὐτὸ ἀναχώρησες γρήγορα ἀπὸ δῶ. Ὁ Εὐάλιος
 φροντίζει τὴν τέφρα σου, Ἑλλάδιε, ὁ ἀδερφός σου.

ΛΗ'

ΑΛΛΟ

Τὸ νέο ἀλλὰ ὄριμο γιὰ τὸ Χριστὸ και γέροντα στὴ γνώση,
 τὸν Ἑλλάδιο κρατῶ, ἐγὼ ὁ χῶρος τῶν ἀθλοφόρων.
 Κανεῖς φθόνος. Ὅμοιο μ' ἐκείνη πόνου ὑπέφερε
 καταπαύοντας τοῦ φθονεροῦ ἀντιπάλου τὸν πόλεμο.

ΛΘ'

ΑΛΛΟ

Μικρὸν μὲν πνεῖσκες ἐπὶ χθονὶ σαρκὸς ἀνάγκη,
 πλείονα δὲ ζωῆς ὑψόθι μοῖραν ἔχεις,
 Ἐλλάδιε, Χριστοῦ μέγα κλέος· εἰ δὲ τάχιστα
 δεσμῶν ἐξελεύθης, τοῦτο γέρας καμάτων.

Μ'

ΕΙΣ ΜΑΡΤΙΝΙΑΝΟΝ*

Εἴ τις Τάνταλός ἐστιν ἐν ὕδασι νῆδος ἀπίστοις,
 εἴ τις ὑπὲρ κεφαλῆς πέτρος αἰὲ φοβέων·
 δαπτόμενόν τ' ὄρνισιν ἀγήραον ἦπαρ ἀλιτροῦ,
 καὶ πυρόεις ποταμός, καὶ ζόφος ἀθάνατος,
 5 Ταρτάρειοι τε μυχοί, καὶ δαίμονες ἀγριόθυμοι,
 ἄλλαι τετραμένων τίσιες εἰν αἰδῆ·
 ὅστις Μαρτινιανὸν ἀγακλέα δηλήσαιτο
 τύμβον ἀνοχλίζων, δείματα πάντα φέροι.

Μαρτινιανός· ἀνώτερος ἀξιωματοῦχος τοῦ κράτους ἀπὸ μεγάλης οἰ
 νεία τῆς Καππαδοκίας.

ΛΘ'

ΑΛΛΟ

Μόλις πού ανάσαινες πάνω στη γῆ για τις ανάγκες τῆς σάρκας,
 μεγαλύτερο μερίδιο ζωῆς ἔχεις στὸν οὐρανό,
 Ἑλλάδιε, τοῦ Χριστοῦ δόξα μεγάλη· κι ἂν μὲ μιὰ
 λυτρώθηκες ἀπ' τὰ δεσμά, αὐτὸ εἶναι τὸ βραβεῖο τοῦ μὸχθου σου.

Μ'

ΣΤΟ ΜΑΡΤΙΝΙΑΝΟ

Ἄν ὑπάρχει κάποιος Τάνταλος στ' ἄπιστα νερὰ διψασμένος,
 ἂν κρέμεται κάποια πέτρα πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι καὶ πάντα ἀπειλεῖ,
 κι ἂν ξεσκίζουν ἀδιάκοπα τὰ ὄρνια τὸ σκῶτι τοῦ ἀνόσιου,
 κι ἂν κυλᾷ ποταμοὺς φωτιᾶς καὶ πυκνώνει αἰώνιο σκοτάδι,
 5 κι ἂν χάσκουν οἱ βυθοὶ τοῦ Τάρταρου κι οἱ ἄγριοι δαίμονες μανιά-
 ζουν,
 κι ἂν ἔχει κι ἄλλες ἀκόμα τιμωρίες στὸν Ἄδη γιὰ τοὺς ταλαίπω-
 ρους,
 ὅποιος ἐνοχλήσει τὸν ξακουστὸ Μαρτινιανὸ
 πειράζοντας τὸν τάφο του, ἂς πέσουν ἐπάνω του ὄλες οἱ τρομά-
 ρες.

40,

* Ἀναφέρονται ὁ Τάνταλος μὲ τὴν ἀνικανοποίητη δίψα του, ὁ Σίσυφος μὲ τὸν ἐπανερχόμενο βράχο του καὶ ὁ Προμηθεὺς πού τοῦ ἔτρωγε ὁ γύπας τὸ σκῶτι κι αὐτὸ ξαναγινόταν τὴ νύχτα.

40,

8. Πειράζονται· νωρὶς εἶχε ἀρχίσει ἡ τυμβωρυχία καὶ συνεχίζεται.

ΜΑ'

ΑΛΛΟ

*Οὔρεά σοι, καὶ πόντος, ἀτάσθαλε, καὶ πεδίοισι
τέρπη πυροφόροις, τετραπόδων τ' ἀγέλαις·
καὶ χρυσοῖο τάλαντα, καὶ ἄργυρος, εὐγενέες τε
Λᾶες, καὶ Σηρῶν νήματα λεπταλέα·
5 πάντα βίος ζῶοισι· λίθοι δ' ὀλίγοι τε φίλοι τε
τοῖς φθιμένοις. Σὺ δέ μοι κᾶνθάδε χεῖρα φέρεις,
οὐδὲ σὸν αἰδόμενος, τλήμον, τάφον, ὃν τις ὄλεσσεν
ἄλλος, σοῖσι νόμοις, χερσὶ δικαιοτέραις.*

ΜΒ'

ΑΛΛΟ

*Ἦνίκα Μαρτινιανὸς ἔδου χθόνα μητέρα πάντων,
πᾶσα μὲν Αὐσονίων ἐστονάχησε πόλις.
Πᾶσα δὲ Σικανίη τε καὶ εὐρέα πείρατα γαίης
κεῖρατ', ἀπ' ἀνθρώπων οἰχομένης Θέμιδος.
5 Ἥμεῖς δ' ἀντί νυ σεῖο τάφον μέγαν ἀμφιέποντες,
αἰὲν ἐπερχομένοις δεῖζομεν ὧς τι σέβας.*

ΜΑ'

ΑΛΛΟ

Τὰ βουνὰ καὶ τὴ θάλασσα, ἀνόητε, ποθεῖς κι εὐχαριστιέσαι
 μὲ τὰ γόνιμα χωράφια καὶ μὲ τὰ κοπάδια τῶν τετραπόδων
 τοῦ χρυσοῦ οἱ πλάκες καὶ τὸ ἀσήμι, οἱ πολύτιμες
 πέτρες κι οἱ λεπτὲς κλωστὲς τοῦ μεταξιοῦ,
 5 ὅλα εἶναι πλοῦτος τῶν ζωντανῶν, λίγες ὅμως πέτρες φτάνουν
 γιὰ τοὺς νεκροῦς. Ἄλλὰ ἐσὺ κι ἐδῶ ἀπλώνεις τὸ χέρι σου
 καὶ δὲ σέβεσαι, δύστυχε, μήτε τὸ δικό σου μνημα ποῦ τὸ χάλασε
 ἄλλος κατὰ τοὺς δικούς σου νόμους καὶ μὲ χέρια δικαιότερα.

ΜΒ'

ΑΛΛΟ

Ὅταν ὁ Μαρτινιανὸς κατέβηκε στὴ γῆ, τὴ μάνα ὄλων,
 βόγγησε ὀλόκληρη τῶν Ἰταλῶν ἡ πόλη,
 κι ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ἡ Σικελία, τῆς γῆς τὰ πέρατα.
 Κόψτε τὰ μαλλιά σας σὰν ἐφυγε ἡ Δίκη ἀπὸ τὸν κόσμο.
 5 Κι ἐμεῖς ἀντὶ ἐσένα τὸ μεγάλο σου μνημα φροντίζομε,
 δεῖγμα σεβασμοῦ νὰ τὸ δείξομε σ' ὄσους θά' ρχονται στὸν αἰῶνα.

ΜΓ'

ΑΛΛΟ

Οί Χριστὸν φορέοντες, ἀκούσατε, οἱ τε θέμιστας
 εἰδότες ἡμερίων καὶ φθιμένων ὀσίην·
 πάντα λίπον, βασιλεία, πάτρην, γένος, εὐχος ὑπάρχω
 αἶ, αἶ, πᾶσιν· ὁμως νῦν κόνις εἴμ' ὀλίγη,
 5 Μαρτινιανὸς πᾶσι τετιμένος, ἀλλ' ἐπὶ τύμβῳ
 βάλλειν ἡμετέρῳ δάκρυα, μὴ παλάμας.

ΜΔ'

ΑΛΛΟ

Μουσοπόλον, ρητῆρα, δικασπόλον, ἄκρον ἅπαντα,
 τύμβος ὄδ' εὐγενέτην Μαρτινιανὸν ἔχω,
 Ναύμαχον ἐν πελάγεσιν, ἀρήϊον ἐν πεδίοισιν.
 Ἄλλ' ἀποτῆλε τάφου, πρὶν τι κακὸν παθέειν.

ΜΕ'

ΑΛΛΟ

Μὴ πόλεμον φθιμένοισι (ἄλις ζῶντες ἀλιτροί),
 μὴ πόλεμον φθιμένοις· Μαρτινιανὸς ἐγώ.
 Πᾶσι τάδε ζωῖς ἐπιτέλλομαι· οὐ θέμις ἐστὶ
 τῶν ὀλίγων φθονέειν τοῖς φθιμένοισι λίθων.

ΜΓ'

ΑΛΛΟ

“Όσοι εἶστε τοῦ Χριστοῦ πιστοί, ἀκοῦστε κι ὄσοι γνωρίζετε
 τοὺς ἀνθρώπινους νόμους καὶ τὸ σεβασμὸ στοὺς νεκρούς.
 Τ’ ἄφησα ὄλα, παλάτια, πατρίδα, συγγένεια κι ἄς ἤμουν
 ὄλων καύχημα, ἀλί μου! Καὶ τώρα εἶμαι λίγη σκόνη
 5 ἐγὼ ὁ Μαρτινιανὸς ποὺ ὄλοι τιμοῦσαν. Στὸ μνήμα μου
 ἀφῆστε τὰ δάκρυά σας, μὴν ἀπλώσετε τὰ χέρια.

ΜΔ'

ΑΛΛΟ

Τῶν Μουσῶν τὸ λάτρη, τὸ ρήτορα, τὸ δικαστή, κορυφαῖο σ’ ὄλα,
 τὸν εὐπατρίδη Μαρτινιανό, κρατῶ ἐγὼ ὁ τάφος ποὺ βλέπετε,
 θαλασσομάχο στὰ πέλαγα, πολεμόχαρο στοὺς κάμπους.
 “Όμως μακριὰ ἀπ’ τὸν τάφο μου προτοῦ σᾶς βρεῖ κακό.

ΜΕ'

ΑΛΛΟ

Μὴν πολεμᾶς τοὺς νεκρούς, σοῦ φτάνουν ὄσοι ἀσεβεῖς ζοῦνε·
 μὴν πολεμᾶς τοὺς νεκρούς· εἶμαι ὁ Μαρτινιανός.
 Οἱ παραγγελιές μου εἶναι αὐτὲς γιὰ ὄλους τοὺς ζωντανούς.
 Σωστὸ δὲν εἶναι τίς λίγες πέτρες τῶν νεκρῶν νὰ ζηλεύεις.

ΜΣΤ'

ΑΛΛΟ

ὦ Θέμι, τῇ πολίων πότ' ἐγὼ νῶμῃσα τάλαντα,
 ὦ φοβεραὶ ψυχῶν μάστιγες οὐχ ὀσίων!
 Οὗτος ἐμοῖσι λίθοισι φέρει στονόεντα σίδηρον·
 οὗτος ἐμοί! φεῦ, φεῦ! ποῦ δὲ λίθος Σισύφου;

ΜΖ'

ΑΛΛΟ

Ὅλβιος, εὐγήρως, ἄνοσος θάνον, ἐν βασιλῆος
 πρῶτα φέρων, ἱερῆς ἄκρον ἔχων σοφίης,
 εἴ τινα Μαρτινιανὸν ἀκούετε· ἀλλ' ἀπὸ τύμβου,
 μῆδὲ φέρειν ἐπ' ἐμοὶ δυσμενέας παλάμας.

ΜΗ'

ΑΛΛΟ

Χάζεο, χάζεο τῆλε· κακὸν τὸν ἀεθλον ἐγείρεις,
 λᾶας ἀνοχλίζων, καὶ τάφον ἡμέτερον·
 χάζεο. Μαρτινιανὸς ἐγὼ καὶ ζῶσιν ὄνειρα,
 καὶ νέκυς οὐκ ὀλίγον ἐνθάδε κάρτος ἔχω.

ΜΣΤ'

ΑΛΛΟ

ὦ Δίκη! Γιὰ πολλοὺς ἐγὼ τὴν ζυγαριά μου ταλάντευσα,
 κι ὦ φοβερὰ χτυπήματα σ' ἀνόσιες ψυχές.
 Αὐτὸς στὶς πέτρες τοῦ τάφου μου βάζει σίδηρο ἀλύπητο,
 αὐτὸς σ' ἐμένα, ἀλίμονο! Καὶ ποῦ εἶναι ἡ πέτρα τοῦ Σισύφου;

ΜΖ'

ΑΛΛΟ

Εὐτυχισμένος, μὲ καλὰ γεράματα, πέθανα δίχως ἀρρώστια·
 στὸ παλάτι ἤμουν ὁ πρῶτος, φτασμένος στὴν κορυφή τῆς ἱερῆς
 [σοφίας,
 ἂν ἔχεις ἀκούσει γιὰ κάποιο Μαρτινιανό. Ἄλλὰ ἀπ' τὸν τάφο μου
 μακριά· μήτε ν' ἀπλῶστε ἐπάνω μου ἐχθρικά χέρια.

ΜΗ'

ΑΛΛΟ

Φύγε, φύγε μακριά! Ξεκινᾷς ἀγῶνα κακό,
 ταραζόντας τὶς πέτρες καὶ τὸν τάφο μου.
 Πίσω! Εἶμαι ὁ Μαρτινιανὸς καὶ στοὺς ζωντανοὺς χρήσιμος,
 ἀλλὰ καὶ νεκρὸς ἐδῶ δὲν ἔχω δύναμη λίγη.

ΜΘ'

ΑΛΛΟ

*Καππαδόκων μέγ' ἄεισμα, φαάντατε Μαρτινιανέ,
σειῶ, βροτῶν γενεή, καὶ τάφον αἰδόμεθα,
ὄς ποτ' ἔης βασιλῆος ἐν ἔρκεσι κάρτος ὑπάρχων,
δουρὶ δὲ Σικανίην κτήσαο, καὶ Λιβύην.*

Ν'

ΑΛΛΟ

*Ὅμνομεν ἀθανάτοιο Θεοῦ κράτος ὑψιμέδοντος,
καὶ ψυχὰς νεκύων, κύδιμε, σὴν τε κόνιν,
μὴ ποτε, Μαρτινιανέ, τεοῖς ἐπι χειῖρας ἐνεγκεῖν
στήλην καὶ τύμβω· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἱεροῖς.*

ΝΑ'

ΑΛΛΟ

*Ρώμη, καὶ βασιλῆες ἔμοί, καὶ πείρατα γαίης
στήλαι Μαρτινιανῶ, τὰς χρόνος οὐ δαμάσει·
ἀλλ' ἔμπης ὀλίγω περιδεΐδια, μὴ τι πάτησο,
τῶδε τάφω· πολλῶν οὐχ ὄσαι παλάμαι.*

ΜΘ'

ΑΛΛΟ

Τῆς Καππαδοκίας καύχημα τρανό, Μαρτινιανέ ἐνδοξε·
 ἢ γενιὰ τῶν θνητῶν σεβόμαστε καὶ τὸ μνήμα σου.
 Ἦσαν κάποτε τοῦ βασιλιᾶ τὰ παλάτια δύναμη μεγάλη,
 μὲ τὸ κοντάρι κατάχτησες τὴ Σικελία καὶ τὴ Λιβύη.

Ν'

ΑΛΛΟ

Ὅρκιζόμαστε στὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ, ἀθάνατου βασιλιᾶ τῶν οὐρα-
 [νῶν,
 στὶς ψυχές τῶν νεκρῶν, δοξασμένε καὶ στὴν τέφρά σου.
 Ποτὲ δὲ θ' ἄπλώσομε, Μαρτινιανέ, τὰ χέρια μας
 στὴν στήλη καὶ τὸν τάφο σου. Τὰ ἱερά μὴ βεβηλώνεις.

ΝΑ'

ΑΛΛΟ

Ρώμη καὶ βασιλιάδες μου καὶ πέρατα τῆς γῆς, αὐτὰ εἶναι
 τὰ μνημεῖα τοῦ Μαρτινιανοῦ, ποὺ ὁ χρόνος δὲ θὰ καταλύσει
 Ὡστόσο τρέμω γι' αὐτὸ τὸ μικρὸ μνήμα
 μήπως πάθει κάτι. Δὲν εἶναι ὄλων τὰ χέρια εὐλαβικά.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΝΒ'

ΑΛΛΟ

*Μαρτινιανοῦ σῆμα μεγακλέος, εἴ τιν' ἀκούεις,
Καππαδόκων Ρώμης προῦθρονον εὐγενέων,
Παντοίαις ἀρετῆσι κεκασμένον· ἀλλὰ κόνιν περ
ἀζόμενοι, στήλην καὶ τάφον ἀμφιέπειν.*

ΝΓ'

ΑΛΛΟ

*Οὐ ποτ' ἐγὼ φθιμένοισιν ἐπέχραον, οὐδ' ἀπὸ τύμβων
ἔργον ἔχειρα· δίκην ὄμνυμι, καὶ φθιμένους.
Τοῦνεκα μηδ' ἐπ' ἐμοῖσι φέρειν λάεσσι σίδηρον·
εἰ δὲ φέροις, τὴν σὴν ἐς κεφαλὴν πεσέτω.
5 Μαρτινιανὸς ἐγὼ τάδε λίσσομαι· εἴ τις ἐμεῖο
Κύδεός ἐστι χάρις, τύμβος ἀεὶ μενέτω.*

ΝΒ'

ΑΛΛΟ

Εἶμαι ὁ τάφος τοῦ μεγαλόδοξου Μαρτινιανοῦ, ἂν ἔχεις ἀκούσει
 γιὰ κάποιο πρωτόθρονο τῆς Ρώμης, εὐγενὴ Καππαδόκη,
 στολισμένο μὲ κάθε ἀρετῇ. Τῇ σκόνῃ του κὰν
 σεβαστεῖτε καὶ φροντίζετε τὴ στήλῃ καὶ τὸν τάφο του.

ΝΓ'

ΑΛΛΟ

Ἐγὼ ποτὲ δὲ μίανὰ τοὺς νεκροὺς οὔτε ἀπὸ τοὺς τάφους τοὺς
 ἐβγαλα κέρδος· στή Δίκη ὀρκίζομαι καὶ στοὺς νεκροὺς.
 Γι' αὐτὸ μήτε κι ἐσὺ νὰ σηκώσεις σίδηρο στίς πέτρες μου·
 κι ἂν τίς σηκώσεις, ἄς πέσει στὸ κεφάλι σου.
 5 Σὲ παρακαλῶ ἐγὼ ὁ Μαρτινιανός. Ἐάν εἶναι ἄξια
 ἡ δόξα μου γιὰ κάποια χάρη, ἄς μείνει ὁ τάφος μου γιὰ πάντα.

ΝΔ'

ΕΙΣ ΕΜΜΕΛΕΙΑΝ*
ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἐμμέλιον τέθνηκε. Τίς ἔφρασεν; ἢ γε τοσούτων
καὶ τοίων τεκέων δῶκε φάος βίωτῳ,
υἰέας, ἠδὲ θύγατρας ὁμόζυγας ἀζυγέας τε,
εὖπαις καὶ πολύπαις ἤδε μόνη μερόπων.
5 Τρεῖς μὲν τῆδ' ἱερῆες ἀγακλέες· ἢ δ' ἱερῆος
σύζυγος· οἱ δὲ πέλας ὡς στρατὸς οὐρανίων.
Θάμβος ἔχει μ' ὀρόωντα τόσον γόνον Ἐμμελίοιο,
καὶ τοῖον, μεγάλης νηδύος ὄλβον ὄλον.
Ὡς δ' αὐτὴν φρασάμην Χριστοῦ κτέαρ, εὐσεβὲς αἷμα
10 Ἐμμελίου, τόδ' ἔφην οὐ μέγα· ρίζα τόση.
Τοῦτό σοι εὐσεβίης ἱερὸν γέρας, ᾧ παναρίστη,
τιμὴ σῶν τεκέων, οἷς πόθον εἶχες ἓνα.

ΝΕ'

ΕΙΣ ΠΑΤΕΡΑ*

Ἐνθ' ἑκατονταέτης, ζωῆς βροτέης καθύπερθεν,
Πνεύματι καὶ θώκῳ τεσσαρακονταέτης,
Μείλιχος, ἠδυεπής, λαμπρὸς Τριάδος ὑποφήτης,
νηδυμον ὕπνον ἔχω Γρηγορίοιο δέμας.
5 Ψυχὴ δὲ πτερόεσσα Θεὸν λάχεν. Ἄλλ' ἱερῆες
ἐξόμενοι κείνου καὶ τάφον ἀμφέπετε.

* Ἐμμέλεια· ἡ ὑποδειγματικὴ μητέρα τοῦ μεγάλου Βασιλείου μὲ πέντε γιοὶ καὶ πέντε θυγατέρες.

ΝΔ'

ΣΤΗΝ ΕΜΜΕΛΕΙΑ
ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Πέθανε ἡ Ἐμμέλεια! Ποιός τὸ εἶπε; Αὐτὴ ποὺ μὲ τὰ τόσα
καὶ τέτοια παιδιὰ φώτισε τὴ ζωὴ, γιουὺς
καὶ θυγατέρες δεμένες μὲ γάμο ἢ ἐλεύθερες·
ἀπ' τὶς γυναῖκες μόνῃ μὲ καλὰ καὶ πολλὰ παιδιὰ.
5 Τρεῖς εἶναι ἱερεῖς φημισμένοι, ἡ ἴδια σύντροφος
ἱερέα κι αὐτοὶ κοντὰ τοὺς στράτευμα ἀγγέλων.
Θαμπώνομαι βλέποντας τὰ τέκνα τῆς Ἐμμέλειας,
τόσα καὶ τέτοια, ὄλα πλοῦτο μεγάλο τῶν σπλάγχων της
"Ὅταν τὴν εἶπα κτῆμα τοῦ Χριστοῦ, εὐσεβὲς αἶμα
10 τῆς Ἐμμέλειας, δὲν εἶπα λόγο μεγάλο, εἶναι τόση ρίζα.
Αὐτὸ εἶναι τὸ ἱερὸ βραβεῖο τῆς εὐσέβειάς σου, ὦ πανάριστη,
ἡ τιμὴ τῶν παιδιῶν σου, ποὺ ἓνα γιὰ ὄλ' αὐτὰ εἶχες πόθο.

ΝΕ'

ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ

Στὰ ἑκατό μου χρόνια, στὴν ἄκρῃ τῆς θνητῆς ζωῆς,
σαράντα χρόνια ὑπηρετῆς τοῦ Πνεύματος καὶ στὸ θρόνο·
πράος, γλυκομίλητος, λαμπρὸς τῆς Τριάδας κήρυκας,
ἐδῶ κοιμοῦμαι ὕπνο βαθὺ τὸ σῶμα τοῦ Γρηγορίου,
5 φτερωτὴ ἢ ψυχὴ συνάντησε τὸ Θεό. Ἐμπρὸς ἱερεῖς,
νὰ σέβεστε καὶ νὰ φροντίζετε τὸ μνήμα του.

* Γρηγόριος· ὁ πατέρας τοῦ Γρηγορίου (βλ. καὶ ἐπιτάφιο λόγο, 2, τῆς σειρᾶς
ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, τόμ. 6ος).

ΝΣΤ'

ΑΛΛΟ

Ἐκ μὲ πικρῆς ἐκάλεσσε Θεὸς μέγας ἀγριελαίης·
ποιμνης ἠγεμόνα θῆκε τὸν οὐδ' ὄϊων
ἔσχατον. Ἐκ πλευρῆς δὲ θεόφρονος ὄλβον ἔνειμε.
Γῆρας ἐς λιπαρὸν ἰκόμεθ' ἀμφοτέροι.
5 Ἰρὸς ἐμῶν τεκέων ἀγανώτατος. Εἰ δὲ τελευτὴν
ἔτλην Γρηγόριος, οὐ μέγα· θνητὸς ἔην.

ΝΖ'

ΑΛΛΟ

Εἰ τις ὄρους καθύπερθεν ἀγνῆς ὁπὸς ἔπλετο μύστης
Μωσῆς, καὶ μεγάλου Γρηγορίου νόος,
ὄν ποτε τηλόθ' ἐόντα, χάρις μέγαν ἀρχιερεῖα
θήκατο, νῦν ἱερῆς ἐγγὺς ἔχει Τριάδος.

ΝΣΤ'

ΑΛΛΟ

Ἐκ πικρῆ ἀγριελιά με κάλεσε ὁ μέγας Θεός,
 κοπαδιοῦ ποιμένα μ' ἔκανε, ἐνῶ ἀπ' τὰ πρόβατα
 ἔσχατος δὲν ἦμουν: Ἐκ θεοσεβῆ πλευρὰ μου ἔδωσε εὐτυχία·
 κι οἱ δύο φτάσαμε σὲ βαθιά γεράματα. Ἰερέας
 5 ἔγινε ἀπ' τὰ παιδιά μου ὁ μέγας. Ἐκ ὁ θάνατος με βρῆκε
 ἔμένα τὸ Γρηγόριο δὲν εἶναι σπουδαῖο, ἀφοῦ ἦμουν θνητός.

ΝΖ'

ΑΛΛΟ

Ἐκ κάποιος πάνω στὸ βουνὸ ἄκουσε τὴν καθάρια φωνή,
 ὁ Μωυσῆς, τὴν ἔνωσε κι ὁ νοῦς τοῦ μεγάλου Γρηγορίου.
 Αὐτὸν ἐνῶ πλανιόταν μακριά, μεγάλο ἀρχιερέα
 τὸν ἔκανε ἡ χάρις καὶ τώρα τὸν κρατᾷ κοντὰ στὴν ἁγία Τριάδα.

ΝΗ'

ΑΛΛΟ

Αὐτὸς νηὸς ἔρεψα Θεῶ, καὶ δῶχ' ἱερῆα
Γρηγόριον καθαρῆ λαμπόμενον Τριάδι,
ἄγγελον ἀτρεκίης ἐριηχέα, ποιμένα λαῶ,
ἠΐθεον σοφίης ἀμφοτέρης πρύτανιν.

5 Τέκνον ἐμόν, τὰ μὲν ἄλλα πατρὸς καὶ φέρτερος εἴης,
τὴν δ' ἀγανοφροσύνην ἄξιος· οὐ τι πλέον
εὐξασθαι θέμις ἐστί· καὶ ἐς βαθὺ γῆρας ἴκοιο,
τοίου κηδεμόνος, ὧ μάκαρ, ἀντιάσαιο.

ΝΘ'

ΑΛΛΟ

Οὐκ δίς, εἴτ' ὄτων προφερέστατος, αὐτὰρ ἔπειτα
ποιμήν, εἴτα πατὴρ καὶ νομέϋς νομέων,
θνητοῦς ἀθάνατόν τε Θεὸν μέγαν εἰς ἔν ἀγείρων,
κεῖμαι Γρηγόριος Γρηγορίου γενέτης.

Ξ'

ΑΛΛΟ

᾽Ολβιος, εὐγῆρως, εὐπαις, θόνον ἀρχιερῆος
ἀρχιερεὺς τε πατὴρ Γρηγόριος. Τί πλέον;
Οὐτι μὲν ἐς πολύκαρπον ἀλώην δρθριος ἤλθον,
ἔμπα δὲ τῶν προτέρων πλείονα μισθὸν ἔχω.

ΝΗ'

ΑΛΛΟ

Ἐγὼ ὁ ἴδιος σήκωσα ναὸ στὸ Θεὸ κι ἔδωσα ἱερέα,
 τὸ Γρηγόριο, ποὺ τὸν καταυγάζει ἡ ἀγνή Τριάδα,
 τῆς ἀλήθειας κήρυκα μεγαλόφωνο, ποιμένα τοῦ λαοῦ
 νέο, τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης σοφίας κορυφαῖο. Παιδί μου,
 5 στ' ἄλλα ἄμποτε νὰ γίνεις ἀνώτερος ἀπὸ τὸν πατέρα σου
 καὶ στὴν πραότητα ἰσάξιος· παραπάνω νὰ ζητήσω
 δὲν εἶναι σωστό· εἶθε νὰ φτάσεις σὲ βαθιὰ γηρατεία,
 παίρνοντας ὡς ὀδηγὸ σου, καλότυχε, ἐμένα.

ΝΘ'

ΑΛΛΟ

Ἄπὸ τὰ πρόβατα δὲν ἤμουν ἀλλὰ ἔπειτα πρῶτος στὸ κοπάδι
 κι ἔπειτα ποιμένας καὶ πατέρας καὶ τῶν ποιμένων ποιμένας,
 τοὺς θνητοὺς καὶ τὸν ἀθάνατο μέγα Θεὸ τοὺς ἔφερνα κοντά.
 Ἐδῶ κείμεται ὁ Γρηγόριος, ὁ πατέρας τοῦ Γρηγορίου.

Ξ'

ΑΛΛΟ

Ἦλθιος, εὐγήρως, εὐπαις εἶμαι νεκρὸς, ἀρχιερέα
 πατέρας ὁ ἀρχιερέας Γρηγόριος. Τί θέλω ἀκόμα;
 Δὲν ἦρθα ἀπ' τὴν αὐλὴ στὸ πολὺκαρπο ἀμπέλι,
 κι ὥστόσο ἔχω ἀπ' τοὺς προηγούμενους μεγαλύτερο μισθό.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΞΑ'

ΑΛΛΟ

Γρηγόριος, ποιμήν τε καλός, και πλείονα ποιμήνην
Χριστῶ ἀναθρέψας ἤθεσι μειλιχίοις,
οὐχ ὀσίης ρίζης μὲν ἐγὼ θάλος, εὐαγέος δὲ
συζυγίης κεφαλὴ, και τεκέων τριάδος,
5 ποιμήνης ἡγεμονεύσας ὁμόφρονος, ἔνθεν ἀπῆλθεν
πλήρης και χθονίων, κ' οὐρανίων ἐτέων.

ΞΒ'

ΑΛΛΟ

Γρηγόριος, τόδε θαῦμα, χάριν, και Πνεύματος ἀγγλην,
ἐνθένδ' αἰρόμενος, ρίψ' ἐπὶ παιδὶ φίλω.

ΞΓ'

ΑΛΛΟ

Τυτθὴ μάργαρός ἐστιν, ἀτὰρ λιθάκεσσιν ἀνάσσει·
τυτθὴ και Βηθλεέμ, ἔμπα δὲ Χριστοφόρος.
᾽Ὡς δ' ὀλίγην μὲν ἐγὼ ποιμήνην λάχον, ἀλλὰ φερίστην,
Γρηγόριος. Τῆν σύ, παῖ φίλε, λίσσομ', ἄγοις.

ΕΑ'

ΑΛΛΟ

Εἶμαι ὁ Γρηγόριος, ἄξιος ποιμένας κι ἔκανα τὸ κοπάδι μου
μεγαλύτερο γιὰ τὸ Χριστὸ μὲ τὸν ἡμερο τρόπο μου.

Πιστῆς ρίζας δὲν ἤμουν βλαστὸς ἀλλὰ κεφαλὴ
σεμνῆς ἔγινα συντρόφου καὶ τριάδας παιδιῶν.

5 Ποίμανα μονιασμένο κοπάδι κι ἔφυγα ἀπὸ δῶ
γεμάτος ἀπὸ χρόνια γήινα κι οὐράνια.

ΕΒ'

ΑΛΛΟ

Ὁ Γρηγόριος, τὸ θαῦμα αὐτό, τῆ χάρη καὶ τῆ λάμψη τοῦ Πνεύμα-
[τος
φεύγοντας φτερωτὸς ἀπὸ δῶ τ' ἄφησα στὸν ἀγαπημένο μου γιό.

ΕΓ'

ΑΛΛΟ

Μικρὸ εἶναι τὸ μαργαριτάρι μὰ εἶναι βασιλιάς τῶν πετραδιῶν
μικρῆ κι ἡ Βηθλεὲμ ἀλλὰ μᾶς ἔδωσε τὸ Χριστό.

Ἔτσι κι ἐγὼ ὁ Γρηγόριος ἔλαχα μικρὸ ἀλλὰ ἐκλεκτὸ
κοπάδι. Αὐτό, ἀγαπητό μου παιδί, σὲ παρακαλῶ, ποίμαινέ το.

ΞΔ'

ΑΛΛΟ

Ποιμενίην σύριγγα τεαῖς ἐνὶ χερσὶν ἔθηκα
 Γρηγόριος· σὺ δέ μοι, τέκνον, ἐπισταμένως
 σημαίνειν, ζωῆς δὲ θύρας πετάσειας ἅπασιν,
 ἐς δὲ τάφον πατέρος ὠριος ἀντιάσαις.

ΞΕ'

ΑΛΛΟ

Στράψεν, ἐν οἷς τοπάροισιν ἐν οὐρεῖ Χριστὸς ἀμείφθ
 Στράψε δὲ Γρηγορίου τοῦ καθάρσιον νόψ,
 τῆμος δτ' εἰδώλων ἔφυγε ζόφον· ὡς δὲ καθάρθη
 ἦσι θυηπολίαις, λαὸν ὄν εἰσέτ' ἄγει.

ΞΔ'

ΑΛΛΟ

Τὴν ποιμενικὴ φλογέρα μέσα στὰ χέρια σου ἔβαλα
ἐγὼ ὁ Γρηγόριος καὶ σύ, παιδί μου, μὲ γνώση
νὰ τὴν παίζεις καὶ ν' ἀνοίξεις σ' ὄλους τὶς θύρες τῆς ζωῆς.
Κι ἄμποτε στὸν τάφο τοῦ πατέρα σου νὰ μπεῖς γεμάτος χρόνια.

ΞΕ'

ΑΛΛΟ

Ἄστραψε ὁ Χριστὸς σ' αὐτούς, δταν στὸ βουνὸ ἄλλαξε μορφές·
ἄστραψε καὶ στὸ νοῦ τοῦ ἀγνοῦ Γρηγόριου, τότε
ποὺ ξέφυγε τὸ σκοτάδι τῶν εἰδώλων. Καὶ καθαρὸς
προσφέροντας τὶς θυσίες του, ὀδηγεῖ ἀκόμα τὸ λαὸ του.

ΞΣΤ'

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ*

Παντός σοὶ μύθοιο καὶ ἔργματος ἦεν ἔρεισμα
 ἤμαρ Κυριακόν· πένθει πένθος ἅπαν,
 μήτηρ ἐμῆ, μόναις ὑπέικες ἑορταῖς·
 εὐφροσύνης, ἀχέων ἴστορα νηὸν ἔχες.

5 Χῶρος ἅπας δάκρυσι τεοῖς σφαγίζετο, μήτηρ,
 μούνῳ δὲ σταυρῷ πήγνυτο καὶ δάκρυα.

Οὐ ποτε σεῖο τράπεζα θυηδόχος ἔδρακε νῶτα,
 οὐδὲ διὰ στομάτων ἤλθε βέβηλον ἔπος,
 οὐδὲ γέλωσ μαλακῆσιν ἐφίζανε, μύστι, παρειαῖς.

10 Σιγήσω κρυφίους σεῖο, μάκαιρα, πόνους.

Καὶ τὰ μὲν ἔνδοθι· τοῖα δὲ ἔκδοθι πᾶσι πέφανται.
 Τοῦνεκα καὶ θεῖῳ σῶμ' ἀπέλειπες ἔδει.

ΞΖ'

ΑΛΛΟ

Πῶς ἐλύθη Νόννης καλὰ γούνατα; πῶς δὲ μέμυκε
 χεῖλεα; πῶς ὄσσων οὐ προχέει λιβάδας;

Ἄλλοι δ' αὖ βοῶσι παρ' ἠρίον· ἦδε τράπεζα
 οὐκέτ' ἔχει καρπὸς τῆς μεγάλης παλάμης.

5 Χῶρος δ' ἐστὶν ἔρημος ἀγνοῦ ποδός· οἱ δ' ἱερῆς
 οὐκέτ' ἐπὶ τρομερῆν κρατὶ βαλοῦσι χέρα.

Χῆραι δ' ὄρφανικοὶ τε, τί ρέξετε; Παρθενίη δέ,
 καὶ γάμος εὐζυγέων κέρσατ' ἀπο πλοκάμους.

Τοῖσιν ἀγαλλομένη, κάρτος φέρε πάντα χαμάζε,
 10 τῆμος ὅτ' ἐν νηῷ ρικνὸν ἀφήκε δέμας.

* Νόννα· ἡ πολὺ ἀγπημένη καὶ πολὺ ὑμνημένη μητέρα τοῦ Γρηγορίου.

ΞΣΤ'

ΣΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ

Γιὰ κάθε λόγο και κάθε πράξη σου ἦταν στήριγμά σου
 ἡ μέρα τοῦ Κυρίου· μετὸ δικό σου πένθος κάθε πένθος ξένο,
 μητέρα μου, νὰ τιμᾷς μόνο τις γιορτὲς σταματοῦσες.

Τῆς χαρᾶς και τῶν πόνων σου τὸ ναὸν εἶχες μάρτυρα.

5 Κάθε τόπος σφραγιζόταν, μητέρα, ἀπὸ τὰ δάκρυά σου,
 και μετὸ σταυρὸ μόνο στέρευαν και τὰ δάκρυα.

Ποτὲ δὲν εἶδε τις πλάτες σου ἡ Τράπεζα τῆς Θυσίας,
 οὔτε ἀπ' τὸ στόμα σου βγήκε ἀπρεπὸς λόγος οὔτε ἔμεινε
 γιὰ πολὺ, ὦ πιστὴ, τὸ γέλιο στὰ μαλακά σου μάγουλα.

10 Θὰ κρατήσω στή σιωπὴ, καλότυχη, τοὺς κρυφοὺς κόπους σου.

Αὐτὰ ὅλα στὸ σπίτι, τὰ ἔξω εἶναι σ' ὄλους φανερά.

Γι' αὐτὸ κι ἄφησες στὸ ναὸ τὸ σῶμα σου τὸ ἅγιο.

ΞΖ'

ΑΛΛΟ

Πῶς παράλυσαν τὰ τίμια γόνατα τῆς Νόννας; Πῶς
 ἔκλεισαν τὰ χεῖλια της κι ἔπαψαν τὰ μάτια της νὰ κλαῖνε;
 Ἄλλοι θρηνοῦνε στὸν τάφο της· τὸ τραπέζι αὐτὸ
 ἔμεινε ἄδειο ἀπὸ τῶν πρόθυμων χειρῶν της τὸ μόχθο.

5 Ὁ τόπος ἔμεινε βουβὸς ἀπὸ τὸ ἀγνὸν περπάτημα· οἱ ἱερεῖς
 δὲ θ' ἀπλώσουν πιά δειλὸ τὸ χέρι τους στὸ κεφάλι της.

Τί θὰ κάνετε, χῆρες κι ὀρφανά; Οἱ κοπέλλες
 κι οἱ στεφανωμένες κόψετε τὰ μαλλιά σας.

αὐτὰ ἦταν ἡ χαρὰ της και τὰ ριξε ὅλα μετὸ δύναμη κάτω,

10 ὅταν μέσα στὴν Ἐκκλησία ἄφησε τὸ γέρικο κορμί της.

ΞΗ'

ΑΛΛΟ

Σάρρα σοφή τίουσα φίλον πόσιν· ἀλλὰ σύ, μήτηρ,
πρῶτα Χριστιανόν, εἶθ' ἱερῆα μέγαν
σὸν πόσιν ἐσθλὸν ἔθηκας, ἀπόπροθι φωτὸς ἐόντα.
Ἄννα, σὺ δ' υἷα φίλον καὶ τέκες εὐξαμένη,
5 Καὶ νηῶ μιν ἔδωκας ἀγνὸν θεράποντα Σαμουήλ·
ἢ δ' ἐτέρη κόλποις Χριστὸν ἔδεκτο μέγαν·
Νόννα δ' ἀμφοτέρων ἔλαχε κλέος. Ὑστάτιον δὲ
νηῶ λισσομένη, πάρθετο σῶμα φίλον.

ΞΘ'

ΑΛΛΟ

Ἐμπεδόκλεις, σὲ μὲν αὐτίκ' ἐτώσια φυσιόωντα,
καὶ βροτὸν Αἰτναίοιο πυρὸς κρατῆρες ἔδειξαν.
Νόννα δ' οὐ κρατῆρας ἐσήλατο· καὶ δὲ τραπέζη
τῆδ' ἐποτ' εὐχομένη, καθαρὸν θύος, ἐνθεν ἀέρθη,
5 καὶ νῦν θηλυτερῆσι μεταπρέπει εὐσεβέεσσι
Σουσάννη Μαριάμ τε καὶ Ἄνναις, ἔρμα γυναικῶν.

ΞΗ'

ΑΛΛΟ

Σοφή ἡ Σάρρα καὶ τιμοῦσε τὸν ἄντρα της· ἀλλὰ σὺ, μητέρα,
 πρῶτα χριστιανό, ἔπειτα ἄξιο ἱερέα τὸν καλό σου
 σύζυγο ἔκανες ποῦ ἦταν μακριὰ ἀπ' τὸ φῶς.
 Σὰν τὴν Ἰ Άννα, γέννησες μὲ τάξιμο τὸν ἀγαπητό σου γιὸ
 5 καὶ τὸν παρέδωσες στὸ ναό, τοῦ Σαμουήλ καθαρό ὑπηρέτη.
 Ἡ ἄλλη δέχτηκε στὴν ἀγκαλιὰ τὸ Χριστὸ τὸ μεγάλο.
 Ἡ Νόννα πέτυχε τὴ δόξα καὶ τῶν δύο. Καὶ στὸ τέλος,
 καθὼς προσευχόταν στὸ ναό, κατάθεσε τὸ σῶμα της.

ΞΘ'

ΑΛΛΟ

Ἐμπεδοκλή, ἐσένα ἀμέσως πάνω στὴ μάταιη ἐπαρσή σου
 σ' ἔδειξαν καὶ θνητὸ οἱ κρατῆρες τῆς Αἰτναίας φωτιᾶς.
 Ἡ Νόννα δὲν πήδησε σὲ κρατήρα ὄχι ἀλλὰ στὴν τράπεζα αὐτή,
 ἐνῶ προσευχόταν, σφάγιο ἀγνό, ἀπὸ κεῖ ὑψώθηκε καὶ τώρα
 5 ξεχωρίζει μέσα στὶς ἅγιες γυναῖκες, τῆ Σωσάννα,
 τῆ Μαριάμ, τὶς δύο Ἰ Άννες, τῶν γυναικῶν στήριγμα.

68,|8. Καθὼς προσευχόταν, ἐνῶ προσευχόταν: ἔκφραση ποῦ ἐπαναλαμβάνεται
 σ' ὅλα τὰ ἐπιτάφια στὴ Νόννα. Δὲν μποροῦσε νὰ γίνεῖ μεγαλύτερη εὐτυχία
 γιὰ Χριστιανό.

Ο'

ΑΛΛΟ

Ἡρακλες, Ἐμπεδότιμε, Τροφώνιε, λήξατε μύθων,
καὶ σὺ γ' Ἀρισταίου κενεαυχέος ὄφρ' ἄπιστε·
ὁμεῖς μὲν θνητοί, καὶ οὐ μάκαρες παθέεσσι.
Θυμῷ δ' ἄρρени Νόννα βίου τμήξασα κέλευθον,
5 Χριστοφόρος, σταυροῖο λάτρις, κόσμοιο περίφρων,
ἦλατ' ἐπουρανίην εἰς ἄντυγα, ὡς ποθέεσκεν,
τρὶς μάκαρ ἐν νηῶ σῶμ' ἀποδυσσαμένη.

ΟΑ'

ΑΛΛΟ

Γρηγόριον βοόωσα παρ' ἀνθεκόμοισιν ἀλωαῖς
ἦντεο, μήτηρ ἐμή, ξείνης ἀπο νευσομένοισιν,
χεῖρας ἀμπετάσασα φίλας τεκέεσσι φίλοισι,
Γρηγόριον βοόωσα. Τὸ δ' ἔρρεεν αἷμα τεκούσης
5 ἀμφοτέροις ἐπὶ παισί, μάλιστα δὲ θρέμματι θηλῆς.
Τοῦνεκα καὶ σέ τόσοις ἐπιγράμμασι, μήτηρ, ἔτισα.

Ο'

ΑΛΛΟ

Ἡρακλή, Ἐμπεδότιμε, Τροφώνιε, τὰ παραμύθια τέλος.
 Καὶ σὺ, περηφάνεια ἄπιστη, τοῦ ἀλαζδνα Ἄρισταίου,
 θνητοὶ εἶστε ἄνθρωποι, ὄχι μακάριοι θεοί, τῶν παθῶν σας δοῦλοι.
 Ἄλλὰ μ' ἀντρικὴ ψυχὴ ἡ Νόννα κόβοντας τὸ δρόμο τῆς ζωῆς της,
 5 μὲ τὸ Χριστὸ μέσα της, τοῦ σταυροῦ πιστὴ, περιφρονώντας
 τὸν κόσμον ὄρμησε στὸ οὐράνιο ἄρμα, ὅπως ποθοῦσε,
 ἀποθέτοντας τὸ σῶμα της στὸ ναὸ τρισευτυχημένη.

ΟΑ'

ΑΛΛΟ

Φωνάζοντας τὸ Γρηγόριο στ' ἀνθισμένα περιβόλια
 μᾶς συνάντησες, μητέρα μου, νὰ ἐρχόμαστε ἀπὸ τὰ ξένα,
 ἀπλώνοντας τὰ χέρια σου στ' ἀγαπημένα παιδιὰ σου,
 τὸ Γρηγόριο φωνάζοντας. Ἔτρεχε τὸ μητρικὸ αἷμα καὶ
 5 στὰ δύο σου παιδιὰ, πῶς πολὺ σ' ἐμένα ποὺ μ' ἔθρεψε τὸ γάλα σου·
 γι' αὐτὸ καὶ μὲ τόσα ἐπιγράμματα, μητέρα, σὲ τίμησα.

ΟΒ'

ΑΛΛΟ

Τέκνον ἐμῆς θηλῆς, ἱερὸν θάλος, ὧς σε ποθοῦσα
οἶχομαι εἰς ζωήν, Γρηγόρι', οὐρανίην.
Καὶ γὰρ πόλλ' ἐμόγησας ἐμὸν κομέων πατέρος τε
γῆρας, ἃ καὶ Χριστοῦ βίβλος ἔχει μεγάλη.
5 Ἀλλά, φίλος, τοκέεσσιν ἐφέσπεο, καὶ σε τάχιστα
δεξόμεθ' ἡμετέροις φάεσι προφρονέως.

ΟΓ'

ΑΛΛΟ

Ἄλλη μὲν κλεινὴ τις ἐν οἰκιδίοισι πάνοισιν,
ἄλλη δ' ἐκ χαρίτων, ἠδὲ σοφροσύνης·
ἄλλη δ' εὐσεβίης ἔργοις καὶ σαρκὸς ἀνίαις,
δάκρυσιν, εὐχολαῖς, χερσὶ πενητοκόμοις.
5 Νόννα δ' ἐν πάντεσσιν αἰοίδιμος. Εἰ δὲ τελευτήν
τοῦτο θέμις καλέειν, κάτθανεν εὐχομένη.

ΟΔ'

ΑΛΛΟ

Νόνναν ἐπουρανίοισιν ἀγαλλομένην φαέεσσιν,
καὶ ρίζης ἱερῆς πτόρθον ἀειθαλέα,
Γρηγορίου ἱερῆος ὁμόζυγα, καὶ πραπίδεσσιν,
εὐαγέων τεκέων μητέρα τύμβος ἔχω.

ΟΒ'

ΑΛΛΟ

Παιδί μου, απ' τὸ γάλα μου ἀναστημένο, ἱερὸ βλαστάρι, πόσο
ποθώντας σε φεύγω, Γρηγόριε, στὴ ζωὴ τὴν οὐράνια·
ἀμέτρητοι οἱ κόποι σου, τὰ γηρατεῖα ἔμένα καὶ τοῦ πατέρα σου
φροντίζοντας κι εἶναι γραμμένοι στὴ μεγάλη βίβλο τοῦ Χριστοῦ.
5 Ἀγαπητέ, ἀκολούθησε τοὺς γονεῖς σου κι ἀμέσως
θὰ σέ δεχτοῦμε στὰ δικά μας φῶτα δλόχαροι.

ΟΓ'

ΑΛΛΟ

Ἄλλη φημίζεται γιὰ τοὺς κόπους τῆς μέσα στὸ σπίτι,
ἄλλη γιὰ τὴν ὀμορφιὰ ἀλλὰ καὶ τὴ φρονιμάδα τῆς,
ἄλλη γιὰ ἔργα εὐσέβειας, ἢ γι' ἀσθένειες στὸ σῶμα,
ἢ γιὰ δάκρυα, γιὰ προσευχή, γιὰ περιθάλψη φτωχῶν·
5 μὰ ἡ Νόννα καλοτυχίζεται γιὰ ὅλα. Κι ἂν εἶναι σωστὸ
αὐτὸ νὰ τὸ λέμε θάνατο, πέθανε καθῶς προσευχόταν.

ΟΔ'

ΑΛΛΟ

Τὴ Νόννα ποὺ τὰ ἐπουράνια φῶτα χαίρεται,
τὸν πάντα θαλερὸ βλαστὸ ἀπὸ ρίζα ἱερή,
τὴ σύντροφο τοῦ ἱερέα Γρηγόριου στὸ γάμο καὶ στὴ γνώση,
μητέρα ἐξοχῶν παιδιῶν, ὁ τάφος ποὺ βλέπεις κρύβω.

ΟΕ'

ΑΛΛΟ

*Εύχαί τε στοναχαί τε φίλοι καὶ νύκτες ἄϋπνον,
καὶ νηοῖο πέδον δάκρυσι δευόμενον,
σοί, Νόννα ζαθέη, τοίην βιότσιο τελευτήν
ᾧπασαν, ἐν νηῷ ψῆφον ἐλεῖν θανάτου.*

ΟΣΤ'

ΑΛΛΟ

*Ψυχὴ μὲν πτερόεσσα πρὸς οὐρανὸν ἤλυθε Νόννης,
σῶμα δ' ἄρ' ἐκ νηοῦ μάρτυσι παρθέμεθα.
Μάρτυρες ἄλλ' ὑπόδεχθε θύος μέγα, τὴν πολύμοχθον
σάρκα, καὶ ὑμετέροις αἵμασιν ἐσπομένην·
5 αἵμασιν ὑμετέροισιν, ἐπεὶ ψυχῶν ὀλετήρος
δηναιοῖσι πόνοις κάρτος ἔπαυσε μέγα.
Οὐ μόσχων θυσίην σκιοειδέα, οὐδὲ χιμάρρων,
οὐδὲ πρωτοτόκων Νόνν' ἀνέθηκε Θεῷ·
ταῦτα νόμοις προτέροισιν, δτ' εἰκόνες. Ἦδ' ἄρ' ἑαυτήν
10 δῶκεν ὄλω βιότῳ, μάνθανε, καὶ θανάτῳ.*

ΟΕ'

ΑΛΛΟ

Προσευχές και στεναγμοί συχνοί και νύχτα δίχως ύπνο,
 και τοῦ ναοῦ δάπεδο μουσκεμένο ἀπὸ δάκρυα
 τέτοιο τέλος τῆς ζωῆς σου, ἅγια Νόννα,
 σοῦ πρόσφεραν, στὸ ναὸ νὰ δεχτεῖς τὴν ἀπόφαση τοῦ θανάτου.

ΟΣΤ'

ΑΛΛΟ

Στὸν οὐρανὸ ἀνέβηκε φτερωτὴ ἡ ψυχὴ τῆς Νόννας,
 τὸ σῶμα της ἀπ' τὸ ναὸ τ' ἀποθέσαμε κοντὰ στοὺς μάρτυρες.
 Μάρτυρες, τὸ λαμπρὸ σφάγιο ὑποδεχτεῖτε, τὴν πολύμοχθη
 σάρκα, ποὺ βάδισε στ' ἀχνάρια τῶν αἱμάτων σας·
 5 στὰ δικά σας ἀχνάρια, ἀφοῦ ἐκείνου ποὺ τίς ψυχές θανατώνει
 νίκησε τὴ μεγάλη δύναμη μὲ τοὺς ἀδιάκοπους μόχθους της.
 Μοσχαριῶν θυσία προτυπωτικὴ ἢ κατσικιῶν
 ἢ πρωτότοκου παιδιοῦ δὲν πρόσφερε στὸ Θεὸ ἡ Νόννα· αὐτὰ
 ἀνήκουν στοὺς προηγούμενους νόμους τῶν εἰκόνων. Ἄκουστε,
 10 αὐτὴ πρόσφερε σ' ὅλη τὴ ζωὴ της καὶ τὸ θάνατο τὸν ἴδιο της ἑαυ-
 [τό.

ΟΖ'

ΑΛΛΟ

Ἄλλοις μὲν Νόννης τις ἀγνῶν ἐσθλοῖσιν ἐρίζοι,
εὐχολῆς δὲ μέτροισιν ἐριζέμεν οὐ θέμις ἐστίν,
τέκμαρ καὶ διότιο τέλος λιτῆσι λυθέντος.
Ὡ στοναχῶν δακρῶν τε καὶ ἐννουχίων μελεδῶνων!
5 Ὡ Νόννης ζαθέης τετρυμμένα γυῖα πόνοισι!
Ποῦ ποτ' ἔην, νηὸς μόχθων λύσε γῆρας ἄκαμπτον.

ΟΗ'

ΑΛΛΟ

Εὐχομένη, βοόωσα παρ' ἀγνωτάτησι τραπέζαις
Νόννα λύθη· φωνή δ' ἐδέθη, καὶ χεῖλα καλὰ
γηραλέης. Τί τὸ θαῦμα; Θεὸς θέλεν ὑμνητεῖραν
γλῶσσαν ἐπ' εὐφήμοισι λόγοις κληῖδα βαλέσθαι.
5 Καὶ νῦν οὐρανόθεν μέγ' εὐπεύχεται ἡμετέροισιν
εὐχολαῖς, καὶ πόντον ἐκοίμισε Νόννα θεουδῆς
οἷς τεκέεσσι φίλοις· καὶ ἐκ περάτων συνάγειρεν
ἀντολῆς δύσιός τε μεγακλέας, οὐ δοκέοντας,
μητρὸς ἔρωσ, νοῦσον τε πικρῆν ἀποέργαθεν ἀνδρός.
10 Λισσομένη, τόδε θαῦμα, λίπεν βίον ἐνδοθι νηοῦ.

ΟΖ'

ΑΛΛΟ

Ἄγνοώντας κάποιος ὅς ἀμφισβητεῖ τις ἄλλες ἀρετὲς τῆς Νόννας,
ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀμφισβητεῖ τὰ μέτρα τῆς προσευχῆς τῆς
ἀπόδειξη τὸ τέλος τῆς ζωῆς τῆς ποῦ ἦρθε ἐνῶ προσευχόταν.

Ὡ στεναγμοὶ καὶ δάκρυα καὶ μέριμνες ὀλονύχτιες,

5 ὦ μέλη τῆς ἁγίας Νόννας, βασανισμένα ἀπὸ τοὺς κόπους!

Ποῦ λοιπὸν ἦταν; Στὸ ναὸ λύγισε τ' ἀλύγιστο ἀπ' τοὺς κόπους
[γῆρας τῆς.

ΟΗ'

ΑΛΛΟ

Προσευχόταν, φώναζε δίπλα στὴν πανάγια Τράπεζα
κι ἔπεσε ἡ Νόννα· σώπασε ἡ φωνή τῆς καὶ τὰ τίμια χεῖλη
τῆς γερόντισσας. Κανένα παράδοξο. Ὁ Θεὸς ἤθελε στὴ γλώσσα
ποῦ τὸν ὑμνοῦσε κλειδὶ νὰ βάλει λόγους δοξολογίας.

5 Καὶ τώρα ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἐνισχύει μὲ τις προσευχὲς τῆς
τις προσευχὲς μας. Τὴ θάλασσα καταπράννε ἡ θεϊκὴ Νόννα
γιὰ τ' ἀγαπημένα τῆς παιδιὰ· κι ἀπὸ τὰ πέρατα τοὺς μάζεψε
τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσης πανένδοξη χωρὶς νὰ τὸ σχεδιάζουν·
ἡ ἀγάπη τῆς μάνας καὶ τὴν πικρὴ τοῦ ἀντρα τῆς ἀπότρεψε ἀσθέ-
[νεια.

10 Προσευχόταν, νὰ τὸ παράδοξο, ὅταν μέσα στὸ ναὸ ἔφυγε ἀπ' τὴ
[ζωή.

ΟΘ'

ΑΛΛΟ

*Πῶς θάνεν, ἡ περίβωτον ἐμῆς τέλος ἐπλετο μητρός;
Εὐχομένης ψυχῆ πρὸς Θεὸν ἤλατ' ἄνω.*

Π'

ΑΛΛΟ

*Ἐνθα ποτ' εὐχομένης ψυχῆ δέμας ἔλλιπε Νόννης·
ἔνθεν ἀνηέρθη Νόννα λιποῦσα δέμας.*

ΠΑ'

ΑΛΛΟ

*Πολλάκις ἐκ μὲ νόσων τε καὶ ἀργαλέων ὀρυμαγδῶν
σεισμῶν τε κρυερῶν, καὶ ἄγρια κυμαίνοντος
οἰδματος ἐξεσάωσας, ἐπεὶ Θεὸν ἴλαον εἶχες.
Ἄλλὰ σάω καὶ νῦν με, πάτερ, μεγάλῃσι λιτῆσι,
5 καὶ σύ, τεκοῦσα μάκαιρα, ἐν εὐχολῆσι θανοῦσα.*

ΟΘ'

ΑΛΛΟ

Πῶς πέθανε ἢ πῶς ἦρθε τὸ περιάλητο τέλος τῆς μάνας μου;
Ἐνῶ προσευχόταν, ἡ ψυχὴ της πέταξε ψηλὰ στὸ Θεό.

Π'

ΑΛΛΟ

Ἐδῶ κάποτε, ἐνῶ προσευχόταν, ἄφησε τὸ σῶμα τῆς Νόννας ἢ
[ψυχή·
Ἄπο δῶ πέταξε ψηλὰ ἡ Νόννα ἀφήνοντας τὸ σῶμα της.

ΠΑ'

ΑΛΛΟ

Πολλές φορές ἀπὸ ἀσθένειες καὶ βαριές ταραχές
καὶ σεισμοὺς ποὺ σὲ παγώνουν κι ἀπ' τ' ἄγρια κύματα
τῆς θάλασσας μὲ γλύτωσες, γιατί μ' ἐσένα ὁ Θεὸς ἦταν σπλαχνι-
[κός.

Σῶστε με καὶ τώρα καὶ ἐσύ, πατέρα, μὲ τις μεγάλες δεήσεις σου
κι ἐσύ, μητέρα εὐτυχισμένη, ποὺ πέθανες ἐνῶ προσευχόσουν.

ΠΒ'

ΑΛΛΟ

Νόννα, σοὶ φωνὴ περιλείπετο, Νόννα φαεινή,
πάνθ' ἄμυδις ληνοῖς ἐνθεμένη μεγάλοις.
Ἐκ καθαρῆς κραδῆς ἀγνὸν θύος. Ἄλλ' ἄρα καὶ τὴν
ὑστατὴν νηῶ λείπεις ἀειρομένη.

ΠΓ'

ΑΛΛΟ

Οὐδ' ἔθανεν νηοῖο θυώδεος ἔκτοθι Νόννα
φωνὴν δὲ προτέρην ἤρπασε Χριστὸς ἀναξ
λισσομένης· πόθειεν γὰρ ἐν εὐχολῆσι τελέσσαι
τόνδε βίον, πάσης ἀγνότερον θυσίης.

ΠΔ'

ΑΛΛΟ

Νόνν' ἱερή, σὺ δὲ τέκνα Θεῶ βίον ἀντεΐνασα
ὑστατίον ψυχῆν δῶκας ἀγνήν θυσίην.
Τῆδε γὰρ εὐχομένη ζωὴν λίπεις· ἡ δὲ τράπεζα,
μηῖτερ ἐμή, τῶ σῶ δῶκε κλέος θανάτω.
5 Τῆσδε πατὴρ μὲν ἐμὸς λάτρις μέγας ἦε τραπέζης,
μηῖτηρ δ' εὐχομένη παρ πόσι λῆξε βίου.

ΠΒ'

ΑΛΛΟ

Νόννα, ή φωνή σου απόμεινε, Νόννα όλόφωνη,
 ένῶ έριξες τά πάντα μαζί στά μεγάλα πατητήρια,
 άγνή θυσία από καρδιά καθαρή. Καί τέλος κι αυτήν
 τελευταία προσφορά στον ούρανό πετώντας την άφησες στο ναό.

ΠΓ'

ΑΛΛΟ

Δέν πέθανε ή Νόννα έξω άπ' τὸ μυρισμένο ναό,
 τή φωνή της πιό πρώτα άρπαξε ὁ βασιλιάς Χριστός
 ένῶ προσευχόταν' ποθοῦσε μέσα σέ προσευχές νά τελειώσει
 τή ζωή αυτή, τέλος άγνότερο από κάθε θυσία.

ΠΔ'

ΑΛΛΟ

Νόννα άγία, τή ζωή σου ὄλη φέρνοντάς την ψηλά στο Θεό
 τελευταία την ψυχή σου πρόσφερες θυσία καθαρή.
 Έδῶ άφησες τή ζωή σου ένῶ προσευχόσουν' ή άγία Τράπεζα,
 μητέρα μου, έδωσε δόξα στο θάνατό σου.
 5 Τῆς Τράπεζας αυτής λαμπρός θεράποντας ήταν ὁ πατέρας μου
 κι ή μάνα μου κοντά του τή ζωή της τελείωσε ένῶ προσευχόταν.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΠΕ'

ΑΛΛΟ

Γρηγόριος Νόννα τε μεγακλέες, εὐχομ' ἄνακτι
τοίην μοι ζωὴν καὶ τέλος ἀντιάσαι

ΠΣΤ'

ΑΛΛΟ

Πολλά, τράπεζα φίλη, Νόννης, καὶ δάκρυ' ἐδέξω·
δέχνυσο καὶ ψυχὴν τὴν πυμάτην θυσίην.
Εἶπε, καὶ ἐκ μελέων κέαρ ἔπτατο, ἐν δ' ἄρα μῦνον
παῖδ' ἐπόθει τεκέων τὸν ἔτι λειπόμενον.

ΠΖ'

ΑΛΛΟ

Ἐνθα ποτ' εὐχομένης τόσσον νόος ἔπτατο Νόννης,
μέσφ' ὅτε καὶ ψυχὴ ἔσπετ' ἀειρομένω.
Εὐχομένη δὲ νέκυς ἱερῇ παρέκειτο τραπέζῃ.
Γράψατ' ἐπερχομένοις θαῦμα τόδ', εὐσεβέες.

ΠΕ'

ΑΛΛΟ

Φημίστηκαν ό Γρηγόριος και ή Νόννα πολύ· παρακαλώ
τό βασιλιά τέτοια ζωή και τέτοιο θάνατο να έχω.

ΠΣΤ'

ΑΛΛΟ

Και δάκρυα πολλά, Τράπεζα αγαπητή, δέχτηκες άπ' τη Νόννα·
δέξου και την ψυχή της τελευταία προσφορά.
Μόλις μίλησε και πέταξε ή ψυχή άπό τό σώμα· άπ' τά παιδιά της
ένα ποθούσε μονάχα, αυτόν που άκόμα άπομένει.

ΠΖ'

ΑΛΛΟ

Έδω κάποτε ένώ προσευχόταν τόσο ύψώθηκε ό νοός της Νόννας,
ώσπου και ή ψυχή τον άκολούθησε στά ύψη κι άκόμα
ότι καθώς προσευχόταν έπεσε νεκρή κοντά στην Τράπεζα.
Γράψτε, εύσεβείς, τό θαύμα τουτο γι' αυτούς που θά ρθούνε.

ΠΗ'

ΑΛΛΟ

Τίς θάνεν, ὡς θάνεν Νόννα, παρ' εὐαγέεσσι τραπέζαις,
τῶν ἱερῶν σανίδων χερσὶν ἐφαπτομένη;
Τίς λύσεν εὐχομένης Νόννης τύπον; ὡς ἐπιδηρὸν
ἤθελεν ἔνθα μένειν, καὶ νέκυς εὐσεβέων.

ΠΘ'

ΑΛΛΟ

Ἐνθα ποτ' εὐχομένη Νόννη Θεὸς εἶπεν ἄνωθεν·
ἔρχεο. Ἡ δ' ἐλύθη σώματος ἀσπασίως.
Χειρῶν ἀμφοτέρων, τῇ μὲν κατέχουσα τράπεζαν
τῇ δ' ἐπιλισσομένη Ἰλαθι, Χριστὲ ἄναξ.

4'

ΑΛΛΟ

Σάρρα φίλη, πῶς τὸν σὸν Ἰσαὰκ λίπες, ἢ ποθέουσα
τῶν Ἀβραὰμ κόλπων, ὡς τάχος, ἀντιάσαι,
Νόννα Γρηγορίοιο θεόφρονος; Ἡ μέγα θαῦμα
μηδὲ θανεῖν νηοῦ ἔκτοθι καὶ θυέων.
5 Μάρτυρες ἰλήκοιτε, μόγις μὲν, οὐτι χερεῖων
Νόννα φίλη, κρυπτῶ κάμφαδίῳ πολέμῳ,
Τοῦνεκα καὶ τοίην κύρσεν βιότοιο τελευτήν,
εὐχῆς καὶ ζωῆς ἐν τέλος εὐρομένη.

ΠΗ'

ΑΛΛΟ

Ποιός πέθανε δπως ἡ Νόννα κοντὰ στὴν ἀγία Τράπεζα
 ἀγγίζοντας μὲ τὰ χέρια τῆς τὰ ἱερὰ σανίδια;
 Ποιός διέλυσε τῆς Νόννας τὴ μορφὴ καθὼς προσευχόταν; Ἦθελε
 νὰ μείνει ἐκεῖ γιὰ πολὺ προσφέροντας λατρεία καὶ νεκρὴ ἀκόμα.

ΠΘ'

ΑΛΛΟ

Ἐδῶ καθὼς κάποτε προσευχόταν, εἶπ' ὁ Θεὸς στὴ Νόννα ἀπὸ
 ψηλὰ
 «ἔλα». Κι αὐτὴ ἐλευθερώθηκε ἀπ' τὸ σῶμα χαρούμενα.
 Μὲ τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο χέρια τῆς κρατοῦσε τὴν Τράπεζα,
 μὲ τὸ ἄλλο προσκυνοῦσε. Δεῖξου σπλαχνικός, βασιλιά Χριστέ.

4

ΑΛΛΟ

Σάρρα ἀγαπημένη, πῶς ἄφησες τὸν Ἰσαάκ σου, ποθώντας
 νὰ βρεθεῖς τὸ γρηγορότερο στοὺς κόρφους τοῦ Ἀβραάμ,
 τοῦ θεϊκοῦ Γρηγόριου, Νόννα; Μεγάλο θαῦμα ἀλήθεια!
 ἀκόμα κι ὁ θάνατός σου νὰ μὴ γίνεῖ ἔξω ἀπ' τὸ ναὸ καὶ τὸ βωμό.
 5 Μάρτυρες, συχωρέστε με, μόλις τολμῶ νὰ πῶ: δὲν ἦταν
 κατώτερή σας ἡ Νόννα ἢ φίλη στὸν κρυφὸ καὶ φανερὸ πόλεμο,
 γι' αὐτὸ κι ἔλαχε τέτοιο τέλος τῆς ζωῆς τῆς,
 πετυχαίνοντας κοινὸ τέλος, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ζωῆς τῆς.

4Α'

ΑΛΛΟ

Ρίζης εὐσεβέος γενόμεν, καὶ σὰρξ ἱερῆος.
Καὶ μήτηρ. Χριστῷ σῶμα, βίον, δάκρυα,
πάντ' ἐκένωσα φέρουσα. Τὸ δ' ἔσχατον ἔνθεν ἀέρθην,
νηῶ γηραλέον Νόννα λιποῦσα δέμας.

4Β'

ΑΛΛΟ

Πίστις Ἐνώχ μετέθηκε, καὶ Ἥλιαν· ἐν δὲ γυναιξὶ
μητέρ' ἐμὴν πρώτην· οἶδε τράπεζα τόδε,
ἔνθεν ἀναιμάκτησιν ὁμοῦ θυέεσσιν ἀέρθη
εἰσέτι λισσομένη σώματι. Νόννα φίλη.

4Γ'

ΑΛΛΟ

Οὐ νόσος, οὐδέ σε γῆρας ὁμοῖον, οὐ σέ γ' ἀνίη
καίπερ γηραλέην, μητέρ' ἐμή, δάμασεν·
ἀλλ' ἄτρωτος, ἀκαμπτος, ἀγῆς ὑπὸ ποσσὶ τραπέζης
εὐχομένης, Χριστῷ, Νόνν', ἀπέδωκας δπα.

ζΑ'

ΑΛΛΟ

Ἐκ τῆς εὐσεβῆ ρίζας βλάστησα κι ἔγινα σάρκα ἱερέα.
 Καὶ μάννα· στὸ Χριστὸ τὸ σῶμα, τὴ ζωὴ, τὰ δάκρυα,
 ὅλα τὰ ἔφερα καὶ τ' ἄδειασα. Καὶ τέλος πετώντας ἀπὸ δῶ
 ἄφησα στὸ ναὸ ἡ Νόννα τὸ γηραλέο κορμί μου.

ζΒ'

ΑΛΛΟ

Ἡ πίστη μετέφερε στὸν οὐρανὸ τὸν Ἐνῶχ καὶ τὸν Ἡλία· πρώτη
 ἀπὸ τὶς γυναῖκες τὴ μητέρα· τὸ γνωρίζει ἡ Τράπεζα,
 ἀπ' ὅπου μαζί μὲ τὶς ἀναίμακτες προσφορὲς τῆς πέταξε
 καὶ τὸ σῶμα της, ἐνῶ ἀκόμα προσευχόταν. Νόννα ἀγαπημένη.

ζΓ'

ΑΛΛΟ

Ἡ ἀσθένεια ὄχι, οὔτε ἡ ἀδυναμία τῶν γηρατειῶν, οὔτε ἡ θλίψη,
 ἂν καὶ γηραλέα, δὲ σὲ δάμασαν, μάννα μου.
 Ἄλάβωτη, ὀρθία, στὰ πόδια τῆς ἁγίας Τράπεζας,
 ἐνῶ προσευχόσουν παράδωσες, Νόννα, στὸ Χριστὸ τὴ φωνή σου.

4Δ'

ΑΛΛΟ

Δῶκε Θεῷ θυσίην Ἀβραὰμ παῖν, ὡς δὲ θυγάτρα
κλεινὸς Ἰεφθάε, ἀμφοτέροι μεγάλην.
Μῆτερ ἐμή, σὸ δ' ἔδωκας ἀγνὸν βίον, ὑστάτιον δὲ
ψυχῆν εὐχολῆς, Νόννα, φίλον σφάγιον.

4Ε'

ΑΛΛΟ

Ἡ Τριάς, ἦν ποθέεσκες, ὁμὸν σέλας, ἔν τε σέβασμα,
ἐκ νηοῦ μεγάλου σε πρὸς οὐρανὸν ἤρπασε, Νόννα,
εὐχομένην· ζωῆς δὲ τέλος καθαρώτερον εὖρες.

4ΣΤ'

ΑΛΛΟ

Ὅποτε χεῖλεα μίξας ἀνάγνοις χεῖλεσιν ἀγνά,
οὐδ' ἀθέω παλάμη καθαρῆν χέρα μέχρις ἔδωδῆς,
μῆτερ ἐμή· μισθὸς δὲ λιπεῖν βίον ἐν θυέεσσι.

4Δ'

ΑΛΛΟ

Τὸ γιό του ἔδωσε ὁ Ἀβραάμ θυσία στὸ Θεὸ καὶ τὴν κόρη του
ὁ ξακουστὸς Ἰεφθάε, κι οἱ δυὸ θυσία μεγάλη.
Ἐσύ, μάνα μου, πρόσφερες τὴν ἀγνή ζωὴ σου καὶ τῆς ψυχῆς σου
τὴν προσευχή, Νόννα, σφάγιο δεκτό, τελευταῖο.

4Ε'

ΑΛΛΟ

Ἡ Τριάδα ποὺ ποθοῦσες, τὸ ἐνιαῖο φῶς, τὸ κοινὸ σέβασμα,
ἀπὸ τὸ μεγάλο ναὸ σ' ἄρπαξε, Νόννα, στὸν οὐρανό,
ἐνῶ προσευχόσουν πέτυχες τέλος καθαρότερο ἀπὸ τὴ ζωὴ σου.

4ΣΤ'

ΑΛΛΟ

Ποτὲ τ' ἀγνά χεῖλη σου δὲν τὰ ἔσμιξες μὲ χεῖλη ἀναγνα,
οὔτε μὲ ἄπιστη παλάμη τὸ ἀγνὸ χέρι σου, μητέρα μου, ὡς τὸ φαγητό.
Κι ὁ μισθός σου, νά φύγεις ἀπὸ τῆ ζωὴ μέσα στὶς προσευχῆς.

4Ζ'

ΑΛΛΟ

Ἄγγελος αἰγλήεις σε φαάντατος ἤρπασε, Νόννα,
ἐνθα ποτ' εὐχομένην καθαρὸν μελέεσσι νόω τε·
καὶ τὸ μὲν ἤρπασε σεῖο, τὸ δ' ἐνθάδε κάλλιπε νηῶ.

4Η'

ΑΛΛΟ

Νηὸς δδ', οὐ γὰρ δλην Νόνναν θέμις ἦεν ἐρύξαι,
ψυχῆς οἰχομένης, μοῦνον ἐπεσχε δέμας,
ὡς πάλιν ἐγρομένη καθαρώτερον ἐνθεν ἀερθῆ
σώματι τῶ μογερῶ δόξαν ἐφασσομένη.

4Θ'

ΑΛΛΟ

Νόννη Φιλτατίου. Καὶ ποῦ θάνε; τῶδ' ἐνὶ νηῶ.
Καὶ πῶς; εὐχομένη. Πηνίκα; γηραλέη.
Ἦ καλοῦ βιότιο, καὶ εὐαγέος θανάτιο!

ΖΖ'

ΑΛΛΟ

Ἄστραφτερός, ὀλοφώτεινος ἄγγελος σὲ ἄρπαξε, Νόννα,
 ἐκεῖ ποῦ προσευχόσουν μὲ καθαρό σῶμα καὶ νοῦ.
 Τὸ νοῦ τὸν ἄρπαξε ἀπὸ σένα κι ἄφησε τὸ σῶμα στὸ ναό.

ΖΗ'

ΑΛΛΟ

Ὁ ναὸς αὐτὸς δὲν ἦταν ὀρθὸ νὰ κρατήση τὴ Νόννα δλη·
 ἔφυγε ἡ ψυχὴ καὶ μόνο τὸ σῶμα κράτησε,
 ὥστε ὅταν σηκωθεῖ πάλι νὰ ὑψωθεῖ ἀπὸ δῶ καθαρότερα
 μὲ τὸ πολύμοχθο σῶμα της νὰ λάμπει μέσα στὴ δόξα.

ΖΘ'

ΑΛΛΟ

Εἶναι ἡ Νόννα τοῦ Φιλτάτιου. Ποῦ πέθανε; Σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸ ναό.
 Πῶς; Ἐνῶ προσευχόταν. Σὲ τί ἡλικία; Γερόντισσα.
 Ὡ, εὐτυχισμένη ζωὴ, ὦ ἅγιος θάνατος!

ΑΛΛΟ

Ἄρματι μεν πυρόεντι πρὸς οὐρανὸν Ἡλίας ἦλθεν·
Νόνναν δ' εὐχομένην Πνεῦμ' ὑπέδεκτο μέγα.

Ἐνθάδε Νόννα φίλη κοιμήσατο τὸ βαθὺν ὕπνον,
Ἰλαος ἐσπομένη ᾧ πόσι Γρηγορίῳ.

5 Θάμβος ὁμοῦ, καὶ χάσμα· πρὸς οὐρανὸν ἔνθεν ἀέρθη
εὐχῆς ἐκ μεσάτης Νόννα λιποῦσα βίον.

Εὐχῆς καὶ βιότου Νόννη τέλος· ἦδε τράπεζα
μάρτυς, ἀφ' ἧς ἦρθη ἀπνοος ἑξαπίνης.

Νόννης ἠρίον εἰμὶ σαόφρονος, ἦ ρα πύλησιν
10 Ἐχριμψ' οὐρανίαις, πρὶν βιότοιο λυθῆ.

Δακρύετε θνητοῦς θνητῶν γένος· εἰ δέ τις οὕτως,
ὡς Νόνν' εὐχομένη, κάτθανεν, οὐ δακρύω.

Νόννης ἀζόμενος ἀγνὸν βίον ἄζωο μᾶλλον
καὶ τέλος· ἐν νηῶ κάτθανεν εὐχομένη.

15 Ἐνθα ποτ' εὐχομένη πρηνῆς θάνε Νόννα φαεινή·
νῦν δ' ἄρ' ἐν εὐσεβέων λίσσεται ἰσταμένη.

Στήλη σοι θανάτου μελιηδέος ἦδε τράπεζα,
Νόννα, παρ' ἧ ἑλύθης εὐχομένη πύματα.

Μικρὸν ἔτι ψυχῆς ἦν τὸ πνεόν· ἀλλ' ἄρα καὶ τὸ
20 Νόνν' ἀπέδωκε Θεῶ ἔνθα ποτ' εὐχομένη.

Πέμψατε ἐκ νηοῦ θεοειδέα Νόνναν, ἅπαντες·
πρέσβειραν μεγάλην πέμψατ' ἀειρομένην.

Ἐκ με Θεὸς καθάριοι πρὸς οὐρανὸν ἤρπασε νηοῦ,
Νόνναν ἐπειγομένην οὐρανίοις πελάσαι.

Ρ'

ΑΛΛΟ

Μέ ἄρμα πύρινο ὁ Ἡλίας ἀνέβηκε στὸν οὐρανό.
τῆ Νόννα τὴν ὑποδέχτηκε τὸ μεγάλο Πνεῦμα ἐνῶ προσευχόταν.

Ἐδῶ ἡ φίλη Νόννα κοιμήθηκε τὸ βαθὺ ὕπνο
μὲ χαρὰ ἀκολουθώντας τὸν ἄντρα τῆς Γρηγόριο.

5 Θάμπωμα καὶ χαρὰ μαζὶ καθὼς ἀνέβαινε στὸν οὐρανό,
ἀφήνοντας τὴ ζωὴ ἡ Νόννα στὴ μέση τῆς προσευχῆς τῆς.

Μαζὶ ἡ προσευχὴ καὶ ἡ ζωὴ τέλειωσαν τῆς Νόννας. Ἡ Τράπεζα
αὐτῆ ἄς εἶναι μάρτυρας, ἀπ' ὅπου ξάφνου ὑψώθηκε χωρὶς πνοή.

Εἶμαι ὁ τάφος τῆς γνωστικῆς Νόννας, πού στίς πύλες
10 ἔφτασε τ' οὐρανοῦ, πρὶν φύγει ἀπ' τὴ ζωή.

Τῶν θνητῶν γενιά, κλάψτε τοὺς θνητούς· μ' ἂν κάποιος ἔτσι
ὅπως ἡ Νόννα πέθανε, ἐνῶ προσευχόταν, δὲν τὸν κλαίω.

Τῆς Νόννας θαυμάζοντας τὴν ἅγια ζωὴ νὰ σέβεσαι
πιο πολὺ καὶ τὸ τέλος· πέθανε στὸ ναὸ ἐνῶ προσευχόταν.

15 Ἐδῶ προσευχόταν καὶ πέφτοντας τ' ἀπίστομα πέθανε ἡ λαμπρὴ
Νόννα. Τώρα στοὺς πιστοὺς ἀνάμεσα στέκοντας δέεται.

Ἐπιτύμβιο γιὰ τὸν ὀλόγλυκο θάνατό σου, Νόννα, ἡ Τράπεζα αὐτῆ
πού δίπλα τῆς ἐλευθερώθηκες ἐνῶ γιὰ στερνὴ φορὰ προσευχο-
[σουν.

Λίγη πνοὴ εἶχε ἀκόμα ἡ ψυχὴ τῆς ἀλλὰ κι αὐτὴν
20 τὴν πρόσφερε ἡ Νόννα ἐδῶ στὸ Θεὸ ἐνῶ προσευχόταν.

Προπέμψετε ὅλοι ἀπ' τὸ ναὸ τῆ θεϊκῆς Νόννας·
προπέμψετε τὴ μεγάλῃ γερόντισσα πού ἀνεβαίνει ψηλά.

Ὁ Θεὸς μ' ἄρπαξε στὸν οὐρανὸ ἀπὸ τὸν ἅγιο ναὸ ἐμένα
τῆ Νόννα, πού βιαζόμουν ν' ἀντικρίσω τὰ οὐράνια πνεύματα.

25 Νόνν' άπανισταμένη νηοῦ μεγάλου, τόδ' ἔειπεν·
τῶν πολλῶν καμάτων μείζονα μισθὸν ἔχω.

Νόννα, φίλης εὐχῆς ἱερῆϊον, ἐνθάδε κεῖται·
Νόννα ποτ' εὐχομένη τοῦδ' ἐλύθη βιοτοῦ.
Ἐκ νηοῦ μεγάλοιο θύος μέγα Νόνν' άπανεστη·
30 νηῶ Νόνν' ἐλύθη· χαίrete, εὐσεβέες.

Ἦδε τράπεζα Θεῶ θεοειδέα Νόνναν ἔπεμψεν.

ΡΑ'

ΤΩΝ ΤΟΚΕΩΝ ΘΑΝΟΝΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΟΠΟΙΙΑ

Εἶη σοι βίος ἐσθλὸς ἐπ' εὐλογίαισιν ἀπάσαις
ὄσσάτιαι τοκέων υἱέσι γηροκόμοις,
καὶ κούφης βιότοιο τυχεῖν, ὀσίης τε τελευτῆς,
οἶν ἡμετέρῳ γῆραϊ δῶκεν Ἄναξ,
5 Ἡθέων, λογίων τε μέγα κράτος, ἠδ' ἱερῶν
καὶ πολιῆς σκῆπων, Γρηγόρι', ἡμετέρης.

ΡΒ'

ΑΛΛΟ

Ἄσπάσιοι χθόνα τήνδε φίλαις ὑπὸ χεῖρεσι παιδὸς
ἐσσάμεθ' εὐσεβέες Γρηγορίου τοκέες,
ὃς καὶ γῆρας ἔθηκεν ἐοῖς μόχθοισιν ἐλαφρὸν
ἡμέτερον, καὶ νῦν ἀμφιέπει θυσίαις.
5 Ἄμπνεε γηροκόμων καμάτων, μεγαφέρτατε παίδων,
Γρηγόρι', εὐαγέας μάρτυσι παρθέμενος
σοὺς τοκέας. Μισθὸς δὲ μέγαν πατέρ' Ἴλαον εἶναι,
πνευματικῶν τε τυχεῖν εὐσεβέων τεκέων.

- 25 Ἄνεβαινοντας ἀπ' τὸ μεγάλο ναδ εἶπε ἡ Νόννα:
 ἀπὸ τούσ πολλούσ μου κόπουσ ὁ μισθός μου ἦταν ἀνώτεροσ.
 Ἐδῶ κείτεται ἡ Νόννα, ἱερὸ θύμα τῆσ προσευχῆσ τησ.
 Ἡ Νόννα λυτρώθηκε ἀπὸ τῆ ζωῆ αὐτῆ ἐνῶ προσευχόταν.
 Ἀπὸ μεγάλο ναδ, σφάγιο μέγα, ἀνυψώθηκε ἡ Νόννα.
- 30 Στὸ ναδ μέσα ἐλευθερώθηκε ἡ Νόννα. Χαρὰ σασ, πιστοί.
 Αὐτῆ ἡ Τράπεζα ἔστειλε θυσία στὸ Θεὸ τῆ θεϊκῆ Νόννα.

ΡΑ'

ΠΡΟΣΩΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΤΟΥ

- Ἄμποτε νά 'ναι ἡ ζωῆ σου εὐτυχισμένη μὲ ὄλεσ τῖσ εὐλογίεσ,
 ὄσεσ δίνουν οἱ γονεῖσ στούσ γιούσ πού φροντίζουν τὰ γηρατειὰ τουσ
 καὶ νά ἐπιτύχεισ ἀνώδυνο κι ἅγιο τὸ τέλος τῆσ ζωῆσ σου,
 τέτοιο πού μ' αὐτὸ σφράγισε ὁ βασιλιάσ τὰ δικά μας γηρατειὰ,
 5 Γρηγόριε, τῶν νέων καὶ τῶν σπουδασμένων δύναμη μεγάλη
 καὶ τῶν ἱερέων· καὶ τῶν γηρατειῶν μας βακτηρία.

ΡΒ'

ΑΛΛΟ

- Χαρούμενουσ τὸ χῶμα τοῦτο ἀπὸ τ' ἀγαπημένα τοῦ γιοῦ μας
 χέρια, μᾶσ σκέπασε, ἐμᾶσ τουσ εὐσεβεῖσ γονεῖσ τοῦ Γρηγορίου.
 Καὶ τὰ γηρατειὰ μας ἐλάφρυνε μὲ τουσ κόπουσ του,
 καὶ τώρα μᾶσ φροντίζει μὲ τῖσ προσευχές του.
- 5 Πάρε ἀναπνοὴ ἀπὸ τὸ γηροκόμισμα, ὦ ἄριστο ἀπὸ τὰ παιδιὰ μας,
 Γρηγόριε, ἀποθέτοντασ κοντὰ στούσ μάρτυρεσ τουσ γονεῖσ σου
 τουσ εὐσεβεῖσ. Ὁ μισθός σου, ν' ἀντικρίσεισ τὸ μεγάλο πατέρα
 εὐσπλαχνο, κι εὐσεβῆ πνευματικὰ παιδιὰ ν' ἀποκτήσεισ.

ΡΓ'

ΕΙΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΝ*

Ἦλυθε κ' Ἀμφιλόχοιο φίλον δέμας ἐς μέγα σῆμα,
 ψυχὴ δ' ἐς μακάρων ὤχει' ἀποπταμένη
 πηοῖς πάντα πέπασσο, μακάρτατε. Βίβλον ἐφῶξας
 πᾶσαν ὄση θνητῶν, κ' εἴ τις ἐπουρανίη.

5 Γηραλέος φιλίην ὑπέδυσ χθόνα. Τέκνα λέλοιπας
 κρείσσονα καὶ τοκέων, τὸ πλέον οὐ μερόπων.

ΡΔ'

ΑΛΛΟ

Ἄσμενος ἦτε δάμαρτι καὶ νιέσι πάρθετο σῶμα
 Ἀμφίλοχος, λιπαροῦ γήραος ἀντιάσας.
 Ὀλβιος, εὐγενέτης, μύθων κράτος, ἄλλακ' ἀπάντων,
 πηῶν, εὐσεβέων, εὐγενέων, λογίων,

5 καὶ μύθοιο δοτῆρ περιώσιος ἦν. Ἴδ' ἑταίρων
 σῶν ἐνός, ὦ φιλότης, γράμμ' ἐπιτυμβίδιον.

Ἦ μάκαρ, ὦ ζυνὸν πενίης ἄκος! ὦ πτερόεντες
 μῦθοι, καὶ πηγὴ πᾶσιν ἀρυομένη!

Ἄσθματι πάντα λίπες πυμάτω, τόδ' ἄμ' ἔσπετο μοῦνον

10 ἔνθεν ἀειρομένῳ κῦδος ἀεὶ θαλερόν.

Γρηγόριος τάδ' ἔγραψα, λόγῳ λόγον, ὄν παρὰ σεῖο,
 Ἀμφίλοχ', ἔξεδάην, ἀντιχαριζόμενος.

* Ἀμφιλόχιος μετὰ τὴν σύζυγό του Λιβία εἶχαν κάνει ὠραία χριστιανικὴ οἰκογένεια. Στούς δύο τους γιούς, τὸν Ἀμφιλόχοιο καὶ τὸν Εὐφῆμιο, πολὺ ἀγαπημένους μεταξύ τους, ὁ Γρηγόριος ἀφιερώνει ἐπιτάφια. Δὲν ἔχει σχέση μετὰ τὴν Ἀμφιλόχοιο Ἰκονίου.

ΡΓ'

ΣΤΟΝ ΑΜΦΙΛΟΧΙΟ

Μπήκε καὶ τοῦ Ἀμφιλόχιου τὸ σῶμα στὸ μεγάλο μνήμα,
 κι ἡ ψυχὴ του πέταξε γρήγορα στὴ γῆ τῶν μακάρων
 γιὰ τοὺς ἀγαπητοὺς σου τ' ἀπόκτησες, καλότυχε. Κάθε βιβλίο
 ἐξήγησες, ὅσα μιλοῦσαν γιὰ θνητὰ κι ὅσα γιὰ οὐράνια,
 5 γηραλέος κατέβηκες στὸ φιλικὸ χῶμα. Ἄφησες παιδιὰ
 καλύτερα ἀπὸ τοὺς γονεῖς τους. Τὸ πιὸ πολὺ εἶναι τοῦ Θεοῦ.

ΡΔ'

ΑΛΛΟ

Μὲ χαρὰ κοντὰ στὴ γυναῖκα του καὶ στὰ παιδιὰ του τὸ σῶμά του
 ἀπόθεσε, Ἀμφιλόχιος, φτάνοντας σ' εὐτυχισμένα γεράματα.
 Εὐτυχῆς, εὐγενῆς, τῶν λόγων κάτοχος, βοηθὸς ὄλων
 τῶν συγγενῶν, τῶν πιστῶν, τῶν εὐγενῶν, τῶν λογίων
 5 καὶ τοῦ εὐαγγελίου κήρυκας ἐξαιρετος. Διάβασε ἐνὸς
 συντρόφου σου, φίλτατε, τὸ ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα·
 καλότυχε, τῆς φτώχειας κοινὸ φάρμακο! Ὡς λόγια
 φτερωτὰ καὶ πηγῆ ἀπ' ὅπου ὄλοι ἀντλοῦν. Ὅλα τ' ἄφησες
 μὲ τὴ στερνὴ πνοή σου κι αὐτὴ μόνο σ' ἀκολούθησε,
 10 ὅταν ἔφευγες ἀπὸ δῶ ἢ πάντα θαλερὴ δόξα.
 Ὁ Γρηγόριος σοῦ τὰ γράφει· στὸ λόγο πού ἀπὸ σένα,
 Ἀμφιλόχιε, διδάχτηκα ἀντιχαρίζοντας λόγο.

ΡΕ'

ΕΙΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΝ ΑΛΛΟΝ

Ἄμφιλοχος τέθνηκεν· ἀπώλετο, εἴ τι λέλειπτο
καλὸν ἐν ἀνθρώποις ρητορικῆς τέμενος·
καὶ Χάριτες Μούσαισι μεμιγμέναι, ἔξοχα δ' αὖ σὲ
ἢ Διοκαισαρέων μύρατο πάτρα φίλη.

ΡΣΤ'

ΑΛΛΟ

Τυτθὸν μὲν πτολίεθρον· ἀτὰρ πολλὸν ἀνέρα δῶκα
βήμασιν ἰθυδίκης ἢ Διοκαισαρέων
Ἄμφιλοχον. Φθιμένῳ δὲ συνέφθιτο καὶ πυρόεσσα
Ρήτηρ, καὶ πάτρης εὐχος ἀριστοτόκου.

ΡΖ'

ΑΛΛΟ

Τὸν ρήτραν πυρόεσαν ἐπ' ἀντιπάλοισι φέροντα,
τὸν μέλιτος γλυκίῳ ἤθεα καὶ πραπίδας,
Ἄμφιλοχον κατέχω τυτθῆ κόνις ἔκτοθι πάτρης
νιέα Φιλτατίου Γοργονίας τε μέγαν.

Ἄμφιλόχιος· δάσκαλος τοῦτος τῆς ρητορικῆς στὴν Κωνσταντινούπολη, γιὸς τοῦ Φιλτάτιου καὶ τῆς Γοργονίας, ἄλλης ἀπὸ τὴν ἀδελφῆ τοῦ Γρηγορίου.

ΡΕ'

ΑΛΛΟ

Ἐφυγε ὁ Ἀμφιλόχιος χάθηκε, ὅποιο εἶχε ἀπομείνει
 στοὺς ἀνθρώπους λαμπρὸ τῆς ρητορείας τέμενος·
 οἱ Χάριτες συντροφιά μὲ τὶς Μοῦσες σὲ θρήνησαν,
 ἀλλὰ ἔξοχα καὶ ἡ Διοκαιοσάρεια, ἡ ἀγαπητὴ σου πατρίδα.

ΡΣΤ'

ΑΛΛΟ

Μικρὴ πολιτεία εἶμαι, μὰ ἔδωσα ἄντρα πελώριο
 στῆς ἀδέκαστης Δίκης τὰ βήματα, ἐγὼ ἡ Διοκαιοσάρεια,
 τὸν Ἀμφιλόχιο. Πέθανε καὶ πέθανε μαζί του ὁ φλογερὸς
 λόγος του κι ἡ δόξα τῆς πατρίδας του τῆς ἀριστογεννήτρας.

ΡΖ'

ΑΛΛΟ

Αὐτὸν ποὺ ἔριχνε στοὺς ἀντιπάλους του τὸν πύρινο λόγο του,
 ποὺ ἦταν ἀπὸ μέλι γλυκύτερος ὁ τρόπος καὶ ἡ καρδιά του,
 τὸν Ἀμφιλόχιο κρατῶ λίγη σκόνη ἔξω ἀπ' τὴν πατρίδα του,
 τὸ μεγάλο γιὸ τοῦ Φιλτάτιου καὶ τῆς Γοργονίας.

ΡΗ'**ΑΛΛΟ**

*Ρητῆρες, φθέγγοισθε· μεμυκῶτα χεῖλεα σιγῆ
'Αμφιλόχου μεγάλου τύμβος ὄδ' ἀμφὶς ἔχω.*

ΡΘ'**ΑΛΛΟ**

*Ἡρίον Ἀμφιλόχοιο μελίφρονος, ὅς ποτε ρήτρη
πάντας Καππαδόκας καίνυτο, καὶ πρᾶπίσιν.*

ΡΙ'**ΕΙΣ ΒΑΣΣΟΝ***

*Βάσσε, φίλος Χριστῶ μεμελημένος ἔξοχον ἄλλων,
τῆλε τεῆς πάτρης ληϊστορι χειρὶ δαμάσθης,
οὐδέ σε τύμβος ἔχει πατρῷος· ἀλλὰ καὶ ἔμπης
πᾶσιν Καππαδόκεσσι μέγ' οὐνομα σεῖο λέλειπται,
5 καὶ στῆλαι παγίων μέγ' ἀμείνονες, αἷς ἐνὶ γράφθης.
Γρηγορίου τόδε σοι μνημῆϊον, ὄν φιλέεσκες.*

---

* Βάσσοις γνωστά μόνο ὅσα ἀναφέρονται στὸ ἐπιτάφιο.

ΡΗ'

ΑΛΛΟ

Μιλῆστε ρήτορες· τὰ χεῖλη πού ἐκλείσαν σιωπηλά
τοῦ μεγάλου Ἀμφιλόχιου ἔχω σκεπάσει ὁ τάφος πού βλέπεις.

ΡΘ'

ΑΛΛΟ

Εἶμαι ὁ τάφος τοῦ γλυκύτατου Ἀμφιλόχιου πού τοὺς Καππαδόκες
δλους κοσμοῦσε κάποτε μὲ τὴ ρητορεία του καὶ τὴ γνώση του.

ΡΙ'

ΣΤΟ ΒΑΣΣΟ

Βάσσε, τοῦ Χριστοῦ φίλε πού ξεχωριστά ἀπ' τοὺς ἄλλους σ' ἀγα-
[ποῦσε,
μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα σου σὲ δάμασαν χέρια ληστῶν,
καὶ τὸ πατρικὸ μνήμα δὲ σὲ σκεπάζει. Ὡστόσο
ἔχει μείνει στοὺς Καππαδόκες δλους πελώριο τ' ὄνομά σου,
5 κι εἶναι οἱ στῆλες, ὅπου τ' ὄνομά σου, ἀνώτερες ἀπὸ τὶς μαρμάρινες.
Τὸ μνημεῖο αὐτὸ εἶναι ἔργο τοῦ Γρηγόριου πού ἀγαποῦσες.

ΡΙΑ'

ΑΛΛΟ

Ὡς Ἀβραάμ, κόλποισι τεοῖς ὑποδέκνυσο, Βάσσε,
 σὸν τέκος ἀτρεκέως πνεύματι Καρτέριον.
 Αὐτὰρ ἐγώ, εἰ καί με τάφος σὸν πατρὶ καλύπτει,
 οὐποτ' ἀφ' ὑμετέρης στήσομ' ὁμοζυγίης.

ΡΙΒ'

ΕΙΣ ΝΙΚΟΜΗΔΗΝ*

Οἴχεσαι, ὦ Νικόμηδες, ἐμὸν κλέος· ἡ δὲ συνωρίς
 σῶν καθαρῆ τεκέων πῶς βίον ἐξανύσει;
 Τίς δὲ τέλος νηῶ περικάλλει χεῖρ' ἐπιθήσει;
 Τίς δὲ Θεῶ πέμψει φρῆν τελέην θυσίην;
 5 Σεῖο, μάκαρ, μιχθέντος ἐπουρανίοισι τάχιστα,
 ὦ γενεὴ τλήμον, οἷα πάθες, μερόπων!

ΡΙΓ'

ΑΛΛΟ

Δέρκεο καὶ τύμβον Νικομήδεος, εἴ τιν' ἀκούεις,
 ὃς νηὸν Χριστῶ δειμάμενος μεγάλῳ,
 αὐτὸν μὲν πρῶτιστον, ἔπειτα δὲ τὴν περίβωτον
 δῶκεν ἀγνὴν θυσίην, παρθενίην τεκέων,
 5 φέρτερον οὐδὲν ἔχων ἱερεὺς γενέτης τε φέριστος·
 τοῦνεκα καὶ μεγάλη ὥκα μίγη Τριάδι.

* Νικομήδης· Γι' αὐτὸν βλέπε τὸ ποίημα τοῦ τόμου αὐτοῦ εἰς Ἑλλήν

ΡΙΑ'

ΑΛΛΟ

Σάν 'Αβραάμ, Βάσσε, στην άγκαλιά σου δεχόσουν
 τὸν ἀληθινὸ πνευματικὸ σου γιὸ Καρτέριο. Μά ἐγὼ
 μὲ μόλο πού μαζί με τὸν πατέρα μου με σκεπάζει ὁ τάφος,
 ποτὲ δὲ θὰ λείψω ἀπὸ τὴ συντροφιά σας.

ΡΙΒ'

ΣΤΟ ΝΙΚΟΜΗΔΗ

"Εφυγες, Νικομήδη, δόξα μου· μὰ τὸ ζευγάρι τὸ ἀγνὸ
 τῶν δυὸ παιδιῶν σου πῶς θ' ἀντιμετωπίσει τὴν ζωή;
 Καὶ ποιὸς τέλος θὰ εὐλογῆσει μετὰ τὸ χέρι του στὸν πανέμορφο
 ναό. Ποιὸς νοῦς θ' ἀναπέμψει στὸ Θεὸ τὴν τέλεια προσφορά;
 "Ὅταν ἐσύ, καλότυχε, πολὺ γρήγορα με τοὺς οὐράνιους
 5 συντρόφους, ὦ ἀνθρώπινο γένος ταλαίπωρο, τί ἔχεις πάθει!

ΡΙΓ'

ΑΛΛΟ

Κοίταξε καὶ τὸ μνήμα τοῦ Νικομήδη, ἂν τὸν ἔχεις ἀκούσει·
 ἔχτισε ναὸ στὸ μεγάλο Χριστὸ
 κι αὐτὸν πρῶτο ἔπειτα καὶ τὴν περίλαμπρη
 πρόσφερε ἀγνή θυσία, τὴν παρθενία τῶν γιῶν του·
 5 τίποτε καλύτερο δὲν εἶχε ὁ κάλλιστος ἱερέας καὶ πατέρας.
 Γι' αὐτὸ καὶ γρήγορα βρέθηκα κοντὰ στὴ μεγάλη Τριάδα.

ΡΙΑ'

ΑΛΛΟ

Ἵστατον ἐς βίον ἤλθες ἀοίδιμον· ἀλλὰ τάχιστα
ἐνθεν ἀνήρθης. Τίς τάδ' ἔνευσε δίκη;
Χριστὸς ἀναξ, Νικόμηδες, ὅπως σέο λαὸν ἀνωθεν
ἰθύνης τεκέων σὺν ἱερῇ δυάδι.

ΡΙΕ'

ΕΙΣ ΚΑΡΤΕΡΙΟΝ*

Πῆ με λιπὼν πολύμοχθον ἐπὶ χθονί, φίλταθ' ἑταίρων
ἤλυθες ἀρπαλέως, κύδιμε Καρτέριε;
Πῆ ποτ' ἔβης, νεότητος ἐμῆς οἰήϊα νωμῶν,
ἦμος ἐπ' ἀλλοδαπῆς μύθον ἐμετρεόμην·
5 ὃς βιώτῳ μ' ἐνέδησας ἀσάρκει; ἦρ' ἔτεόν σοι
Χριστὸς ἀναξ πάντων φίλτερος, ὃν νῦν ἔχεις
Ἄστεροπῆ Χριστοῦ μεγακλέος, ἔρκος ἀριστον
ἠϊθέων, ζωῆς ἠνίοχ' ἡμετέρης,
μνώεο Γρηγορίοιο, τὸν ἐπλασας ἤθεσι κεδνοῖς
10 ἦν ὄτε ἦν, ἀρετῆς κοίρανε, Καρτέριε.

---

* Καρτέριος· γνωστὰ ὄσα ἀναφέρονται στὸ ἐπιτάφιο.

ΡΙΔ'

ΑΛΛΟ

Ἄργησες τὴν ἐνδοξὴν ἄκολουθήσεις ζωὴ· ἀλλὰ γρήγορα
πέταξες ἀπὸ δῶ. Ποιὰ δικαιοσύνη συγκατατέθηκε;
Ὁ βασιλιὰς Χριστὸς, Νικομήδη, γιὰ νὰ κυβερνᾷς
τὸ λαό σου ἀπὸ ψηλὰ μαζὶ καὶ τὰ δύο παιδιὰ σου.

ΡΙΕ'

ΣΤΟΝ ΚΑΡΤΕΡΙΟ

Ποῦ μ' ἄφησες στὴν πολυβάσανη γῆ, φίλε ἀγαπητότατε,
καὶ πῆγες σὰ νὰ εἶχες ἀρπαγεῖ, δοξασμένε Καρτέριε;
Ποῦ ἔφυγες σὺ ποὺ τῆς νιότης μου τὰ χαλινάρια κρατοῦσες,
ὅταν στὴν ξένη γῆ μελετοῦσα τὰ γράμματα,
5 ἐσὺ ποῦ μ' ἐντυσες μὲ τὸν ἄσαρκο βίο; Ἀληθινὰ ἀπ' ὄλους
ὁ βασιλιὰς Χριστὸς πὶὸ ἀγαπητὸς σου ἦταν καὶ τώρα τὸν κατέχεις,
ὦ ἀστραπὴ τοῦ πολύδοξου Χριστοῦ, τεῖχος ἄρρηκτο
τῶν νέων, τῆς ζωῆς τῆς δικῆς μου ἠνίοχε,
νὰ θυμᾶσαι τὸ Γρηγόριο ποῦ τοῦ διέπλασες τρόπους σοφούς,
10 πέρασε καιρὸς ἀπὸ τότε, Καρτέριε, πρόμαχε τῆς ἀρετῆς.

ΡΙΣΤ'**ΑΛΛΟ**

Ὡ πηγαὶ δακρύων, ᾧ γούνατα, ᾧ θυέεσσι
 ἀγνωστάτοις παλάμαι Χριστὸν ἀρεσσάμεναι
 Καρτερίου, πῶς λήξαθ', ὁμῶς πάντεσσι βροτοῖσι;
 Ἦθελεν ὑμνοπόλον κεῖθι χοροστασίη.

ΡΙΖ'**ΑΛΛΟ**

Ἦρπασας, ᾧ Νικόμηδες, ἐμὸν κέαρ, ἤρπασας ᾧ κα
 Καρτέριον τῆς σῆς σύζυγον εὐσεβίης.

ΡΙΗ'**ΑΛΛΟ**

Ὡ Ξώλων ζαθέων ἱερὸν πέδον, οἶον ἔρεισμα,
 σταυροφόρον καλέσας Καρτέριον, κατέχεις!

ΡΙΣΤ'

ΑΛΛΟ

Ἦ ὦ τῶν δακρύων πηγές, ὦ γονυκλισίες, ὦ χέρια
 πού με πάναγνες προσφορές στο Χριστό εὐαρεστήσατε
 τοῦ Καρτέριου, πῶς σταματήσατε ἴδια με τοὺς ἄλλους θνητούς;
 Ἄναζητοῦσε ἓνα χορωδὸ ὁ οὐράνιος χορός.

ΡΙΖ'

ΑΛΛΟ

Μοῦ ἄρπαξες, Νικομήδη, τὴν καρδιά μου, μοῦ ἄρπαξες ξάφνου
 τὸν Καρτέριο, τῆς εὐσέβειάς σου τὸ σύντροφο.

ΡΙΗ'

ΑΛΛΟ

Ἦ χώρα ἱερὴ τῶν Θεϊκῶν Ξωλῶν, τί προμαχῶνα
 κατέχεις, ἀφότου τὸ σταυροφόρο κάλεσες Καρτέριο!

ΡΙΘ'

ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΕΠΙΚΗΔΙΑ*
ΕΙΤΕ ΕΠΙΤΑΦΙΑ

Σῶμα δίχα ψυχῆς ζῶειν πάρος, ἢ ἐμὲ σεῖο,
 Βασσίλιε, Χριστοῦ λάτρι, φίλ', ὠϊόμην.
 Ἄλλ' ἔτλην, ἐμείνα. Τί μέλλομεν; Οὐ μ' ἀναείρας,
 θήσεις ἐς μακάρων, σὴν τε χοροστασίην
 5 μὴ με λίπης, μὴ, τύμβον ἐπόμνυμι, οὐ ποτε σεῖο
 λήσομαι, οὐδὲ θέλων. Γρηγορίοιο λόγος.

Ἦνίκα Βασιλίοιο θεόφρονος ἤρπασε πνεῦμα
 ἢ Τριάς, ἀσπασίως ἔνθεν ἐπειγομένου,
 πᾶσα μὲν οὐρανίη στρατιὴ γήθησεν ἰόντι,
 10 πᾶσα δὲ Καππαδοκῶν ἐστονάχησε πόλις·
 οὐκ οἶον, κόσμος δὲ μέγ' ἴαχεν· ὦλετο κήρυξ,
 ὦλετο εἰρήνης δεσμὸς ἀριπρεπέος.

Κόσμος ὅλος μύθοισιν ὑπ' ἀντιπάλοισιν ἀεικῶς
 σείεται, ὁ Τριάδος κλῆρος ὁμοσθενέος.
 15 Αἶ, αἶ! Βασιλίου δὲ μεμυκῶτα χεῖλα σιγῇ·
 ἔγρευο, καὶ στήτω σοῖσι λόγοισι σάλος,
 σαῖς τε θηηπολίησι. Σὺ γὰρ μόνος Ἴσον ἔφηνας,
 καὶ βίοντον μύθῳ, καὶ βιότητι λόγον.

Εἷς Θεὸς ὑψιμέδων· ἓνα δ' ἄξιον ἀρχιερεῖα
 20 ἡμετέρη γενεὴ εἶδέ σε, Βασσίλιε,
 ἄγγελον ἀτρεκίης ἐρηχέα, ὄμμα φαεινὸν
 Χριστιανοῖς, ψυχῆς κάλλεσι λαμπόμενον.
 Πόντου Καππαδοκῶν τε μέγα κλέος εἰσέτι καὶ νῦν,
 λίσσομ', ὑπὲρ κόσμου ἴστασο δῶρ' ἀνάγων.

* Βασίλειος ὁ μέγας. Πολλὰ λέγονται γιὰ τὸ μεγάλο ἱεράρχη καὶ στὰ ἐπιτάφια ἀπὸ τὸ Γρηγόριο καὶ στὰ ἱστορικά του ἔπη καὶ στὸν ἐπιτάφιο λόγο του. (Βλ. τοὺς σχετικoὺς τόμους τῆς σειρᾶς αὐτῆς).

ΡΙΘ'

ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΕΠΙΚΗΔΙΑ
Η ΕΠΙΤΑΦΙΑ

Σῶμα χωρὶς ψυχῆ διὰ μπορούσε νὰ ζήσει πιστευα μὰ ὄχι
ἐγὼ χωρὶς ἐσένα, Βασίλειε ἀγαπητέ, τοῦ Χριστοῦ λάτρη.
Βάσταξα ὡστόσο κι ἔμεινα. Γιατί ἀργοῦμε; Δὲ θὰ μὲ πάρεις
νὰ μὲ φέρεις στοὺς χοροὺς τοὺς δικοὺς σου καὶ τῶν ἄλλων μακά-
[ρων;

5 Μὴ μ' ἐγκαταλείψεις, ὄχι, στὸν τάφο σου ὀρκίζομαι, οὐδέποτε
θὰ σὲ λησμονήσω μὲ θέλημά μου. Ὑπόσχεση τοῦ Γρηγορίου.

Ὅταν τοῦ θεϊκοῦ Βασιλείου ἄρπαξε τὸ πνεῦμα
ἢ Τριάδα κι αὐτὸς πετοῦσε χαρούμενα ἀπὸ δῶ,
χάρηκαν στὸν πηγαιμὸ του ὄλες οἱ οὐράνιες στρατιές,
10 ἐνῶ σήκωσε θρήνους ὄλη τῶν Καππαδοκῶν ἢ πόλη.
Δὲν ἦταν μόνο αὐτό, βροντοφωνοῦσε ὁ κόσμος: χάθηκε
ὁ κήρυκας, χάθηκε ὁ σύνδεσμος τῆς ὑπέροχης εἰρήνης.

Ὅλος ὁ κόσμος ἀπὸ ἀντίθετα δόγματα ἄπρεπα
κλονίζεται, ὁ κλῆρος τῆς ὁμοδύναμης Τριάδας.
15 Ἄλιμονο, τοῦ Βασιλείου χεῖλη πού σφράγισε ἡ σιγή.
Σήκω κι ἄς σταματήσει ὁ σάλος μὲ τοὺς λόγους σου
καὶ μὲ τὶς ἱερὲς θυσίες σου. Ἐσὺ ἔδειξες μόνος
ἴσο τὸ βίο μὲ τὸ λόγο καὶ τὸ λόγο μὲ τὸ βίο.

Ἐνας ὁ ὑψηλόθρονος Θεὸς κι ἓνα ἄξιο ἀρχιερέα
20 εἶδε ἢ γενιά μας, Βασίλειε, ἐσένα.
Βροντόφωνο τῆς ἀλήθειας κήρυκα, μάτι φωτεινὸ
τῶν Χριστιανῶν, φωτισμένο ἀπὸ τὰ κάλλη τῆς ψυχῆς.
Τοῦ Πόντου καὶ τῆς Καππαδοκίας καὶ τῶρ' ἀκόμα δόξα μεγάλη,
σὲ παρακαλῶ, ὀρθὸς πρόσφερε τὶς θυσίες σου γιὰ χάρη τοῦ κό-
[σμου.

25 Ἐνθάδε Βασιλίῳ Βασίλιον ἀρχιερεῖα
 θέντο με Καισαρέες, Γρηγορίῳ φίλον,
 ὃν περὶ κῆρ φίλησα· Θεὸς δὲ οἱ δλβια δοίη
 ἄλλα τε καὶ ζωῆς ὡς τάχος ἀντιάσαι
 ἡμετέρης. Τί δ' ὄνειαρ ἐπὶ χθονὶ δηθύνοντα
 30 τήκεσθ' οὐρανῆς μνωόμενον φιλήης;

Τυτθὸν ἔτι πνεύεσκες ἐπὶ χθονί· πάντα δὲ Χριστῷ
 δῶκας ἄγων, ψυχὴν, σῶμα, λόγον, παλάμας,
 Βασιλίε, Χριστοῦ μέγα κλέος, ἔρμ' ἱερῶν,
 ἔρμα πολυσχίστου νῦν πλέον ἀτρεκίης.

35 Ὡ λόγοι, ὦ ξυνὸς φιλήης δόμος, ὦ φίλ' Ἀθῆναι,
 Ὡ θείου βίότου τηλόθε συνθεσῖαι!
 Ἴστε τόδ', ὡς Βασίλειος ἐς οὐρανόν, ὡς ποθέεσκε,
 Γρηγόριος δὲ ἐπὶ γῆς, χεῖλεσι δεσμὰ φέρων.

Καισαρέων μέγ' ἄεισμα, φαάντατε ὦ Βασιλίε,
 40 Βροντῆ σεῖο λόγος, ἀστεροπῆ δὲ βίος.
 Ἄλλὰ καὶ ὡς ἔδρην ἱερὴν λίπες· ἤθελεν οὕτω
 Χριστός, ὅπως μίξη σ' ὡς τάχος οὐρανόις.

Βένθεα πάντ' ἐδάης τοῦ Πνεύματος, ὅσσα τ' ἔασι
 τῆς χθονίης σοφίης. Ἐμπνοον ἱερὸν ἐης.
 45 Ὁκταέτης λαοῦ θεόφρονος ἡνία τείνας·
 τοῦτο μόνον τῶν σῶν, ὦ Βασίλει', ὀλίγον.

Χαίροις, ὦ Βασιλίε· καὶ εἰ λίπες ἡμέας ἔμπης,
 Γρηγορίου τόδε σοι γράμμ' ἐπιτυμβίδιον.

Μῦθος ὁδ', ὃν φιλέεσκες· ἔχεις χρέος, ὦ Βασιλίε,
 50 τῆς φιλήης, καὶ σοι δῶρον ἀπευκτότατον.

Γρηγόριος, Βασιλίε, τεῇ κονίη ἀνέθηκα
 τῶν ἐπιγραμματίων τήνδε δυωδεκάδα.

25 Ἐδῶ τὸν ἀρχιερέα Βασίλειο, γιό τοῦ Βασιλείου,
 μέ ἔθαψε ἡ Καισάρεια, τὸ φίλο τοῦ Γρηγορίου,
 πὸν τὸν ἀγάπησα καρδιακά· ὁ Θεὸς ἂς τοῦ δίνει εὐτυχία
 ὅποια ἄλλη καὶ γρήγορα νὰ μᾶς ἔρθει στὴ ζωὴ
 τῆ δικῆ μας. Ποιὸ τὸ κέρδος νὰ καθυστερεῖ πάνω στὴ γῆ,
 30 λιώνοντας ἀπὸ τὴ θύμηση τοῦ οὐράνιου φίλου του;

Λίγη πνοὴ σοῦ ἔμεινε ἀκόμα στὴ γῆ κι ὅλα στὸ Χριστὸ
 τὰ ἔφερές καὶ τὰ πρόσφερες, ψυχὴ, σῶμα, λόγο, χέρια,
 Βασίλειε, τοῦ Χριστοῦ πελώρια δόξα, τῶν ἱερέων τεῖχος,
 στήριγμα τῆς κατακερματισμένης τώρα πιά ἀλήθειας.

35 Ὡ λόγοι, ὦ τῆς φιλίας σπίτι κοινὸ, ὦ Ἀθῆνες ἀγαπημένες,
 ὦ συμφωνίες περασμένες γι' ἀφιερωμένη ζωὴ!
 Ἄκουστε, ὁ Βασίλειος ἔφυγε ὅπως ποθοῦσε στὸν οὐρανὸ,
 κι ὁ Γρηγόριος σέρνεται στὴ γῆ ἔχοντας στὰ χεῖλη του δεσμὰ.

Τῆς Καισάρειας φήμη πελώρια, ὀλόλαμπρε Βασίλειε,
 40 βροντὴ ἦταν ὁ λόγος σου, ἀστραπὴ ἡ ζωὴ σου.
 Ἄλλὰ κι ἔτσι ἄφησες τὸν ἱερό θρόνο σου· ἔτσι ἤθελε
 ὁ Χριστὸς νὰ σὲ φέρει τὸ γρηγορότερο κοντὰ στοὺς οὐρανοὺς.
 Τοὺς βυθοὺς τοῦ Πνεύματος ἐρεύνησες κι ὅσα τὴ γήινη
 σοφία ἀποτελοῦν. Ἦσαν ναὸς ἔμψυχος.

45 Ὅχτῶ χρόνια κράτησες τοῦ πιστοῦ λαοῦ τὰ ἡνία,
 κι αὐτὸ μονάχα ἀπ' τὰ δικά σου στάθηκε, Βασίλειε, λίγο.

Βασίλειε, χαῖρε· καὶ μ' ὄλο πὸν μ' ἐγκατέλειπες,
 δέξου τοῦ Γρηγορίου αὐτὴ τὴν ἐπιτάφια γραφὴ.

Νά, ὁ λόγος πὸν ἀγαποῦσες· δέξου, Βασίλειε, τὸ ξεχρέωμα
 50 χρέους φιλίας, δῶρο ἀπὸ μέρος μου θλιβερό.

Ἐγώ, Βασίλειε, ὁ Γρηγόριος στὴ σκόνῃ σου ἀφιερῶν
 τὰ δώδεκα αὐτὰ ἐπιγράμματα.

ΡΚ'

ΕΙΣ ΜΑΚΡΙΝΑΝ*

ΤΗΝ ΑΔΕΛΦΗΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Παρθένιον αἰγλήεσαν ἔχω κόνις, εἴ τιν' ἀκούεις
 Μακρίναν Ἐμμελίου πρωτότοκον μεγάλης,
 ἥ πάντων ἀνδρῶν λάθεν ὄμματα, νῦν δ' ἐνὶ πάντων
 γλώσση, καὶ πάντων φέρτερον εὖχος ἔχει.

ΡΚΑ'

ΕΙΣ ΕΥΣΕΒΙΟΝ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΝ*

Εὐσέβιος, Βασίλισσα, μεγακλέες ἐνθάδε κεῖνται
 ζωλῶν ἡγαθέων θρέμματα Χριστοφόρα,
 καὶ Νόννης ζαθέης ἱερὸν δέμας. Ὅστις ἀμείβεις
 τούσδε τάφους, ψυχῶν μνώεο τῶν μεγάλων.

ΡΚΒ'

ΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΟΝ*

Καὶ σύ, Γεωργίω φίλον δέμας, ἐνθάδε κεῖσαι,
 ὅς πολλὰς Χριστῷ πέμψας ἀγνάς θυσίας.
 Σὺν δὲ κασιγνήτῃ σῶμα, φρένας, ἡ Βασίλισσα
 ζυγὸν ἔχει μεγάλη καὶ τάφον, ὡς βίωτον.

-
- * Μακρίνα: ἡ ἀδελφή τοῦ Μεγ. Βασιλείου.
  - * Εὐσέβιος: σύζυγος τῆς Βασίλισσας.
  - * Βασίλισσα: σύζυγος τοῦ Εὐσεβίου καὶ ἀδελφή τοῦ Γεωργίου (βλ. κάτω).

ΡΚ'

**ΣΤΗ ΜΑΚΡΙΝΑ
ΤΗΝ ΑΔΕΡΦΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**

Ἐδῶ τὸ χῶμα σκεπάζει κόρη ἐπιφανή, ἂν ἔχεις ἀκούσει,
τῆ Μακρίνα, τὴν πρωτοκόρη τῆς σεβάσμιας Ἐμμέλειας.
Ὅλων τῶν ἀνδρῶν ξέφυγε τὰ βλέμματα καὶ τώρα εἶναι σ' ὄλων
τὰ χεῖλη κι ἡ δόξα της εἶναι ἀνώτερη ἀπ' τῶν ἄλλων.

ΡΚΑ'

ΣΤΟΝ ΕΥΣΕΒΙΟ ΚΑΙ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ

Οἱ ξακουσμένοι Εὐσέβιος καὶ Βασίλισσα κείτονται ἐδῶ
τῶν θεϊκῶν Ξωλῶν ἀναθρέμματα, τοῦ Χριστοῦ φίλοι,
καὶ τὸ σκῆνος τῆς θεϊκῆς Νόννας. Σὺ πού περνᾷς
ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τάφους, μνημόνευε τὶς ψυχὲς τὶς μεγάλες.

ΡΚΒ'

ΣΤΟ ΓΕΩΡΓΙΟ

Κι ἐσύ, σκῆνος ἀγαπητὸ τοῦ Γεωργίου, κείτεσαι ἐδῶ,
πού ἀγνὲς θυσίες πολλὲς ἔκανες στὸ Χριστό.
καὶ μαζί ἡ ἀδερφή σου στὸ σῶμα καὶ στὸ πνεῦμα ἡ Βασίλισσα
ἡ ξακουστὴ μοιράζεται κοινὸ τάφο ὅπως καὶ τῆ ζωῆ.

---

* Γεώργιος· ἀδελφὸς τῆς Βασίλισσας.

ΡΚΓ'

ΕΙΣ ΘΕΟΣΕΒΙΟΝ*

ΑΔΕΛΦΗΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Καὶ σύ γε, Θεοσέβιον, κλεινῆς τέκος Ἐμμελίοιο,
 Γρηγορίου μεγάλου σύζυγε ἀτρεκέως,
 ἐνθάδε τὴν ἱερὴν ὑπέδου χθόνα, ἔρμα γυναικῶν
 Εὐσεβέων· βίотου δ' ὄριος ἐξελύθης.

ΡΚΔ'

ΕΙΣ ΦΙΛΑΤΑΤΙΟΝ*

Ἦψθεον μέγαλοιο μέγαν κοσμήτορα λαοῦ,
 χθῶν ἱερῇ κεύθω Φιλτατίοιο δέμας.

ΡΚΕ'

ΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ*

Γρηγόριον μήτρως, ἱερὸς μέγας, ἐνθάδ' ἔθηκεν,
 Γρηγόριος, καθαροῖς μάρτυσι παρθέμενος
 ἦψθεον, θαλέθοντα, νεόχνοον. Αἱ δὲ πάροιθεν
 τῆς γηροτροφίης ἐλπίδες εἰσὶ κόνις.

-
- * Θεοσεβία: (Θεοσέβιον) ἀδελφή τοῦ Μεγ. Βασιλείου καὶ τοῦ Γρηγ. Νύσσης, τοῦ ὁποίου ἦταν καὶ βοηθός (διακόνισσα).
  - * Φιλτάτιος: γνωστὰ ὄσα ἀναφέρονται στὸ ἐπιτάφιο.

ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΡΚΓ' + ΡΚΔ' + ΡΚΕ'

ΡΚΓ'

ΣΤΗ ΘΕΟΣΕΒΙΑ
ΑΔΕΡΦΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Κι ἐσὺ Θεοσεβία, τῆς φημισμένης Ἐμμέλειας κόρη,
στὸν ἴδιο ζυγὸ μὲ τὸ Γρηγόριο τὸ μεγάλο δεμένη ἀληθινά,
ἐδῶ στὸ ἱερὸ χῶμα κατέβηκες, τῶν γυναικῶν τεῖχος
τῶν εὐσεβῶν* στὴν ἡλικία ποὺ ἔπρεπε ἄφησες τὴ ζωή.

ΡΚΔ'

ΣΤΟ ΦΙΛΑΤΑΤΙΟ

Νέο, μεγάλο κυβερνήτη μεγάλου λαοῦ,
χῶμα ἱερὸ σκεπάζω τὸ σκῆνος τοῦ Φιλτάτιου

ΡΚΕ'

ΣΤΟ ΓΡΗΓΟΡΙΟ

Τὸ Γρηγόριο ὁ παπποὺς ἀπ' τὴ μάνα του, ὁ μέγας ἱερέας, ἐδῶ
ἀπόθεσε ὁ Γρηγόριος δίπλα στοὺς ἀγνοὺς μάρτυρες
νέο, ὀλάνθιστο, ποὺ μόλις χνούδιαζε. Οἱ προηγούμενες
ἐλπίδες γιὰ γηροκόμισμα σκόρπισαν στὸν ἀέρα.

---

* Γρηγόριος: ἄγνωστος ἀπὸ ἀλλοῦ.

PKST'**ΕΙΣ ΜΑΞΕΝΤΙΟΝ***

*Αἵματος εὐγενέος γενόμεν᾽ βασιλῆος ἐν αὐλαῖς
ἔστιν. Ὅφρὸν αἶρα κενόφρονα. Πάντα σκέδασσε
Χριστός, ἐπεὶ μ' ἐκάλεσσε. Βίου πολλαῖσιν ἀταρποῖς
ἶχνος ἔρρισα, πόθοιο τινάγμασιν, ἀχρὶς ἀνεῦρον
τὴν σταθερὴν. Χριστῷ τῆξα δέμας ἄλγεσι πολλοῖς,
Καὶ νῦν κοῦφος ἄνω Μαξέντιος ἔνθεν ἀνέπτῃν.*

PKZ'**ΑΛΛΟ**

*Πάλλετ' ἐμοὶ κραδίη, Μαξέντιε, σεῖο γράφουσα
οἶνομα, ὃς στυφελὴν ἤλθες ὁδὸν βιότου,
ἀμβροτον, αἰπήεσαν, ἀτερπέα. Σεῖο, φέριστε,
ἀτρομος οὐδὲ τάφω Χριστιανὸς πελάσει.*

PKH'**ΕΙΣ ΕΥΠΡΑΞΙΟΝ***

*Χώρης τῆσδ' ἱερῆς Εὐπράξιον ἀρχιερῆα
ἦδ' Ἀριανζεῖη χθῶν μεγάλῃ κατέχω,
Γρηγορίοιο φίλον, καὶ ἤλικα, καὶ συνοδίτην·
τοῦνεκα καὶ τύμβου γείτονος ἠντίασεν.*

---

* Μάξέντιος· ξέρομε γι' αὐτὸν ὅ,τι λέει τὸ ἐπιτάφιο.

* Εὐπράξιος· τὸ ὄνομα ἀπαντᾶ στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Γρηγορίου ἀρ. 65.

ΡΚΣΤ'

ΣΤΟ ΜΑΞΕΝΤΙΟ

Ἄπο εὐγενῶν αἷμα γεννήθηκα· στὰ παλάτια τοῦ βασιλιᾶ
 ἔζησα. Ὑψωσα μέτωπο κενόδοξο. Ὅλα τὰ σκόρπισε
 ὁ Χριστὸς ὅταν μὲ κάλεσε. Σὲ πολλὰ μονοπάτια τῆς ζωῆς
 ἔφερα τὸ βῆμα μου, οἱ πόθοι μὲ κλόνισαν, ὥσπου βρῆκα τὸ δρόμο
 5 τὸ σταθερό. Μὲ πολλοὺς κόπους βασάνισα τὸ σῶμα γιὰ τὸ Χριστὸ
 καὶ τώρα πανάλαφος στὸν οὐρανὸ ἀνέβηκα ὁ Μαξέντιος.

ΡΚΖ'

ΑΛΛΟ

Χτυπᾶ ἡ καρδιά μου, Μαξέντιε, τὸ ὄνομά σου
 γράφοντας, γιατί πέρασες τὸν τραχὺ δρόμο τῆς ζωῆς
 τὸ θεϊκό, τὸν ἀπόγκρεμο, τὸν ἄχαρσ. Χριστιανὸς μήτε
 θὰ τὸν ζυγώσει, ὦ ὑπέροχε, τὸν τάφο σου δίχως φόβο.

ΡΚΗ'

ΣΤΟΝ ΕΥΠΡΑΞΙΟ

Τῆς χώρας αὐτῆς τῆς ἱερῆς τὸν ἀρχιερέα Εὐπράξιο
 ἐγώ, ἡ ἐνδοξη γῆ τῆς Ἀριανζοῦ κατέχω·
 τὸ φίλο τοῦ Γρηγόριου, τὸ συνομήλικο, τὸ συνοδίτη·
 γι' αὐτὸ κι ἔλαχε γειτονικὸ τάφο.

ΡΚΘ'

ΕΙΣ ΠΑΥΛΟΝ*

"Απορον βίου τὸ τέρμα·

διὸ μὴ τρέχε ἀδήλως.

Ἄρετὴν δίωξον, ἵνα

ἐκεῖθεν ὄλβον εὐρήσης.

5 Βλέπε πῶς τὰ πάντα κόνις,

πάντα δι' αὐτὸ πάλιν τέφρα.

"Όσα γὰρ κόσμος ἔχει,

τύμβος ὄντως ἀφέξει.

Βίος οὐ πέφυκεν μένειν·

10 πόα εὐμάραντός ἐστιν,

ἀνύπαρκτός ἐστιν ὄλβος,

ἀτύπωτόν ἐστιν ἴχνος.

Γοερὸν κενοῦσα δάκρυ,

ἐμὸν εἰς τάφον τεκοῦσα,

15 .....

"Όπερ εἰ μόνον δοκεύσεις,

κραδίης πόνον συνέξεις.

Δακρύων γέμουσι τύμβοι,

Ἄπλέτων γέμουσιν οἴκτων·

20 ὁ γὰρ εἰς τάφον προκύψας,

Συνέλεξεν ἔνδον ἄλγος.

Ἐμὸν εἰς δέμας σὸν ὄνομα

διάρας, σκόπευε γυῖα·

ἐμὲ γὰρ ράδαμνον ὥσπερ

25 νέον ἐξέκοψεν ἄδης.

* Παῦλος δὲν ὑπάρχουν γι' αὐτὸν πληροφορίες.

ΣΤΟΝ ΠΑΥΛΟ

Ἐγνωστο τὸ τέρμα τῆς ζωῆς·
 γι' αὐτὸ μὴν τρέχεις χωρὶς νὰ ξέρεις.
 Τὴν ἀρετὴ κινήγησε, ἐκεῖ
 νὰ βρεῖς εὐτυχία.

5 Κοίταξε πῶς ὅλα σκόνη
 γίνονται καὶ ὅλα τέφρα.
 Γιατὶ ὅλα ὅσα ἔχει ὁ κόσμος
 στ' ἀλήθεια ὁ τάφος τ' ἀποδιώχνει.
 Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι γιὰ νὰ μείνει.

10 Εἶναι χλόη ποὺ μαραίνεται,
 Εὐτυχία ἀνύπαρκτη,
 ἀχνάρι ποὺ δὲν ἀποτυπώθηκε.
 Πικρὰ δάκρυα χύνοντας
 ἡ μάνα μου στὸν τάφο μου

15 (ἔφερε τὸ σῶμα μου).

Αὐτὸ μονάχα ὅταν σκεφτεῖς
 θὰ συγκρατήσεις τὸν πόνο τῆς καρδιάς·
 Γεμάτοι ἀπὸ δάκρυα οἱ τάφοι,
 γεμάτοι ἀπὸ ἀμέτρητους πόνους·

20 ὁποῖος ἔσκυψε σὲ τάφο πολλὰ
 λουλούδια πόνου ἔκοψε ἀπὸ μέσα.
 Στὸ σῶμα μου τὸ βλέμμα σου
 ρίχνοντας, πρόσεξε τὰ μέλη μου.

Ἐμένα καθὼς νέο κλῶνο

25 ροδαμιάς μ' ἔκοψε ὁ Χάρος.

Ζοφερὸν δόμον πετάσας
ἀκόρεστος εἶλε Πλούτων
ἐμὲ Παῦλον, ὡσπερ ἔρνος
ἀπαλὸν τεμῶν πρὸ ὤρας.

30 Θάνατος νέων τὸ κάλλος
δλον, ὡς χλόην, θερίζει
δρεπάνη. Πέλει γὰρ οὗτος
ἀδιαξόδευτος ὄντως.

Ἴδὲ ποῦ τρέχεις, ἐπίσχες.

35 Ἴδὲ πῶς φθορᾷ συνάπτῃ.
Κόνις ὡς πέφυκε κόσμος,
ὀμίχλη, θύελλα, τέφρα.
Δίκην τὰ πάντα ἀέρος
ρούσι ἀθρόως μάτην.

40 Λαγόσι μ' ἔκρυψε γαῖα,
λόγον οὐ φέροντα πάμπαν.
Φθορὰ γὰρ πέδησε γλώτταν,
μέλεα σκέδασε πάντα.

Πάτερ, ὦ Πάτερ, Θεέ μου,

45 ὃς ἔχεις πνοὴν ἐκάστου·
παλάμας ἔτευξας, ὡσπερ
καθάρας δίκης με ρῦσαι
ροθίου φλέγοντος. Οἴμοι!
Τότε πῶς ἀκαυστος ἐξῶ,
50 ὃν ἐγὼ ρύπον συνῆξα:
Καλάμης γὰρ ἔσχον ἔργα.

Τὸ ζοφερὸ παλάτι ἀνοίγοντας
ὁ ἀχόρταγος μ' ἄρπαξε Πλούτων,
τὸν Παῦλο ἐμένα, σὰ βλαστὸ
τρυφερὸ πρόωρα κόβοντάς με.

30 τῶν νέων ὁ θάνατος τὴν ἐμορφιά
ἔλη, τὴ θερίζει σὰ χλόη
μὲ τὸ δρεπάνι του. Γιατὶ στ' ἀλήθεια
ἀπ' αὐτὸν δὲν μπορεῖς νὰ ξεφύγεις.
Κοίταξε ποῦ τρέχεις, σταμάτα.

35 Κοίτα πῶς ἐνώνεσαι μὲ τὸ θάνατο.

Ὁ κόσμος εἶναι σκόνη
ὁμίχλη, θύελλα, τέφρα.
Τὰ πάντα ὅμοια μὲ ἀέρα,
ὅλα μαζί μάταια κυλοῦνε.

40 Στὰ σπλάχνα της μ' ἔκρυσε ἡ γῆ,
χωρὶς νὰ βγάλω ἄχνα.
Ὁ θάνατος ἔδεσε τὴν γλώσσα μου,
σκόρπισε ὅλα τὰ μέλη μου.

Πατέρα μου, Πατέρα μου, Θεέ μου,
45 ἐσὺ κρατεῖς τὴν ἀναπνοὴ τοῦ καθενός·
μοῦ ἔφτιαξες τὰ χέρια, πλύνε τα
καὶ σῶσε με ἀπ' τὴν τιμωρία
τοῦ πύρινου ποταμοῦ. Ὠμιέ!
Τότε πῶς θὰ διατηρήσω χωρὶς νὰ καῶ
50 τὴν ἀκαθαρσία ποῦ μάζεψα;
Τὰ ἔργα μου εἶναι ἀπὸ καλαμιά.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

A'

ΕΙΣ ΓΙΓΑΝΤΙΟΝ ΟΙΚΟΔΟΜΟΝ*

Ἄλλος μὲν Βαβυλῶνος ἐπίδρομον ἄρμασι τεῖχος,
ἄλλος δ' Αἰγύπτου δείματο πυραμίδας·
καὶ πόντον πεζός τις ἐπήλασε, καὶ διὰ γαίης
νῆας εὐσσέλμους ἤγαγε Θρηκίης.
5 Αὐτὰρ ἐγὼ σκοπίην τε καὶ οὖρεα μικρὰ τινάξας
χειρὶ γιγαντεῖη, κῆπον ἔνυδρον ἔχω.

B'

ΕΙΣ ΣΙΓΑΝΤΙΟΝ ΕΡΗΜΙΤΗΝ*

Χαίρων μὲν ἦλθον, ὡς πόθου σβέσων φλόγα,
τῆς σῆς ὃν εἶχον ἐνθέου συνουσίας.
Ἐπεὶ δὲ κρήνας εὔρον ἀκρήνους σαφῶς,
πηγῆς ἀπούσης ἔμοι ποτιμωτάτης,
5 ἀπῆλθον αὔθις καὶ μάλ' ἐστυγνασμένος,
ἐν προσλαβῶν· τί τοῦτο; διψῆσαι πλέον.
Εὔχου δ' ὅμως μοι δευτέραν συντυχίαν,
ὅπως κατασβέσαιμι τὴν πολλὴν φλόγα,
λαβῶν τι, καὶ δεῖ, τῶν Θεοῦ νοημάτων.

---

* Γιγάντιος· γνωστά μόνο ὄσα ἀναφέρονται στὸ ἐπίγραμμα.

* Σιγάντιος· ὁ ἐρημίτης· ἴσως ὁ ἴδιος μὲ το Γιγάντιο.

ΣΤΟΝ ΟΙΚΟΔΟΜΟ ΓΙΓΑΝΤΙΟ

Ἄλλος τῆς Βαβυλώνας τὸ τεῖχος ὅπου ἄρματα
 τρέχουν κι ἄλλος τὶς πυραμίδες ἔχτισε τῆς Αἰγύπτου,
 καὶ τὴ θάλασσα κάποιος περπάτησε πεζὸς κι ἔσκισε
 μὲ καλοτάξιδα πλοῖα τὴ θρακικὴ γῆ.

5 Ἄλλὰ ἐγὼ τινάζοντας πέρα περίβλεπτο τόπο καὶ λόφο
 μὲ γιγάντειο χέρι, ἔχω κῆπο κατάρρυτο.

ΣΤΟΝ ΕΡΗΜΙΤΗ ΣΙΓΑΝΤΙΟ

Μὲ χαρὰ ἦρθα γιὰ νὰ σβῆσω τὴ φλόγα τοῦ πόθου μου
 ποὺ μ' ἔκαιγε γιὰ χάρη τῆς θεϊκῆς συντροφιάς σου.

Μ' ἀφοῦ βρῆκα πηγές ποὺ ἀληθινές πηγές δὲν ἦταν,
 καὶ μοῦ ἔλειπε ἡ πηγὴ μὲ πολὺ πόσιμο γιὰ μένα νερό,

5 ἔφυγα πάλι μὲ πολλὴ ἀπογοήτευση,
 παίρνοντας ὅμως κάτι ποιοῦ; μεγαλύτερη δῖψα.

Εὐχῆσου ὅμως δεύτερη συνάντησι,

γιὰ νὰ σβῆσω τὴν ἀμετρὴ φλόγα, παίρνοντας
 κάτι ἀπὸ τὰ θεῖα νοήματα ποὺ ἔχω ἀνάγκη.

Γ'

ΕΙΣ ΕΥΠΡΑΞΙΟΥΣ*

Οὐδὲ μὲν ἐν πνεύματις Εὐπράξιος, οὐδὲ μὲν ἄλλος·
 οὐνομ' ἐν ἀμφοτέροι, θυμὸν ἔχοντες ἕνα,
 Γρηγορίου ἱερῆος ὑποδρηστήρης ἄριστοι,
 τοῦ καὶ νῦν λάτριες, κείθι παρεσταότες.

Δ'

ΕΙΣ ΦΙΛΑΓΡΙΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΥΠΟΜΟΝΗΝ*

Ἔστιν Ἐπικτήτιο μέγα κλέος ἐν προτέροισιν,
 ἔστιν Ἀναξάρχου· ὧν ὁ μὲν ἀγνύμενος
 τὸ κλέος οὐκ ἀλέγιζεν· ὁ δ' ὄλμου χειρας ἔχοντος
 κοπτόμενός γ' ἔβόα· πίστετε τὸν θύλακον.
 5 Ἀλλὰ σὺ καὶ δηναία, Φιλάγριε, σώματι κάμων
 δαπτομένῳ, ψυχὴν αἰὲν ἀπληκτον ἔχεις.

Ε'

ΑΛΛΟ

Εἰ μή σοι δέμας ἦε, Φιλάγριε, τόσσον ἀκιδνόν,
 οὔποτε σῆς ἀρετῆς κάρτος ἀν ἐφρασάμην.
 Νῦν δὲ τὸ μὲν διόλωλε, σὺ δ' ἔμπεδος. Ἦ ρ' ἔτεόν γε
 τοῖς ἀγαθοῖσι Θεὸς φάρμακον ἄλγος ἄγει.

-
- * Εὐπράξιον· στοὺς δύο βοηθοὺς του ἀφιερώνει ἐπίγραμμα ὁ Γρηγόριος.
  - * (Φιλάγριος· συμμαθητὴς καὶ φίλος τοῦ Καισάρου).
  - * Φιλάγριος· συγγενὴς τοῦ Γρηγορίου ταλαιπωρημένος πολὺ ἀπὸ ἀσθένειε

Γ'

ΣΤΟΥΣ ΔΥΟ ΕΥΠΡΑΞΙΟΥΣ

Δὲν ἦταν ἀπὸ τοὺς χειρότερουσ ὁ Εὐπράξιουσ, οὔτε κι ὁ ἄλλουσ·
 ἓνα ὄνομα εἶχαν κι οἱ δύο καὶ ψυχὴ μία.
 Ἦταν τοῦ Γρηγορίου τοῦ ἱερέα ἄριστοι βοηθοὶ
 καὶ τῶρα τοῦ εἶναι ὑπηρέτεσ, καὶ τοῦ παραστέκονται ἐκεῖ.

Δ'

ΣΤΟΝ ΥΠΟΜΟΝΗΤΙΚΟ ΦΙΛΑΓΡΙΟ

Μεγάλῃ δόξῃ εἶχε ὁ Ἐπίκτητουσ μέσα στοὺσ παλιούσ,
 κι ὁ Ἀνάξαρχουσ ἐπίσημ· ὁ πρῶτουσ κι ἄσ τὸν κομμάτιαζαν,
 ἀδιαφοροῦσε γιὰ τὴ δόξῃ· ὁ ἄλλουσ μὲ τὰ χέριῃ στὸ γουδί,
 ἐνῶ τὸν χτυποῦσαν φώναζε: κοπανᾶτε τὸ σακκί.
 5 Κι' ἐσὺ ὁμωσ, Φιλάγριε, ὑποφέροντασ ἀτελείωτα δεινά.
 στὸ κατακομμένο σῶμα σου, ἔχεισ πάντα ἀλάβωτη ψυχὴ.

Ε'

ΑΛΛΟ

Ἦν δὲν ἦταν τὸ σῶμα σου, Φιλάγριε, τόσο ἀδύναμο,
 δὲ θά μιλοῦσα ποτὲ γιὰ τὴ δύναμη τῆσ ἀρετῆσ σου. [θεία
 Τῶρα τὸ σῶμα σου ἔλιωσε, μὰ ἡ ἀρετὴ σου στὴ θέση τησ. Ἄλῃ-
 γιὰ τοὺσ ἐνάρετουσ ὁ Θεὸσ χρησιμοποιεῖ τὸ φάρμακο τοῦ πόνου.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΣΤ'

ΑΛΛΟ

*Ἐξέφαγεν νοῦσός σε, Φιλάργιε· ὄσσ' ἐκάλυπεν·
ψυχὴ δ' ἐκ παθέων ἐστὶ φαινοτέρη.
Πάσης μὲν σοφίης σε δαήμονα οἶδα, φέριστε,
τούτου δ' οὐδὲν ἔχω φέρτερον ἄλλο λέγειν.*

Ζ'

ΕΙΣ ΛΟΙΑΘΡΟΝ

*Πολλὰ λέγεις με κακῶς, ὦ φίλτατε· εἰ μὲν ἄριστος
αὐτὸς ἐὼν, τάχα τι καὶ πείσομαι· εἰ δὲ κάκιστος,
λίσσομ' αἶ με λέγοις καὶ πλείονα. Ὡδ' ἂν ἔγωγε
πᾶσιν ἀριστεύοιμι. Κακοῖς ἔχθεσθαι ἄμεινον.*

Η

ΑΛΛΟ

*Πολλὰ λέγεις με κακῶς, ὦ φίλτατε. Δρᾶς δὲ σεαυτόν.
Τόνδε λογισμὸν ἔχω φάρμακον εἰς τὸ πάθος·
εἰ μὲν σοι παρήσι Θεὸς μέγας, ἔστιν ἂ κάμοί·
εἰ δ' ἀγανακτήσει,, τί πλέον ἐστὶ δίκη;*

ΣΤ'

ΑΛΛΟ

Σὲ κατάφαγε ἡ ἀρρώστια, Φιλάγριε, σκέπασε τὰ μάτια,
 ἀλλὰ ἀπὸ τὰ δεινὰ ἡ ψυχὴ σου ἐγινε λαμπρότερη.
 Ξέρω ὅτι ἐγινες κάτοχος δλης τῆς σοφίας, ὦ ἄριστε·
 ἀπὸ αὐτὸ ἄλλο ἀνώτερο δὲν ἔχω νὰ σοῦ πῶ.

Ζ'

ΣΕ ΦΙΛΟΚΑΤΗΓΟΡΟ

Πολύ, φίλτατε, μὲ κακολογεῖς· ἀν ἄριστος
 εἶσαι ὁ ἴδιος, ἴσως θὰ πιστέψω κάτι· ἀν ὁμως κάκιστος,
 σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ κακολογῆς ὄλο και πῶ πολύ. Ἐτσι ἐγὼ
 θὰ γίνω ἄριστος σὲ ὄλα. Οἱ κακοὶ καλύτερα νὰ μὲ μισοῦν.

Η'

ΑΛΛΟ

Πολύ, φίλτατε, μὲ κακολογεῖς· κακολογεῖς τὸν ἑαυτὸ σου.
 Αὐτὸν τὸ λογισμὸ ἔχω φάρμακο στὸν πόνο μου.
 Ἐν συγχωρήσει ἐσένα ὁ μεγάλος Θεός, θὰ συγχωρήσει κι ἐμένα
 γιὰ μερικά· ἀν ἀγανακτήσει, ποιὰ εἶναι μεγαλύτερη ἐκδίκηση;

Θ'

ΑΛΛΟ

Πολλὰ λέγεις με κακῶς, ὦ φίλτατε. Εἰ μὲν ἀληθῆ,
αἴτιος, ὃς τὴν σὴν γλῶσσαν ἐφειλκυσάμην.
Εἰ δ' ἀδίκως ψεύδη τε, τί πρὸς ἐμέ; Πλὴν λέγε πᾶσιν·
ὦδε ἄρ' ἂν μείζω τίσιν ἔχοις θεόθεν.

Γ'

ΕΙΣ ΑΓΑΠΗΤΟΥΣ*

Ἦδη μοι πολὴ δάπτω δέμας, ὄμμα δαμάζω·
φροντίσιν ἡματίησι, καὶ ἐννουχίησι τέτῃκα
ψυχὴν τὴν τριτάλαιναν, ὅπως πυρὸς ἐξερύσαιμι·
ἀλλ' ἔμπης κρατέω τοῦ σώματος οὐκ ἀμογητί.
5 Πῶς δὲ σὺ καὶ νεότητα φέρων, καὶ σάρκα ἐγείρων
εὐρυτέρας ἐλέφαντος, ἔπειτα δέ μοι διαθρύπτῃ
ὡς δὴ τις καθαρὸς, καὶ πνεύματι τὴν ἀγαπητὴν
στέργων; ὦ φευκτῆς ἀγάπης, ἢ Χριστὸν ἀτίζει!

ΙΑ'

ΑΛΛΟ

Παρθένε, Χριστὸν ἔχεις αἰεὶ ζῶοντ' ἐπίκουρον,
Νυμφίον ἡμερόεντα, τεῆς ζηλήμονα μορφῆς
οὐρανόης. Μὴ σάρκα πάλιν, σάρκος τε ταλαίνης
δέξῃ κηδεμόνα· γλώσσας δ' ἀλέεινε κακίστων.
5 Μὴ Χριστοῖο χιτῶνα τὸν ἄσπιλον αἴσχεσι μίξης.
Πάσαις παρθενοῖσιν ἐλεγχεῖν ἐπιθεῖσα.

* Ἀγαπητοί: πρόσωπα τοῦ ἄλλου φύλου ποὺ ἐπαίρναν στὸ σπίτι τους οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ μοναχῆς ὡς βοηθοῦς. Ἀναφέρονται καὶ ὡς συνείσακτοι. Ὁ

Θ'

ΑΛΛΟ

Πολύ, φίλτατε, με κακολογεῖς. Ἐάν εἶναι ἀλήθεια,
αἷτιος εἶμι' ἐγὼ πού προσεῖλκυσα τὴ γλῶσσα σου.
Ἐάν εἶναι ἄδικα καὶ ψευτιές, τί με νοιάζει; λέγε σ' ὄλους·
ἔτσι θὰ ἔχεις μεγαλύτερη τιμωρία ἀπὸ τὸ Θεό.

Γ'

ΣΤΟΥΣ ΑΓΑΠΗΤΟΥΣ*

Γέρασα πιά· ξεσκίζω τὸ σῶμα μου, δαμάζω τὰ μάτια μου·
μὲ ὀλοήμερες κι ὀλονύχτιες μέριμνες ἔχω λιώσει,
γιὰ νὰ γλιτώσω τὴν ψυχὴ μου τὴν τρισάθλια ἀπ' τὴ φωτιά.
Ὡστόσο δὲν ὑποτάσσω τὸ σῶμα χωρὶς κόπο.
5 Πῶς ἐσὺ τώρα μ' ὀλη τὴ νιότη σου καὶ τῆς σάρκας τὸ θέριεμα,
τρανότερο ἀπὸ ἐλέφαντα, ἔρχεσαι καὶ μοῦ καμαρώνεις,
σὰν πάναγνος κάποιος, ὅτι πνευματικὰ ἀντικρίζεις
τὴν ἀγαπητὴ σου; Ὡ ἀγάπη πρὸς ἀποφυγὴν, πού τὸ Χριστὸ προσ-
[βάλλει.

ΙΑ'

ΑΛΛΟ

Παρθένε, ἔχεις πάντοτε πρόθυμο βοηθὸ τὸ Χριστό,
γαμπρὸ ποθητό, πού τὴ μορφὴ σου ζηλεύει
τὴν οὐράνια. Μὴ ἕνα σαρκικὸ πάλι καὶ τῆς δύστηνης σάρκα σου
κηδεμόνα δεχτεῖς· ἀπόδιωχνε τὶς γλῶσσες τῶν αἰσχιστῶν.
5 Μὴ λερώνεις τὸν ἄσπιλο τοῦ Χριστοῦ χιτῶνα μὲ αἷσχη,
ντροπιάζοντας ὄλες τὶς παρθένες.

ποιητὴς δείχνει τὶς κακὲς συνέπειες τῆς συνήθειας.

ΙΒ'

ΑΛΛΟ

Πῦρ ἐγγὺς καλάμης, οὐκ ἀσφαλές. Οὐδὲ γυναῖκα
Παρθένον, ᾧ μοναχέ, κτᾶσθαι ὁμωρόφιον
Ἐρσενα, καὶ θήλειαν ἐχώρισεν ἐλπίς ἀμείνων·
ἡ δὲ φύσις κρυπτὴν τὴν νόσον ἔνδον ἔχει.
5 Ἦν ἀπέχης μακρὰν, σπινθὴρ μένει· εἰ δ' ἀναμίσγη,
ἄψεις πυρκαϊᾶν πνεύματος ἐξ ὀλίγου.

ΙΓ'

ΑΛΛΟ

Τοῖς ἀγαπητοῖς κηρύσσω τάδε, ταῖς τ' ἀγαπηταῖς·
ἔρρετε, Χριστιανῶν δηλήμονες· ἔρρετε, λύσεως
κλέπται τῆς φυσικῆς· καὶ ὄμματα πόρνον ἔχει τι.

ΙΔ'

ΑΛΛΟ

Ἐρσενα πάντ' ἀλέεινε, συνείσακτον δὲ μάλιστα,
Μηρρᾶς πικρὸν ὕδωρ, παρθένη, πείθεό μοι.
Αἰνῶ σωφροσύνην, καὶ σώφρονας· οἱ δ' ἀγαπητοὶ
μῖγνουσὶν τι χολῆς, ᾧ φθόνε, τῷ μέλιτι.
5 Δίγαμον, ἢ ἀγαπητόν. Ὁ μὲν γάμος οὐδὲν δνειδος·
τῶν δὲ συνεισάκτων φεΐδεται οὐδὲ λίθος.

ΙΒ'

ΑΛΛΟ

Ἡ φωτιά κοντὰ στὴν καλαμιὰ δὲν εἶναι ἀκίνδυνη. Οὔτε
 γυναίκα παρθένο, μοναχέ, νὰ ἔχεις ὁμόστεγη.

Τὸν ἄντρα καὶ τὴ γυναίκα τοὺς χώρισε καλύτερη ἐλπίδα.

Ἄλλὰ ἡ φύση ἔχει μέσα κρυμμένη τὴ νόσο.

5 Ἄν εἶσαι μακριά, ἢ σπῖθα ἀδρανεῖ· ἂν πλησιάσεις
 μὲ λίγο ἀεράκι θ' ἀνάψεις πυρκαγιά.

ΙΓ'

ΑΛΛΟ

Νά, τί φωνάζω στοὺς ἀγαπητοὺς καὶ τὶς ἀγαπητές.

Χαθεῖτε, ὅσοι στοὺς Χριστιανοὺς κάνετε κακό, χαθεῖτε,

κλέφτες τῆς φυσικῆς μανίας· καὶ τὰ μάτια ἔχουν κάτι πορνικό.

ΙΔ'

ΑΛΛΟ

Ἀπόφευγε κάθε ἄντρα καὶ ξεχωριστὰ τὸ συνείσακτο·
 εἶναι τὸ πικρὸ νερὸ τῆς Μερρᾶς, παρθένε, πιστεψέ με.

Ἐπαινῶ τὴ φρόνηση καὶ τοὺς φρόνιμους, ἐνῶ οἱ ἀγαπητοὶ
 ἀνακατεύουν στὸ μέλι, ὧ φθόνε, χολή.

5 Καλύτερα δῖγαμος παρὰ ἀγαπητός. Δέν ἔχει ντροπὴ ὁ γάμος·
 μὰ τοὺς συνείσακτους οὔτε οἱ πέτρες δέν τοὺς λυποῦνται.

ΙΕ'

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΙΣΑΚΤΩΝ

Λευκοῦ καὶ μέλανος μικτὴ φύσις ἐστὶ τὸ φαιόν·
ζωὴ καὶ θάνατος οὐδὲν ἔχουσι μέσον.

Τοὺς δὲ συνεισάκτους, ὡς δὲ φάσκουσιν ἅπαντες,
οὐκ οἶδ' εἴτε γάμῳ δώσομεν, εἴτ' ἀγάμους
5 θήσομεν, εἴτε μέσον τι φυλάζομεν. Οὐ γὰρ ἔγωγε,
κἂν με λέγητε κακῶς, πρᾶγμα τόδ' αἰνέσομαι,
οἱ πλείους ἀκόλαστοι καὶ ταχὺς εἰς ὑπόνοιαν
ἐκ τῶν οἰκείων ἐστὶν ἅπας ἑτέροις.

Σάρκα φέρων συζῆς ἀγαπητῆ σάρκα φερούση.
10 Καὶ τί φρονεῖν οἶει τοὺς ρυπαροὺς περὶ σοῦ;
Ἔστω, μὴ τι λέγειν τοὺς σώφρονας· ἀλλὰ τίς οἶσει
τὸν παρὰ τῶν πολλῶν μῶμον ἐγειρόμενον;
Ἐννομόν ἐσθ' ὁ γάμος καὶ τίμιον· ἀλλ' ἔτι σαρκός·
κρεῖσσον δ' οὐκ ὀλίγῳ σαρκὸς ἐλευθερία.
15 Εἰ δ' ἔστιν παρὰ ταῦτ' ἄγαμος γάμος, ὧ ἀγαπητοί,
ἐν ταῖς ἀμφιβόλοις ζήσατε συζυγίαις.

ΙΕ'

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΙΣΑΚΤΟΥΣ

- Τὸ λευκὸ μὲ τὸ μαῦρο ἀνάμιχτο δίνει τὸ σταχτύ,
 ἀλλὰ ἡ ζωὴ κι ὁ θάνατος δὲν ἔχουν τὸ ἐνδιάμεσό τους.
 Τοὺς συνείσακτους, ὅπως ὅλος ὁ κόσμος τοὺς λέει,
 δὲν ξέρω ποῦ νὰ τοὺς κατατάξομε· στοὺς ἔγγαμους
 5 ἢ στοὺς ἄγαμους ἢ νὰ τοὺς βάλουμε κάπου στὴ μέση. Γιατὶ ἐγώ,
 κι ἂν μὲ κατηγορήσετε, δὲ θὰ ἐπαινέσω τὸ πράγμα.
 Εἶναι ἀκόλαστοι οἱ περισσότεροι· καὶ στὴν ὑποψία γρήγορος
 εἶναι ὁ καθένας γιὰ τοὺς ἄλλους κρίνοντας ἀπὸ τὸν ἑαυτό του.
 Ἔχεις σάρκα καὶ συζεῖς μ' ἀγαπητὴ πού ἔχει κι αὐτὴ σάρκα.
 10 Καὶ τί νομίζεις ὅτι σκέφτονται γιὰ σένα οἱ ἀκάθαρτοι;
 Ἔστω· οἱ φρόνιμοι δὲ λένε τίποτα· ἀλλὰ ποιὸς θ' ἀντέξει
 τὸ περιγέλασμα πού σηκώνεται ἀπὸ τοὺς πολλοὺς;
 Νόμιμο ὁ γάμος κι ἐντιμο ἀλλὰ ἀκόμα σαρκικὸ κάτι·
 πολὺ καλύτερο ἀπὸ τὴ σάρκα ἢ ἐλευθερία.
 15 Ἄν ὁμως μόλα αὐτὰ γίνεται γάμος ἄγαμος, ὦ ἀγαπητοί, σεῖς
 ζήσατε σ' αὐτὲς τὶς ἀμφίβολες συζυγίες.

ΙΣΤ'

ΑΛΛΟ

- Πρῶτον ἀληθεία σπουδάσετε σώφρονες εἶναι·
 δεύτερον αἰσχροτάτων μηδ' ὑπόνοιαν ἔχειν.
 Εἶ καθαρός, χρυσοῦ καθαρώτερος· ἀλλ' ἐμὲ πλήσσεις,
 τῇ ἀγαπητῇ σου σῶμα καὶ δμματ' ἔχων.
 5 Ἡ ἀγαπητὴ σου, καὶ τοῦνομα τοῦτο τὸ σεμνόν·
 φεῦ, φεῦ! μὴ τι ἔχη καὶ ρυπαρᾶς ἀγάπης.
 Οὐδὲν τῆς ρυπαρᾶς. Ναί, πείθομαι. Ἄλλ' ὁδὸς ἄλλοις
 γίνη τοῦ συζῆν οὐχ ὀσίως ἐτέραις
 χῶ βόρβορός ἐστιν ἀνήρ, καὶ σώφροني σώφρων
 10 συζῶν· τοῖς ἀγάμοις, ταῖς τ' ἀγάμοις προλέγω.
 Εἶτοι καὶ τὸ συνειδὸς ἐλεύθερον, ἀλλ' ἀποφεύγειν
 δεῖ γλῶσσαν· γλώσσης οὐδὲν ἐτοιμότερον.
 Τίς θήσει φλογέην ρομφαίαν ἐμῶ παραδείσῳ;
 Τίς δώσει μεγάλης παρθενίης φύλακα;
 15 Ὡς μὴ τις ἀγαπητὸς ἔσω, καὶ γλῶσσα παρέλθη
 τῶν φθονερῶν. Μῶμος φείδεται οὐδ' ὀσίων.

ΙΖ'

ΠΡΟΣ ΠΑΡΘΕΝΟΝ

Οὐρανίη, μεγάθυμε, φαεσφόρε, ὑψιθέουσα,
 ἀγγελικῶν μονάδων σύνθρονε ἀζυγέων,
 παρθένε, μίμνε Θεοῖο, χοδὸς δ' ἀλέεινε βέλεμνα,
 μηδὲ συνεισάκτω σὸν βίον ἐξυβρίσης.

ΙΣΤ'

ΑΛΛΟ

- Φροντίστε πρώτα ειλικρινὰ νὰ εἶστε φρόνιμοι.
 Δεύτερο μήτε κἄν νὰ φέρνετε στοῦ νοῦ σας τὰ αἰσχροῦ.
 Εἶσαι καθαρὸς, εἶσαι ἀπ' τὸ Χριστὸ καθαρότερος· ἀλλὰ
 μὲ πληγώνεις γιὰ τὴν ἀγαπητὴ σου ἔχοντας σῶμα καὶ μάτια.
- 5 Ἡ ἀγαπητὴ σου καὶ τὸ σεβαστὸ τοῦτο ὄνομα,
 ἀλίμονο, μήπως κρύβουν καὶ κάποια βρόμικη ἀγάπη;
 Βρόμικη καθόλου. Σὲ πιστεύω. Ἄλλὰ δρόμος σ' ἄλλους
 γίνεται, γιὰ νὰ συζοῦνε μὲ ἄλλες ὄχι ἀγνά. Καὶ εἶναι
 βάρβαρος ὁ ἄντρας ἀκόμα κι ἂν φρόνιμος μὲ φρόνιμο
- 10 συγκατοικεῖ. Φωνάζω στοὺς ἄγαμους καὶ στὶς ἄγαμες.
 Ἡ συνείδηση κι ἂν εἶναι ἐλεύθερη ἀλλὰ ν' ἀποφεύγει
 πρέπει τὴ γλώσσα· τίποτα πιὸ ἀκράτητο ἀπ' τὴ γλώσσα.
 Ποιὸς θὰ φέρει φλόγινη ρομφαία στὸν παράδεισό μου;
 Ποιὸς θὰ μοῦ δώσει φύλακα τῆς σεβαστῆς παρθενίας;
- 15 Ἔτσι δὲ θὰ μπεῖ στοῦ σπίτι οὔτε ὁ ἀγαπητὸς οὔτε ἡ γλώσσα
 τῶν φθονερῶν. Ὁ Μῶμος δὲ λογαριάζει οὔτε τοὺς ἁγίους.

ΙΖ'

ΣΕ ΜΙΑ ΠΑΡΘΕΝΑ

Οὐράνια, μεγαλόψυχη, φωτοφόρα, αἰθεροβάδιστη,
 ὁμόθρονη τῶν ἀγγελικῶν μονάδων τῶν ἀζευγάρωτων,
 παρθένα, μὴν ξεχνᾶς τὸ Θεὸ κι ἀπομάκρυνε τὰ βέλη τῆς σάρκας·
 μὴν ἀτιμάσεις τὴ ζωὴ σου γιὰ ἓνα συνείσακτο.

ΙΗ'

ΑΛΛΟ

Παρθένε, παρθένος ἴσθι καὶ ὄμμασι, καὶ κρυφίοισιν,
μηδὲ συνεισαγάγῃς ἄρσενα κηδεμόνα.
Χριστὸν ἔχεις ἀγαπητόν. Ἀπόπτυσον ἄνδρας ἅπαντας·
Τί χηρῆσαις θανάτου φάρμακον ἔνδον ἔχειν;
5 Ὅμμασιν ὄμματα μίσηγε, λόγῳ λόγον, ἀγνὴ καὶ ἀγνή·
Εἶτά σε σωφροσύνης δήσομεν ἐν στεφάνοις.
Ἄγνοῦ μηδ' εἰδῶλα φέρειν χόδς ἀφραδέοντος.
Ἡ δὲ συνοικεσίῃ τὴν νόσον ἐγγὺς ἔχει.

ΙΘ'

ΠΡΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ

Ὡς χαλεπὸν σάρκεσσι φυγεῖν κλόνον ἐγγὺς εἰούσαις!
Τοῦνεκά μοι, μοναχοί, τῆλ' ἀπὸ θηλυτέρων.
Πολλὰ γάρ ἐστι γάμου μυστήρια, καὶ πρὸ γάμοιο,
οἷς μολύνει ψυχὴν ὄψις ὑφελκομένη.

ΙΗ'

ΑΛΛΟ

Παρθένα, νὰ εἶσαι παρθένα καὶ στὰ φανερά καὶ στὰ κρυφά,
 καὶ μὴν κάνεις κηδεμόνα σου συνείσακτο ἄντρα
 Ἐχεις ἀγαπητό σου τὸ Χριστό· περιφρόνησε ὄλους τοὺς ἄντρες.
 Ποιά ἀνάγκη νὰ κρύβεις σπῖτι σου θανατερό φαρμάκι; Σμίγε
 5 τὰ μάτια μὲ τὰ μάτια, τὸ λόγο μὲ τὸ λόγο, ἀγνὲ κι ἀγνή.
 ἔπειτα θά σοῦ φορέσομε τὰ στεφάνια τῆς σωφροσύνης. Ὁ ἀγνὸς
 δὲν μπορεῖ νὰ ὑποφέρει οὔτε τὰ εἰδῶλα τῆς ἀνόητης σάρκας.
 Ἡ συγκατοίκηση φέρνει τὴν ἀρρώστια κοντά.

ΙΘ'

ΣΕ ΜΟΝΑΧΟΥΣ

Πόσο εἶναι δύσκολο ν' ἀποφύγεις τὴν ταραχὴ κοντὰ στὴ σάρκα!
 Γι' αὐτό, μοναχοί, σᾶς παρακαλῶ, μακριὰ ἀπὸ γυναῖκες.
 Πολλὰ μυστήρια κρύβει ὁ γάμος καὶ προτοῦ γίνει·
 ἀπ' αὐτὰ ἀλχμαλωτισμένο τὸ βλέμμα μολύνει τὴν ψυχὴ.

Κ'

ΑΛΛΟ

Οἱ μοναχοί, μοναχῶν βίον ἔλκετε. Εἰ δ' ἀγαπηταῖς
συζήτ', οὐ μοναχοί. Ἡ δὴ δὲ ἀλλοτρίη.
Ἀγγελικῆς δόξης εἰκὼν μονάς. Εἰ δ' ἀγαπηταῖς
τέρπεσθε, θνητῆς ἐστὲ φίλοι δυάδος.
5 Πείθουμαι, ὡς ἀγνῆ συζῆς ἀγνός, ἀλλὰ γυναικί·
σήμερον εἰ σώφρων, ἀδριὸν ἐστὶ φόβος,
τῶν Χριστῶ ζώντων, καὶ τερπομένων ἀγαπηταῖς
μὴ που τοῦς μεγάλους ἀδρα φέρει καμάτους.
Ἦ πῦρ, ἢ πυρὸς σημήϊα τοῖς ἀγαπητοῖς·
10 τὴν εἰκαζομένην φεύγετε σωφροσύνην.

ΚΑ'

**ΟΤΙ ΟΥΚ ΑΠΟ ΠΙΠΤΟΝΤΩΝ ΧΡΗ ΤΟΥΣ ΑΓΝΟΥΣ
ΔΙΑΒΑΛΛΕΙΝ**

Τί φης; Οἱ μὲν ἀγνοὶ καὶ σώφρονες, οὐδὲν ἀνάγνοι
κλέπτουσιν κακίης οὐδενός, οἱ πλέονες.
Εἷς δὲ κακὸς σεμνοῖς, καὶ πλείοσιν, ἐστὶν ὄνειδος·
ὥστε τί μὲν συζῆν ἄρσεσι τὰς ἀγάμους;
5 Φεΐδεσθε γλώσσης, φθονερῶν γένος. Οὐτε κάκιστοι
πάντες, οὐτ' ἀγαθοί· καὶ τι φύσει δοτέον.
Εἰ τις ἀγνεύοντων ποτ' ἀπώλετο, τοῦτ' ἐπὶ πάντων
οἴσετε; τὰς δὲ χροῶς χωρὶς ἕκαστος ἔχει.

Κ'

ΑΛΛΟ

Οἱ μοναχοὶ ν' ἀκολουθεῖτε τῆ ζωῆ τῶν μοναχῶν. Μ' ἂν μ' ἀγαπη-
 [τὲς

συγκατοικεῖτε, δὲν εἶστε μοναχοί. Ἡ δυάδα ξένη ἀπὸ σᾶς.
 Εἰκόνα τῆς ἀγγελικῆς δόξας εἶναι ἡ μονάδα. Ἐὰν οἱ ἀγαπητὲς
 σᾶς εὐχαριστοῦν εἶστε φίλοι τῆς θνητῆς δυάδας.

5 Σὲ πιστεύω, συνοικεῖς ἀγνὸς μὲ ἀγνή, μὰ εἶναι γυναικα.

Ἐὰν εἶσαι σήμερα φρόνιμος, αὐριο ὑπάρχει φόβος;
 γιὰ ὄσους δόθηκαν στὸ Χριστὸ μὰ εὐχαριστοῦνται μὲ ἀγαπητὲς,
 μήπως ἡ λεπτὴ αὔρα φέρει τοὺς μεγάλους κόπους,
 ἢ φωτιά ἢ τῆς φωτιᾶς σημάδια στοὺς ἀγαπητοὺς.

10 Ἀποφεύγετε αὐτὸ ποὺ μοιάζει μὲ σωφροσύνη.

ΚΑ'

ΜΗΝ ΚΡΙΝΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΝΟΥΣ ΑΠΟ ΟΣΟΥΣ ΠΕΦΤΟΥΝ

Τί λές; Οἱ ἀγνοὶ καὶ φρόνιμοι τίποτ' ἀπὸ τὴν ἀναγνη
 κακία κανενὸς δὲν ἀφαιροῦν, οἱ πιὸ πολλοί.

Μὰ ἓνας κακὸς εἶναι ντροπὴ γιὰ τοὺς πιὸ πολλοὺς σεμνοὺς.

Ἔστε γιατί νὰ συγκατοικοῦν οἱ ἄγαμιες μὲ ἄντρες;

5 Μαζέψτε τὴ γλώσσα σας, γενιὰ τῶν φθονερῶν· οὔτε ὄλοι
 κάκιστοι οὔτε ἀγαθοί· ἂς ἀποδώσομε κάτι καὶ στὴ φύση.

Ἐὰν κάποιος ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς χάθηκε κάποτε, αὐτὸ σ' ὄλους
 θὰ τὸ μεταφέρετε; Καθένας ἔχει τὸ δικό του χρῶμα.

ΚΒ'

ΑΛΛΟ

*Ἄγγελος ἦν ὁ πονηρὸς Ἐωσφόρος. Ἄλλὰ πεσόντος,
ἀγγελικῆς οὐδὲν χάριτος πέσεν. Οὐδὲ μαθηταῖς
ἔστιν Ἰούδας ὄνειδος, ἐπεὶ πέσεν. Ἄλλὰ σὺ πάντας
ἀγνοῦς ἐξ ὀλίγων ὑβρίζεις· τοῦτο δίκαιον;*

ΚΓ'

ΑΛΛΟ

*Μῆτ' εὐπλοῦσι ναυαγοῦντας προστίθει,
μῆτ' εἰς βιοῦσι τοὺς σφαλέντας ἐν βίῳ.
Χωρὶς τὰ καλῶν καὶ κακῶν ὀρίσματα.
Ὀλέσθαι τοὺς πίπτοντας ἐκλέγω μόνον.
5 Τῶν δ' εὐδρομοῦντων οὐδαμοῦ μεμνημένος,
λέγεις πεσόντας· τοὺς κατορθοῦντας δ' ἐγώ.
Σὺ τοὺς κακίστους, ὡς κακός· καλοὺς δ' ἐγώ.
χωρὶς τὸν αἰσχρὸν, τὸν τε σώφρονα τίθει.
Μῆ κρῖν' ἀνάγνους πάντας ἐξ ἑνὸς κακοῦ.
10 Αἰδοῦ τὸν ἀγνὸν μάλλον, ἢ μίσει κακόν.*

ΚΒ'

ΑΛΛΟ

Ὁ πονηρὸς Ἐωσφόρος ἦταν ἄγγελος. Ἀλλὰ ὅταν ἔπεσε αὐτὸς
 δὲν ξέπεσε τίποτε ἀπ' τὴν ἀγγελικὴ χάρη. Οὔτε στοὺς μαθητὲς
 ὁ Ἰούδας, ἐπειδὴ ἔπεσε, εἶναι ντροπὴ. Ἀλλὰ ὅλους ἐσὺ
 τοὺς ἀγνοὺς τοὺς ὑβρίζεις ἐξαιτίας τῶν λίγων. Εἶναι τοῦτο δίκαιο;

ΚΓ'

ΑΛΛΟ

Μὴ λογαριάζεις τοὺς ναυαγισμένους μαζί μὲ τοὺς καλοτάξιδους,
 μήτε ὅσους στὴ ζωὴ τους γλίστρησαν μαζί μὲ ὅσους ἔζησαν καλά.
 Ἄλλοῦ τῶν καλῶν κι ἄλλοῦ τῶν κακῶν οἱ περιοχές.
 Λογαριάζω πὼς θὰ χαθοῦν μόνο ὅσοι πέφτουν.
 5 Ὅσους καλὰ ταξιδεύουν ἐσὺ δὲν τοὺς θυμᾶσαι καθόλου,
 μὰ βλέπεις ὅσους ἔπεσαν· ἐγὼ τοὺς ἐπιτυχημένους.
 Σὰν κακὸς ποὺ εἶσαι, ἐσὺ τοὺς κάκιστους· ἐγὼ τοὺς καλοὺς.
 Βάλε χωριστὰ τὸν αἰσχροὺ ἀπὸ τὸ φρόνιμο.
 Ἄπο ἓναν κακὸ μὴ τοὺς θεωρεῖς ὅλους ἀναγνοὺς.
 10 Τὸν ἀγνοὺ πιὸ πολὺ νὰ σέβεσαι ἀπὸ ὅ,τι μισεῖς τὸν κακὸ.

ΚΔ'

ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ

Εἶ σοι τι κρεῖσσον καταφαίνεται (οὐ γὰρ ἔμοιγε)
οἰκέτις, ἢ γαμετή; εἶπέ μοι, ὦ φιλότης.
Σακρὸς γὰρ ἔσμεν δεσμῶται πάντες ἀληθῶς,
μοίρης θειοτέρης χείροσι κίρναμένης.
5 Τί κρεῖσσον· ψυχὴν τὴν τλήμονα σαρκὸς ἀνέλκειν,
ἢ προσεπισφίγγειν ἄμμασι δεινοτέροις;

ΚΕ'

ΟΤΙ ΚΑΙ ΠΑΙΖΕΙΝ ΕΣΤΙ ΣΕΜΝΩΣ

Παίζει καὶ πολιή· τὰ δὲ παίγνια, παίγνια σεμνά,
μιγνυμένης Χριστῷ τῆς ἀταλαφροσύνης
Καὶ βλοσυρὸν γελῶν, τέρπω φρένας. Οἱ δ' Ἐλικῶνες
ἔρρετε, καὶ δάφναι, καὶ τριπόδων μανίαι.

ΚΣΤ'

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΜΑΡΤΥΡΙΟΙΣ ΤΡΥΦΩΝΤΑΣ

Εἰ φίλον ὄρχησταῖς ἀθλήματα, καὶ φίλον ἔστω
θρύψις ἀεθλοφόροις· ταῦτα γὰρ ἀντίθετα.
Εἰ δ' οὐκ ὄρχησταῖς ἀθλήματα, οὐδὲ ἀθληταῖς
ἢ θρύψις· πῶς σὺ μάρτυσι δῶρα φέροις
5 ἄργυρον, οἶνον, βρῶσιν, ἐρεῦγματα; Ἥ ῥα δίκαιος,
ὃς πληροῖ θυλάκους, κἂν ἀδικώτατος ᾗ;

ΚΔ'

Ο ΓΑΜΟΣ

Ἐάν σου φαίνεται καλύτερη – ὄχι σ' ἐμένα –
 ἢ ὑπερέτρια ἀπὸ τῆ σύζυγο, πές μου φίλε μου.
 Στ' ἀλήθεια εἴμαστε ὅλοι δεσμῶτες τῆς σάρκας,
 καθὼς τὸ θεϊκὸ μέρος συμφύρεται μὲ τὸ χειρότερο.
 5 Ποιὸ εἶναι τὸ καλύτερο; ν' ἀνασύρεις τὴ δύστηχη ψυχὴ
 ἀπ' τὴ σάρκα, ἢ πιὸ σίγουρα νὰ τὴ δένεις μὲ σφιχτότερα δεσμά;

ΚΕ'

ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΣΕΜΝΟ ΠΑΙΓΝΙΔΙ

Παίζουν καὶ τὰ γηρατειά· μὰ τὰ παιγνίδια τους εἶναι σεμνά,
 καθὼς ἡ παιδικότητα τῆς ψυχῆς τους παντρεύεται τὸ Χριστὸ
 καὶ δύσκολα γελώντας γλεντῶ τὴν ψυχὴ μου. Οἱ Ἑλικῶνες
 γιὰ σας καὶ οἱ δάφνες καὶ οἱ μανιές τῶν τριπόδων.

ΚΣΤ'

ΧΑΡΑ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΟ

Ἐάν ἀγαποῦν οἱ χορευτὲς τοὺς ἀγῶνες, ἅς εἶναι ἀγαπητὴ
 καὶ στοὺς ἀθλοφόρους ἡ τρυφή· αὐτὰ εἶναι ἀντίθετα.
 Ἐάν ὄχι οἱ ἀγῶνες στοὺς χορευτὲς, μήτε στοὺς ἀθλητὲς
 ἡ τρυφή, πῶς ἐσὺ φέρνεις στοὺς μάρτυρες δῶρα,
 5 ἄσῆμι, κρασί, φαγητά, ἀηδίες; Γίνεται δίκαιος
 ὁποῖος γεμίζει ἄσκια κι ἅς εἶναι πανάδικος;

26, 2. Ἐθλοφόροι· καὶ σ' ἄλλα σημεῖα. Οἱ μάρτυρες, οἱ Χριστιανοὶ ποὺ ἄντεχαν
 τὸ μαρτύριο.

ΚΖ'

ΑΛΛΟ

Μάρτυρες, εἶπατε ἄμμιν ἀληθῶς, εἰ φίλον ὑμῖν
αἱ σύνοδοι. Τί μὲν οὖν ἦδιον; Ἀντὶ τίνος;
Τῆς ἀρετῆς· πολλοὶ γὰρ ἀμείνους ὧδε γένοιτ' ἄν,
εἰ τιμῶτ' ἀρετή. Τοῦτο μὲν εὖ λέγετε.
5 Ἡ δὲ μέθη, τό τε γαστρὸς ὑπάρχειν τοὺς θεραπευτάς,
ἄλλοις· ἀθλοφόρων ἔκλυσις ἀλλοτρίη.

ΚΗ'

ΑΛΛΟ

Δαίμοσιν εἰλαπίναζον, ὅσοις τοπάροιθε μεμήλει
δαίμοσιν ἦρα φέρειν, οὐ καθαρὰς θυσίας.
Τούτου Χριστιανοὶ λύσιν εὔρομεν. Ἀθλοφόροισι
στησάμεθ' ἡμετέροις πνευματικὰς συνόδους.
5 Νῦν δὲ τί τάρβος ἔχει με, ἀκούσατε, ὧ φιλόκωμοι·
πρὸς τοὺς δαιμονικοὺς αὐτομολεῖτε τύπους.

ΚΖ'

ΑΛΛΟ

Μάρτυρες, πέστε μας τὴν ἀλήθεια, ἂν σᾶς ἀρέσουν
τὰ πανηγύρια. – Ὑπάρχει γλυκύτερο; – Τί ὁμως νὰ τιμοῦν;
– τὴν ἀρετὴ. Πολλοὶ θὰ γίνονταν καλύτεροὶ ἔτσι,
ἂν τιμούσαμε τὴν ἀρετὴ. – Αὐτὸ καλὰ τὸ λέετε.

5 Ἡ μέθη ὁμως καὶ ἡ θεραπεία τῆς κοιλιᾶς
εἶναι γι' ἄλλους: ξένη ἀπὸ τοὺς νικητὲς ἢ τρυφῆ.

ΚΗ'

ΑΛΛΟ

Ἔκαναν τραπέζια στοὺς δαίμονες, ὅσοι φρόντιζαν παλιὰ
νὰ προσφέρουν στοὺς δαίμονες τὰ εὐχάριστα κι ὄχι θυσίες
καθαρές. Βρήκαμε οἱ Χριστιανοὶ σ' αὐτὸ λύση. Στοὺς μάρτυρες
τοὺς δικούς μας στήσαμε πανηγύρια πνευματικά.

5 Καὶ τώρα ποιὸς φόβος μέ κρατεῖ, ἀκοῦστε, ὦ γιορταστὲς:
γίνεστε αὐτόμολοι πρὸς τοὺς δαιμονικοὺς τύπους.

* Ἀποδοκιμάζονται τὰ τραπέζια μέσα στοὺς ναοὺς κατὰ τὶς ἐορτὲς τῶν μαρτύρων.

ΚΘ'

ΑΛΛΟ

Μὴ ψεύδεσθ', ὅτι γαστρὸς ἐπαινέται εἰσὶν ἀθληταί.

Λαιμῶν οἶδε νόμοι, ὧ' γαθοί, ὑμετέρων.

*Μάρτυσι δ' ἔς τιμὴν ἔν ἐπίσταμαι, ὕβριν ἐλαύνειν
ψυχῆς, καὶ δαπανᾶν δάκρυσι τὴν πιμελῆν.*

*5 Μαρτύρομ', ἀθλοφόροι καὶ μάρτυρες· ὕβριν ἔθηκαν
τιμὰς ὑμετέρας οἱ φιλογαστροῖδαί.*

*Οὐ ζητεῖτε τράπεζαν ἐῦπνουν, οὐδὲ μαγεύρους·
οἱ δ' ἐρυγὰς παρέχουσ', ἀντ' ἀρετῆς τὸ γέρας.*

Λ'

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ

ΟΠΟΥ ΚΑΤΕΜΕΝΕ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΘΕΙΣΑΝ ΠΑΡ' ΑΥΤΟΥ

ΗΝ ΓΑΡ ΝΑΟΣ ΕΙΔΩΛΩΝ

Ἄρχαία πόλις εἰμὶ δαίμοσι καμοῦσα,

αὐθις ἀνηγέρθη παλάμαις Γρηγορίου.

Ναὸς ἐτύχθη Χριστοῦ· δαίμονες, εἴξατέ μοι.

ΚΘ'

ΑΛΛΟ

Μὴ λέτε ψέματα, ὅτι οἱ ἀθλοφόροι ἐπαινοῦν τὴν κοιλιά.
 Αὐτοὶ εἶναι, χρυσοὶ μου, οἱ νόμοι τῶν λαιμῶν σας.
 Ἔνα γνωρίζω πὸς τιμᾶ τοὺς μάρτυρες, νὰ διώξομε τὴν ὕβρη
 τῆς ψυχῆς καὶ τὸ πάχος νὰ ἐξαντλήσομε μὲ τὰ δάκρυα.
 5 Σᾶς βάζω μάρτυρες, νικητὲς καὶ μάρτυρες, ἐσᾶς. Ἔκαναν ὕβρη
 τίς δικές σας τιμὲς οἱ φίλοι τῆς κοιλιᾶς.
 Δὲ ζητᾶτε τραπέζι μοσχοβολημένο οὔτε μαγεῖρους·
 προσφέρουν ἀηδίες ἀντὶ τὸ βραβεῖο τῆς ἀρετῆς.

Λ'

ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΠΟΥ ΗΤΑΝ ΝΑΟΣ ΕΙΔΩΛΩΝ

Εἶμαι ἀρχαία πόλη, μὲ καταπόνεσαν οἱ δαίμονες·
 μ' ἔχτισε πάλι μὲ τὰ χέρια τοῦ ὁ Γρηγόριος.
 Ἔγινα τοῦ Χριστοῦ ναός. Δαίμονες, φύγετε ἀπὸ μένα.

ΛΑ'

ΚΑΤΑ ΤΥΜΒΩΡΥΧΩΝ

Ἐπί σε κευθμῶν ἐντὸς εἰσεδέξατο,
 ρήξαντα τύμβον, ὧ κάκιστον θηρίον,
 τύμβον τοσοῦτον, καὶ τόσης ἔργον χερός,
 τίν' εἶδες; Εἰπέ, λέξον· τὰ σεσηπότα
 5 νεκρῶν κάρηνα, καὶ τύπους ὄντων ποτέ;
 Δάμαρτ' ἀκούω καὶ ποσὶν συγκειμένους.
 Εἴτ' οὐκ ἔρευσαν σάρκες; Εὐρηκας δὲ τί;
 Οὐδέν, δικαίως οὐδέν. Ἄλλ' ἔχεις ἄγος.
 Ἐπελθ', ἄπελθε, νερτέροις δώσω δίκην.
 10 Ζώντων δ' ἀπόσχου· πρὶν θανεῖν δεδοίκαμεν.

ΛΒ'

ΑΛΛΟ

Τὸν τυμβοφόνην, τὸν τάφων ἀλάστορα,
 τὸν πάντα χρυσοῦ δοῦλον, ὃς τὸν σημάτων
 πάντων ὑπερέλλοντα τέτμηκεν τάφον,
 τοῦφον κτανῶν τις, τῆς δίκης ἔσται βραβεύς,
 5 οἱ τόνδ' ἔχουσι τύμβον, εἰ τόδ' ἔστ' ἔχειν.
 Κτανῶν; τί τοῦτο; καὶ βαλῶν κρημνῶν ἄπο.
 Βαλῶν; τί τοῦτο; καὶ τεμῶν ἄμφω χέρε.
 Τεμῶν; τί τοῦτο; μηδὲ τυμβεύσας νέκυν.
 Ὡδ' ἂν πάθοι δίκαια, ὀφλήσει δ' ἔτι,
 10 τὰ ταῦτα χρυσοῦ τοῦ κακοῦ δράσαι χάριν.

ΛΑ'

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΤΥΜΒΩΡΥΧΩΝ

Ὄταν ἡ κρύπτη σέ δέχτηκε μέσα,
 ἀφοῦ ἔσπασες τὸ μνημεῖο, ὦ θηρίο ἀνήμερο,
 μνημεῖο τόσο μεγάλο καὶ μὲ τόση ἐργασία,
 ποιόν εἶδες; Μίλησε, λέγε· μήπως τὰ σάπια
 5 κρανία τῶν νεκρῶν καὶ σκελετοὺς ζωντανῶν κάποτε;
 Εἶδες τὴ γυναῖκα καὶ τὸν ἄντρα νὰ κείτονται δίπλα.
 Τοὺς εἶχαν ἀπομείνει οἱ σάρκες; Καὶ τι βρῆκες;
 Τίποτα, δίκαια τίποτα. Ἔχεις ὅμως τὸ μόλυσμα.
 Φύγε, μακριά· θὰ δικαστεῖς ἀπὸ τοὺς νεκροὺς.
 10 Ἀπὸ τοὺς ζωντανοὺς μακριά, σὲ φοβόμαστε προτοῦ πεθάνομε.

ΛΒ'

ΑΛΛΟ

Τὸ φονιά τῶν μνημάτων, τὸ χαλαστή τῶν τάφων,
 τὸ λυσσασμένο δοῦλο τοῦ χρυσοῦ ποὺ τὸ μνήμα
 τὸ ἀνώτερο ἀπ' ὅλα τὰ μνήματα χάλασε,
 αὐτὸν ἂν τὸν σκοτώσει κανεὶς θ' ἀποδώσει δικαιοσύνη
 5 γι' αὐτοὺς ποὺ τὸν τάφο ἔχουν, ἂν τὸ «ἔχουν» μπορεῖς νὰ τὸ πεῖς.
 Νὰ τὸν σκοτώσει; Μόνο; Καὶ νὰ τὸν ρίξει στὸν γκρεμό.
 Νὰ τὸν ρίξει μόνο; Καὶ νὰ τοῦ κόψει καὶ τὰ δυὸ χέρια.
 Νὰ τοῦ κόψει τὰ χέρια μόνο; Οὔτε καὶ νὰ τὸν θάψει νεκρό.
 Ἔτσι θὰ τιμωρηθεῖ δίκαια καὶ θὰ χρωστᾶται ἀκόμα,
 10 ἔπειδὴ τόλμησε τέτοια γιὰ χάρη τοῦ τιποτένιου χρυσοῦ.

ΛΓ'

ΑΛΛΟ

Τίς οὔτος, ὃς σκαπτῆρα, καὶ τυμβωρύχους
ἐμοῖσι χειῖρας ὀστέοις ἤκεις ἄγων;
Οὐδ' αὐτὸ (φεῦ, φεῦ!) τοῦδε τοῦ τάφου, τάλας,
κάλλος τοσοῦτον καὶ τόσον τιμᾶν θέλων.
5 Ὡς ἄξιόν σε τοῖσδε χωσθῆναι τάφοις!

ΛΔ'

ΑΛΛΟ

Φρὺξ ἦν ὁ Μίδαο, ὃς δ' ἅπαντα χρυσίον
ἦται γενέσθαι. Τυγχάνει λιμῶν δέ γε
θνήσκει μὲν, εὐχῆ πλούσιος, θνήσκει δ' ὁμοῦ.
τοῦτ' ἦν παθεῖν σε τὸν τάφου ὀρύκτορα,
5 ὡς ἂν μάθωσι πάντες αἰδεῖσθαι τάφους.

ΛΕ'

ΑΛΛΟ

Κάνταῦθα χειῖρας, ὧ κακοί, βεβλήκατε;
Κάνταῦθα χρυσὸς ἤγαγ' ὑμᾶς ὁ πλάνος;
'Ἄλλ' οὐδ' ὁ χρυσός, ἐλπίδες δὲ χρυσοῦ.
Τοιαῦτα πάσχειν τοὺς κακοὺς ἦν ἔνδικον.

ΛΓ'

ΑΛΛΟ

Ποιός εἶσαι ἐσὺ ποῦ ξινάρι καὶ βέβηλα
 χέρια ἔρχεσαι κουβαλώντας γιὰ τὰ δικά μου ὄστα;
 Καὶ μήτε, ἀλίμονο, τοῦ τάφου αὐτοῦ, δύστυχε,
 τὴν τόση ὁμορφιά, μήτε τόσο δὲ θέλεις νὰ τιμήσεις.
 Ὡς σοῦ ἀξίζει νὰ σὲ χάσουν σ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς τάφους.

ΛΔ'

ΑΛΛΟ

Ἄπ' τὴ Φρυγία ἦταν ὁ Μίδας καὶ ζητοῦσε ὄλα
 νὰ τοῦ γίνουν χρυσάφι καὶ τοῦ γίνονται· ἀπὸ πείνα ὁμως
 πεθαίνει· τὸν πλούτισε ἢ παράκλησή του κι ὁμως εἶναι νεκρός.
 Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ πάθεις ἐσὺ ποῦ ἀνοίγεις τοὺς τάφους,
 Ὡς γιὰ νὰ μάθουν ὅλοι τοὺς τάφους νὰ σέβονται.

ΛΕ'

ΑΛΛΟ

Κι ἐδῶ ἀπλώσατε, ὦ μιαροί, τὰ χέρια σας;
 Κι ἐδῶ σᾶς ἔφερε ὁ χρυσὸς ὁ ξελογιαστής;
 Ἄλλὰ οὔτε κι ὁ χρυσός, ἢ κούφια ἐλπίδα του μόνο.
 Αὐτὸ ἦταν δίκαιο νὰ πάθουν οἱ ἀνόσιοι.

ΑΣΤ'

ΑΛΛΟ

Ὁ τύμβος οὐκ ἐγγχυσος· εἰ δέ σοι φίλον
πλουτεῖν, ἔχεις λήσταρχον εὐπορον βίον·
νεκρῶν δ' ἀπόσχου· καὶ σέ τις μένει τάφος.

ΑΣ'

ΑΛΛΟ

Ἐξηπάτημαι· τὸν τάφον δέ γ' ὥομην
χώσας τοσοῦτον, αἰδέσαι βροτῶν γένος.
Οἱ δ' ὡς νεκρῶ μοι προσδραμόντες πλουσίω,
ἔχουσι τύμβον· οὐ γὰρ εἶχον ἄλλο τι.

ΑΗ'

ΑΛΛΟ

Ὅρουσ', ὄρουσε τύμβον. Ὡς αὐτῶ βόθρον,
Εὐ ἴσθ', ὄρύσσεις, χρυσὸν ἐκ νεκροῦ φέρων,
εἰς ὃν βαλεῖ σε καὶ ποθ' ὕστερον δίκη·
ὀπισθόπους μὲν, σὺν τόκῳ δ' ἐπέρχεται.

ΛΣΤ'

ΑΛΛΟ

Δέν ἦταν χρυσωμένο τὸ μνήμα· μ' ἂν ἐσὺ θέλεις
νὰ γίνεις πλούσιος, ἔχεις τὸν εὐκόλο τρόπο τοῦ ληστῆ.
Μακριὰ ὁμως ἀπ' τοὺς νεκρούς· κι ἐσένα σὲ περιμένει τάφος

ΛΖ'

ΑΛΛΟ

Γελάστηκα. Πίστεψα ὅτι τὸ μνήμα κάνοντάς το
τόσο ψηλό, θὰ τὸ σεβόταν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.
Μ' αὐτοὶ ὄρμησαν νομίζοντάς με νεκρὸ πλούσιο·
καὶ τώρα ἔχουν τὸν τάφο, τίποτ' ἄλλο δὲν κέρδισαν.

ΛΗ'

ΑΛΛΟ

Σκάβε, σκάβε τὸν τάφο. Γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου λάκκο
νὰ ξέρεις ὅτι σκάβεις παίρνοντας τὸ χρυσάφι τοῦ νεκροῦ.
Κάποτε πῶ ὕστερα θὰ σὲ ρίξει στὸ λάκκο ἡ δικαιοσύνη.
Σὲ ἀκολουθεῖ ἀπὸ πίσω ἀλλὰ πληρώνει μὲ τόκο.

ΛΘ'

ΑΛΛΟ

Πέπονθε δεινὸν τύμβος· ὁ σκάψας, πλέον.
Ὁ μὲν γὰρ οὐδὲν ὦν πέπονθ' αἰσθάνεται·
σὺ δ' εἶ λάλημα πᾶσιν, ὧ χρυσοῦ λάτρα,
ὄν οὐδὲ τύμβος δέξεται τεθνηκότα.

Μ'

ΑΛΛΟ

Ὅλοιτ', ὀλοῖτο χρυσὸς ἐκ μέσου βροτῶν,
ὃς ἐξέμηνε καὶ τάφους τοῖς πλουσίοις.
Ὁ δ' ἔστι μάρτυς, οὐκέτ' ὦν τάφος τόσος.
Ἄνδρες, βοηθεῖτ', ἢ κακὸν τις λήσεται.

ΜΑ'

ΑΛΛΟ

Ὡς ἀσβόλη σοι χρυσός, ἂν καὶ τις φανῇ
τάφῳ, γένοιτο. Τοῦτ' ἂν ἔνδικον πάθοις,
τάφους διοχλῶν τῶν πάλαι τεθνηκότων.

ΛΘ'

ΑΛΛΟ

Τὸ μνήμα ἔπαθε βλάβη δεινὴ, μεγαλύτερη ὅποιος τ' ἀνοιξε.
Ἐκεῖνο τίποτ' ἀπ' ὅσα ἔπαθε δὲν αἰσθάνεται.
Ἐσὺ ὁμῶς, ὦ χρυσολάτρη, πέρασες στὰ στόματα ὄλων,
κι οὔτε ὁ τάφος δὲ θά σέ δεχτεῖ νεκρό.

Μ'

ΑΛΛΟ

Στ' ἀνάθεμα ὁ χρυσός, μακριὰ ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους,
ποὺ ἔβαλε καὶ τὴ μανία τῶν τάφων στοὺς πλούσιους.
Μάρτυρας εἶναι ὁ τάφος αὐτὸς ποὺ μεγάλος δὲν εἶναι.
Ἄνθρωποι, βοηθῆστε, ἀλλιῶς κάποιος θὰ πάθει κακό.

ΜΑ'

ΑΛΛΟ

Στάχτη γιὰ σένα ὁ χρυσός, καὶ λίγος ἀκόμα ἂν βρεθεῖ
στὸν τάφο, νὰ σοῦ γίνεи. Αὐτὸ θὰ ἦταν δίκαιο νὰ πάθεις,
ἀφοῦ ταράζεις τοὺς τάφους αὐτῶν ποὺ ἔχουν πεθάνει.

ΜΒ'

ΑΛΛΟ

Σκόπει τίν' ἠδίκησας, ἢ γυμνοῖς τίνα,
τάφους ὀρύσσων, καὶ κόνιν διφῶμενος,
ὃς οὐδ' ἂ πάσχει ζῶσιν ἐξεπεῖν ἔχει,
ἧς ἂν κατέσχε τῷ τάφῳ χρυσοῦ πέρι.

ΜΓ'

ΑΛΛΟ

Σκείρων τίς οὗτος, ἢ Τυφωεύς, ἢ γίγας
ἦκει τυραννῶν νερτέρους, τύμβον τ' ἔμῳν;
Τί ταῦτα; καὶ ποῦ μῆνις ἔκδικος τάφων;
Νῦν δεῖ κεραυνοῖς τοὺς κακοὺς τεθνηκέναι.

ΜΔ'

ΑΛΛΟ

Νεκροί, βοηθεῖτ'. Ἄλλὰ τί σθένος νεκρῶν;
Οἱ γειτονοῦντες. Τίς δέ μ' ἄλλος ὤλεσεν;
Δίκη, σὺ μέλλεις; Καὶ τάφῳ χρυσοῦς φθορεύς.
Ἐστήσομ' οὕτως ἄχρις ἐσχάτου πυρός.

ΜΒ'

ΑΛΛΟ

Σκέψου ποιόν ἀδίκησες ἢ ποιόν ἀπογύμνωσες·
αὐτὸν ποῦ μήτε νὰ πεῖ δὲν μπορεῖ στοὺς ζωντανοὺς τί πάσχει.
Ἄνοιξες ὥστόσο τοὺς τάφους καὶ ἀνακατώνεις τὸ χῶμα,
ποῦ θὰ ἔβρισκε ὅποιος ζητᾷ χρυσὸ μέσα στὸν τάφο.

ΜΓ'

ΑΛΛΟ

Σκείρωνας εἶναι τοῦτος ἢ Τυφώεας ἢ ἓνας γίγαντας
κι ἦρθε νὰ βασανίσει τοὺς νεκροὺς καὶ τὸν τάφο μου;
Τί σημαίνει τοῦτο; Ποῦ εἶναι ἡ ἐκδικήτρα ὀργὴ τῶν τάφων;
Τώρα πρέπει οἱ κακοὶ νὰ πᾶν χτυπημένοι ἀπὸ κεραυνό.

ΜΔ'

ΑΛΛΟ

Βοήθεια, νεκροί! Μὰ τί δύναμη ἔχουν οἱ νεκροί;
Βοηθᾶτε, γειτόνοι· ἀλλὰ ποιὸς ἄλλος μὲ χάλασε;
Δικαιοσύνη, ἀργεῖς; Καὶ τὸν τάφο ὁ χρυσὸς τὸν χάλασε.
Θὰ μείνω ἔτσι ὡς τὴν ἐσχατὴ φωτιά.

ΜΕ'

ΑΛΛΟ

*Δίκη, δικασταί, καὶ νόμοι, καὶ βήματα,
κακοῖς ἀρήγετ'. Οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ὄδε
τάφος διώλετ' ἐξ ἀναρσίας χερός,
ἦ καὶ πάλαι θανόντας αἰτεῖ χρυσίον.*

ΜΣΤ'

ΑΛΛΟ

*Καρπὸς ἀρουρα, χρυσὸν ἢ ψάμμος φέρει,
σῆρες δὲ λεπτὰ νήματ', οἱ τάφοι κόνιν.
Εἰ δ' ὀστέων σοι χρυσὸς ἐκπορίζεται,
τὰ πάντ' ἄναντα· χρυσὸς ἐκ πάντων βέροι.*

ΜΖ'

ΑΛΛΟ

*Τρισθανέες, πρῶτον μὲν ἐμίζατε σώματ' ἀνάγων
ἀθλοφόροις, τύμβοι δὲ θυηπόλον ἀμφὶς ἔχουσιν.
Δεύτερον αὐτε τάφους τοὺς μὲν διεπέρσατ' ἀθέσμως,
αὐτοὶ σήματ' ἔχοντες ὁμοίᾳ· τοὺς δ' ἀπέδοσθε
5 πολλάκι, καὶ δις ἕκαστον. Ὁ δὲ τρίτον, ἱεροσυλεῖς
μάρτυρας, οὐς φιλέεις. Σοδομίτιδες, εἴξατε, πηγαί.*

ΜΕ'

ΑΛΛΟ

Δικαιοσύνη, δικαστές, νόμοι, δικαστήρια,
βοηθάτε τούς κακούς. Γιατί άλλιώς βέβαια
δὲ θὰ χαλοῦσε ὁ τάφος αὐτὸς ἀπὸ βέβηλο χέρι,
ποῦ ἀπὸ παλιὰ γυρεύει ἀπὸ τούς νεκρούς χρυσάφι.

ΜΣΤ'

ΑΛΛΟ

Καρπούς τὰ χωράφια, χρυσάφι δίνει ἡ ἄμμος,
τὰ μεταξοσκούληκα λεπτά νήματα, οἱ τάφοι σκόνη.
Ἐὰν ἐσὺ βγάλεις χρυσάφι ἀπὸ τὰ ὀστά,
τὰ πάντα πῆγαν ἄνω κάτω! τὸ χρυσάφι κυλάει ἀπ' ὄλα.

ΜΖ'

ΑΛΛΟ

Ἄξιοι γιὰ τρεῖς θανάτους· πρῶτα πλησιάσατε τὰ σώματα τῶν ἀνό-
[σιων
μὲ τῶν μαρτύρων κι οἱ τάφοι ἔχουν ἱερέα ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ τὴν ἄλλη.
Δεύτερο, λεηλατήσατε ἄνομα τούς τάφους, ὁμοίους
τάφους ἔχοντας κι ἐσεῖς· ἄλλους τούς πολεμήσατε,
5 συχνὰ καὶ δυὸ φορές τὸν καθένα. Καὶ τρίτο, κάνεις ἱεροσυλία
στοὺς μάρτυρες ποῦ ἀγαπᾶς. Πηγῆς Σοδόμων δὲν φτάνετε.

ΜΗ'

ΑΛΛΟ*

- A. Παῖδες Χριστιανῶν, τόδ' ἀκούσατε. B. Οὐδὲν ὁ
[τύμβος.
- A. Πῶς οὖν ὑμετέρους χώννυτ' ἀριπρεπέας;
B. Ἄλλ' ἔστιν καὶ πᾶσι γέρας τόδε. A. Μῆτε τάφοισι
βάλλειν ἀλλοτρίοις δυσμενέας παλάμας;
- 5 Εἰ δ', ὅτε μὴ νέκυς οἶδε τὰ ἐνθάδε, τοῦτ' ἀδίκαστον,
πειθόμεαι, ἦν σὸ φέρης πατρὸς ὕβριν φθιμένου.
Τυμβολέται, γάστρωνες, ἐρυγόβιοι, πλατύνωτοι,
μέχρι τίνος τύμβοις μάρτυρας ἀλλοτρίοις
τιμᾶτ', εὐσεβέοντες ἂ μὴ θέμις; ἴσχετε λαιμούς,
- 10 Καὶ τότε πιστεύσω μάρτυσιν ἧρα φέρειν.
Γ. Τιμὴ μάρτυσιν ἔστιν αἰεὶ θνήσκειν βιότητι
αἵματος οὐρανόου μνωομένους μεγάλου.
Τύμβοι δὲ φθιμένοις. Ὅς βήματα δ' ἄμμιν ἐγείρει
ἀλλοτρίοισι λίθοις, μηδὲ τάφοιο τύχοι.
- 15 A. Μάρτυρες, αἷμα Θεῶ μεγάλην ἐσπέισατε λοιβήν,
καὶ μέντοι θεόθεν ἄζια δῶρ' ἔχετε,
βήμαθ', ὕμνους, λαούς, ψυχῶν σέβας. Ἄλλ' ἀπὸ τύμβων
φεύγετε, νεκροκόμοι, μάρτυσι πειθόμενοι.

ΜΗ'

ΑΛΛΟ

A. Παιδιά τῶν Χριστιανῶν, ἀκοῦστε τοῦτο. B. Ὁ τάφος εἶναι
[μηδέν.

A. Πῶς τότε θάβετε σ' αὐτοὺς τοὺς ξεχωριστοὺς μας;

B. Μ' αὐτὸ εἶναι ἐπαθλο ὄλων. A. Μῆτε ν' ἀπλώνεις.

στοὺς ξένους τάφους χέρια ἐχθρικά; Ἐν ὅμως τοῦτο

5 δὲ δικάζεται, ἀφοῦ ὁ νεκρὸς δὲ μαθαίνει τὰ ἐδῶ, συμφωνῶ,

ἂν ἡ προσβολὴ τοῦ νεκροῦ πατέρα σου ἀντανακλᾷ σὲ σ' ἐσένα.

Τυμβωρύχοι, τῆς κοιλιᾶς δοῦλοι, μιὰ ζωὴ κόρος κι ἀηδία,

πλατυκάθιστοι, ὡς πότε μὲ ξένους τάφους τοὺς μάρτυρες τιμᾶτε,

δείχνοντας εὐσέβεια ἄτοπη; Κρατῆστε τοὺς λαιμούς σας,

10 καὶ τότε θὰ πιστέψω ὅτι κάνετε χάρη στοὺς νεκρούς.

Γ. Τιμὴ γιὰ τοὺς μάρτυρες εἶναι νὰ πεθαίνουν ἀδιάκοπα στὴ ζωὴ,

ἔχοντας στὸ νοῦ τους τὸ πολύτιμο οὐράνιο αἷμα. Καὶ οἱ τάφοι

εἶναι γιὰ τοὺς νεκρούς. Ὅποιος φέρνει σ' ἐμᾶς τὸ βῆμα του,

σὲ πέτρες ποὺ δὲν τοῦ ἀνήκουν νὰ μὴν τοῦ γίνει μῆτε ταφή.

15 A. Μάρτυρες, κάνετε στὸ Θεὸ τὸ αἷμα σας μεγάλη σπονδὴ,

ἔχετε ὅμως ἀπὸ τὸ Θεὸ ἀντάξια δῶρα,

ναοὺς, ὕμνους, λαοὺς, σεβασμὸ τῶν ψυχῶν. Ἀπὸ τοὺς τάφους

φύγετε, ὅσοι νοιάζεστε γιὰ τοὺς νεκρούς, ἀκοῦστε τοὺς μάρτυρες.

ΜΘ'

ΑΛΛΟ

Μηκέτι πηκτὸν ἄροτρον ἀνὴρ ἐπὶ γαῖαν ἐλαῦνοι,
μὴ πέλαγος πλώοι, μὴ δόρυ θοῦρον ἔχοι·
ἀλλὰ φέρων σκαπάνην τε καὶ ἄγριον ἐν φρέσι θυμόν,
ἐς τύμβους πατρῶν χρυσὸν ἴοι ποθέων,
5 ὅποτε καὶ τοῦτόν τις ἐμὸν περικαλλέα τύμβον
σκάψεν ἀτασθαλέων, εἴνεκα κερδοσύνης.

Ν'

ΑΛΛΟ

Ἐπὰ βίοιο πέλει τάδε θαύματα, τεῖχος, ἄγαλμα,
κῆποι, πυραμίδες, νηός, ἄγαλμα, τάφος.
ἽΟγδοον ἔσκον ἔγωγε πελώριος ἐνθάδε τύμβος,
ὕψιπαγής, σκοπέλων τῶνδ' ἀπο τῆλε θέων.
5 Πρῶτος δ' ἐν φθιμένοισιν ἀοίδιμος, ἔργον ἀπληστον
τῆς σῆς, ἀνδροφόνε, μαινομένης παλάμης.

ΝΑ'

ΑΛΛΟ

Ἦν δτε ἦν ἀτίνακτος ἐγὼ τάφος, οὔρεος ἄκρην
πουλὸς ὑπερτέλλων, τηλεφανῆς σκόπελος.
Νῶν δέ με θῆρ ἐτίναξεν ἐφέστιος εἴνεκα χρυσοῦ,
ὧδε δ' ἐτινάχθην γείτονος ἐν παλάμαις.

ΜΘ'

ΑΛΛΟ

Ἦς μὴν ὀδηγήσει ἄνθρωπος τὸ στέρεο ἀλέτρι στὸ χωράφι,
 ἄς μὴ διασχίσει τὴ θάλασσα, δόρυ ταχὺ ἄς μὴν πιάσει.
 Ἄλλὰ κρατώντας σκαπάνη κι ἔχοντας στὰ φρένα ἄγρια διάθεση
 στοὺς τάφους τῶν πατέρων μου, ἄς ὀρμᾷ ποθώντας χρυσάφι,
 Ἔτσι κι αὐτὸν τὸν πανέμορφο δικό μου τάφο
 τὸν ἀνοιξε κάποιος ἀσεβώντας γιὰ λίγο κέρδος.

Ν'

ΑΛΛΟ

Ἐφτά εἶναι τὰ θαύματα τοῦ κόσμου, τὸ τεῖχος, τὸ ἄγαλμα,
 οἱ κῆποι, οἱ πυραμίδες, ὁ ναός, τὸ ἄγαλμα, ὁ τάφος.
 Τὸ ὄγδοο ἤμουν ἐγώ, ὁ πελώριος ἐδῶ τάφος, [λους.
 ψηλοχτισμένος, ξεπερνώντας πολὺ τούτους τοὺς χαμηλοὺς σκοπέ-
 5 Κι ἐνῶ μὲ ὕμνησαν πρῶτο στοὺς νεκρούς, ἔγινα, ὦ φονιά,
 τοῦ ἀχόρταγου, μανιασμένου χεριοῦ σου θύμα.

ΝΑ'

ΑΛΛΟ

Ἦμουν κάποτε τάφος ἀτάραχτος, ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ βουνοῦ
 προβάλλοντας μεγάλος, βίγλα ποὺ φάνταζε ἀπὸ μακριά.
 Τώρα θηρίο σπιτικό μὲ τάραξε γιὰ τὸ χρυσάφι.
 Νά με χαλασμένος ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ γείτονα.

NB'

ΑΛΛΟ

Τοῦ τύμβοιο ληϊστορα, ὄν περὶ πάντη
 λάων τετραπόδων ἀμφιθέει στέφανος,
 ἄξιον αὐτίκ' ἔην αὐτῷ ἐνὶ σήματι θέντας,
 αὐθις ἐπικλεῖσαι χάσματα δυσσεβεί.

NG'

ΑΛΛΟ

Ἔργον ἀλιτρὸν δπωπα, κεχηνότα τύμβον, ὀδεύων·
 χρυσοῦ ταῦτα πέλει ἔργματα τοῦ δολίου.
 Εἰ μὲν χρυσὸν ἔχεις, εὖρες κακόν. Εἰ δ' ἄρα κεινὸς
 ἔνθεν ἔβης, κενεὴν μήσαο δυσσεβίην.

ND'

ΑΛΛΟ

Ὅσσάτιον παράμειψα βροτῶν βίον! οὐδ' ἄρ' ἔμελλον
 ἐκφυγέειν παλάμας γείτονος οὐλομένου,
 ὅς με καὶ αἰπὸν ἐόντα χαμαὶ βάλε νηλεῖ θυμῷ,
 οὔτε Θεὸν δεισας, οὔθ' ὅσιν φθιμένων.

ΝΒ'

ΑΛΛΟ

Τὸ ληστή τόσου μεγάλου μνημείου πού ὀλόγυρα
τὸ περιβάλλει στεφάνι ἀπὸ γωνιασμένες πέτρες
θ' ἄξιζε ἀμέσως νὰ τὸν θάψομε μέσα στὸν τάφο
καὶ νὰ ξανακλείσομε γιὰ τὸν ἀσεβῆ κάθε χαραμάδα.

ΝΓ'

ΑΛΛΟ

Καθὼς διάβαινα ἀντίκρισα ἔργο ἀνόσιο, τάφο νὰ χάσκει·
τοῦ δολεροῦ χρυσοῦ εἶναι αὐτὰ κατορθώματα.
Ἐὰν ἔχεις τὸ χρυσάφι, βρῆκες τὸ χαμό σου. Ἐὰν μ' ἄδεια χέρια
βγῆκες ἀπὸ κεῖ, μηχανεύτηκες ἀνώφελη ἀσέβεια.

ΝΔ'

ΑΛΛΟ

Πόσες φορές ἀδιαφόρησα γιὰ τὸ βίος τῶν θνητῶν.
Μὰ δὲν ἔμελλε ν' ἀποφύγω τὰ χέρια τοῦ ὀλέθριου γείτονά μου,
πού μ' ὄλο τὸ ψῆλος μου μ' ἔστρωσε κάτω μ' ἄγρια λύσσα·
μήτε τὸ Θεὸ φοβήθηκε, μήτε τὸ νεκρὸ σεβάστηκε.

ΝΕ'

ΑΛΛΟ

*Τὸν τύμβων κακόεργον ἀλάστορα φεύγετε πάντες.
Εἰ δὲ τόσῃ σκοπιῇν ρήξατο ρηϊδίως,
οὐ μὲν ρηϊδίως ἐρρήξατο. Ἄλλ' ἀποτῆλε
χάζεσθε· φθιμένοις ὧδ' ἂν ἀρεσσάμεθα.*

ΝΣΤ'

ΑΛΛΟ

*Αἶ, αἶ! ὦ τί κακὸν προτιόσσομαι ἔγγυθεν ἤδη
τοῖσί τε τυμβορύχοις, τοῖς τε περικτίοσιν,
σήματος ὑψιθέοντος ὀλωλότος! Ἄλλὰ τὸν ἐχθρὸν
οἶδε δίκη. Δακρῦειν δ' ἡμέτερον φθιμένους.*

ΝΖ'

ΑΛΛΟ

*Μαυσώλου τάφος ἐστὶ πελώριος, ἀλλὰ Κάρεσσι
τίμιος. Οὗτις ἐκεῖ τυμβολέτης παλάμη.
Καππαδόκεσσι ἐγωγε μέγ' ἐξοχος. Ἄλλὰ δέδορκα
οἶα πάθον. Στήλη γράψατε νεκροφόνον.*

ΝΕ'

ΑΛΛΟ

Ἄποφεύγετε δλοι τὸν κακοῦργο πὺ τὸς τάφους λεηλατεῖ,
 ἂν τόσο ψηλὸ μνημεῖο εὐκολα τὸ χάλασε.
 Δὲν τὸ χάλασε εὐκολα. Ἄλλὰ φύγετε
 μακριὰ ἀπὸ δῶ· αὐτὴ τὴ χάρη ἂς κάνομε στοὺς νεκροὺς.

ΝΣΤ'

ΑΛΛΟ

Ἄλίμονο! Τί κακὸ μεγάλο βλέπω ν' ἀπειλεῖ τώρα,
 τόσο τοὺς ταφοχαλαστὲς ὅσο καὶ τοὺς γείτονες,
 σὰ χάθηκε τὸ ψηλὸ μνημεῖο. Τὸν ἐχθρὸ ὠστόσο
 τὸν ξέρει ἡ Δίκη. Ἐμεῖς ἂς κλαῖμε τοὺς νεκροὺς.

ΝΖ'

ΑΛΛΟ

Τοῦ Μουσώλου ὁ τάφος εἶναι πελώριος ἀλλὰ οἱ Κάρες
 τὸν τιμοῦν. Δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ χέρι μνηματοφθόρο.
 Μέσα στοὺς Καππαδόκες ἐγὼ φωνάζω ὑπέροχος. Βλέπεις ὁμως
 τί ἔχω πάθει. Γράψτε σὲ στήλη τὸ φονιὰ τῶν νεκρῶν.

ΝΗ'

ΑΛΛΟ

*Τεῖχος ἐνὶ προπόδεσσι, καὶ ὄρθιος, ἐνθεν ἔπειτα
ὕπτιος ἐκ λαγόνων εἰς ἓν ἀγειρομένων,
τύμβος ἔην, καθύπερθε λόφου λόφος. Ἄλλὰ τί ταῦτα;
Οὐδὲν χρυσοφίλοις, οἳ μ' ἐτίναζαν ὄλον.*

ΝΘ'

ΑΛΛΟ

*Νεκρῶν νεκρὰ πέλει καὶ μνήματα. Ὅς δ' ἀνεγείρει
τύμβον ἀριπρεπέα τῇ κόνι, τοῖα πάθοι.
Οὐ γὰρ ἂν οὗτος ἀνὴρ τὸν ἐμὸν τάφον ἐξαλάπαξεν,
εἰ μὴ χρυσὸν ἔχειν ἤλπετο ἐκ νεκύων.*

Ξ'

ΑΛΛΟ

*Τίς, τίνος; Οὐ κενεὴ στήλη· πρὸ γὰρ ὤλετο τύμβου.
Τίς χρόνος; Ἀρχαίη σήματος ἐργασίη.
Τίς δὲ ἐνήρατο, εἶπέ, φθόνος τόδε; Χεῖρες ἀλιτραὶ
γείτονος. Ὡς τί λάβοι; Χρυσὸν ἔχει σκοτίην.*

ΝΗ'

ΑΛΛΟ

Τείχος στὸ ριζοβούνι ὑψωνόμουν κι ἀπὸ κεῖ ἔπειτα
 πλαγιασμένος στὸ ἔδαφος σωρὸς ἀπὸ πέτρες.
 Ἦμουνα μνημεῖο, λόφος πάνω στὸ λόφο. Ὅλ' αὐτὰ
 ἓνα μηδὲν γιὰ τοὺς χρυσοκυνηγούς. Μὲ γκρέμισαν συθέμελα.

ΝΘ'

ΑΛΛΟ

Τῶν νεκρῶν νεκρὰ ἐπίσης εἶναι καὶ τὰ μνήματα. Ὅποιος σηκώνει
 τάφο ξεχωριστὸ γιὰ τὴ σκόνη, τέτοια νὰ πάθει.
 Δὲ θὰ κούρσευε ὁ ληστής τὸν τάφο μου,
 ἂν δὲν ἔλπιζε νὰ βγάλει χρυσάφι ἀπ' τοὺς νεκρούς.

Ξ'

ΑΛΛΟ

Ποιὸς καὶ ποιανοῦ; Δὲν εἶναι ἡ στήλη ἄδεια. Ἐπесе
 μπροστὰ στὸν τάφο. Πότε; Ἡ κατασκευὴ τοῦ τάφου εἶναι παλιά.
 Πές μου, ποιὸς φθονερὸς τὸν λαφυραγώγησε; Τ' ἀνόσια χέρια
 τοῦ γείτονα. Γιὰ νὰ πάρει τί; Αὐτὸς τὸ χρυσὸ καὶ τὸν ἴδιο τὸ σκό-
 [τος.

ΞΑ'

ΑΛΛΟ

Ὅστις ἐμὸν παρὰ σῆμα φέρεις πόδα, ἴσθι με ταῦτα
 τοῦ νεοκληρονόμου χερσὶ παθόντ' ἀδίκως.
 Οὐ γὰρ ἔχον χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, ἀλλ' ἐδοκῆθην,
 κάλλει μαρμαίρων τοσσατίων λαγόνων.

ΞΒ'

ΑΛΛΟ

Στῆθι πέλας, καὶ κλαῦσον ἰδὼν τόδε σῆμα θανόντος·
 εἶποτ' ἔην· νῦν (μῆν) δὲ τάφου δηλήμονος ἀνδρὸς
 σῆμα πέλω, μὴ τύμβον ἐγείρειε βροτὸς ἄλλος·
 τί πλέον, ἢ παλάμησι φιλοχρύσησιν ὑλεῖται;

ΞΓ'

ΑΛΛΟ

Αἰών, καὶ κληῖδες ἀμειδήτου θανάτῳ,
 καὶ λήθης σκοτίης βένθεα, καὶ νέκυες,
 πῶς ἔτλη τύμβον τις ἐμὸν ἐπὶ χειρᾶς ἐνεγκεῖν;
 Πῶς ἔτλη; φθιμένων κήδεταί οὐδ' ὅσῃ.

ΞΑ'

ΑΛΛΟ

Ἐσὺ ποὺ φέρνεις τὸ βῆμα σου στὸν τάφο μου, νὰ ξέρεις ὅτι αὐτὰ
τὰ ἔπαθα ἄδικο ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ νέου μου κληρονόμου.
Δὲν εἶχα χρυσάφι κι ἀσήμι, ἔδειχνα πῶς εἶχα.
ἀφοῦ τόσο ὥραϊα μάρμαρα ἀστραφταν στὶς πλευρές μου.

ΞΒ'

ΑΛΛΟ

Στάσου κοντὰ καὶ κλάψε βλέποντας τὸ μνήμα μου·
ἦταν κάποτε δικό μου· τώρα εἶμαι τὸ μνήμα ἐνὸς ἀθλοῦ·
εἶθε νὰ μὴ σηκώσει τάφο ἄλλος ἄνθρωπος.
Πόσο πιὸ καλὸ αὐτὸ ἀπ' τὸ νὰ σὲ κυλήσουν χέρια φιλόχρυσα;

ΞΓ'

ΑΛΛΟ

Αἰωνιότητα καὶ ἀμπάρες τοῦ ἀγέλαστου θανάτου,
καὶ βάθη τῆς σκοτεινῆς λησμονιᾶς, καὶ νεκροί,
πῶς τόλμησαν νὰ σηκώσουν χέρι πάνω στὸν τάφο μου;
Πῶς τόλμησαν; Δὲν ἔχουν μήτε τὸ σεβασμὸ γιὰ τοὺς νεκρούς.

ΞΔ'

ΑΛΛΟ

Τέτρωμαι πληγήσιν ἀεικελίησιν ὁ τύμβος,
τέτρωμ', ὡς τις ἀνὴρ ἐν δαΐ λευγαλέη.
Ταῦτα φίλα θνητοῖσι; τὸ δ' αἴτιον ὡς ἀθέμιστον!
Τὸν νέκυν, οἷον ἔχων χρυσόν, ἀποξέομαι.

ΞΕ'

ΑΛΛΟ

Πρὸς τε Θεοῦ ξενίου σε λιτάζομαι, ὅστις ἀμείβεις
τύμβον ἐμόν, φράζειν· τοῖα πάθοις ὁ δράσας.

ΞΣΤ'

ΑΛΛΟ

Πάντα λιπών, γαίης τε μυχοῦς καὶ πείρατα πόντου,
ἤλθες ἔχειν ποθέων χρυσὸν ἐμοῦ νέκυος.
Νεκρὸν ἔχω, καὶ μῆνιν ὀλωλότος. Ἦν τις ἐπέλθῃ,
ταῦτα λιλαιομένῳ δώσομεν ἀσπασίως.

ΞΔ'

ΑΛΛΟ

Μὲ λάβωσαν μὲ χτυπήματα σκληρὰ τὸν τάφο ἐμένα.
 Μὲ λάβωσαν, σὰν πολεμιστὴ στὴ φονικὴ μάχη.
 Αὐτὰ ἀγαποῦν οἱ θνητοί; Μὰ πόσο ἀνίερη ἡ αἰτία!
 Πετῶ τὸ νεκρὸ πέρα καὶ κρατῶ τὸ χρυσάφι μονάχα.

ΞΕ'

ΑΛΛΟ

Στ' ὄνομα τοῦ ξένιου Θεοῦ παρακαλῶ· ἐσὺ ποῦ ἀλλάζεις
 τὸν τάφο μου ὁμοια μ' ὄ,τι ἔκανες νὰ πάθεις σοῦ λέω.

ΞΣΤ'

ΑΛΛΟ

Τ' ἄφησες ὄλα τῆς στεριᾶς τὶς ἄκρες καὶ τὰ βάθη τῆς θάλασσας,
 κι ἦρθες νὰ πάρεις τὸ χρυσάφι τοῦ πεθαμένου μου. Ἔχω
 τὸ νεκρὸ καὶ τοῦ πεθαμένου τὴν ὀργή. Σ' ὄποιον μὲ προσβάλει
 μ' αὐτὰ πρόθυμα θὰ ἱκανοποιήσω τὸν πόθο του.

ΞΖ'

ΑΛΛΟ

Εἶ σοι χρυσὸν ἔδωκα μόνῳ μόνος, οὐκ ἐφύλασσες
τοῦθ' ὅπερ εἰλήφεις; ἢ κακὸς ἦσθ' ἂν ἄγαν.
Εἰ δὲ τάφον σκάπτεις, τὴν αἰδέσιμον παραθήκην,
καὶ τόδ' ἐπὶ χρυσῶ, ἄξιος, εἰπέ, τίνοσ;

ΞΗ'

ΑΛΛΟ

Τοὺς ζῶντας κατόρυσσε· τί γὰρ νεκροὺς κατορύσσει
Ἄξιοί εἰσι τάφων, οἳ σε ζῆν εἶασαν οὕτω,
τὸν τῶν οἰχομένων ὑβριστήν, καὶ φιλόχρυσον.

ΞΘ'

ΑΛΛΟ

Καὶ σὺ, τάλαν, παλάμησι τεαῖς ἢ μύστιν ἔδωδῆν
δέξῃ θαρσαλέως, ἢ Θεὸν ἀγκαλίσεις
χείρεσιν, αἷς διόρυξας ἐμὸν τάφον; ἦ ρα δίκαιοι
οὐδὲν ἔχουσι πλέον, εἰ σὺ τάλαντα φύγοις,
5 φησί, δίκης. Τίς πίστις, ὅτ' ὤλεσαν ὃν λαγόνεσσι
σῆσιν ἔδωκα νέκυν, γαῖα φίλη, φθίμενον;

ΞΖ'

ΑΛΛΟ

Ἐάν σου εἶχα δώσει χρυσάφι μόνος σέ μόνο, δέ θά φύλαγες
αὐτό πού εἶχες λάβει; Ἐάν ὄχι, θά ἦσουν ἀνάξιος ὑπερβολικά.
Ἐάν ὄμως σκάβεις τόν τάφο, τὸ σεβάσμιο μνημεῖο,
καὶ μάλιστα γιὰ χρυσάφι, πές μου, τί σου ἀξίζει;

ΞΗ'

ΑΛΛΟ

Τοὺς ζωντανοὺς νὰ θάψεις· τί θάβεις τοὺς νεκρούς;
Εἶναι ἄξιοι γιὰ τὸ μνήμα αὐτοὶ πού σ' ἄφησαν νὰ ζεῖς ἔτσι,
ὑβριστῆς τῶν πεθαμένων καὶ τοῦ χρυσοῦ φίλος.

ΞΘ'

ΑΛΛΟ

Καὶ σύ, δύστυχε, μὲ τὴν παλάμη του τῆ μυστικῆ τροφῆ
θά δεχτεῖς μὲ θάρρος καὶ θ' ἀγκαλιάσεις τὸ Θεό;
Μὲ τὰ χέρια σου πού ἀνοιξαν τὸν τάφο μου; Σίγουρα οἱ δίκαιοι
δὲν ἔχουν πιά κέρδος, ἂν ἐσὺ ἀποφύγεις τῆ ζυγαριὰ
5 τῆς δικαιοσύνης. Ποῦ εἶναι ἡ πίστη, ὅταν σκόρπισαν τὸ νεκρὸ
πού ἐμπιστεύτηκαν στίς λαγόνες σου, γῆ ἀγαπητή;

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Ο'

ΑΛΛΟ

Οὐ γαίη μ' ἐτίναξεν· ἀτάσθαλος ὤλεσεν ἀνήρ·
καὶ φιλοκερδείης εἵνεκα τοῦτον ἔχω.
Πρόσθετα δ' ἦεν ἄσυλα, Θεός, νέκυς. Ἀλλὰ Θεὸς μὲν
ἴλαος. Εἰ δὲ νέκυς, ὄψεθ' ὁ τυμβολέτης.

ΟΑ'

ΑΛΛΟ

Ἦ ρά σε δινήσουσιν Ἐριννύες· αὐτὰρ ἔγωγε
κλαύσομ' ἀποφθιμένους, κλαύσομ' ἄγος παλάμης.
Λήξατε, τυμβοχόοι, καὶ λήξατε βένθεσι γαίης
κεύθειν τοὺς φθιμένους. Εἴξατε τυμβολέταις.

ΟΒ'

ΑΛΛΟ

Νεκρῶν καὶ τάδε γ' ἐστὶ σοφίσματα, ὡς φιλόχρυσον
εὖρωσιν παλάμην, σήματα τοῖα χέειν.
Τί σ' ἀνέηκεν, ἄπληστε, τόσον κακὸν ἀντὶ ρέοντος
κέρδεος ἀλλάξαι, μηδὲ παρεσταότος;

Ο'

ΑΛΛΟ

Δὲ μὲ σκόρπισε ἡ γῆ, μὲ ξεθεμέλιωσε ἀσεβῆς
καὶ γιὰ τὴ φιλαργυρία του τὸν ἔχω μέσα μου.
Ψεύτικα ἀπαραβίαστοι ἦταν, ὁ Θεὸς κι ὁ νεκρός. Ὁ Θεὸς
εἶναι σπλαχνικός. Ἄν εἶναι κι ὁ νεκρός, θὰ δεῖ ὁ τυμβωρύχος.

ΟΑ'

ΑΛΛΟ

Ἐσένα θὰ σὲ ταραξοῦν οἱ Ἐρινύες· ἀλλὰ ἐγὼ θὰ κλάψω
τοὺς νεκροὺς, θὰ κλάψω, γιὰ τὰ μιὰρὰ χέρια σου.
Σταματῆστε οἱ ταφοποιοὶ καὶ πάψετε νὰ κρύβετε τοὺς νεκροὺς
στὰ βάθη τῆς γῆς. Ὑποχωρεῖστε στοὺς ταφοχალαστές.

ΟΒ'

ΑΛΛΟ

Σοφίσματα εἶναι καὶ τοῦτα τῶν νεκρῶν· γιὰ νὰ βροῦν
χέρια φιλόχρυσα, ὑψώνουν τέτοια μνημεῖα.
Τί σ' ἔσπρωξε, ἀχόρταγε, νὰ προτιμήσεις τέτοιο καλὸ
γιὰ κέρδος πού κυλᾷ καὶ δὲ σ' ἔχει ἐδῶ συνοδέψει;

ΟΓ'

ΑΛΛΟ

Στήλαι καὶ τύμβοι, μέγα χαίρετε, σήματα νεκρῶν.
Οὐκέτι κηρύξω μνήμασι τοὺς φθιμένους.
Ἦνίκα τὸν περίφαντον ἐμὸν τάφον ὤλεσε γείτων,
γαῖα φίλη, σὺ δέ μοι δέχνησο τοὺς φθιμένους.

ΟΔ'

ΑΛΛΟ

Στήλαι, καὶ πλακόεντες ἐν οὖρεσιν, ἔργα γιγάντων,
τύμβοι, καὶ φθιμένων ἄφθιτε μνημοσύνη
σεισμὸς πάντα βράσειεν, ἐμοῖς νεκύεσσιν ἀρήγων,
οἷς ἐπι χεῖρ ὅλοη ἦλθε σιδηροφόρος.

ΟΕ'

ΑΛΛΟ

Ἦνίκα τὸν περίβωτον ἐπ' οὖρεος, ἄγριε Τιτάν,
τύμβον ἀνερρήξω, πῶς εἰσίδες νέκυας
ὡς δ' εἰσίδες, πῶς χεῖρες ἐπ' ὀστέα; ἦ τάχα μὲν σε
τῆ σκέθον, εἰ θέμις ἦν τοῖσδ' ἓνα τύμβον ἔχειν.

ΟΓ'

ΑΛΛΟ

Στῆλες καὶ τάφοι, ἓνα μεγάλο γειά σας, μνημεῖα τῶν νεκρῶν.
 Δὲ θὰ διαλαλήσω πιά στὰ μνήματα τοὺς νεκρούς,
 ἀπόταν τὸν περίβλεπτο δικό μου τάφο χάλασε ὁ γείτονας,
 γῆ ἀγαπητή· ἐσύ πιά νὰ μοῦ δέχεσαι τοὺς πεθαμένους.

ΟΔ'

ΑΛΛΟ

Στῆλες καὶ πλάκες στὰ βουνά, ἔργα γιγάντων,
 τάφοι καὶ τῶν νεκρῶν ἀκατάλυτη ἐνθύμηση.
 Σεισμὸς ἄς φέρνει τὰ πάντα ἄνω-κάτω, τοὺς νεκρούς βοηθώντας
 ποὺ τοὺς ἐπιτέθηκε χέρι ὀλέθριο, σιδηροφόρο.

ΟΕ'

ΑΛΛΟ

Ὅταν τὸν περίφημο, Τιτάνα ἄγριε, στὸ ὄρος
 τάφο τοῦτο ἔσπασες, πῶς κοίταξες τοὺς νεκρούς,
 κι ὅταν τοὺς κοίταξες, πῶς ἄπλωσες τὰ χέρια στὰ ὀστά; Ἦ ἴσως
 σὲ κράτησαν ἐδῶ, ἂν ἦταν σωστὸ νὰ ἔχετε κοινὸ τάφο.

ΟΣΤ'

ΑΛΛΟ

*Σήματα, καὶ σποδιή, καὶ ὀστέα, οἳ τε πάρεδροι
δαίμονες, οἳ φθιμένοι ναίετε τόνδε λόφον,
τόνδ' ἀλιτρὸν τίννυσθε, ὃς ὑμέας ἐξαλάπαξεν.
Τῶν δὲ περικτιόνων δάκρυον ὑμῖν ὄσον!*

ΟΖ'

ΑΛΛΟ

*Τύμβοι, καὶ σκοπιαί, καὶ οὔρεα, καὶ παροδίται,
κλαύσατε τύμβον ἐμόν, κλαύσατε τυμβολέτην.
Ἦχὼ δ' ἐκ σκοπέλων πυμάτης ὁπὸς ἀντιαχείτω
τῶνδε περικτιόνων· κλαύσατε τυμβολέτην.*

ΟΗ'

ΑΛΛΟ

*Κτείνετε, ληΐζεσθε, κακοί, κακοκερδέες ἄνδρες·
οὔτις ἔτι σχήσει τὴν φιλοχρημοσύνην.
Εἰ τὰδ' ἔτλης, κακόεργε, κακόφρονος εἵνεκα χρυσο
πᾶσι σὴν ἐπ' ἔχεις ἀρπαλέην παλάμην.*

ΟΣΤ'

ΑΛΛΟ

Μνημεῖα καὶ στάχτη κι ὄστα κι οἱ γύρω καθισμένοι
 δαίμονες, πού κατοικεῖτε τοῦτο τὸ λόφο τοῦ νεκροῦ.
 Ἐκδικηθεῖτε αὐτὸν τὸν ἀνόσιο πού μᾶς ρήμαξε·
 πόσα ἔχυσαν οἱ γείτονες δάκρυα γιὰ σᾶς!

ΟΖ'

ΑΛΛΟ

Τάφοι καὶ ξάγναντα καὶ βουνὰ καὶ παροδίτες,
 κλάψτε τὸν τάφο μου, κλάψτε τὸ χαλαστή μου.
 Ὁ ἀντίλαλος τῆς στερνῆς φωνῆς ἄς ἀντηχήσει ἀπ' αὐτοὺς
 τοὺς γειτονικοὺς βράχους· κλάψτε τὸ χαλαστή μου.

ΟΗ'

ΑΛΛΟ

Σκοτώνετε, ληστεύετε, ἀσεβεῖς, ἄδικοι ἄντρες·
 κανένας πιά δὲ θὰ σταματήσει τὴ μανία σας γιὰ τὸ χρῆμα.
 Ἄν τολμήσεις, κακοῦργε, τέτοια ἔργα γιὰ χάρη τοῦ κακοῦ χρυσοῦ,
 ἔχεις ἀπλώσει σὲ ὅλα τὰ ἀρπαχτικά σου χέρια.

ΘΘ'

ΑΛΛΟ

Οὗτος ἔπερσεν ἐμὸν φίλον τάφον ἐλπίδι κούφῃ,
ὄν μόνον κτεάνων ἔνθεν ἀπῆλθον ἔχων.
Καὶ τοῦτόν τις ἀλιτρὸς ἐαῖς παλάμαις ὀλέσειεν,
ἐκ δ' ὀλέσας τύμβου τῆλε βάλοι πατέρων.

Π'

ΑΛΛΟ

Τίς τὸν ἐμὸν διέπερσε φίλον τάφον, οὖρεος ἄκρης
τῆσδ' ἀναειρόμενον ἠλίκον ὄσσατίης;
Χρυσὸς ἔθηξε μάχαιραν ἐπ' ἄνδρασι. Χρυσὸς ἀπληστοῖ
κύμασι χειμερίοις ὤλεσε ναυσιβάτην.
5 Καὶ μὲ χρυσὸς ἔπερσε μέγαν περικαλλέα τύμβον
ἐλπισθεῖς. Χρυσοῦ δεύτερ' ἅπαντ' ἀδίκους.
Πολλάκι ναυηγοῖο δέμας κατέχωσεν ὀδίτης
κύμασι πλαζόμενον, πολλάκι θηρολέτου,
ἤδη καὶ πολέμῳ τις ὄν ὤλεσεν. Ἄλλ' ἐμὲ γείτων
10 χωσθέντ' ἀλλοτρίαις χερσὶν ἔπερσε τάφον.

ΟΘ΄

ΑΛΛΟ

Τοῦτος λήστεψε ἀπὸ κούφια ἐλπίδα τὸν ἀγαπημένο μου τάφο,
 πὺ ἦταν τὸ μόνο πὺ εἶχα φεύγοντας ἀπὸ δῶ.
 Καί τοῦτον ἄλλος ἀσεβῆς μὲ τὰ χέρια του ἄς σκοτώσει
 κι ἔπειτα ἄς τὸν θάψει μακριὰ ἀπ' τὸν τάφο τῶν πατέρων του.

Π΄

ΑΛΛΟ

Ποιὸς λεηλάτησε τὸν ἀγαπημένο μου τάφο, σ' αὐτὴν τὴν τόσο
 ψηλὴ κορυφῇ τοῦ βουνοῦ πὺ ὑψωνόταν μεγάλος;
 Τὸ χρυσάφι ἀκόνισε τὸ μαχαίρι κατὰ τῶν ἀντρῶν. Ὁ χρυσὸς ἔχασε
 στὰ φουρτουνιασμένα κύματα τὸν ἀχόρταγο ταξιδευτή.
 5 Κι ἐμένα, τάφο μεγάλο, πανέμορφο ἢ ἐλπίδα τοῦ χρυσοῦ
 μὲ λήστεψε. Γιὰ τοὺς ἄδικους ὄλοι ἔρχονται ἔπειτ' ἀπ' τὸ χρυσό.
 Συχνὰ τὸ κουφάρι τοῦ ναυαγοῦ τὸ ἔθαψε ὁ περαστικὸς
 ξεβρασμένο ἀπὸ τὰ κύματα· πολλὰς φορὲς τοῦ κυνηγοῦ,
 ἀκόμα κι ὅποιον κανένas σκότωσε στὴν μάχη. Μὰ ὁ γείτονάς μου,
 10 ἐνῶ μὲ εἶχαν θάψει τὰ χέρια κάποιου φίλου, λήστεψε τὸν τάφο μου.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΠΑ'

ΑΛΛΟ

Ἦ χρυσοῦ δολίιο πόσον κακὸν ἐπλετ' ἀνηλοῦς!
Ζῶσιν, καὶ φθιμένοις χεῖρα φέρεις ἄδικον.
Οἷς γὰρ ἐμὸν τύμβον τε καὶ ὄστέα δῶκα φυλάσσειν,
τῶνδ' ὑπὸ ταῖς ἀλιτραῖς ἐξολόμην παλάμαις.

ΠΒ'

ΑΛΛΟ

Πάντ' ἔθανεν. Νεκύεσσιν ἐπαίζομεν. Οὐτις ἔτ' αἰδῶς
ἐκ ζώντων φθιμένοις. Δέρκεο τόνδε τάφον,
ὄν γ' ἐλπίς χρυσοῖο διώλεσε τόσσον ἐόντα,
θαῦμα παρερχομένοις, θαῦμα περικτιόσιν.

ΠΓ'

ΑΛΛΟ

Λίσσομαι, ἦν γε θάνω, ποταμῶ δέμας, ἢ κύνεσσιν
ρίψατε, ἢ πυρὶ δάψατε παντοφάγῳ·
λώϊον, ἢ παλάμησι φιλοχρύσησιν ὀλέσθαι.
Δεΐδια, τόνδε τάφον τοῖα παθόνθ' ὀρώων.

ΠΑ'

ΑΛΛΟ

Τί φοβερό κακὸ ποὺ εἶσαι, δολερὸ κι ἄσπλαγχο χρυσάφι!
 Σὲ ζωντανούς καὶ νεκρούς σηκώνεις ἄδικα χέρια.
 Σ' ὄποιους ἔδωσα νὰ φυλάγουν τὸν τάφο καὶ τὰ ὀστά μου,
 αὐτουνῶν τ' ἄσεβῆ χέρια μὲ κατάστρεψαν.

ΠΒ'

ΑΛΛΟ

Πέθαναν τὰ πάντα· παίζαμε μὲ τοὺς νεκρούς. Καμιὰ ντροπή
 στοὺς νεκρούς ἀπὸ τοὺς ζωντανούς. Κοίταξε αὐτὸν τὸν τάφο,
 τόσο μεγάλο καὶ τὸν ρήμαξε ἡ ἐλπίδα τοῦ χρυσοῦ·
 στέκονται οἱ περαστικοὶ καὶ θαυμάζουν, θαυμάζουν κι οἱ γείτονες.

ΠΓ'

ΑΛΛΟ

Σᾶς παρακαλῶ, ὅταν πεθάνω, τὸ σῶμα μου στὸ ποτάμι ἢ στὰ σκυ-
 [λιὰ
 πετάξτε το ἢ στὴ φωτιά κάψτε το ποὺ τρώει τὰ πάντα.
 Καλύτερα, παρὰ νὰ χαθῶ ἀπὸ χέρια λυσσασμένα γιὰ χρυσό.
 Τρομάζω βλέποντας τί φοβερὰ ἔπαθε αὐτὸς ὁ τάφος.

ΠΑ'

ΑΛΛΟ

Δήποτε Κύρος ἀναξ, βασιλήϊον ὡς ἀνέωξεν
τύμβον ἐπὶ χρυσῶ, γράμμα τόδ' ἦρε μόνον
«οἴγειν ἀπλήστοιο τάφους χερός». Ὡς δὲ σὺ τόσσον
σῆμα τόδ' οὐχ ὀσίαις οἴξας, ἀνερ, παλάμαις.

ΠΕ'

ΑΛΛΟ

Ὅς κακὸς οὐ φθιμένοισι, τάχα φθιμένοισιν ἀρήγοι
ὄς δ' οὐδὲ φθιμένοις, οὔποτ' ἂν οὐ φθιμένοις.
Ὡς δὲ σὺ, τοῖς φθιμένοισιν ἐπεὶ τάφον ἐξαλάπαξας
οὔποτ' ἂν οὐ φθιμένοις χεῖρα φέροις ὀσίην.

ΠΣΤ'

ΑΛΛΟ

Μαρτύρομ', οὐδὲν ἔχω· πτωχὸς νέκυς ἐνθάδε κεῖμαι
μή με τεαῖς ἀτίσης τυμβοφόνοις παλάμαις.
Οὐδὲ γὰρ οὗτος ἔχεν χρυσὸν τάφος· ἀλλ' ἔδαϊχθη.
Πάντα φιλοχρύσοις ἄμβατα· φεῦγε Δίκη.

ΠΔ'

ΑΛΛΟ

Κάποτε ὁ βασιλιάς Κύρος, ὅταν ἄνοιξε ἓνα βασιλικὸ
τάφο, γιὰ νὰ βρεῖ χρυσάφι, βρῆκε μόνο αὐτὴ τὴν ἐπιγραφή:
«χέρια ἄπληστα ἀνοίγουν τοὺς τάφους». Ἔτσι κι ἐσύ, τάφο
πελώριο ἀνοιξες, ἄνθρωπε, μὲ χέρια ἀνόσια.

ΠΕ'

ΑΛΛΟ

Ὁ κακὸς στοὺς ζωντανούς, μπορεῖ ἴσως νὰ βοηθήσει τοὺς νε-
[κρούς]
ἂν ὄχι τοὺς νεκρούς, οὐδέποτε θὰ βοηθοῦσε τοὺς ζωντανούς.
Ἔτσι κι ἐσύ, κακὸς στοὺς νεκρούς ποὺ ρήμαξες τὸν τάφο τους,
ποτὲ στοὺς ζωντανούς δὲ θ' ἀπλώσεις φιλικὸ χέρι.

ΠΣΤ'

ΑΛΛΟ

Δέν ἔχω τίποτα, σᾶς βεβαιώνω· ἐδῶ κείτομαι φτωχὸς νεκρός,
μὴ μ' ἐξευτελίσεις μὲ τὰ χέρια σου ποὺ τοὺς τάφους χαλοῦν.
Καὶ τοῦτος ὁ τάφος δέν εἶχε χρυσάφι ἀλλὰ ρημάχτηκε
Ἦλα τὰ πατοῦν ὄσοι λυσοῦν γιὰ χρυσό. Δικαιοσύνη, φεύγα.

ΠΖ'

ΑΛΛΟ

*Οἱ τύμβοι φθιμένοισιν ἀρήζατε, εἶπον ἅπαντες,
ἠνίχ' ὁ λυσσήεις τόνδ' ἐτίναξε τάφον.
Οἱ νέκυες τύμβοισι τί ρέζομεν; αὐθις ἀέρθη,
ὡς ἐπὶ βουκτασίῃ γαῖαν ἀφείσα Δίκη.*

ΠΗ'

ΑΛΛΟ

*Ἦλυθεν εἰς αἶδην τις ὁ δ' ἔπατο, ἄλλος ὄλεσσε
θῆρας, ὁ δὲ πλεκτὸν υἱεῖ τευῖζε δόμον.
Τούτων οὗτος ἀνήρ οὐ δεύτερον ἔργον ἔρεξεν,
τόνδε τάφον ρήξας χεῖρεσιν οὐχ ὀσίαις.*

ΠΘ'

ΑΛΛΟ

*Εἰ τόσον ἔργον ἔγειρας ὀλωλότι, οὐ μέγα θαῦμα·
εἰ δὲ τόσον διέπερσας, αἰοίδιμος ἐσσομένοισιν,
καὶ σέ τις ἐν μεγάλοισιν ἀριθμήσει κακοεργοῖς,
τύμβον ἀναρρήξανθ', ὃν καὶ τρομέουσι φονῆες.*

ΠΖ'

ΑΛΛΟ

Εἶπαν οἱ τάφοι ὄλοι μαζί στοὺς νεκρούς: «Βοηθήστε»,
 ὅταν ὁ λυσσασμένος γκρέμισε τὸν τάφο τοῦτο.
 Κι οἱ νεκροὶ στοὺς τάφους: «τί νὰ κάνομε; Πάλι ἔφυγε
 στὸν οὐρανὸ ἀφήνοντας τὴ γῆ μετὰ τὸ σκότωμα τῶν βοδιῶν ἢ
 [Δίκη].»

ΠΗ'

ΑΛΛΟ

Κατέβηκε κάποιος στὸν ἼΑδη· ὁ ἄλλος πέταξε, ὁ ἄλλος σκότωσε
 θηρία, ἄλλος ἔφτιαξε πλεχτὸ σπίτι γιὰ τὸ γιό του.
 Ἄλλὰ αὐτὸς ἐδῶ ἀνοίγοντας τοῦτο τὸν τάφο
 δὲν ἔκανε ἀπ' αὐτοὺς κατώτερο ἔργο μὲ χέρια ἀνόσια.

ΠΘ'

ΑΛΛΟ

Ἄν ὕψωσες γιὰ τὸ νεκρὸ τόσο χτίσμα, δὲν εἶναι τόσο θαυμαστό.
 Θὰ γίνεις ὅμως ξακουστὸς σ' ὄσους θὰ ρθοῦν, ἀφοῦ τέτοιο ἔργο
 ρήμαξες, καὶ θὰ σὲ λογαριάσουν μὲ τοὺς μεγάλους κακούργους,
 ἀφοῦ ἀνοιξες τάφο πού κι οἱ φονιάδες ἀκόμα τρομάζουν.

4'

ΑΛΛΟ

Χρυσὸς μὲν Ροδίοισιν ἐπέκλυσε. Σοὶ δ' ἀπὸ τύμβου
 χρυσὸν φέρει σίδηρος, δὲ κακὸν φέρει.
 Ὅρουσ', ὄρουσε πάντας. Ἡ τάχ' ἂν σέ τις
 τύμβος ἢ ἐξολέσειε πεσῶν, νεκύεσσι δ' ἀρήγοι.

4A'

ΑΛΛΟ

- Τύμβος ἔην, νῶν δ' εἰμὶ λίθων χύσις, οὐκ ἔτι τύμβος.
 Ταῦτα φιλοχρύσοις εἶδα. Ποία δίκη;
 Αἴ, αἴ! καὶ τέφρη γενόμεν, καὶ χεῖρας ἀλίτρων
 οὐκ ἔφυγον. Χρυσοῦ τί γε χερείοτερον;
- 5 Ἄζομαι ἀνδρομέης γενεῆς ὕπερ, εἴ σέ τις ἔτλη,
 τύμβε, χαμαὶ βαλέειν οὐχ ὀσίοις παλάμαις.
 Τύμβος ἐγὼ, σκοπιή τις ἀπ' οὖρεος· ἀλλὰ με χεῖρες
 θῆκαν ἴσον δαπέδῳ. Τίς τάδ' ἄνωξε νόμος;
 Οὗτος ἐμὸς δόμος ἦεν ὀλωλότος. Ἀλλὰ σίδηρος
- 10 Ἦλθ' ἐπ' ἐμῷ τύμβῳ. Σὸν δόμον ἄλλος ἔχει.
 Τὴν σκαπάνην ἐπ' ἄρουραν· ἐμοῦ δ' ἄπο χάζεο τύμβου,
 χάζεο. Οὐδὲν ἔχω πλὴν ζακότων νεκῶν.
 Εἴ σ', ἀπληστε, τάφων δηλήμονα τοῖον ἐόλπειν,
 πάσσαλος ἂν τῆδε καὶ τροχὸς ἐκρέματο.
- 15 Τίπτε μ' ἀνοχλίζεις κενεὸν τάφον; Ὅστέα μοῦνα
 Κεῦθω, καὶ σποδιὴν τοῖσιν ἐπερχομένοις.

4'

ΑΛΛΟ

Τὸ χρυσάφι κάποτε πλημμύρισε τὴ Ρόδο. Ἐσὺ παίρνεις
 χρυσάφι ἀπὸ τὸν τάφο μὲ τὸ σίδηρο ποὺ κάνει κακό.
 Σκάψε τοὺς δλους, σκάψε τοὺς. Ἴσως κάποιος τάφος
 πέσει καὶ σὲ πλακώσει ὑπερασπίζοντας τοὺς πεθαμένους.

4Α'

ΑΛΛΟ

- Ἦμουν τάφος, τώρα ἓνας σωρὸς πέτρες κι ὄχι πιά τάφος.
 Αὐτὸ ἄρεσε στοὺς χρυσολυσσαμένους. Ποῦ ἡ δικαιοσύνη;
 Ἀλίμονο! Καὶ στάχτη ἔγινα καὶ τὰ χέρια τῶν ἀνόσιων
 δὲν ξέφυγα. Τί εἶναι χειρότερο ἀπὸ τὸ χρυσάφι;
 5 Φοβοῦμαι γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος, ἂν κάποιος τόλμησε
 νὰ σὲ γκρεμίσει, τάφε, μ' ἀνόσια χέρια.
 Ἦμουν ἐγὼ μνήμα, βίγλα ἀπὸ τὸ βουνὸ ἀλλὰ κάποιος
 μὲ ἰσοπέδωσε. Ποιὸς νόμος τὸ ὄρισε αὐτό;
 Ἦμουν νεκρὸς κι ἦταν τὸ σπίτι μου. Ἀλλὰ στὸν τάφο μου
 10 ἦρθε τὸ σίδηρο. Τὸ δικό σου σπίτι τὸ ἔχει ἄλλος.
 Πάρε τὸ ξινάρι στὰ χωράφια, κ' ἀπ' τὸν τάφο μου φύγε,
 φύγε. Δὲν ἔχω τίποτ' ἄλλο ἀπὸ ἀγριεμένους νεκρούς.
 Ἄν περίμενα, ἀχόρταγε, πὼς θά 'σουν τέτοιος τάφων χαλαστής,
 πάσσαλος ἐδῶ καὶ τροχὸς θά κρεμόταν.
 15 Τί μὲ ἀναστατώνεις ἓνα ἄδειο μνήμα; Ὅσα μόνάχα
 κρύβω καὶ στάχτη γι' αὐτοὺς ποὺ θά 'ρθουν.

4B'

ΑΛΛΟ

Τύμβος ἐγὼ τύμβων πανυπέρτατος. Ἀλλά μ' ἔωξεν
ὥς τινα τῶν πολλῶν ἀνδροφόνος παλάμη.
Ἀνδροφόνος παλάμη με διώλεσε. Ἀήξατε τύμβων,
θνητοί, καὶ κτερέων. Δεῦτ' ἐπὶ νεκρά, κύνες.
5 Δεῦτ' ἐπὶ νεκρά, κύνες. Χρυσοῦ διζήτορες ἄνδρες
ἤδη καὶ νεκῶν χρυσολογοῦσι κόνιν.

4Γ'

ΑΛΛΟ

Ἄλλος τύμβον ἔγειρε· σὺ δ' ὤλεσας. Ἄλλος ἐγείροι
σὸν τάφον εἴ γε θέμις· ἄλλος ἔραζε βάλαι.
Ἦδη καὶ νεκύεσσιν ἐπέκραον οἱ φιλόχρυσοι·
φεύγετε δ' ἐκ τύμβων, εἰ σθένος, οἱ φθίμενοι.
5 Τίπτε μ' ἀνοχλίζεις; νεκῶν ἀμενηνὰ κάρηνα
μοῦνα φέρω! Τύμβων ὀστέα, πλοῦτος ἅπας.
Δαίμονας, οἱ με ἔχουσιν, ἀλεύεο. Οὐτι γὰρ ἄλλο
τύμβος ἔχω. Τύμβων ὀστέα, πλοῦτος ἅπας.
Εἰ χρυσοῦ δόμος ἦεν ὄλος τάφος, ὦ φιλόχρυσε,
10 οὐποτ' ἔδει τοίην χεῖρα φέρειν φθιμένοις.
Ἀθήη καὶ σιγὴ νεκῶν γέρας· ὥς ἀλάπαξεν
οὗτος, ἐμὸν πολλοῖς θῆκεν ἀεισμα τάφον.
Πάντ' ἔχετε ζῶντες. Ἐμοὶ δ' ὀλίγοι τε φίλοι τε
λᾶες τῷ φθινομένῳ. Φεῖδεο σὺ νέκυος.

4B'

ΑΛΛΟ

Τάφος ἐγὼ πανύψηλος, πάνω ἀπ' ὄλους. Ἄλλὰ μὲ ἀνοιξε
 τὸ φονικὸ χέρι σὰν κάποιον ἀπὸ τοὺς πολλοὺς.
 Τὸ φονικὸ χέρι μὲ ρήμαξε. Σταματήστε τοὺς τάφους,
 ἄνθρωποι, καὶ τὰ νεκρικὰ δῶρα. Ὁρμηστε στὰ πτώματα, σκυλιά·
 ὀρμηστε στὰ πτώματα, σκυλιά. Ἄνθρωποι χρυσοθήρες
 τῶρα κοσκινίζουν γιὰ χρυσάφι καὶ τὸ χῶμα τῶν νεκρῶν

4Γ''

ΑΛΛΟ

Ἄλλος ἔχτισε τὸν τάφο, σὺ τὸν γκρεμίσεις. Νὰ σοῦ χτίσουν
 κι ἐσένα τάφο, ἂν εἶναι δίκαιο, κι ἄλλος νὰ τὸν γκρεμίσει.
 Τώρα οἱ χρυσολυσσασμένοι ὀρμησαν καὶ στοὺς νεκρούς.
 Φύγετε ἀπ' τοὺς τάφους, νεκροί, ἂν ἔχετε δύναμη.

- 5 Γιατί μὲ ταραζεις; Νεκρῶν ἀδύνατα κεφάλια
 ἔχω μονάχα. Τὰ ὅστα εἶναι ὄλος ὁ πλοῦτος τῶν τάφων.
 Ἀπόφυγε τὰ πνεύματα ποὺ μὲ κατοικοῦν. Τίποτ' ἄλλο δὲν ἔχω,
 ἀφοῦ εἶμαι τάφος. Τὰ ὅστα εἶναι ὄλος ὁ πλοῦτος τῶν τάφων
 Ἀκόμα κι ἂν σπίτι ἀπὸ χρυσάφι ἦταν ὄλος ὁ τάφος, δὲ θὰ ἔπρεπε
 10 ποτέ, χρυσολάτρη, ν' ἀπλώσεις τὸ χέρι σου στοὺς νεκρούς.
 Τῶν νεκρῶν τὸ βραβεῖο ἢ λήθη κι ἢ σιωπή· μὰ ἔτσι ὅπως τοῦτος
 μὲ ρήμαξε, ἔκανε τὸν τάφο μου μῦθο νὰ τὸν διηγοῦνται.
 Ὅλα τὰ χεστε, ζωντανοί· σ' ἐμένα τὸ νεκρὸ ἀπόμειναν
 λίγες πέτρες καὶ μοῦ φτάνουν. Σεβάσου ἐσὺ τὸ νεκρὸ.

15 Οὐ χρυσοῦ δόμος εἰμί· τί τέμνομαι αὐτὸς ἔγωγε;

Τύμβος, ὃν ὀχλίσεις, πλοῦτος ἐμοῦ νέκυσ.

Τύμβος ἐγὼ κλέος ἦα περικτιόνων ἀνθρώπων·
νῶν δ' εἰμί στηλῆ χειρὸς ἀλιτροτάτης.

Εἰ λίην φιλόχρυσον ἔχεις κέαρ, ἄλλον ὀρύσσειν

20 χρυσόν. Ἐμοὶ δ' οὐδὲν πλὴν φθιμένων κτερέων.

Μὴ δεΐξης μερόπεσσι γυμνὸν νέκυν· ἢ σὲ γυμνώσει
ἄλλος. Ὁ δὲ χρυσὸς πολλάκις ἐστὶν ὄναρ.

Οὐχ ἄλις ἦε βροτοῖσι βροτοῦς ἐπι χειῖρας ἰάλλειν·
ἀλλὰ καὶ ἐκ νεκύων σπεύδετε χρυσὸν ἔχειν.

25 Ὑμετέροις τύμβοισιν ἀρῆξάτε, οἱ τὸδ' ὀρῶντες
σῆμα δαιχθέν. Ὅσον λεύσσετε τυμβολέτην!

Τίς με τὸν ἐξ αἰῶνος ἀκινήτοισι λίθοισι
κευθόμενον, θνητοῖς δεῖξε πένητα νέκυν;

Τίπτε τάφον διέπερσας ἐμόν, τάλαν; Ὡς διαπέρση

30 σοὶ γε Θεὸς βιοτήν. Ὡ φιλόχρυσον ἄγος!

Ὡμοσα τοὺς φθιμένους, καὶ ὦμοσα Τάρταρον αὐτόν,
μήποτε τυμβολέταις εὐμενεὲς δμμα φέρειν.

Οὔρεα καὶ πρῶνες, τὸν ἐμόν τάφον ὡς τιν' ἐταίρων
κλαύσατε. Πᾶς δὲ πέσοι τῷ σὲ τεμόντι λίθος.

35 Πλούσιος, εἰμί πένης, τύμβῳ πολὺς, ἔνδον ἄχρυσος·
ἴσθι καθυβρίζων νεκρὸν ἀσυλότατον.

Κἂν στηῆς πυθμένος ἄχρθς ἐμοῦς κευθμῶνας ὀρύσσων,
μόχθος σοι τὸ πέρασ. Ὅστέα μοῦνον ἔχω.

Τέμνετε, τέμνετε ὦδε. Πολύχρυσος γὰρ ὁ τύμβος

40 τοῖς ποθέουσι λίθους· τ' ἄλλα δὲ πάντα κόνις.

Γαῖα φίλη, μὴ σοῖσι θανάθ' ὑποδέχνησο κόλποις,
τὸν τυμβωρυχίης κέρδεσι τερπόμενον.

Ὑβριστής ἐπ' ἐμὲ ἦλθε τὸν οὐ ζῶοντα σίδηρος,
καὶ χρυσὸν ποθέων, ἠὔρε πένητα νέκυν.

- 15 Δὲν εἶμαι σπίτι ἀπὸ χρυσάφι. Γιατί μὲ συντρίβεις;
 Ἐμένα τὸν τάφο πὺ ταραζεῖς μ' ἔχει ὁ νεκρὸς πλοῦτο τοῦ
 ἤμου καμάρι γιὰ ὄσους κατοικοῦν ὀλόγυρα.
 καὶ τῶρα εἶμαι σωρὸς ἀπὸ χέρι ἀσεβέστατο.
 Ἄν ἀγαπᾷ ἡ καρδιά σου τὸ χρυσάφι, νὰ βγάζεις χρυσάφι
- 20 ἀπὸ ἀλλοῦ. Σ' ἐμένα δὲ θὰ βρεῖς ἄλλο ἀπὸ δῶρα νεκρικά.
 Μὴ δεῖξεις στοὺς θνητοὺς γυμνὸ νεκρὸ ἀλλιῶς θὰ σὲ ξεγυμνώσει
 ἄλλος. Ὁ χρυσὸς εἶναι πολλὰς φορὲς ὄνειρο.
 Δὲ φτάνει οἱ ζωντανοὶ νὰ χτυποῦν τοὺς ζωντανούς;
 Ὁ νοῦς σας εἶναι νὰ βγάξετε χρυσάφι κι ἀπ' τοὺς νεκρούς.
- 25 Προστατέψτε τοὺς τάφους μας ὄσοι βλέπετε
 ρημαγμένο τὸ μνήμα τοῦτο. Κοιτάξτε καλὰ τὸ χαλαστή.
 Ἄπὸ αἰῶνες μ' ἔκρυβαν οἱ ἀσάλευτες πέτρες.
 Ποιὸς τῶρα μ' ἔδειξε στοὺς θνητοὺς φτωχὸ νεκρὸ;
 Γιατί ρήμαξες, δύστυχε, τὸν τάφο μου; Γιὰ νὰ ρημάξει
- 30 ἔσένα ὁ Θεὸς τῆ ζωῆ σου. Ὡ φιλόχρυσο μίασμα!
 Ὁρκίστηκα στοὺς νεκρούς, στὸν ἴδιο τὸν τάρταρο ὀρκίστηκα,
 νὰ μὴ ρίξω ποτὲ ἡμερο βλέμμα στοὺς ταφοχαλαστές.
- Βουὰ καὶ λόφοι, τὸν τάφο μου σὰν ἓνα σύντροφό σας
 θρηνηστε. Ἄς πέσει κάθε πέτρα σ' ἔσένα πὺ τὸν γκρέμισες.
- 35 Πλούσιος πρῶτα, τῶρα φτωχὸς· λαμπρὸς ὁ τάφος μου, μέσα δίχως
 [χρυσό.
- Μπορεῖς νὰ ἐξευτελίζεις τὸ νεκρὸ πὺ εἶναι ἱερότατος.
 Κι ἂν φτάσεις στὸν πυθμένα σκάβοντας τίς κρύπτες μου,
 στὸ τέλος θὰ σοῦ μείνει ὁ κόπος. Ἐχω μονάχα ὄστα.
 Κομματιάζετε, κομματιάζετε ἔτσι. Γεμάτος χρυσάφι ὁ τάφος
- 40 γιὰ ὄσους ποθοῦν πέτρες· ὄλα τ' ἄλλα εἶναι σκόνη.
- Γῆ ἀγαπητή, μὴ δέχεσαι στοὺς κόρφους σου, ὅταν πεθάνει,
 ὄποιον ἔχει χαρὰ τοῦ τὰ κέρδη τῆς τυμβωρυχίας.
 Ἦρθε στὸ νεκρὸ ἐμένα ἀλαζονικὸ τὸ σίδηρο·
 ποθοῦσε χρυσάφι καὶ βρῆκε ἓνα φτωχὸ νεκρὸ.

ΑΛΛΟ

*Μῦθος Τάρταρος ἦεν· ἐπεὶ τάφον οὐκ ἀνέωξεν
οὗτος ἀνὴρ· οἴμοι, ὡς βραδύπους σύ, Δίκη!
Ὡς βραδύπους σύ, Δίκη! Καὶ Τάρταρος οὔποτε δεινός!
Οὐ γὰρ ἂν οὗτος ἀνὴρ τόνδ' ἀνέωξε τάφον.*

4Δ'

ΑΛΛΟ

Μύθος ἦταν ὁ Τάρταρος· ἀφοῦ τὸν τάφο τὸν ἀνοιξε
τοῦτος ὁ ἄνθρωπος. Ἀλίμονο, Δίκη, πόσο εἶσαι ἀργοκίνητη!
Πόσο εἶσαι ἀργοκίνητη, Δίκη! Κι ὁ Τάρταρος δὲν εἶναι τρομερός.
Ἄλλιῶς ὁ ἄνθρωπος τοῦτος δὲ θ' ἀνοιγε τὸν τάφο.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

Οί αριθμοί παραπέμπουν στη σελίδα.

Ευρετήρια ονομάτων και πραγμάτων

Α'

- Ἄαρων 28.
Ἄββακούμ 152.
Ἄβδίας 152.
Ἄβραάμ 232. 236. 250.
Ἄβραμίδες 60.
ἀγαμία 18.
ἀγανοφροσύνη 208.
Ἄγαπητός, — οἱ 278. 280. 288.
Ἄγγαῖος 152.
Ἄγγισιάδης 86.
Ἄθηναί 258.
Αἴγυπτος 26. 66. 130. 150. 272.
αἷμα 20. 34. 36. 42. 50. 100. 116.
αἰσχροτής 142.
αἰσχύνη 140.
Ἄλεξάνδρεια 178.
Ἄλέξανδρος 96.
ἀλήθεια 152.
- Ἄλκίνοος 94.
Ἄλύπιος 180.
ἄμιλλα 146.
Ἄμφιλόχιος 244. 248.
Ἄμφιλοχος 54. 108. 182. 184.
186. 244.
Ἄμφίων 94.
Ἄμώς 152.
Ἄνάξαρχος 274.
Ἄννα 216.
ἀνδρόγυνος 90.
ἀνδροφόνος 90.
Ἄλπις 130.
Ἄποκάλυψις 156.
Ἄρειος 148.
ἀρετή 16. 20. 30. 92. 98. 138.
266. 294.
Ἄριθμοί 152.
Ἄρισταῖος 132. 238.
Ἄρμενία 26. 32.
Ἄσκραῖος 128.

Ἄσμα ἄσμάτων 152. Ἄστέ-
ριος 22.
ἀταλοφροσύνη 292.
Ἄτθις (Ἀθῆναι) 166.
Αὔσόνιοι, -οι 36. 112. 194.
Ἀχαμινίδαι 72.

Β'

Βάκχος 130.
Βασιλεῖται (Βιβλία Π.Δ.) 152.
Βασίλειος 28. 256. 258.
Βασίλισσα 260.
βασκανία 32. 94.
Βάσος 248. 250.
Βελίαρ 24.
Βηθλεὲμ 210.
Βιθυνοὶ 174.
Βιταλιανὸς 38.
Βοσπόριος 54.
Βραγχίδαι 130.

Γ'

Γαλάται 154.
γάμος 60. 66.
γαστρίμαργος, -οι 142.
γέλως 142.
Γεώργιος 260.
Γιγάντιος 272.
Γοργόνιον, (Γοργονία) 180. 246.
Γραφή, -αὶ 148. 152. 156.

Γρηγόριος, ἀδελφὸς Μ. Βασι-
λείου, 168. 204.
Γρηγόριος, ὁ Θεολόγος, 54. 102.
134. 178. 206. 208. 218. 220.
242. 246. 252. 254. 258. 264.
296.
Γρηγόριος, πατὴρ Γρηγορίου Θε-
ολόγου, 180. 208. 210. 212.
220. 232. 240. 242. 262. 274.

Δ'

δαίμων 48. 104. 128. 130. 294.
296. 330.
Δανιὴλ 154.
Δαυτδ 60.
Δάφνη 130.
Δευτερονόμιον, βιβλίον Π. Δια-
θήκης, 152.
Δίκη 306. 308. 336. 338. 340.
346.
Διοκαιοσαρεῖς 32. 246.

Ε'

Ἐβραῖοι 154.
εἶδωλον, -α, 116. 286.
Ἐκάτη 130.
Ἐκκλησιαστής, βιβλίον Π. Δια-
θήκης, 152.
Ἐλένη 94.

Ἐλευσίς 130.
 Ἐλικῶνες 292.
 Ἐλλάδιος 18. 190. 192.
 Ἐλλάς 68. 114. 184.
 Ἐλλην, -ες 150.
 Ἐλλήνιος 32.
 ἔλπις 20. 28. 92. 156. 262.
 Ἐμμέλεια 204. 260. 262.
 Ἐμπεδοτύμος 132. 218.
 Ἐνωὶ 54.
 Ἐνώχ 234.
 Ἐξοδος, βιβλίον Π. Διαθήκης,
 152.
 ἐπίορκος, -οι 90.
 Ἐπιστολαὶ Καθολικαὶ 154.
 Ἐπιστολαὶ Παύλου 154.
 Ἐρινὺς 38. 54. 58. 326.
 Ἐρμῆς 120. 128.
 ἔρωσ 42.
 Ἐσδρας 152.
 Ἐσπερος 152.
 Εὐα 24.
 Εὐάνδρος 22.
 Εὐλάλιος 18. 190.
 Εὐπράξιος 264. 274.
 εὐσέβεια 16. 20.
 Εὐφήμιος 182. 184. 186. 188.
 190.
 Ἐωσφόρος 152. 290.

Ζ'

Ζάλμοξις 130.
 Ζαχαρίας 152.
 ζωὴ 14. 18. 24. 28. 70. 192.

Η'

Ἡλίας 234. 240.
 Ἡλιόδωρος 22.
 Ἡρακλῆς 132. 218.
 Ἡσαΐας 154.
 Ἡσίοδος 128.
 Ἡχώ 52.

Θ'

θάνατος 50. 82. 126. 222. 238.
 240. 268. 282.
 Θέκλα 108.
 Θέμις 194.
 Θεόγνιος 20.
 Θεὸς 12. 16. 18. 20. 22. 24. 26.
 30. 34. 36. 38. 40. 44. 52. 54.
 56. 60. 62. 68. 76. 82. 84. 90.
 92. 94. 96. 100. 102. 108.
 110. 112. 114. 116. 118. 122.
 124. 126. 132. 136. 148. 150.
 154. 156. 206. 208. 224. 226.
 232. 240. 242. 250. 268. 272.
 274. 284. 310. 314. 322. 324.
 326. 344.
 Θεοσέβιος 262.
 θεότης 44. 58.
 Θεσπέσιος 166.
 Θεσσαλονικεῖς 154.
 θυμὸς 46. 58. 312.
 θυσία 12. 18. 28. 84. 236. 260.

Γ'

Ἰακώβ 22.
 Ἰεζεκιήλ 154.
 Ἰερεμίας 154.
 Ἰεφθάε 236.
 Ἰησοῦς (Ναυῆ) 152.
 Ἰθάκη 122.
 Ἰνδός, -οὶ 26.
 Ἰουδαῖος 148.
 Ἰούδας, ἀπόστολος 154.
 Ἰούδας, προδότης, 290.
 Ἰουλιανός 34.
 Ἰσσάκ 22.
 Ἰσις 130.
 Ἰωάννης, εὐαγγελιστής, 154. 156.
 Ἰὼβ 152.
 Ἰωήλ 152.
 Ἰωνᾶς 152.

Κ'

Καισάρεια 258.
 Καισάριος 168. 170. 172. 174.
 176. 178.
 κακία 42. 288.
 κακότης 40. 52.
 Καππαδόκαι 112. 134. 176. 178.
 184. 186. 248. 256. 316.
 Κάρες 316.
 Καρτέριος 18. 250. 252. 254.
 Κασταλία 130.
 Κεκροπία 166.
 Κεκροπίδαι 72.

Κίρκη 94.
 Κορίνθιοι 154.
 Κορύβας 130.
 Κριταὶ 152.
 Κυβέλη 130.
 Κύπρις 130.
 Κῦρος 336.

Λ'

Λαέρτης 94.
 Λάζαρος 34. 48.
 Λακωνία 130.
 Λεόντιος 22.
 Λευϊτικὸν 152.
 Λιβία 182.
 Λιβύη 200.
 Λίνδος 130.
 Λόγος 10. 76. 80. 114. 116. 124.
 128. 132. 154. 156.
 Λουκάς 154.

Μ'

Μακρίνα 260.
 Μαλαχίας 154.
 Μανασῆς 46.
 Μαξέντιος 264.
 Μαριάμ 216.
 Μάρκος 154.
 Μαρτινιανός 192. 194. 196. 198.
 200. 202.
 Ματθαῖος 154.

μαχτοσύνη 46.
 Μελέαγρος 72.
 Μεμφίς 130.
 Μηρρά 280.
 Μίδας 300.
 Μίθρας 130.
 Μιχαίας 152.
 μνημοσύνη 326.
 μοιχός, -οί 90.
 Μοῦσα, -αι 52. 186. 188. 246.
 Μῶμος 32. 284.
 Μωϋσῆς 118. 150. 206.

Ν'

Ναοῦμ 152.
 Ναυκράτιος 164. 166.
 Νεῖλος 26. 130.
 Νεμέσιος 112. 132. 134.
 Νίκαϊα 174.
 Νικόβουλος 64.
 Νικομήδεια 18. 250. 252. 254.
 Νίνος 46.
 Νόννα 174. 178. 180. 214. 216.
 218. 220. 222. 224. 226. 228.
 230. 232. 234. 236. 238. 240.
 242.

Ο'

Ὀδρυσοί 52.
 Ὀδυσσεὺς 94.
 Ὀλυμπιάς 102.

Ὀμηρος 128.
 ὀμοφροσύνη 102.
 Ὀρφεὺς 52. 92. 128.
 Ὀσιρις 130.

Π'

Παραλειπόμενα, βιβλίον Π. Δια-
 θήκης, 152.
 παρθενία 214.
 Παροιμῖαι βιβλίον Π. Διαθήκης,
 152.
 Πατήρ 48. 60. 80. 84.
 Παῦλος 140. 154.
 Παῦλος 266.
 Πέλοψ 72.
 Πεντάτευχος, βιβλίον Π. Διαθή-
 κης, 152.
 Πέτρος 44. 154.
 Πίσσα 98.
 Πίστις 324.
 πλοῦτος 36. 98. 134. 300.
 Πλούτων 268.
 Πνεῦμα 14. 22. 46. 56. 70. 112.
 120. 128. 150. 240. 258.
 Πολυκράτης 40.
 πονηρία 146.
 Πόντος 256.
 Προαιρέσιος 166.
 Πρόσυμνος 130.

Ρ'

Ρῆνος 74.

Ρόδος 340.
 Ρούθ, βιβλίον Π. Διαθήκης, 152.
 Ρώμη 200. 202.

Σ'

Σαβέλλος 148.
 Σάμιος, -οι 40.
 Σαμουήλ 216.
 Σάραπισ 130.
 Σάρρα 216.
 Σέλευκος 136. 156.
 Σεμίτη 130.
 Σηγώρ 56.
 Σίβυλλα 128.
 Σικανία (Σικελία) 194. 200.
 Σίσυφος 198.
 Σκύλλα 122.
 Σόδομα 56. 308.
 Σολομών 152.
 Σουσαῖνα 216.
 Σοφονίας 152.
 Σπαρτιάτης, -αι 72.
 σταυρός 118. 128.
 συνείσακτ., -οι 282.
 σωφροσύνη 102. 108. 182. 280.
 286.

Τ'

Τάνταλος 192.
 Τάρταρος 192. 344. 346.

Ταῦροι 130.
 Τιμόθεος 154.
 Τιτάν 328.
 Τριάς 12. 54. 84. 148. 156. 204.
 206. 208 236. 250. 256.
 Τροία 128.
 Τροφώνιος 132.
 τυμβολέτης 310. 326.
 τύμβος 328. 330. 332. 334. 336.
 340. 342. 344.
 τυμβοφόνος, -οι 336.
 τυμβοχόος, -οι 326.
 τυμβωρύχοι 30.
 τύφος 94.
 Τυφωεύς 306.

Υ'

ὑβρις 56. 74. 108. 124.
 Υἱός 52. 108.
 Ὑμέναιοι 186.

Φ'

Φαέθων 114.
 φθόνος 18. 94. 178. 184.
 φθορά 268.
 Φιλάγριος 178. 274. 276.
 Φιλάδελφος 22.
 Φιλήμων 154.
 Φίλιπποι 154.
 Φιλτάτιος 238. 246. 262.

Φρύγιοι 130.
Φωκᾶς 44.

χρυσός 330. 332. 334. 336. 340.
342. 344.

Χ'

Χάριτες 186. 188. 190. 246.
Χάρυβδις 122.
Χείρων 50.
Χειρωνίς 108.
Χριστός 10. 12. 14. 16. 18. 22.
26. 28. 44. 46. 52. 56. 70. 80.
82. 104. 116. 120. 122. 124.
128. 130. 132. 134. 190. 192.
196. 204. 212. 220. 228. 232.
234. 248. 250. 252. 254. 256.
258. 260. 264. 278. 288. 292.
296.

Ψ'

Ψαλμοί 152.
ψυχή 12. 22. 24. 56. 72. 78. 138.
178. 184. 198. 204. 236. 238.
276. 278. 286.

Ω'

ώδις 32.
Ὠσηὲ 152.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
ΕΠΗ ΙΣΤΟΡΙΚΑ	7 - 157
Β' ΕΠΗ ΕΙΣ ΕΤΕΡΟΥΣ	7 - 157
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΠΟΙΗΜΑ Α', ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΟΝ	10-33
ΠΟΙΗΜΑ Β', ΣΤΟΝ ΙΟΥΛΙΑΝΟΝ	34-37
ΠΟΙΗΜΑ Γ', ΣΤΟ ΒΙΤΑΛΙΑΝΟ	38-63
ΠΟΙΗΜΑ Δ', ΑΠΟ ΤΟ ΝΙΚΟΒΟΥΛΟ ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ	64-79
ΠΟΙΗΜΑ Ε', ΑΠΟ ΤΟ ΝΙΚΟΒΟΥΛΟ ΣΤΟ ΓΙΟ ΤΟΥ	80-101
ΠΟΙΗΜΑ ΣΤ', ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟ ΠΡΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ	102-111
ΠΟΙΗΜΑ Ζ', ΣΤΟ ΝΕΜΕΣΙΟ	112-135
ΠΟΙΗΜΑ Η', ΣΤΟ ΣΕΛΕΥΚΟ	136-157
ΕΠΙΤΑΦΙΑ	159-269
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	161-162
ΣΤΟ ΝΑΥΚΡΑΤΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ Α'-Γ'	164-166
ΣΤΟ ΘΕΣΠΕΣΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ Δ'	166-167
ΣΤΟ ΣΟΦΙΣΤΗ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ Ε'	166-167
ΣΤΟΝ ΚΑΙΣΑΡΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΣΤ'-ΚΑ'	168-179
ΣΤΟ ΓΟΡΓΟΝΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΚΒ'ΚΔ'	180-181
ΣΤΗ ΛΙΒΙΑ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΚΕ'-ΚΖ'	182-183
ΣΤΟΝ ΕΥΦΗΜΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΚΗ'-ΛΣΤ'	184-191
ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΛΖ'-ΛΘ'	190-193
ΣΤΟ ΜΑΡΤΙΝΙΑΝΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ Μ'-ΝΓ'	192-203
ΣΤΗΝ ΕΜΜΕΛΕΙ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ ΝΔ'	204-205
ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΝΕ'-ΞΕ'	204-213
ΣΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΞΣΤ'-Ρ'	214-243
ΠΡΟΣΩΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΤΟΥ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΡΑ'-ΡΒ'	242-243

ΣΤΟΝ ΑΜΦΙΛΟΧΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΡΓ'-ΡΔ'	244-245
Σ' ΑΛΛΟΝ ΑΜΦΙΛΟΧΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΡΕ'-ΡΘ'	246-249
ΣΤΟ ΒΑΣΣΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΡΙ'-ΡΙΑ'	248-251
ΣΤΟ ΝΙΚΟΜΗΔΗ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΡΙΒ'-ΡΙΑ'	250-253
ΣΤΟΝ ΚΑΡΤΕΡΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΡΙΕ'-ΡΙΗ'	252-255
ΣΤΟ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ ΡΙΘ'	256-259
ΣΤΗ ΜΑΚΡΙΝΑ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ ΡΚ'	260-261
ΣΤΟΝ ΕΥΣΕΒΙΟ ΚΑΙ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ ΡΚΑ'	260-261
ΣΤΟ ΓΕΩΡΓΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ ΡΚΒ'	160-161
ΣΤΗ ΘΕΟΣΕΒΙΑ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ ΡΚΓ'	262-263
ΣΤΟ ΦΙΛΤΑΤΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ ΡΚΔ'	262-263
ΣΤΟ ΓΡΗΓΟΡΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ ΡΚΕ'	262-263
ΣΤΟ ΜΑΞΕΝΤΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΡΚΣΤ'-ΡΚΖ'	264-265
ΣΤΟΝ ΕΥΠΡΑΞΙΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ ΡΚΗ'	264-265
ΣΤΟΝ ΠΑΥΛΟ, ΕΠΙΤΑΦΙΟ ΡΚΘ'	266-269
Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Α	271-347
ΣΤΟ ΓΙΓΑΝΤΙΟ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ Α'	272-273
ΣΤΟ ΣΙΓΑΝΤΙΟ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ Β'	272-273
ΣΤΟΥΣ ΕΥΠΡΑΞΙΟΥΣ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ Γ'	274-275
ΣΤΟ ΦΙΛΑΓΡΙΟ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ Δ'-ΣΤ'	274-277
ΣΕ ΔΟΙΔΟΡΟ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ Ζ'-Θ'	277-279
ΣΤΟΥΣ ΑΓΑΠΗΤΟΥΣ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ Ι'-ΙΑ'	278-281
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΙΣΑΚΤΟΥΣ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΙΕ'-ΙΣΤ'	282-285
ΣΕ ΠΑΡΘΕΝΟ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΙΖ'-ΙΗ'	284-287
ΣΤΟΥΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΙΘ'-Κ'	286-289
ΣΤΟ ΝΑ ΜΗ ΚΡΙΝΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓ'ΝΟΥΣ ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΠΕΦΤΟΥΝ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑ'-ΚΓ'	288-291
ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΚΔ'	292-293
ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΣΕΜΝΟ ΠΑΧΝΙΔΙ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΚΕ'	292-293
ΠΕΡΙ ΧΑΡΑΣ ΣΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΣΤ'-ΚΘ'	292-297
ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΥ ΗΤΑΝ ΝΑΟΣ ΕΙΔΩΛΩΝ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ Λ'	296-297
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΤΥΜΒΩΡΥΧΩΝ, ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ Λ'-ΛΔ'	298-347
Ε Υ Ρ Ε Τ Η Ρ Ι Α	349-360
Εύρετήριο ονομάτων και πραγμάτων	349-355

Φωτοστοιχειοθεσία: «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ» ΕΛΕΥΘ. ΜΕΡΕΤΑΚΗ
Άρμενοπούλου 30 – Τηλ. 200 621 – Θεσσαλονίκη

Έκτύπωση Ήφσεν: «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ» ΦΩΤΗ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΝΟΥ
Κατσιμίδου 30 – Τηλ. 928 592 – Θεσσαλονίκη

Βιβλιοδεσία: Αφοί ΒΑΡΟΥΣΙΑΔΗ
Λαχανά 17 – Τηλ. 839 414 – Θεσσαλονίκη
